

Warunki życia ludności
w województwie pomorskim w latach 2014-2016

Living conditions of the population
in Pomorskie Voivodship in the years 2014-2016

ZESPÓŁ REDAKCYJNY

EDITORIAL BOARD

Przewodniczący **President**

Jerzy Auksztol

Redaktor główny **Editor-in-chief**

Małgorzata Buńko

Członkowie **Members**

Katarzyna Adamska, Gabriela Adamska-Szreder, Beata Bojarska, Anna Borkowska, Wiesława Bryłowska, Ewa Bujarska, Katarzyna Cieśliewicz, Mirosława Lindenberg, Anna Mistrzak, Dorota Piotrowska, Daniela Pogorzelska, Karina Pokrywka, Magdalena Poleszuk, Tomasz Ratyński, Aleksandra Sarnowska, Andrzej Sirocki, Alicja Smoleń, Monika Towiańska, Danuta Walicka, Magdalena Wiktor, Magdalena Wojdyńska

Tłumaczenie **Translation**

Małgorzata Kruszewska

Skład komputerowy **Typesetting**

Monika Towiańska

Projekt okładki **Cover design**

Małgorzata Kloz

WYDAWCA **EDITOR**

Urząd Statystyczny w Gdańsku *Statistical Office in Gdańsk*

ul. Danusi 4, 80-434 Gdańsk

tel. (58) 768-31-00, 768-31-30

fax (58) 768-32-70,

e-mail: SekretariatUSGDK@stat.gov.pl

<http://gdansk.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych US **When publishing SO data**
prosimy o podanie źródła **please indicate source**

ISSN 1899-6531

Druk: Zakład Wydawnictw Statystycznych, 00-925 Warszawa, Al. Niepodległości 208

Nakład: 40 egz. Format B-5. Cena 20,00 zł.

Oddano do druku: październik 2017 r.

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Gdańsku przekazuje Państwu publikację *Warunki życia ludności w województwie pomorskim w latach 2014-2016*, która charakteryzuje różne obszary społeczno-gospodarcze wpływające na jakość życia mieszkańców.

Opracowanie składa się z uwag ogólnych, metodycznych, syntezy wyników badań, tablic statystycznych oraz wykresów. W uwagach przedstawiono podstawowe pojęcia, a część analityczna zawiera opis najistotniejszych zagadnień charakteryzujących warunki życia mieszkańców województwa pomorskiego. Uzupełnienie natomiast stanowią prezentacje graficzne. Część tabelaryczna zawiera wybrane informacje dla województwa pomorskiego za lata 2014-2016 oraz, dla bardziej szczegółowego scharakteryzowania zjawisk, w przekroju terytorialnym i na tle pozostałych województw.

Bardziej szczegółowe informacje o warunkach życia ludności dostępne są na stronie internetowej GUS <http://stat.gov.pl> → Banki i bazy danych – między innymi w Banku Danych Lokalnych oraz w ramach Platformy Analitycznej SWAiD – Dziedziczne Bazy Wiedzy.

Wyrażam nadzieję, że publikacja będzie interesującym źródłem danych dla odbiorców informacji statystycznych z zakresu prezentowanego tematu.

Jerzy Auksztol
Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Gdańsku

Preface

The Statistical Office in Gdańsk presents the publication entitled Living conditions of the population in Pomorskie Voivodship in the years 2014-2016, characterizing various aspects of socio-economic areas affecting the quality of inhabitants' lives.

The study consists of general and methodological notes, results of surveys – synthesis, statistical tables and charts. The basic concepts are presented in the notes, while the analytical part contains the most important issues characterizing the living conditions in Pomorskie Voivodship. The publication is supplemented with graphic presentation. The tabular part contains selected information regarding Pomorskie Voivodship in 2014-2016 and, for a more detailed description of the phenomena, in territorial cross-sections and against other voivodships.

More detailed information on living conditions of the population is available on the website of Central Statistical Office: <http://stat.gov.pl> → Banks and databases – inter alia in Local Data Bank and within SWAiD Analytical Platform – Knowledge Databases.

I trust the publication will provide an interesting source of data for recipients of statistical information within the presented subject area.

*Jerzy Auksztol
Director
of Statistical Office
in Gdańsk*

SPIS TREŚCI CONTENTS

Przedmowa	3
<i>Preface</i>	4
Uwagi ogólne	10
<i>General notes</i>	
Objaśnienia znaków umownych. Skróty	14
<i>Symbols. Abbreviations</i>	
Uwagi metodyczne	15
<i>Methodological notes</i>	
Uwagi analityczne	53
<i>Analytical notes</i>	94
TABLICE PRZEGLĄDOWE	113
REVIEW TABLES	
I. Ważniejsze dane o województwie	113
<i>Major data on the Voivodship</i>	
II. Województwo pomorskie na tle kraju i innych województw w 2016 r.	124
<i>Pomorskie Voivodship on the background of the country and other voivodships in 2016</i>	
TABLICE STATYSTYCZNE	133
STATISTICAL TABLES	
Tabl. 1(9). Powierzchnia i granice w 2016 r.	133
<i>Area and borders in 2016</i>	
Tabl. 2(10). Stan geodezyjny i kierunki wykorzystania powierzchni województwa	133
<i>Geodesic status and directions of Voivodship land use</i>	
Tabl. 3(11). Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi	134
<i>Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground</i>	
Tabl. 4(12). Oczyszczalnie ścieków komunalnych	135
<i>Municipal wastewater treatment plants</i>	
Tabl. 5(13). Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	135
<i>Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality</i>	
Tabl. 6(14). Ochrona przyrody	136
<i>Nature protection</i>	
Tabl. 7(15). Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania	137
<i>Waste generated and landfilled (accumulated) to date and its storage yards</i>	
Tabl. 8(16). Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące)	137
<i>Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices)</i>	
Tabl. 9(17). Ludność	138
<i>Population</i>	
Tabl. 10(18). Ruch naturalny ludności	138
<i>Vital statistics</i>	
Tabl. 11(19). Przeciętne trwanie życia	139
<i>Life expectancy</i>	
Tabl. 12(20). Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej	139
<i>Economic activity of the population aged 15 and more</i>	

Tabl. 13(21). Pracujący według sekcji	140
<i>Employed persons by sections</i>	
Tabl. 14(22). Bezrobotni zarejestrowani	140
<i>Registered unemployed persons</i>	
Tabl. 15(23). Wydatki Funduszu Pracy	141
<i>Expenditures of Labour Fund</i>	
Tabl. 16(24). Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto według sekcji	141
<i>Average monthly gross wages and salaries by sections</i>	
Tabl. 17(25). Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	142
<i>Social security benefits</i>	
Tabl. 18(26). Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych	142
<i>Average monthly available income per capita in households</i>	
Tabl. 19(27). Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych	143
<i>Average monthly expenditures per capita in households</i>	
Tabl. 20(28). Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych.....	143
<i>Average monthly consumption of selected foodstuff per capita in households</i>	
Tabl. 21(29). Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania	144
<i>Households equipped with selected durable goods</i>	
Tabl. 22(30). Ceny detaliczne wybranych towarów i usług	144
<i>Retail prices of selected goods and services</i>	
Tabl. 23(31). Zużycie wody, energii elektrycznej i gazu w gospodarstwach domowych	146
<i>Consumption of water, electricity and gas in households</i>	
Tabl. 24(32). Zasoby mieszkaniowe	146
<i>Dwelling stocks</i>	
Tabl. 25(33). Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje	147
<i>Dwellings in dwelling stocks fitted with water, sewage, gas and central heating systems</i>	
Tabl. 26(34). Mieszkania oddane do użytkowania	148
<i>Dwellings completed</i>	
Tabl. 27(35). Edukacja według szczebli kształcenia	149
<i>Education by level</i>	
Tabl. 28(36). Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży oraz szkół policealnych (bez szkół specjalnych)	150
<i>Boarding schools and dormitories at schools for children and youth and post-secondary schools (excluding special schools)</i>	
Tabl. 29(37). Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia	150
<i>Students of higher education institutions receiving scholarships</i>	
Tabl. 30(38). Wychowanie przedszkolne	151
<i>Pre-primary education</i>	
Tabl. 31(39). Pracownicy medyczni	151
<i>Medical personnel</i>	
Tabl. 32(40). Ambulatoryjna opieka zdrowotna	152
<i>Out-patient health care</i>	
Tabl. 33(41). Szpitale ogólne	152
<i>General hospitals</i>	
Tabl. 34(42). Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne	153
<i>Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets</i>	
Tabl. 35(43). Żłobki i kluby dziecięce	153
<i>Nurseries and children's clubs</i>	

Tabl. 36(44). Placówki wsparcia dziennego 153 <i>Day-support centres</i>	153
Tabl. 37(45). Rodzinna piecza zastępcza 154 <i>Family foster care</i>	154
Tabl. 38(46). Instytucjonalna piecza zastępcza 154 <i>Institutional foster care</i>	154
Tabl. 39(47). Pomoc społeczna stacjonarna 154 <i>Stationary social welfare</i>	154
Tabl. 40(48). Świadczenia pomocy społecznej 155 <i>Social assistance benefits</i>	155
Tabl. 41(49). Biblioteki publiczne (z filiami) 156 <i>Public libraries (with branches)</i>	156
Tabl. 42(50). Muzea 156 <i>Museums</i>	156
Tabl. 43(51). Galerie sztuki 157 <i>Art galleries</i>	157
Tabl. 44(52). Teatry i instytucje muzyczne 157 <i>Theatres and music institutions</i>	157
Tabl. 45(53). Kina stałe 157 <i>Indoor cinemas</i>	157
Tabl. 46(54). Baza noclegowa turystyki 158 <i>Tourist accommodation establishments</i>	158
Tabl. 47(55). Kluby sportowe 159 <i>Sports clubs</i>	159
Tabl. 48(56). Pojazdy samochodowe i motorowery zarejestrowane 159 <i>Registered road vehicles and mopeds</i>	159
Tabl. 49(57). Abonenci telefoniczni 159 <i>Telephone subscribers</i>	159
Tabl. 50(58). Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw 160 <i>Shops by organizational form and petrol stations</i>	160
Tabl. 51(59). Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów 160 <i>Expenditure of local government entities budgets by divisions</i>	160
Tabl. 52(60). Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję 161 <i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings and rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police</i>	161
Tabl. 53(61). Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) 164 <i>Gross domestic product (current prices)</i>	164
Tabl. 54(62). Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) 165 <i>Basic elements of production account and generation of income account (current prices)</i>	165
Tabl. 55(63). Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych 165 <i>Nominal income in the households sector</i>	165
Tabl. 56(64). Produkt krajowy brutto według podregionów (ceny bieżące) 165 <i>Gross domestic product by subregions (current prices)</i>	165
Tabl. 57(65). Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) 166 <i>Gross value added by kinds of activities (current prices)</i>	166
Tabl. 58(66). Wybrane dane o podregionach i powiatach w 2016 r. 167 <i>Selected data on subregions and powiats in 2016</i>	167

WYKRESY
GRAPHS

Kierunki wykorzystania powierzchni geodezyjnej województwa w 2017 r.	55
<i>Directions of Voivodship geodesic land use in 2017</i>	
Udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej w powierzchni ogółem według powiatów w 2016 r.	55
<i>Share of area of special nature value under legal protection in total area by powiats in 2016</i>	
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi w 2016 r.	56
<i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment, discharged into waters or into the ground in 2016</i>	
Struktura nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska (ceny bieżące)	56
<i>Structure of outlays on fixed assets in environmental protection (current prices)</i>	
Ludność i gęstość zaludnienia według województw w 2016 r.	57
<i>Population and population density by voivodships in 2016</i>	
Struktura ludności według ekonomicznych grup wieku i województw w 2016 r.	57
<i>Structure of population by economic age groups and voivodships in 2016</i>	
Ruch naturalny ludności	58
<i>Vital statistics</i>	
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w miastach i na wsi	58
<i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in urban and rural areas</i>	
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2016 r. – na podstawie BAEL	61
<i>Economic activity of the population aged 15 and more in 2016 – on the LFS basis</i>	
Niepracujący na 1000 pracujących według województw – na podstawie BAEL	61
<i>Non-working persons per 1000 employed persons by voivodships – on the LFS basis</i>	
Współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (przeciętne roczne)	62
<i>Activity rate and employment rate of the population aged 15 and more – on the LFS basis (annual averages)</i>	
Stopa bezrobocia ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (przeciętne roczne)	62
<i>Unemployed rate of the population aged 15 and more – on the LFS basis (annual averages)</i>	
Pracujący na 1000 ludności według województw w 2016 r.	65
<i>Employed persons per 1000 population by voivodships in 2016</i>	
Stopa bezrobocia rejestrowanego według województw w 2016 r.	65
<i>Registered unemployment rate by voivodships in 2016</i>	
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto według województw w 2016 r.	66
<i>Average monthly gross wages and salaries by voivodships in 2016</i>	
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto według województw w 2016 r.	66
<i>Average monthly gross retirement and other pension by voivodships in 2016</i>	
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw w 2016 r.	69
<i>Average monthly available income per capita in households by voivodships in 2016</i>	
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych według województw w 2016 r.	69
<i>Average monthly expenditures per capita in households by voivodships in 2016</i>	
Udział wybranych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne na 1 osobę w wydatkach ogółem gospodarstw domowych w 2016 r.	70
<i>Share of selected expenditures on consumer goods and services per capita in total expenditures of households in 2016</i>	
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w Polsce i województwie pomorskim w 2016 r.	70
<i>Households equipped with selected durable goods in Poland and in Pomorskie Voivodship in 2016</i>	

Zagrożeni ubóstwem według poszczególnych granic ubóstwa	71
<i>Risk of poverty by poverty thresholds</i>	
Zagrożenie ubóstwem według województw w 2016 r.	71
<i>Risk of poverty by voivodships in 2016</i>	
Zużycie wody z wodociągów i gazu z sieci w gospodarstwach domowych w 2016 r.	72
<i>Consumption of water from water supply systems and gas from gas supply system in households in 2016</i>	
Zasoby mieszkaniowe według województw w 2016 r.	72
<i>Dwellings stocks by voivodships in 2016</i>	
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje w % ogółu mieszkań w 2016 r.	75
<i>Dwellings in dwelling stocks fitted with water, sewage, gas and central heating systems in % of dwellings in total in 2016</i>	
Dodatki mieszkaniowe wypłacone użytkownikom lokali mieszkaniowych według form własności mieszkań w 2016 r.	75
<i>Housing allowances paid out to the users of dwellings by form of ownership of dwellings in 2016</i>	
Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa	76
<i>Dwellings completed by forms of construction</i>	
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności według powiatów w 2016 r.	76
<i>Dwellings completed per 1000 population by powiats in 2016</i>	
Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów	79
<i>Pupils and students of primary and lower secondary schools</i>	
Studenci i absolwenci szkół wyższych	79
<i>Students and graduates of higher education institutions</i>	
Słuchacze studiów podyplomowych według podgrup kierunków kształcenia w roku akademickim 2016/17 (łącznie z cudzoziemcami)	80
<i>Students of postgraduate studies by narrow fields of education in the 2016/17 academic year (including foreigners)</i>	
Łóżka i leżacy w szpitalach ogólnych według województw w 2016 r.	83
<i>Beds and in-patients in general hospitals by voivodships in 2016</i>	
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne według województw w 2016 r.	83
<i>Generally available pharmacies and pharmaceutical outlets by voivodships in 2016</i>	
Zakłady stacjonarne pomocy społecznej według województw w 2016 r.	84
<i>Stationary social welfare facilities by voivodships in 2016</i>	
Świadczenia pomocy społecznej	84
<i>Social assistance benefits</i>	
Biblioteki publiczne według województw w 2016 r.	87
<i>Public libraries by voivodships in 2016</i>	
Widzowie i zwiedzający w wybranych placówkach kultury	87
<i>Audience and visitors in selected cultural establishments</i>	
Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych według województw w 2016 r. ...	88
<i>Bed places in tourist accommodation establishments by voivodships in 2016</i>	
Turyści korzystający z turystycznych obiektów noclegowych według miesięcy w 2016 r.	88
<i>Tourists accommodated in tourist accommodation establishments by months in 2016</i>	
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję według powiatów w 2016 r.	92
<i>Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police by powiats in 2016</i>	
Produkt krajowy brutto i wartość dodana brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)	92
<i>Gross domestic product and gross value added per capita (current prices)</i>	
Wartość dodana brutto według rodzaju działalności w 2014 r.	93
<i>Gross value added by kind of activity in 2014</i>	
Produkt krajowy brutto w 2014 r. (ceny bieżące)	93
<i>Gross domestic product in 2014 (current prices)</i>	

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym** oraz zgodnie z każdorazowym stanem organizacyjnym jednostek gospodarki narodowej.

2. Informacje o województwach oraz w podziale na **miasta i wieś** podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „**miasta**” rozumie się gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich, przez „**wieś**” – gminy wiejskie oraz obszary wiejskie w gminach miejsko-wiejskich.

3. Dane prezentowane są w układzie **Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)**, opracowanej na podstawie Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obowiązującej w krajach Unii Europejskiej (Dz. U. 2007 Nr 214, poz. 1573, z późniejszymi zmianami).

Podregiony (poziom 3) grupują jednostki szczebla powiatowego.

4. Prezentowane dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą **całej gospodarki narodowej**, tj. wszystkich podmiotów zlokalizowanych na terenie województwa, bez względu na formy organizacyjne i formy własności.

5. Dane prezentuje się:

1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późniejszymi zmianami) i zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności – PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do klasyfikacji PKD 2004, wprowadziła zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności, a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi; zmiany te spowodowały brak porównywalności danych, również przy niezmiennych nazwach niektórych poziomów klasyfikacyjnych.

GENERAL NOTES

1. *Data in the publication – unless otherwise indicated – are presented according to the **administrative division in a given period** as well as in accordance with the respective organizational status of units of the national economy.*

2. *Information on voivodships as well as by **urban areas and rural areas** is presented according to administrative division in a given period. The term “**urban areas**” is understood as urban gminas and towns in urban-rural gminas, while the term “**rural areas**” is understood as rural gminas and rural areas in urban-rural gminas.*

3. *Data are presented in accordance with the **Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NTS)**, compiled on the basis of the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS) obligatory in the countries of the European Union (Journal of Laws 2007 No. 214, item 1573, with later amendments).*

Subregions (level 3) group powiat-level units.

4. *Presented data, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**, i.e., all units located on the voivodship territory regardless of organizational and ownership forms.*

5. *Data are presented:*

1) *according to the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the regulation of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885, with later amendments) and replaced the Polish Classification of Activities – PKD 2004.*

PKD 2007 differs from PKD 2004 classification in the fact that it introduced scope-related changes, i.e. new groupings of activity types as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. In some cases these changes result in the lack of comparability of data, also if the names of classification levels remain unchanged.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**” jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

- **sektor publiczny** – grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,
- **sektor prywatny** – grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

6. Prezentowane informacje zostały przedstawione stosownie do zakresu prowadzonych badań, uwzględniających podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i – jeśli nie zaznaczono inaczej – obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

8. Dane w podziale według sekcji PKD 2007 opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – tzw. metodą przedsiębiorstw.

*The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” and “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.*

*The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”;*

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

- **public sector** – classifying state ownership (of the State Treasury and state legalpersons), the ownership of local government units as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of public sector entities,
- **private sector** – classifying private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

6. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, considering entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and – unless otherwise indicated – include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

8. Data according to PKD 2007 sections are compiled – unless otherwise indicated – using the enterprise method.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

9. Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

10. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane – obok PKD 2007 – należy wymienić **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen).

11. Dane w cenach bieżących odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

12. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Wskaźniki dynamiki – w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach – obliczono w warunkach porównywalnych.

Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

13. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

*In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.*

9. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

*The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and services) on their own-account in order to earn a profit.*

10. Other than NACE Rev. 2, among the more important classifications, should be mentioned the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption of products (goods and services) of the households sector as well as expenditure on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped.

11. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

12. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

***Indices** – in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods – are calculated in comparable conditions.*

Single base indices are calculated using the chain-base index method.

13. When **computing per capita data (1000 population, etc.)** as of the end of a year (e.g., beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30 VI.

Dla 2005 r. do przeliczeń przyjęto liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002, a od 2010 r. – liczbę ludności zbilansowaną w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

14. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania i zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić nieznacznie od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródłodawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W publikacji zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

For 2005, the number of population, applied in calculations, was balanced on the basis of the results of the Population and Housing Census 2002 and since 2010 – the number of population was balanced on the results of the Population and Housing Census 2011.

14. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to the electronic method of processing and rounding of data, in some cases sums of components can slightly differ from the amount given in the item "total".

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the publication have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007

STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY – NACE Rev. 2

skrót
abbreviation

pełna nazwa
full name

sekcje

sections

Handel; naprawa pojazdów samochodowych

Trade; repair of motor vehicles

Zakwaterowanie i gastronomia

Accommodation and catering

Obsługa rynku nieruchomości

Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle

Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles

Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi

Accommodation and food service activities

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.

Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;

(0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.

Kropka (•) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.

Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.

Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych, ust. 18 na str. 13.
categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes, item 18 on page 13.

„W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
“Of which” indicates that not all elements of the sum are given.

Comma (,) – in tables and graphs represents the decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

tys.	= tysiąc	pkt	= punkt	cd.	= ciąg dalszy
				<i>cont.</i>	= <i>continued</i>
mln	= milion	poz.	= pozycja	dok.	= dokończenie
<i>m.</i>	= <i>million</i>	tabl.	= tablica	<i>cont.</i>	= <i>continued</i>
			<i>table</i>		
zł	= złoty	km ²	= kilometr kwadratowy	nr (Nr)	= numer
<i>PLN</i>	= <i>złoty</i>		<i>square kilometre</i>	<i>No.</i>	= <i>number</i>
szt.	= sztuka	ml	= mililitr	pkt	= punkt
<i>pcs</i>	= <i>piece</i>		<i>millilitre</i>	poz.	= pozycja
kpl.	= komplet	l	= litr	tabl.	= tablica
wol.	= wolumin		<i>litre</i>		<i>table</i>
<i>vol.</i>	= <i>volume</i>	m ³	= metr sześcienny	ust.	= ustęp
g	= gram		<i>cubic metre</i>	Dz. U.	= Dziennik Ustaw
	<i>gram</i>	dam ³	= dekametr sześcienny	Dz. Urz.	= Dziennik Urzędowy
kg	= kilogram		<i>cubic decametre</i>		
	<i>kilogram</i>	hm ³	= hektometr sześcienny	m.in.	= między innymi
t	= tona		<i>cubic hectometre</i>	<i>i.a.</i>	= <i>among others</i>
	<i>tonne</i>	kWh	= kilowatogodzina	tj.	= to jest
p u	= powierzchnia użytkowa		<i>kilowatt•hour</i>	<i>i.e.</i>	= <i>that is</i>
km	= kilometr	GWh	= gigawatogodzina	UE	= Unia Europejska
	<i>kilometre</i>		<i>gigawatt•hour</i>	<i>EU</i>	= <i>European Union</i>
m ²	= metr kwadratowy	d	= doba	WE	= Wspólnoty Europejskie
	<i>square metre</i>	<i>24h</i>	= <i>24 hours</i>	<i>EC</i>	= <i>European Communities</i>
ha	= hektar	r.	= rok		
	<i>hectare</i>				

Ochrona środowiska

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1034).

2. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez:

1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)” – jednostek organizacyjnych (włączając fermy przemysłowego chowu zwierząt oraz zakłady zajmujące się produkcją roślinną) wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków.

Od 2003 r. uwzględnia się w województwach nadmorskich wielkość poboru z morskich wód wewnętrznych, które obejmują na terenie województwa pomorskiego:

- część Zatoki Gdańskiej zamkniętą linią łączącą określone punkty geograficzne na Mierzei Helskiej i Mierzei Wiślanej,
- część Zalewu Wiślanego, znajdującą się na południowy zachód od granicy państwowej między Rzeczpospolitą Polską a Rosją na tym Zalewie,
- wody portów określone od strony morza linią łączącą najdalej wysunięte w morze stałe urządzenia portowe, stanowiące integralną część systemu portowego;

2) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Environmental protection

1. Information regarding the **geodesic status and directions of voivodship land use** is classified according to ownership and register groups of land included in the land register as a result of the regulation of the Minister of Regional Development and Construction dated 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (uniform text Journal of Laws 2016 item 1034).

2. Data regarding **wastewater** concern wastewater discharged into waters or into the ground by:

1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, forestry and fishing)” – organizational entities (including industrial livestock farming and crop production plants) making payments for the annual abstraction of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of wastewater annually.

Since 2003, the volume of the internal seawater abstraction has been indicated in the seaside voivodships. In Pomorskie Voivodship, the following are included:

- part of the Gulf of Gdańsk enclosed by the line connecting specific geographical points on the Hel Peninsula and on the Wisła Peninsula,
- a part of the Wisła Bay situated to the south-west of the national border between Republic of Poland and Russia on the Bay,
- harbour waters bounded from the sea side by a line connecting the outermost sea permanent harbour works forming an integral part of the port system;

2) in the item “exploitation of water supply network” – all entities responsible for the management of the water supply network (including housing cooperatives, water companies, waterworks, workplaces etc.).

Data regarding **equipment with wastewater treatment plants** concern the same entities.

Wastewater requiring treatment is understood as water discharged by means of sewers or open ditch systems directly into waters or into the ground or sewerage network of entities engaged in production (including contaminated drainage water from mines and cooling water), other entities as well as households.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysoce efektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Dane o **oczyszczalniach ścieków komunalnych** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni, jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone (czyli oczyszczalni nie pracujących na sieci kanalizacyjnej).

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego, w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej. W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

Data regarding treated wastewater concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Data regarding treated wastewater concern wastewater treated mechanically, chemically, biologically and with increased biogene removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of wastewater is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e. solid bodies and fats subject to settlement or floatation.

Chemical treatment of wastewater consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of wastewater occurs through mineralization processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of wastewater, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from wastewater.

Increased biogene removal from wastewater occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Data regarding municipal wastewater treatment plants concern plants which are used to treat wastewater drained off to treatment plants by sewage network, regardless of the form of ownership of the plants or sewage network. Data do not include household treatment plants or treatment plants processing only transported wastewater (i.e. wastewater treatment plants not working within sewage network).

Data on population connected to wastewater treatment plants are presented on the basis of surveys of the Central Statistical Office based on estimates of the number of the population served by wastewater treatment plants working on sewage network. When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominate amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

3. Dane o emisji pyłów dotyczą pyłów: ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla).

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i ogrzewczych) oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została na drodze pomiarów lub na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

4. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa z dnia 16 IV 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2015, poz. 1651, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów lub Ministra Środowiska zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

3. Data regarding particulate emission concern: particulates from fuel combustion, particulates from cement/lime and refractory materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot as well as other types of particulates.

Data regarding gas emission concern: sulphur dioxide, carbon oxide, nitrogen oxides, hydrocarbons as well as other types of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide).

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

4. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (wild plants, animals and fungi under species protection, nomading and migratory animals, habitats, etc.); forms of nature protections are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes, Natura 2000 sites, monuments of nature, plant, animal and fungi species protection.

The legal basis regulating establishing the forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1651, with later amendments); the forms are created by way of the Regulation of the Council of Ministers or the Minister of the Environment, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas of distinctive natural, scientific, social, cultural and educational values, of no less than 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

Parki narodowe tworzy się w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerwy przyrody obejmują wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska: roślin, zwierząt i grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, wychodnie skalne, skarpy itp.

Zespołami przyrodniczo-krajobrazowymi są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

National parks are created to preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas of distinctive environmental, scientific, cultural and landscape values, kept in natural or slightly changed condition, ecosystems, refuges and natural habitats, as well as habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature.

Landscape parks are areas protected for natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. They are created with an aim to preserve, popularise and disseminate these values in conditions of sustainable development.

Protected landscape areas include areas protected for the sake of distinctive landscape characterised by various ecosystem types. These areas are valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossil accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological arable lands are worth protecting fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, rock outcrops, scarps etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth protecting due to their scenic or aesthetic features.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

5. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany. Informacje o odpadach za lata 2002-2012 r. opracowane zostały w oparciu o Ustawę z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2010, Nr 185, poz. 1243), natomiast od 2013 r. – w oparciu o Ustawę z dnia 14 XII 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2013 poz. 21, z późniejszymi zmianami).

Prezentowane rodzaje odpadów są zgodne z Katalogiem odpadów, wprowadzonym rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 XII 2014 r. (Dz. U. 2014 poz. 1923).

Od 2014 r. dane dotyczące odpadów odzyskanych i nieszkodliwionych obejmują odpady zagospodarowane przez wytwórcę we własnym zakresie. Dane za lata poprzednie dotyczą odpadów odzyskanych i nieszkodliwionych zarówno we własnym zakresie, jak i przekazanych innym odbiorcom w celu odzysku lub unieszkodliwienia.

Informacje o ilości i rodzajach odpadów dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne (z wyłączeniem odpadów komunalnych) lub posiadających 1 mln t i więcej odpadów nagromadzonych.

Przez **odzysk odpadów** rozumie się jakikolwiek proces, którego głównym wynikiem jest to, aby odpady służyły użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte do spełnienia danej funkcji, lub w wyniku którego odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie lub ogólnie w gospodarce.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się proces niebędący odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii.

Magazynowanie odpadów jest to czasowe przechowywanie odpadów, które obejmuje: wstępne magazynowanie odpadów przez ich wytwórcę, tymczasowe magazynowanie odpadów przez prowadzącego zbieranie odpadów, magazynowanie odpadów przez prowadzącego przetwarzanie odpadów.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien bushes, sources, waterfalls, exurgents, stones, ravines, erratic boulders and caves.

5. Waste means any substance or object which the holder discards, intends to do so or is required to discard. Data on waste in 2002-2012 were compiled on the basis of the Law on Waste of 27 IV 2001 (uniform text Journal of Laws 2010, No. 185, item 1243) and since 2013 – on the basis of the Law on Waste, dated 14 XII 2012 (Journal of Laws 2013 item 21, with later amendments).

Types of waste presented are consistent with the waste catalogue introduced by the Regulation of the Minister of the Environment dated 9 XII 2014 (Journal of Laws 2014 item 1923).

Since 2014, data on waste recovered and disposed have included waste treated on-site by its producer. Data on waste recovered and disposed for previous years included both on-site managed waste and waste transferred to other recipient for recovery or disposal.

Information regarding the **quantity and type of waste** concerns plants which generated over 1 thousand tonnes of hazardous or other than hazardous waste (excluding municipal waste) during a year or accumulated 1 million tonnes of waste and more.

Recovery of waste is understood as any process, the principal result of which is waste serving a useful purpose by replacing other materials which would otherwise be used to fulfil a particular function, or as a result of which waste is prepared to fulfil that function, in the plant or generally in the economy.

Disposal of waste means any operation which is not recovery, even if the secondary consequence of such process is reclamation of substances or energy.

Waste storage means temporary waste accumulation which includes: preliminary storage of waste by its producer, its temporary storage by the receiver of waste, storage of waste by the waste processing unit.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady umieszczone na składowiskach i obiektach unieszkodliwiania odpadów (w tym hałdach, stawach osadowych własnych i innych).

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich.

6. Dane o nakładach na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską (EUROSTAT).

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów), jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

Ludność

1. Dane o liczbie ludności zostały opracowane **metodą bilansową**:

- dla lat 2000-2009 na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 20 V 2002 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej,
- od 2010 r. na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 III 2011 r. oraz danych sprawozdawczości bieżącej.

Bilansów stanu i struktury ludności dokonuje się według następującego schematu:

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas and extractive waste facilities (waste dumps, sludge tanks) of the plant generating it or others.

Data regarding waste landfilled (accumulated) to date concern the quantity of waste deposited on the plant's own grounds during the reporting and previous years.

6. Data on outlays on fixed assets used for environmental protection and water management and its material effects have been presented in accordance with the Polish Statistical Classification concerning Activity and Equipment related to Environmental Protection, introduced by the Regulation of the Council of Ministers of 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as according to the European System for the Collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union (EUROSTAT).

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of private farms in agriculture as well as natural persons and civil law partnerships conducting economic activity – keeping the tax register of revenues and expenses), budgetary entities conducting economic activity classified according to PKD 2007 to the section "Public administration and defence; compulsory social security" as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

Population

1. Data on number of population have been compiled using the **balance method**:

- for 2000-2009 on the basis of the results of the Population and Housing Census as of 20 V 2002 as well as data of current reporting,
- since 2010 on the basis of the results of the Population and Housing Census as of 31 III 2011 as well as data of current reporting.

Balances of the population size and structure of population are performed according to the following schema:

Stan ludności na początek okresu (roku, półrocza)
 + urodzenia żywe
 - zgony
 + zameldowania na pobyt stały (z innych jednostek podziału terytorialnego i z zagranicy)
 - wymeldowania z pobytu stałego (do innych jednostek podziału administracyjnego i za granicę)
 +(-) przesunięcia ludności z tytułu zmian administracyjnych
 = Stan ludności na końcu okresu (roku, półrocza).

Bilans ludności został opracowany według **krajowej definicji zamieszkania**, w której uwzględniane są migracje czasowe wewnętrzne, tj. różnica między liczbą osób, które czasowo wyjechały z gminy na ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) do innego miasta w kraju a liczbą osób przybyłych z innego miejsca w kraju na okres ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące); do ludności gminy nie są zatem zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast są zaliczani stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

2. Źródłem danych z zakresu **ruchu naturalnego ludności i migracji** są:

- Ministerstwo Cyfryzacji – w zakresie migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały oraz pobyt czasowy,
- gminy – w zakresie migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt czasowy,
- urzędy stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach,
- sądy okręgowe – w zakresie prawomocnie orzeczonych separacji i rozwodów.

3. W tablicach wprowadzono następujące grupowanie:

Ekonomiczne grupy wieku:

- wiek przedprodukcyjny – mężczyźni i kobiety w wieku 0-17 lat;
- wiek produkcyjny – mężczyźni w wieku 18-64 lata, kobiety w wieku 18-59 lat:
 - wiek mobilny (18-44 lata mężczyźni i kobiety),
 - wiek niemobilny (45-64 lata mężczyźni i 45-59 lat kobiety);
- wiek poprodukcyjny – mężczyźni w wieku 65 lat i więcej oraz kobiety – 60 lat i więcej.

The population size of population at the beginning of the period (year, half-year)
 + live births
 - deaths
 + registrations for permanent residence (moving from other administrative division units and from abroad)
 - cancellation of registration for permanent residence (moving to other administrative division units and abroad)
 +(-) changes in the population size caused by administrative changes
 = The population size at the end of the period (year, half-year).

The population balance was compiled according to the national definition of residence which includes internal migration for temporary stay, i.e. the difference between the number of persons who temporarily left a gmina for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months) to another place in the country and the number of persons who arrived from somewhere else in the country for more than 3 months (until 2005 – more than 2 months). The gmina population, therefore, does not include immigrants staying in Poland temporarily, unlike Polish permanent residents temporarily staying abroad (regardless of the period of their temporary presence/absence) who are counted among the population of a gmina.

2. The source of data regarding **vital statistics and migration** are:

- the Ministry of Digital Affairs – regarding internal and international migration of population for permanent or temporary residence,
- gminas – regarding internal and international migration of population for temporary residence,
- Civil Status Offices – regarding registered marriages, births and deaths,
- regional courts – regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

3. In tables the following grouping was added:

Economic age groups:

- pre-working age – males and females aged 0-17;
- working age – males aged 18-64 and females aged 18-59:
 - mobility age (18-44 males and females),
 - non-mobility age (45-64 males and 45-59 females);
- post-working age – 65 and more for males and 60 and more for females.

4. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano w odniesieniu do:

- **małżeństw** – według miejsca zamieszkania męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania żony przed ślubem),
- **rozwodów** – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka),
- **urodzeń** – według miejsca zamieszkania matki noworodka,
- **zgonów** – według miejsca zamieszkania osoby zmarłej.

Informacje o urodzeniach i zgonach noworodków prezentowane są według kryteriów definicji rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

5. Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego – ustawa Prawo o aktach stanu cywilnego z dnia 28 XI 2014 r. (Dz. U. 2014, poz. 1741, z późniejszymi zmianami). Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu kościoła lub związku wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

6. Instytucja **rozwodów** została wprowadzona na terenie całego kraju w dniu 1 I 1946 r. dekretem z dnia 25 IX 1945 r. – Prawo małżeńskie (Dz. U. 1945 Nr 48, poz. 270). Przepisy prawa rodzinnego reguluje ustawa z dnia 25 II 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. 1964 Nr 9, poz. 59, z późniejszymi zmianami).

7. W sprawozdawczości statystycznej jako **urodzenia** pochodzące z roku sprawozdawczego przyjmuje się urodzenia, jakie miały miejsce na terenie Polski i zostały zarejestrowane przez urzędy stanu cywilnego w danym roku, w tym urodzenia, jakie miały miejsce w latach wcześniejszych (po 31 III 2011 r., tj. po przeprowadzeniu NSP 2011), ale zostały zarejestrowane w roku sprawozdawczym.

4. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- **marriages** – according to the husband's place of residence before the marriage (in the case when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is taken into account),
- **divorces** – according to the plaintiff's place of residence (in the case when the person filing petition lives abroad, the place of residence of a spouse is taken into account),
- **births** – according to the mother's place of residence,
- **deaths** – according to the place of residence of the deceased person.

Information on births and infant deaths is presented according to criteria of the definition recommended by the World Health Organization (WHO).

5. Data regarding **marriages** refer to marriages contracted in a form provided by law at the civil status offices – the Law on Civil Status Acts dated 28 XI 2014 (Journal of Laws 2014 item 1741, with later amendments). On the basis of the Act dated 24 VII 1998 (Journal of Laws No. 117, item 757), all marriages are registered in local civil status offices in Poland, including those based on the internal law of the churches or the religious associations, contracted in the presence of a priest. Marriages contracted on the basis of the canon law are subject to the civil Polish laws and entail the same civil law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

6. **Divorces** as a legal institution were introduced in Poland on 1 I 1946 on the basis of the Act of 25 IX 1945 – Marriage Law (Journal of Laws 1945 No. 48, item 270). The family law is regulated by the Act of 25 II 1964 – Family and Tutelary Code (Journal of Laws 1964 No. 9, item 59, with later amendments).

7. All **births** which took place in Poland and were registered by civil status offices in the current year are included in statistical reporting for that year. It regards also children born after 31 III 2011 (i.e. after the reference day of population census), but registered in the reporting year.

8. Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

9. Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

10. W sprawozdawczości statystycznej jako **zgony** pochodzące z roku sprawozdawczego przyjmuje się fakty, które miały miejsce na terenie Polski i zostały zarejestrowane przez urzędy stanu cywilnego w danym roku, w tym zgony, jakie miały miejsce w latach wcześniejszych, ale zostały zarejestrowane w roku sprawozdawczym.

11. Za **zgon niemowlęcia** uważa się zgon dziecka w wieku poniżej 1 roku, za zgon noworodka – zgon dziecka w wieku poniżej 4 tygodni (poniżej 28 dni), przez 0 dni określa się wiek żywo urodzonego noworodka, który nie przeżył 24 godzin.

12. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

13. Przez **migracje wewnętrzne** rozumie się zmiany miejsca stałego (lub czasowego) pobytu, polegające na przekroczeniu granicy administracyjnej gminy w celu osiedlenia się na stałe (lub pobyt czasowy) oraz przemieszczanie z pobytu czasowego na pobyt stały w danej miejscowości, jeżeli poprzednie miejsce pobytu stałego znajdowało się w innej gminie. W przypadku gminy miejsko-wiejskiej migracją jest również zmiana miejsca zamieszkania między terenami miejskimi i wiejskimi gminy. Migracje wewnętrzne ludności nie uwzględniają zmian adresu w granicach tej samej jednostki, gdyż takie przemieszczenie nie powoduje zmiany w liczbie i strukturze ludności tej jednostki.

14. Migracje zagraniczne ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą kraju zamieszkania. Obowiązujące w Unii Europejskiej Rozporządzenie (WE) nr 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 VII 2007 r. zawiera definicję migracji uwzględniającą zamierzony okres zamieszkania w innym kraju wynoszący co najmniej 12 miesięcy.

15. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 VI).

8. Natural increase of the population means the difference between the number of live births and deaths in a given period.

9. Infant is a child under the age of 1 year.

10. All deaths registered by civil status offices in Poland during the current year are included in statistical reporting for that year, including the deaths which took place in the previous years, but were recorded in the reporting year.

11. Infant death means the death of an infant under 1 year of age, newborn infant death – under 4 weeks of age (up to 28 days of life), 0 day indicates the age of live born infant who did not survive 24 hours.

12. Life expectancy is expressed by the average number of years which a person at the exact age x will have lived, assuming a steady level of mortality in the period for which life expectancy tables were compiled.

13. Internal migration is a change of place of permanent (or temporary) residence connected with crossing an administrative border of gmina with a purpose to settle in other administrative unit. In case of urban-rural gmina a change of place of residence between urban and rural area of this gmina is also migration. Internal migration is also a change of kind of registration from temporary stay to permanent residence in the same administrative unit, if a previous place of permanent residence was in other administrative unit. Changes of address within the same unit are excluded from data on internal migration, as they do not influence the size and structure of population of this unit.

14. International migration of the population is understood as relocation of the people related to the change of country of residence. Regulation (EC) No. 862/2007 of the European Parliament and the Council of 11 VII 2007 contains a definition of migration taking into account intended period of residence in another country for at least 12 months.

15. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population (as of 30 VI).

Rynek pracy

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane o **aktywności ekonomicznej ludności** dotyczą ludności faktycznie zamieszkałej i obejmują osoby w **wieku 15 lat i więcej** będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach. Badanie nie obejmuje osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych. Prezentowane dane opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – BAEL** przeprowadzanego w cyklu kwartalnym. Badaniem nie są objęte osoby nieobecne w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Badanie prowadzi się metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną ludności bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Dane uogólniane są na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do **aktywnych zawodowo** zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) do **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; a jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia;
- 2) za **bezrobotne** uznano osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:
 - w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
 - w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
 - były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Labour market

Economic activity of the population

1. **Data on economic activity of the population** concern the actually living population and cover persons **aged 15 years and more** who are members of households in the dwellings selected on a random basis. The survey does not cover persons living in collective accommodation establishments and homeless persons. The presented data were compiled on the basis of a representative **Labour Force Survey – LFS**, a sample survey conducted on a quarterly basis. The survey does not cover persons absent from households for 12 months and longer, unless their absence results from the type of their job. The survey is conducted using the continuous observation method, i.e. economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The data have been generalized on the basis of population balances compiled using the results of the Population and Housing Census 2011.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed persons** are persons who during the reference week:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (not receiving wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or a family-owned business outside agriculture,
 - formally had work but did not perform it (e.g. due to illness, vacation, a break in company's activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; moreover if the break in work exceeded 3 months the additional criterion for paid employees (hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration;
- 2) **unemployed persons** are persons aged 15-74 years who simultaneously fulfilled three conditions:
 - were not employed during the reference week,
 - during a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
 - were available for work within a 2-week period following the reference week.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

3. Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin),
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

The unemployed also include persons who had found work and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

***Economically inactive persons** are persons who are not classified as employed or unemployed.*

***3. The activity rate** is calculated as the share of the economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 years and more (total or in a given group).*

*The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 years and more (total or in a given group).*

*The **unemployment rate** is calculated as the share of unemployed persons (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).*

Employment

1. Data regarding employment concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment, election or service relation);
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers),
 - b) owners and co-owners (including contributing family workers; excluding partners not working in the partnership) of entities conducting economic activity excluding private farms in agriculture,
 - c) other self-employed persons, e.g. persons practising learned professions;
- 3) outworkers;
- 4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);
- 5) members of agricultural production cooperatives (agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives);
- 6) clergy fulfilling priestly obligations.

Prezentowane dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a także fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Bezrobocie rejestrowane

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 645, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, jest osobą niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź, jeśli jest to osoba niepełnosprawna – zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

3. Informacje o **wydatkach Funduszu Pracy** podaje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Zasiłki i świadczenia przedemerytalne od 1 VIII 2004 r. finansowane są z budżetu państwa (na mocy ustawy z dnia 30 IV 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych – tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 170).

Data do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, as well as foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional local government, individual farmers, clergy and economic entities employing up to 9 persons.

Registered unemployment

1. *Data regarding registered unemployed persons include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 645, with later amendments), are classified as unemployed.*

Unemployed person is understood as a person who is at least 18 years old and has not reached the retirement age, is not employed or performing any other kind of paid work, who is capable to work and available for full-time employment (or in the case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than half of the working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in the powiat labour office appropriate for his/her permanent or temporary residence, seeking employment or any other paid work, with additional provisions concerning the sources of income included in the mentioned law.

2. *The registered unemployment rate is calculated as the ratio of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e. excluding persons in active military service as well as employees of budgetary units conducting activity within the scope of national defence and public safety.*

3. *Information concerning Labour Fund expenditures is given according to Law dated 20 IV 2004, on Promoting of Employment and Labour Market Institutions. Pre-retirement benefits and allowances have been financed from state budget since 1 VIII 2004 (on the basis on the Law dated 30 IV 2004 on pre-retirement benefits – uniform text Journal of Laws 2013 item 170).*

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy.

Prezentowane dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych i duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowo wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze. Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- 1) wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- 2) wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- 3) dodatkowo wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,
- 4) honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed.

Presented data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional government, individual farmers and clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.

Wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g. for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), overtime pay, compensation for time not worked (paid lay-offs, holidays, illness), allowances and claim benefits, etc. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices who concluded a labour contract with an employer for the purpose of job occupational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- 1) personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- 2) payments from profit and balance surplus in cooperatives,
- 3) annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,
- 4) fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g. to journalists, film producers, radio and television programme producers.

3. Data regarding wages and salaries are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes and also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness) paid by the insured employee.

4. Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. – w przypadku emerytur – ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z obu systemów.

5. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) żołnierze zawodowi;
- 8) funkcjonariusze bezpieczeństwa publicznego tj. Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu (do 28 VI 2002 r. Urzędu Ochrony Państwa), Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej;
- 9) funkcjonariusze służby więziennej;
- 10) rolnicy indywidualni;

4. Information regarding retirement and other pension benefits (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution from the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of the targeted grant as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) as well as in the period from 1 I 2009 to 30 VI 2014 – in the case of retirement pensions – from the sources gathered in the open pension funds (OFE).

Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocations as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditure) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in the case of farmers who are authorized to receive benefits from those systems simultaneously.

5. Persons authorized to receive retirement pay and pensions (including members of their families) are, among others:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' cooperatives and cooperatives established on their basis as well as agricultural farmers' cooperatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) professional soldiers;
- 8) the public safety functionaries, i.e., the Police, the Internal Security Agency and Foreign Intelligence Agency (until 28 VI 2002 the Office of State Protection), the Central Anti-Corruption Bureau, the Border Guard, the Government Protection Bureau, the State Fire Service;
- 9) prison officers;
- 10) farmers;

11) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombatanci oraz osoby represjonowane.

6. Świadczenia emerytalne i rentowe, w tym renty wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

7. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych), uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

8. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

9. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

Budżety gospodarstw domowych

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia, wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania oraz zagrożeniu ubóstwem jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**. Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

11) *war and military invalids, veterans as well as victims of oppression.*

6. Retirement pay and pension benefits including pensions also paid due to accidents at work and job-related illnesses include:

- 1) *retirement pay;*
- 2) *pensions resulting from an inability to work;*
- 3) *family pensions.*

7. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory), since 2007 taking into account the deductions, inter alia, respect of revenue from work.

8. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

9. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e. including deductions for personal income taxes.

Household budgets

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e. the level and structure of available income, expenditures, consumption, furnishing of households with durable goods as well as risk of poverty, is a sample survey of **household budgets**. The survey covers all households, with the exception of households in collective accommodation establishments, as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and speaking Polish language are included in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person household. A **one-person household** is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e. income is not combined with the income of others regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person household** is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

2. Dochód rozporządzalny obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek – rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych – z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

3. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

Ubóstwo

1. Zasięg ubóstwa – gospodarstwo domowe (a tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli poziom jego wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tzw. oryginalną skalę ekwiwalentności OECD. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci w wieku poniżej 14 lat jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

2. Available income includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e. consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding advances for personal income tax paid (on income from hired labour, from social security and other social benefits), excluding contributions to obligatory social security paid by an insured employee or taxes paid by self-employed persons.

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Disposable income is understood as available income less other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.

3. Consumption of foodstuffs (in terms of quantity) in households include food products purchased for cash, also using credit or debit card and on credit, received free of charge as well as taken from a private farm in agriculture or from own-account economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.

Poverty

1. Poverty rates – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called original OECD equivalence scale has been used for the calculation of the households' expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household who is aged 14 and more, weight 0.7 – to any other person of the same age and weight 0.5 – to every child under 14. This means, for instance, that the relative poverty threshold for a four-person household consisting of two adult persons and two children below age 14 years is 2.7 times as high as that for a one-person household.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2014 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 713 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1926 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 734 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1982 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2016 r. progi te wyniosły odpowiednio: 770 zł oraz 2080 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 930) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. W IV kwartale 2014 r. obowiązywały następujące kwoty progowe – 542 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 456 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych, natomiast od IV kwartału 2015 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 634 zł oraz 514 zł.

Minimum egzystencji, uznawane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Podstawę do obliczenia granic ubóstwa skrajnego stanowi poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2014 r. granica ubóstwa skrajnego wyniosła dla gospodarstw 1-osobowych 540 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe z 2 dzieci w wieku poniżej 14 lat) – 1458 zł, w IV kwartale 2015 r. było to 545 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 1472 zł dla gospodarstw 4-osobowych, natomiast w IV kwartale 2016 r. progi te wyniosły odpowiednio: 550 zł oraz 1486 zł.

Ceny

1. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów i usług są notowania cen dokonywane przez ankierów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług notowane są raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone są dwa razy w miesiącu.

Relative poverty threshold is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2014, the relative poverty threshold was PLN 713 for one-person households and PLN 1926 for four-person households (two adults with two children below age 14 years), in the fourth quarter of 2015, the threshold was PLN 734 for one-person household and PLN 1982 for four-person household, while in the fourth quarter of 2016: PLN 770 and PLN 2080, respectively.

“Legal” poverty threshold is the amount which, according to the Law on Social Assistance (uniform text Journal of Laws 2016 item 930), provides eligibility for a monetary benefit from social assistance. In the fourth quarter of 2014, the following thresholds were binding: PLN 542 for one-person households and PLN 456 per one person in multi-person households. Since the fourth quarter of 2015, the thresholds have been set at PLN 634 and PLN 514, respectively.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold, sets the level of satisfying needs below which there is a threat to the biological existence and to psychophysical human development. The starting point adopted for calculation of the extreme poverty threshold is the subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for one employed person's household. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2014, the extreme poverty threshold was PLN 540 for one-person households and PLN 1458 for four-person households (2 adults with 2 children below age 14 years), in the fourth quarter of 2015 the threshold was PLN 545 for one-person household and PLN 1472 for four-person households, while in the fourth quarter of 2016: PLN 550 and PLN 1486, respectively.

Prices

1. The sources of information on **retail prices** of presented goods and services are provided by quotations gathered by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of goods and services are collected once a month, with the exception of fruit and vegetables, the price quotations of which are conducted twice a month.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem cen niektórych artykułów, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach.

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodów doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

2. Dane o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** obejmują również gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie zaliczkowego systemu opłat.

3. Dane o **odpadach komunalnych** dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych (z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji), a także odpadów niezawierających odpadów niebezpiecznych pochodzących od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Grupowanie odpadów przeznaczonych do procesów odzysku i unieszkodliwiania podano w układzie funkcjonującym w organizacjach międzynarodowych (m.in. UE, OECD).

Mieszkania

1. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzyspisywanych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego (dla lat 2002-2009 przyjęto jako bazę wyjściową wyniki spisu 2002, od 2010 r. – wyniki spisu 2011), przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices, apart from annual prices of some goods which have been calculated using coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

Municipal infrastructure

1. Information regarding the water supply system, the sewerage and gas supply networks includes systems servicing households and other users.

Information regarding the **length of the water supply and gas supply networks** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other structures) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water and gas to the distribution network.

Data regarding the **length of the sewerage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e. conduits receiving sewage from the street network. They do not include, however, sewers designated exclusively for draining precipitation waters.

2. Data regarding the **number of consumers and the consumption of electricity** also include households whose main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Consumption of electricity and gas from gas supply network in households is established on the basis of an estimated system of payments.

3. Data on **municipal waste** concern the waste generated by households (excluding end-of-life vehicles) as well as waste not containing hazardous components generated by other producers of waste which is similar in its composition and nature to the waste produced in households.

Grouping of waste designated for recovery and disposal operations is given according to the layout functioning in international organizations (i.a. EU, OECD).

Dwellings

1. **The balances of dwelling stocks** are estimated for the periods between censuses on the basis of the latest census results (for the years 2002-2009, the results of 2002 census where the output base, while since 2010 – the results of 2011 census), taking inhabited and uninhabited dwellings as the basis since 2002 and including increases and decreases in dwelling stocks.

Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

2. Informacje o zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotele pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i innych) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkanymi (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i innych).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

3. Informacje o mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań oraz o izbach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem,

Data regarding dwelling stocks have been compiled on the basis of the balance of dwelling stocks, as of 31 XII, in each administrative division.

2. Information regarding dwelling stocks and completed dwellings concerns dwellings, as well as rooms and the useful floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

Dwelling is a housing unit comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes, structurally separated (by permanent walls) within a building, having a separate access from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

Room is a space in a dwelling separated from other rooms by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e. with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Data regarding the number of rooms in dwellings also include rooms used exclusively for conducting economic activity, if these rooms were located within a separately constructed dwelling and did not have an additional, separate access from the street, courtyard or from a common space in the building.

Useful floor space of a dwelling is the total useful floor space of the rooms, kitchen, halls, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.

3. Information regarding dwellings, useful floor space of dwellings and rooms completed concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), foundations, churches and religious associations, designed for own use of the investor or for sale and rent,

- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego),
- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni,
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym),
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego),
- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego.
- **construction for sale or rent concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings classified as private construction, completed by natural persons conducting economic activity),**
- **cooperative construction concerns dwellings completed by housing cooperatives, designed for members of these cooperatives,**
- **municipal (gmina) construction concerns dwellings financed in full from the gmina budget (mainly social or emergency dwellings),**
- **company construction concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings classified as private construction, completed by natural persons conducting economic activity,**
- **public building society concerns dwellings built by public building societies (operating on a non-profit basis) utilizing a loan from the state bank BGK.**

Edukacja

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1943, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1842, z późniejszymi zmianami).

2. Prezentowane dane obejmują:

1) **placówki wychowania przedszkolnego**, tj. oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, przedszkola (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne; od roku szkolnego 2004/05 dzieci 6-letnie, od roku szkolnego 2011/12 dzieci 5-letnie, a od roku szkolnego 2016/17 ponownie dzieci 6-letnie, mają obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego w placówkach wychowania przedszkolnego;

Education

1. The educational system in Poland functions according to the Education System Law dated 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1943, with later amendments) and the Higher Education Law dated 27 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1842, with later amendments).

2. The presented data include:

1) **pre-primary education establishments**, i.e. pre-primary sections in primary schools and nursery schools (including special nursery schools) and since the 2008/09 school year – pre-primary education groups and pre-primary points; obligatory 1 year pre-primary education has been introduced in pre-primary education establishments for children aged 6 years since the 2004/05 school year, for children aged 5 years since the 2011/12 school year and again for children aged 6 years since the 2016/17 school year;

2) szkoły dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe oraz 3-letnie gimnazja, w których nauka jest obowiązkowa; w latach szkolnych 2009/10-2013/14 dzieci 6-letnie na wniosek rodziców mogły rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej, w roku szkolnym 2014/15 obowiązkiem szkolnym zostały objęte dzieci 6-letnie urodzone w pierwszej połowie 2008 r., w roku szkolnym 2015/16 dzieci 6-letnie urodzone w 2009 r. oraz dzieci 7-letnie urodzone w drugiej połowie 2008 r. W roku szkolnym 2016/17 obowiązkiem szkolnym objęto dzieci 7-letnie, natomiast dzieci urodzone w 2009 r., które w roku szkolnym 2015/16 rozpoczęły naukę w I klasie szkoły podstawowej mogły kontynuować naukę w tej klasie,
- od roku szkolnego 2002/03 szkoły ponadgimnazjalne, przy czym od roku szkolnego 2012/13 zapoczątkowany został proces likwidacji niektórych z nich (więcej – patrz ust. 6, pkt 8 na str. 36 oraz ust. 9, pkt 4 na str. 37);

3) szkoły policealne;**4) szkoły wyższe.**

3. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

2) schools for children and youth and for adults:

- since the 1999/2000 school year, 6-year primary schools and 3-year lower secondary schools where education is obligatory; in the 2009/10-2013/14 school years at the request of parents, children aged 6 were allowed to start education in the first class of primary school, in the 2014/15 school year, the first class of primary school was obligatory for children aged 6 born in the first half of 2008 and in the 2015/16 school year for children aged 6 born in 2009, and 7-year old children born in the second half of 2008. In the 2016/17 school year, the first class was obligatory for children aged 7. Children born in 2009, who in the 2015/16 school year began education in the first class of primary school, may continue education in that class,
- since the 2002/03 school year, upper secondary schools, but since the 2012/13 school year some of them have been phased out (for more – see item 6 point 8 on page 36 and item 9, point 4 on page 37);

3) post-secondary schools;**4) higher education institutions.**

3. Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Minister of National Education, enabling students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) administration entities and local government entities can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools or non-public schools with the competence of public schools.

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Minister of Science and Higher Education.

4. Dane, poza szkołami wyższymi i dla dorosłych, prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

5. Informacje dotyczące szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe – jeśli nie zaznaczono inaczej – dotyczą ogólnokształcących szkół artystycznych, które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

6. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, spośród których wyróżnia się:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły filialne (bez szkół specjalnych),
 - c) szkoły artystyczne niedające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, do których zalicza się szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 4) licea ogólnokształcące;
- 5) technika;
- 6) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych);
- 7) szkoły specjalne przysposabiające do pracy;
- 8) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 3-letnie licea profilowane,
 - 2004/05-2012/13 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące,
 - 2004/05-2013/14 – 3-letnie technika uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych.

7. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość – obejmują:

- 1) szkoły policealne (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi,
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata,
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) – od roku szkolnego 2005/06.

4. Data (excluding higher education institutions and schools for adults) are presented together with special schools, if not otherwise stated.

5. Information regarding art schools leading to professional certification – unless otherwise indicated – refers exclusively to general art schools, excluding schools providing art education only.

6. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) primary schools, of which:
 - a) sports schools and athletic schools (excluding special schools),
 - b) branch schools (excluding special schools),
 - c) art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme;
- 2) lower secondary schools, which include sports schools and athletic schools (excluding special schools);
- 3) basic vocational schools;
- 4) general secondary schools;
- 5) technical secondary schools;
- 6) general art schools leading to professional certification (excluding special schools);
- 7) special job-training schools;
- 8) functioning in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 3-year specialized secondary schools,
 - 2004/05-2012/13 – 2-year supplementary general secondary schools,
 - 2004/05-2013/14 – 3-year supplementary technical secondary schools for graduates of basic vocational schools.

7. Post-secondary schools – educating in day, evening and weekend form, and since the 2008/09 school year also in full-time and distance form – include:

- 1) post-secondary schools (one-, two- or three-year), including special schools,
- 2) foreign language teacher training colleges (three-year) as well as teacher training colleges (three-year) in which graduates do not receive the title of licentiate,
- 3) collages of social work (three-year) – since the 2005/06 school year.

8. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) podano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadaje się tytuł licencjata,
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą),
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).

Studentów i absolwentów – jeśli nie zaznaczono inaczej – wykazano zgodnie z siedzibą poszczególnych szkół wyższych łącznie z filiami, podstawowymi zamiejscowymi jednostkami organizacyjnymi i zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi. Od 2012 r. dane podaje się łącznie ze szkołami resortu obrony narodowej.

9. Szkoły dla dorosłych kształcą w formie zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych,
- 2) gimnazja dla dorosłych,
- 3) licea ogólnokształcące dla dorosłych,
- 4) funkcjonujące w latach szkolnych:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych oraz 4-letnie technika dla dorosłych,
 - 2004/05-2013/14 – 2-letnie uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych,
 - 2004/05-2014/15 – 3-letnie technika uzupełniające dla dorosłych,
 - 2002/03-2012/13 – 3-letnie licea profilowane.

10. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych,

8. Tertiary education (university level) includes full-time and part-time programmes. Data regarding tertiary education:

- 1) include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges in which graduates receive the title of licentiate,
- 2) include foreigners studying in Poland (of which studying at organizational units of Polish higher education institutions operating abroad),
- 3) do not include Poles studying abroad (with the exception of persons at organizational units of Polish higher education institutions operating abroad).

Data on students and graduates – if not indicated otherwise – are given according to the seats of higher education institutions including branch sections, basic organizational units, organizational units operating away from the higher education institution seat and teaching centres in another location. Since 2012, the data have included academy of the Ministry of National Defence.

9. Schools for adults educating in weekend form as well as, since the 2008/09 school year, also in full-time and distance form – have included:

- 1) primary schools for adults,
- 2) lower secondary schools for adults,
- 3) general secondary schools for adults,
- 4) functioning in the school years:
 - 2002/03-2013/14 – 2-, 3-year basic vocational schools for adults and 4-year technical secondary schools for adults,
 - 2004/05-2013/14 – 2-year supplementary general secondary schools for adults for graduates of basic vocational schools,
 - 2004/05-2014/15 – 3-year supplementary technical secondary schools for adults,
 - 2002/03-2012/13 – 3-year specialized secondary schools.

10. Pre-primary education establishments are care and education establishments for children aged 3 and more until beginning education in primary school, providing care and leading to preparation for learning process in school. Pre-primary education establishments include:

- nursery schools,
- pre-primary sections in primary schools,

- zespoły wychowania przedszkolnego,
- punkty przedszkolne.

11. Internaty są to placówki opiekuńczo-wychowawcze przeznaczone dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych, poza stałym miejscem zamieszkania. Zadaniem internatu jest zapewnienie uczniom zakwaterowania, całodziennego żywienia, warunków do nauki i wypoczynku oraz stałej opieki wychowawczej. Międzyszkolne placówki pełniące funkcję internatów zwane są **bursami**.

12. Dane dotyczące:

- a) wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza wyższymi) – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach – na koniec poprzedniego roku szkolnego,
- b) szkół wyższych – prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych; absolwenci wykazywani są z poprzedniego roku akademickiego.

13. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, pochodzą z Systemu Informacji Oświatowej Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

1. Dane o ochronie zdrowia – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortowi obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1638), która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej. Ustawa określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych,
- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1251),
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 464),

- *pre-primary education groups,*
- *pre-primary points.*

11. Boarding schools are foster and educational facilities for youth attending general secondary and vocational schools outside their place of permanent residence. The aim of boarding schools is to provide accommodation, full board, conditions for learning and rest, as well as constant care. Inter-school facilities functioning as boarding schools are called **dormitories**.

12. Data regarding:

- a) *pre-primary education and schools (excluding higher education institutions) – if not indicated otherwise – are given as of the beginning of the school year; data concerning graduates – as of the end of the previous school year,*
- b) *higher education institutions – presented as of 30 XI; data regarding graduates concern the number of tertiary education diplomas; graduates are indicated as of the previous academic year.*

13. *The information presented, excluding the data on higher education institutions, come from Educational Information System, of the Ministry of National Education.*

Health care and social welfare

1. *The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration and until 2011 – the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.*

2. *Data on the health care are provided on the basis of:*

- 1) *the Law on Health Care Activities, dated 15 IV 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1638), replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies, i.a., the rules the rules of performing health care activities and functioning of health care units,*
- 2) *the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1251),*
- 3) *the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (uniform text Journal of Laws 2015 item 464),*

4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 581), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia,

5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 879).

3. Informacje o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych – od 2006 r., aptekach oraz od 2005 r. domach i zakładach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż.

Przez pielęgniarkę należy rozumieć też pielęgniarza, a przez położną – również położnego.

4. Dane o zakładach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (do 2011 r. – zakłady opieki zdrowotnej) obejmują przychodnie łącznie z: ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi.

Działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych.

5. Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

7. Dane o stacjonarnej opiece zdrowotnej nie obejmują opieki dziennej (dotyczy: szpitali, łóżek i leczonych).

4) *the Law on Health Care Services Financed from Public Funds, dated 27 VIII 2004 (uniform text Journal of Laws 2015 item 581), governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund,*

5) *the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of Health Resort Protection and Health Resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2016 item 879).*

3. Information on medical personnel concerns persons employed in: units engaged in health care activities, professional practices – since 2006, pharmacies, and since 2005 – social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern persons working directly with a patient, i.e. excluding persons whose primary workplace is university, unit of state or local government administration and the National Health Fund.

Data include persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in regulations mandatory for a given type of work, when this work is their basic employment, including persons in internships.

Nurse should also be understood as a male nurse and midwife – also as a male midwife.

4. Data concerning facilities of the out-patient health care (until 2011 – health care facilities) comprise out-patient departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories.

Health care activity can also be carried out by professional practices (individual or group) – doctors, dentists and nurses or midwives.

5. Consultations provided by doctors and dentists in the scope of out-patient health care are presented together with preventive examinations and with consultations provided by doctors in admission rooms of general hospitals as well as opinions of military medical commissions.

6. Data on hospitals comprise health care units which until 2011 were treated as hospital branches.

7. Data on in-patient health care do not include day-care (concerns: hospitals, beds and in-patients).

Dane o **łóżkach** w placówkach stacjonarnej opieki zdrowotnej dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o łóżkach w szpitalach ogólnych do 2007 r. nie obejmują miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

9. Lecznictwo uzdrowiskowe obejmuje szpitale i sanatoria, działające na obszarze uzdrowiska, wykorzystujące w leczeniu, rehabilitacji i profilaktyce przede wszystkim właściwości naturalnych surowców leczniczych oraz właściwości lecznicze klimatu na terenach, na których są położone.

10. Dane dotyczące ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, izby przyjęć, lotnicze pogotowie ratunkowe).

11. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony i są głównie usytuowane na terenach wiejskich.

12. Dane o opiece nad dziećmi do lat 3 prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1217), na podstawie której opieka może być organizowana w formie **żłobka** oraz od 2011 r. – **klubu dziecięcego**, sprawowana przez dziennego opiekuna lub nianię.

13. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz **pieczy zastępczej** prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 575).

14. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **ogólniejszej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** – organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psycho-korekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,

Data regarding beds in in-patient health care units concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.

8. Data regarding beds in general hospitals do not include places (beds and incubators) for newborns until 2007.

9. Health resort treatment includes hospitals and sanatoria operating in the areas of health resort protection using, in the rehabilitation and preventive therapy, primarily natural materials and the healing properties of the climate in the areas where the facility is located.

10. Data concerning emergency medical services and first aid include units covered by the State Emergency Medical Services system (emergency rescue teams, hospital emergency wards, admission rooms, medical air rescue).

11. Generally available pharmacies do not include pharmacies which operate within the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines the range of which is precisely defined and are located in rural areas.

12. Data on childcare for children up to the age of 3 years are presented according to the Law dated 4 II 2011 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1217). Childcare can be organized in the form of **nurseries** as well as since 2011 – **children's clubs**, provided by day carer or nanny.

13. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law of Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (uniform text Journal of Laws 2016 item 575).

14. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may operate in the form of:

- 1) **general**, including interest circles, dayrooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organization of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialized centre** – organises sociotherapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,

3) **pracy podwórkowej** (od 2012 r.) – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,

4) **w połączonych formach** (od 2012 r.), tj. łączących zadania placówek opiekuńczych, specjalistycznych i pracy podwórkowej.

15. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalno-rekreacyjnych i religijnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) **rodziny zastępcze:**

- a) spokrewnione,
- b) niezawodowe, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
- c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa);

2) **rodzinne domy dziecka** – w tym samym czasie może w nim przebywać nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

16. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

- a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjmując dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,
- b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i samodzielnie się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,

3) **street work** (since 2012) – carries out motivating and sociotherapeutic activities, conducted by a streetworker,

4) **in combination forms** (since 2012), i.e. combining tasks of the general care, specialized and street work centres.

15. Family foster care is exercised when parents are unable to provide care and education to a child. It works with the family to enable the child's return to its family, or when it is impossible – makes efforts aimed at child's adoption; preparation of a child for independent and responsible life, satisfying children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture, recreation and religion.

The forms of family foster care are as follows:

1) **foster families:**

- a) related,
- b) non-professional – may comprise a maximum of 3 children (except for numerous siblings),
- c) professional – may house a maximum of 3 children (except for numerous siblings);

2) **foster homes** – may comprise a maximum of 8 children (except for numerous siblings).

16. Institutional foster care is exercised in the form of:

1) **care and education centre** is run as:

- a) **an intervention centre** – provides immediate care to a child in a crisis situation. The centre is obliged to admit a child in cases requiring immediate care,
- b) **a family centre** – educates children of various age groups, including adolescents and those becoming self-dependent; provides upbringing and care to numerous siblings; cooperates with a family foster care coordinator and a family assistant,

- c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** (od 2012 r.) – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** (od 2012 r.) – umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** (od 2012 r.) – umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku w tym samym czasie można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.
17. Dane o **domach i zakładach pomocy społecznej** dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, inne osoby prawne oraz osoby fizyczne.
- c) **a socialization centre** – provides a child with full-time care and education and fulfils its needs, especially emotional, developmental, health, living, social and religious needs; implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant; enables contacts with parents and other close persons, takes actions aimed at the child's return to the family; provides a child with access to education adjusted to his/her age and development skills; provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
- d) **a specialist therapy centre** (since 2012) – provides care to a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability; a child requiring the application of special education methods and specialist therapy; a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for shortcomings in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children;
- 2) **regional care and therapy centre** (since 2012) – a centre providing care to children who, due to their health condition, require specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. A maximum of 30 children may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** (since 2012) – a centre where children up to the age of 1 year, requiring special care are placed. Waiting for adoption, they cannot be covered by family foster care. A maximum of 20 children may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 930).

18. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu m.in.: zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Kultura. Turystyka. Sport

Kultura

1. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Czytelnik (użytkownik aktywnie wypożyczający) – to użytkownik zarejestrowany, który wypożyczył na zewnątrz co najmniej jedną pozycję w ciągu roku.

2. W muzeach jako **muzealia** wykazano rzeczy ruchome i nieruchomości wpisane do inwentarza muzealiów.

Przez **wystawę** organizowaną przez muzeum i określoną odpowiednim tytułem rozumie się udostępnianie dla publiczności (osób zwiedzających) zestawu zbiorów muzealnych.

Wystawy czasowe są to wystawy urządzane na czas określony na terenie muzeum i udostępniane jednorazowo.

3. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

4. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Types of social welfare homes and facilities are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004 (uniform text Journal of Laws 2016 item 930).

18. Data on social benefits are presented according to the Law on Social Assistance, dated 12 III 2004.

*A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.*

*A person or a family is entitled to a **temporary benefit** due to of long illness, disability, unemployment, possibility of maintaining or obtaining entitlement to benefits from other systems of social security.*

***Appropriated benefit** is offered in order to fulfil a necessary livelihood need, covering part or all expenditures on health treatment, covering burial costs. It may be granted to a person or a family who incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.*

Culture. Tourism. Sport

Culture

1. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute **the collection of public libraries**.

Reader/borrower (user actively borrowing books) – a person registered in the library who borrowed at least one volume in the reported year.

2. Movable and immovable registered in exhibit inventory are presented as **exhibits** in museums.

Exhibition organized by a museum is understood as a correctly titled set of museum collections opened to a public (visitors).

Temporary exhibitions are exhibitions organized for a definite time in the museum and available only once.

3. Information concerning **art galleries** includes entities in which exhibiting is the basic type of activity.

4. Information regarding **theatres and music institutions** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, separated legally, organizationally, economically and financially conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

5. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo, nośnik cyfrowy).

Wśród kin stałych wyróżnia się **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multipleksy** – posiadające 8 sal i więcej.

Turystyka

1. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty (od 2011 r. posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych; do 2010 r. bez pokoi gościnnych i kwatery agroturystycznych).

W ramach:

- obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań kategoryzacyjnych dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi typowe dla hoteli (np. zajazdy, gościńce),
- pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla poszczególnych rodzajów obiektów oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, ośrodki do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego, ośrodki sportowo-rekreacyjne, ośrodki kolonijne, zakłady uzdrowiskowe).

2. Dane o **obiektach i miejscach noclegowych** wykazano według stanu w dniu 31 VII. W informacjach nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

3. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

4. Jeśli nie zaznaczono inaczej – dane za 2016 r. prezentowane są z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu, przy czym wskaźniki dynamiki podano w warunkach porównywalnych z 2014 r. tj. na podstawie danych naliczonych wyłącznie o złożone sprawozdania KT-1.

Sport

1. Informacje dotyczące klubów sportowych podaje się łącznie z uczniowskimi i wyższymi klubami sportowymi.

5. *Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e. established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive, magnetic tape or digital).*

*Among indoor cinemas one can distinguish **miniplexes** – equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** – equipped with 8 screens and more.*

Tourism

1. **Tourist accommodation establishments** include hotels and similar facilities and other facilities (since 2011 – with 10 and more bed places; until 2010 excluding rooms for rent and agrotourism lodgings).

Within:

- *hotels the group “other hotel facilities” covers facilities which do not meet requirements for hotels, motels and boarding houses, but which provide hotel services (e.g. road houses, inns),*
- *other facilities, the group “miscellaneous facilities” includes facilities which do not correspond to conditions expected from particular facilities, and other facilities used for tourism (e.g. student dormitories, boarding schools, weekend and holiday accommodation establishments, sport and recreational centres, holiday youth centres as well as health establishments).*

2. **Data regarding facilities and the number of bed places** are presented as of 31 VII. *Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included.*

3. **Foreign tourists** using tourist accommodation establishments are registered according to the country of their permanent residence. *A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.*

4. *Unless otherwise stated, the 2016 data include imputation for entities who refused to participate in the survey, while dynamics rates were reported in terms comparable to 2014, i.e. based on data computed solely on the basis of KT-1 reports.*

Sport

1. *Information concerning sports clubs are given together with student and religious sport clubs.*

Transport. Telekomunikacja

1. Dane o pojazdach samochodowych i motorowerach zarejestrowanych według stanu w dniu 31 XII prezentowane są w 2005 r. według ewidencji prowadzonej przez starostów, prezydentów miast i burmistrzów, od 2009 r. według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej obecnie przez Ministerstwo Cyfryzacji. Dane nie obejmują pojazdów wyrejestrowanych, a do 2010 r. – również pojazdów posiadających pozwolenie czasowe wydawane w końcu danego roku.

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się, na podstawie znowelizowanych przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2014 poz. 260), na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

Dane o drogach publicznych pozyskiwane są przez GDDKiA od Zarządców dróg zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 II 2005 r. w sprawie trybu sporządzania informacji oraz gromadzenia i udostępniania danych o sieci dróg (Dz. U. 2005 Nr 67, poz. 583). W przypadku braku danych za dany rok sprawozdawczy od jakiegoś zarządcy drogi (np. dla dróg gminnych od prezydenta miasta, burmistrza, wójta), podawane są dane za ostatni okres, w którym te dane były przekazane przez zarządcę do GDDKiA.

3. Informacje o łączności w ujęciu rzeczowym dotyczą – w zakresie usług telekomunikacyjnych – operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej – sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

4. **Telefoniczne łącza główne** obejmują standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej) oraz łącza w dostępnym ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci do transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

Transport. Telecommunication

1. *Data on road vehicles and mopeds registered as of 31 XII were presented in 2005 according to the register maintained by starosts, presidents of cities and mayors, since 2009 – according to central vehicle register maintained currently by the Ministry of Digital Affairs. Data do not include vehicles being devoid of car registration, and up to 2010 – also vehicles having temporary permission given by the end of reference year.*

2. **Public roads** are divided on the basis of amended provisions to the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (uniform text Journal of Laws 2014 item 260) into following categories: national, regional, district and communal roads.

Urban roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-urban roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

Data on public roads are collected by the General Directorate for National Roads and Motorways from managers of roads in accordance with the Regulation of the Minister of Infrastructure of 16 II 2005 on the preparation mode of the information as well as collection and sharing of data on road network (Journal of Laws 2005 No. 67, item 583). In the absence of data for the given, reporting year from a road administrator (e.g. for communal roads from the president, the mayor or the village mayor), data are given for the last period in which these data were provided by the manager to the GDDKiA.

3. *Information regarding communications, in tangible terms, concerns – in scope of telecommunication services – operators of the public telecommunication network, i.e. the network used for rendering telecommunication services (excluding internal networks – networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a real estate parcel).*

4. **Telephone main line** includes standard main line (fixed line telephone subscribers) and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e. a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Handel

1. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych, sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

2. Podziału **sklepów według form organizacyjnych** dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 m² do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 m² do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechne są to sklepy o powierzchni sal sprzedażowych od 120 m² do 399 m², prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz dodatkowo często nabywanych towarów nieżywnościowych.

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb (np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp.).

Do pozostałych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m², prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku oraz często nabywanych towarów nieżywnościowych.

3. Podziału sklepów/stacji paliw dokonano na podstawie faktycznej lokalizacji sklepu. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

Trade

1. Data concerning **retail sales** include sales of consumer and non-consumer goods, sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

2. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.

Department stores and trade stores are stores divided into separate departments, each selling a broad and universal assortment, particularly non-foodstuff goods, with a sales area of 2000 m² and more for department stores and from 600 m² to 1999 m² for trade stores.

Supermarkets are stores with a sales area from 400 m² to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.

Hypermarkets are stores with a sales area 2500 m² and more, selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods, and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.

Grocery stores are stores with a sales area between 120 and 399 m², primarily selling foodstuff goods for daily consumption and additionally often purchased non-foodstuff goods.

Specialized stores are stores selling a wide assortment of goods in order to fully meet specific needs, (e.g., clothing, home furnishings, car parts, furniture, sport goods, etc.).

Other stores are stores in which the sales area covers no more than 119 m² which conduct sales activity within the scope of common food-stuffs and often purchased non-foodstuff goods.

3. The division of **shops/petrol station** was made on the basis of the actual location of a shop. Shops include generally available pharmacies.

Finanse publiczne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych, wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województwa), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Podstawę prawną określającą te procesy stanowiła do 2009 r. ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późniejszymi zmianami), a od 2010 r. obowiązuje ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1870, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241, z późniejszymi zmianami). W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego podstawę prawną stanowi również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 446),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 814),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 486),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2016, poz. 198, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 I 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. 2016, poz. 1015),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2014 poz. 1053).

2. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,

Public finance

1. Public finance include the processes connected with accumulation and allocation of public funds, and in particular: collecting and accumulating revenue, spending public funds, financing of loan needs of the state budget and of the budgets of local government entities (gminas, cities with powiat status, powiats and voivodship), incurring liabilities involving public funds, managing public funds and public debt, as well as settlements with the European Union budget.

The legal basis defining the above mentioned processes until 2009 was provided by the Law on Public Finances, dated 30 VI 2005 (Journal of Laws No. 249, item 2104, with later amendments) and since 2010 the Law on Public Finances dated 27 VIII 2009 (uniform text Journal of Laws 2016 item 1870, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments). With respect to the financial management of local governments, the legal basis is additionally provided by the following:

- the Law on Gmina Government dated 8 III 1990 (uniform text Journal of Laws 2016 item 446),
- the Law on Powiat Government dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2016 item 814),
- the Law on Voivodship Government dated 5 VI 1998 (uniform text Journal of Laws 2016 item 486),
- the Law on Incomes of Local Government Entities dated 13 XI 2003 (uniform text Journal of Laws 2016, item 198, with later amendments),
- Regulation of Finance Minister of 16 I 2014 on Budgetary Reporting (Journal of Laws. 2016, item 1015),
- Regulation of Finance Minister of 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws 2014 item 1053).

2. Budget revenue of local government units comprise:

1) own revenue, i.e.:

- revenue from shares in receipts from corporate and personal income taxes,

- wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
- dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze,
- środki z innych źródeł na dofinansowanie zadań własnych;

2) dotacje;

3) subwencja ogólna z budżetu państwa.

3. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na **majątkowe** (w tym inwestycyjne) i **bieżące**, do których zalicza się m.in.:

- wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- wydatki na zakup materiałów i usług,
- dotacje dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- wydatki na obsługę długu,
- wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

Bezpieczeństwo publiczne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., tekst jednolity Dz. U. 2016 poz. 1137) i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 186, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

2. Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Dane o przestępstwach stwierdzonych od 2014 r. nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. Zgodnie z obowiązującą metodologią stwierdzenie popełnienia czynów karalnych przez nieletnich dokonywane jest w postępowaniu sądowym po uprzednim przekazaniu przez Policję akt w sprawach nieletnich do sądu rodzinnego.

– receipts from taxes and fees established and collected on the basis of separate acts, including the tax on real estate, the agricultural tax, the forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, stamp duty, service fee market dues,

– revenue from property, e.g., revenue from renting and leasing and similar agreements,

– funds for additional financing of own tasks;

2) grants;

3) general subvention from the state budget.

3. Budget expenditures of local government entities are divided into: **property-related** (including investment-related) and **current expenditures**, such as:

– expenditure on wages and salaries (including derivatives),

– expenditure on the purchase of materials and services,

– allocations for organizational and legal units operating within local government entities' budgets,

– expenditure on debt servicing,

– expenditure related to granting endorsements and guarantees.

Public safety

1. Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the Law dated 6 VI 1997, uniform text Journal of Laws 2016 item 1137) and the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the Law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2013 item 186, with later amendments) or other specific laws.

2. Ascertained crime is an event which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. Crime – in accordance with the Criminal Code of 1997 – is a felony or misdemeanour prosecuted upon in public or private accusation, in connection with the Penal Fiscal Code – is a fiscal offence.

Data about ascertained crimes since 2014 have not included punishable acts committed by juveniles. In accordance with the existing methodology, the specification of the number of juveniles committing punishable acts takes place during court proceedings after the Police provides records in juvenile cases to the family court.

3. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Dane o wypadkach drogowych pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolidacji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za śmiertelną ofiarę wypadku drogowego uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Rachunki regionalne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami „Europejskiego Systemu Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 V 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26 VI 2013 r., z późniejszymi zmianami). W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

2. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto liczony jest w cenach rynkowych.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany.

3. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

3. The rate of detectability of delinquents is the relation of the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to failure to identify the perpetrators.

4. Data regarding road traffic accidents come from Accident and Collision Register (SEWiK) kept by the National Police Headquarters. They cover events connected with the vehicle traffic on public roads resulting in death or injury.

Road traffic accident fatality is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

Regional accounts

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the European System of Accounts 2010 (the ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 V 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26 VI 2013 with later amendments). The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

2. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices.

In calculations of gross domestic product volume indices, current prices from the year preceding the reference year were adopted as constant prices.

3. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

4. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

5. Zużycie pośrednie obejmuje wartość zużytych materiałów (łącznie z paliwami) netto (po odjęciu wartości odpadów użytkowych), surowców (łącznie z opakowaniami), energii, gazów technicznych i usług obcych (obróbka obca, usługi transportowe, najem sprzętu, usługi telekomunikacyjne i obliczeniowe, prowizje płacone za usługi bankowe), usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) oraz koszty podróży służbowych (bez diet) i inne koszty (np. koszty reklamy, reprezentacji, dzierżawy i najmu, koszty biletów służbowych, koszty ryczałtów za używanie własnych pojazdów do celów służbowych, opłaty giełdowe i opłaty z tytułu uczestnictwa w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych). Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

6. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem obrotów wewnętrznych.

7. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z nadwyżki operacyjnej brutto łącznie z dochodem mieszanym brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców powiększone o składki na Fundusz Pracy i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

8. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki bieżące od dochodów, majątku itp., składki netto na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne (świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pozostałe świadczenia społeczne) oraz pozostałe transfery bieżące.

4. Gross output the value of goods and services produced by all national institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

5. Intermediate consumption includes the value of consumed materials (including fuels) in net terms (after subtracting the value of recyclable wastes), raw materials (including packaging), energy, technological gases and outside services (outside processing, transport services, equipment rental, telecommunication and accounting services, commissions paid for banking services), financial intermediation services indirectly measured (FISIM) and costs of business trips (excluding travelling allowances) as well as other costs (e.g. advertising, representation, rental and leasing costs, ticket costs for official business, costs of lump sum payments for using personal vehicles for official business, stock exchange payments as well as payments from participating in the National Depository for Securities). Intermediate consumption is valued at purchaser's prices.

6. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including internal turnover is accepted.

7. Gross primary income in the households sector is comprised of the gross operating surplus jointly with the gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees, i.e. wages and salaries jointly with contributions to social security and health security paid by employees, contributions to social security paid by employers increased by the Labour Fund and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfils the function of creating gross disposable income.

8. Gross disposable income in the households sector is obtained as a correcting gross primary income by: current taxes on income, wealth, etc., net social contributions, social benefits (social security benefits and other social benefits) and other current transfers.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

9. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

10. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) **sektor przedsiębiorstw niefinansowych**, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe) i prowadzące księgi rachunkowe,
- 2) **sektor instytucji finansowych**, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz ubezpieczeniami,
- 3) **sektor instytucji rządowych i samorządowych**, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa oraz przedsiębiorstwa publiczne, i instytucje niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do tego sektora,
- 4) **sektor gospodarstw domowych**, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób i prowadzące uproszczoną ewidencję księgową, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł,

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

9. *Data grouping by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e. by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.*

10. *Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:*

- 1) ***non-financial corporations sector** which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services),*
- 2) ***financial corporations sector** which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as insurance activity,*
- 3) ***general government sector** which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance as well as entities for which the financial system was defined in special regulations, and the main source of financing of which are subsidies from the state budget, as well as public corporations and non-profit institutions that meet the ESA 2010 criteria of classification to this sector,*
- 4) ***households sector** which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons and keeping simplified accounting books as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources,*

5) **sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych**, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

11. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek szarej gospodarki oraz działalności nielegalnej. **Szara gospodarka** obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla zarejestrowanych podmiotów gospodarczych sektora prywatnego z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od formy prawnej), z liczbą pracujących od 10 do 49 osób (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nierejestrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi prostytutki).

W ramach **działalności nielegalnej** ujęto szacunki dotyczące działalności osób czerpiących korzyści z tytułu świadczenia usług prostytutki przez inne osoby, produkcji i handlu narkotykami oraz przemytu papierosów.

12. Dane z rachunków regionalnych za 2010 r. zostały zmienione w stosunku do wcześniejszej edycji publikacji w ślad za rewizją w rocznych rachunkach narodowych, dokonaną stosownie do standardowej procedury dotyczącej nadmiernego deficytu (tzw. notyfikacja fiskalna). Rewizja wynika z wdrożenia wytycznych zawartych w najnowszym Podręczniku Deficytu i Długu Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (MGDD, edycja 2016). Zmiany związane z wdrożeniem zapisów tego podręcznika mające znaczenie dla Polski dotyczyły między innymi zakresu podmiotowego sektora instytucji rządowych i samorządowych oraz rejestracji abonamentu radiowo-telewizyjnego.

13. Szczegółowy opis zmian wprowadzonych do rachunków narodowych znajduje się w notatce informacyjnej GUS: „Zweryfikowany szacunek produktu krajowego brutto za lata 2010-2015” z dnia 19 X 2016 r., dostępnej na stronie: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/zweryfikowany-szacunek-produktu-krajowego-brutto-za-lata-2010-2015,9,2.html>.

14. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto – Rachunki regionalne w 2014 r.”

5) **non-profit institutions serving households sector** which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.

11. The estimation of the hidden economy and illegal activities is included in the **regional accounts**. **Hidden economy** covers the legalconcealed production estimated for registered economic entities of private sector employing up to 9 persons (irrespective of the legal form), employing from 10 to 49 persons (excluding cooperatives) as well as natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including people providing prostitution services).

Estimates concerning deriving financial gain from the prostitution of other people, production and trafficking in narcotics as well as smuggling of cigarettes have been included to **illegal activities**.

12. Data from regional accounts for the year 2010 were changed in relation to those published in the previous edition of the publication as a consequence of revision in the annual national accounts, made due to the standard excessive deficit procedure (the so-called fiscal notification). Revision results from implementing the requirements included in the latest “Manual on Government Deficit and Debt” (MGDD, 2016 edition). Changes connected with introducing the provisions of this manual of importance to Poland, concerned among other things subjective range of the general government sector as well as radio and TV subscription registration.

13. Detailed description of the changes introduced in the national accounts can be found in the CSO news release: “Zweryfikowany szacunek produktu krajowego brutto za lata 2010-2015” of 19 X 2016, available at: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/roczne-rachunki-narodowe/zweryfikowany-szacunek-produktu-krajowego-brutto-za-lata-2010-2015,9,2.html>.

14. Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) are presented in the publication “Gross Domestic Product – Regional Accounts in 2014”.

UWAGI ANALITYCZNE

Stan i ochrona środowiska

Powierzchnia geodezyjna województwa pomorskiego według stanu w dniu 1 I 2017 r. wyniosła 1831,0 tys. ha, co stanowiło 5,9% powierzchni kraju. Użytki rolne zajmowały 920,6 tys. ha (50,3% ogólnej powierzchni województwa), grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione – 687,7 tys. ha (37,6%), grunty zabudowane i zurbanizowane – 98,0 tys. ha (5,4%), zaś grunty pod wodami – 75,1 tys. ha (4,1%). Pozostałe 49,6 tys. ha (2,8%) stanowiły użytki ekologiczne, nieużytki i tereny różne.

Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w województwie pomorskim na koniec 2016 r. wyniosła 598,3 tys. ha (32,7% powierzchni województwa i 5,9% powierzchni prawnie chronionej kraju). Na 1 mieszkańca przypadało 2,6 tys. m² obszarów prawnie chronionych.

W 2016 r. w województwie pomorskim funkcjonowało 170 oczyszczalni ścieków, rok wcześniej 173, a w 2014 r. – 180. Do wód lub do ziemi odprowadzono 166,6 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, z czego bezpośrednio z zakładów odprowadzono 82,9 hm³, a siecią kanalizacyjną – 83,8 hm³. Z ogółu odprowadzonych ścieków oczyszczenia wymagało 130,8 hm³, w tym oczyszczaniu poddano 130,6 hm³ (99,9%). W 2016 r. wytworzono o 0,9% więcej ścieków niż przed rokiem i o 8,4% więcej niż w 2014 r.

Wśród ścieków oczyszczanych w województwie pomorskim w 2016 r. 53,8% stanowiły ścieki oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów (w 2015 r. – 53,8%, w 2014 r. – 54,2%), oczyszczaniu biologicznemu poddano 39,9% ogółu oczyszczanych ścieków, co oznacza wzrost w stosunku do 2015 i 2014 r. (odpowiednio o 0,2 p.proc i 0,7 p.proc), natomiast mechanicznie oczyszczono 4,3% ścieków (wobec 5,0% w 2015 r. i 4,9% w 2014 r.).

Tabl. 1. Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016
	w tys. t/r		
	Z dwutlenkiem węgla		
Polska	209067,3	211566,3	210849,4
Województwo	6407,8	6618,4	6826,5
	Bez dwutlenku węgla		
Polska	1573,3	1604,8	1428,5
Województwo	25,8	28,5	24,0

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

Za szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza w województwie pomorskim w 2016 r. uznano 89 zakładów (w 2014 r. – 79 zakładów). Wśród nich urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych posiadało 56 zakładów, a do redukcji zanieczyszczeń gazowych – 11 zakładów. Stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych w 2016 r. wyniósł 99,4%, a zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) – 83,8% (wobec 78,4% w 2015 r. i 79,0% w 2014 r.).

W 2016 r. zakłady uznane za szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały 1,9 tys. t zanieczyszczeń pyłowych, wśród których dominowały pyły ze spalania paliw (47,0%). Omawiane zakłady wyemitowały do atmosfery łącznie 6826,5 tys. t zanieczyszczeń gazowych, w tym 99,6% stanowił dwutlenek węgla. W porównaniu z poprzednim rokiem emisja zanieczyszczeń gazowych (z dwutlenkiem węgla) zwiększyła się o 3,1%, a w odniesieniu do 2014 r. o 6,5%.

Wśród zanieczyszczeń gazowych bez dwutlenku węgla w województwie pomorskim najbardziej szkodliwe są tlenki siarki i azotu oraz tlenek węgla. W 2016 r. emisja dwutlenku siarki przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyniosła 9,4 tys. t. (o 27,7% mniej niż w 2015 r. i o 16,8% niż w 2014 r.), tlenku azotu – 7,5 tys. t (o 9,6% mniej niż w 2015 r. i o 8,5% niż w 2014 r.), a tlenku węgla – 5,2 tys. t (spadek o 3,7% w stosunku do 2015 r. i wzrost o 4,0% w stosunku do 2014 r.).

W 2016 r. na 1 km² wyemitowano 0,1 t zanieczyszczeń pyłowych i 1,3 t zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla). Spośród odpadów wytworzonych w 2016 r. odzyskowi poddano 49,3% (w 2015 r. – 28,2%, a w 2014 r. – 41,1%), a 3,5% unieszkodliwiono (w 2015 r. – 4,4%, a w 2014 r. – 1,9%).

Zapobieganie zanieczyszczeniu i degradacji środowiska naturalnego wymaga wydatków na ekologiczne przedsięwzięcia inwestycyjne. W 2016 r. nakłady na środki trwałe (w cenach bieżących) służące ochronie środowiska w województwie pomorskim kształtowały się na poziomie 402,3 mln zł i wśród nich największy udział miały nakłady poniesione na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (54,1%). W 2016 r. nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej (w cenach bieżących) wyniosły 58,2 mln zł (spadek o 63,8% w stosunku do 2014 r.), z których najwięcej (76,0%) przeznaczono na ujęcia i doprowadzenia wody.

Ludność

W końcu 2016 r. województwo pomorskie zamieszkiwało 2315,6 tys. osób, tj. 6,0% ludności Polski. Pod względem liczby ludności województwo pomorskie zajmowało 7 miejsce w kraju, po województwach: mazowieckim, śląskim, wielkopolskim, małopolskim, dolnośląskim i łódzkim. W stosunku do 2014 r. liczba ludności województwa zwiększyła się o 13,5 tys. mieszkańców (0,6%), w Polsce natomiast odnotowano spadek liczby ludności o 45,6 tys. osób (0,1%).

Gęstość zaludnienia, tj. liczba osób przypadających na 1 km² powierzchni województwa, wyniosła w 2016 r., podobnie jak w 2014 r., 126 osób (w miastach – 1393, na wsi – 48 osób). Średnia gęstość zaludnienia w kraju wyniosła 123 osoby (w miastach – 1060, na wsi – 53 osoby).

Od 2011 r. liczba ludności miejskiej w województwie stopniowo zmniejsza się. W końcu 2016 r. w miastach mieszkało 1486,8 tys. osób, co oznacza spadek o 6,5 tys. osób (o 0,4%) w stosunku do stanu z końca 2014 r. Współczynnik urbanizacji (odsetek ludności miejskiej) wyniósł 64,2% i był o 0,7 p.proc. niższy w porównaniu z 2014 r. (w Polsce odpowiednio 60,2% i o 0,2 p.proc. mniej).

W dalszym ciągu na terenie województwa obserwuje się wzrost liczby mieszkańców wsi, gdzie – według stanu na koniec 2016 r. – mieszkało 828,8 tys. osób – o 20,0 tys. osób więcej niż w końcu 2014 r. Tym samym odsetek ludności wiejskiej (wskaźnik ruralizacji) wyniósł 35,8% wobec 35,1% w końcu 2014 r. W ogólnej liczbie ludności Polski udział mieszkańców wsi był wyższy i wyniósł w końcu 2016 r. 39,8% (39,7% w 2014 r.).

W 2016 r. struktura ludności według płci nie uległa istotnym zmianom w porównaniu z 2014 r. W województwie pomorskim kobiety nadal stanowiły 51,3% (51,6% w kraju). W miastach udział ten wyniósł 52,2%, natomiast na wsi – 49,6%. Współczynnik feminizacji (określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn) pozostał na tym samym poziomie co w 2014 r. i wyniósł 105 (w kraju 107), przy czym w miastach – 109, a na obszarach wiejskich – 98 (w kraju odpowiednio 111 i 101).

W 2016 r. w stosunku do 2014 r. zmieniła się struktura wieku ludności według ekonomicznych grup wieku. Liczba dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowiła 19,4% populacji województwa, co ponownie uplasowało województwo pomorskie na pierwszej pozycji w kraju (gdzie wskaźnik ten wyniósł 17,9%). W 2016 r. udział osób w wieku produkcyjnym (18-59/64 lata) w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się o 1,2 p.proc. w porównaniu z 2014 r. i wyniósł 61,6% (w kraju odpowiednio spadek o 1,1 p.proc. do wartości 61,8%). W dalszym ciągu obserwowany jest systematyczny wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności województwa wzrósł z 17,7% w 2014 r. do 19,0% w 2016 r. (w kraju odpowiednio z 19,0% do 20,2%). Wskaźnik ten był jednym z najniższych w kraju (po województwach warmińsko-mazurskim, podkarpackim i wielkopolskim).

Efektom zmian w strukturze wieku ludności był wzrost współczynnika obciążenia demograficznego. W 2016 r. w województwie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 62,3 osoby w wieku nieprodukcyjnym (w kraju 61,7 osób). W porównaniu z 2014 r. współczynnik ten zwiększył się o 3,2 osoby (w kraju o 2,9 osoby).

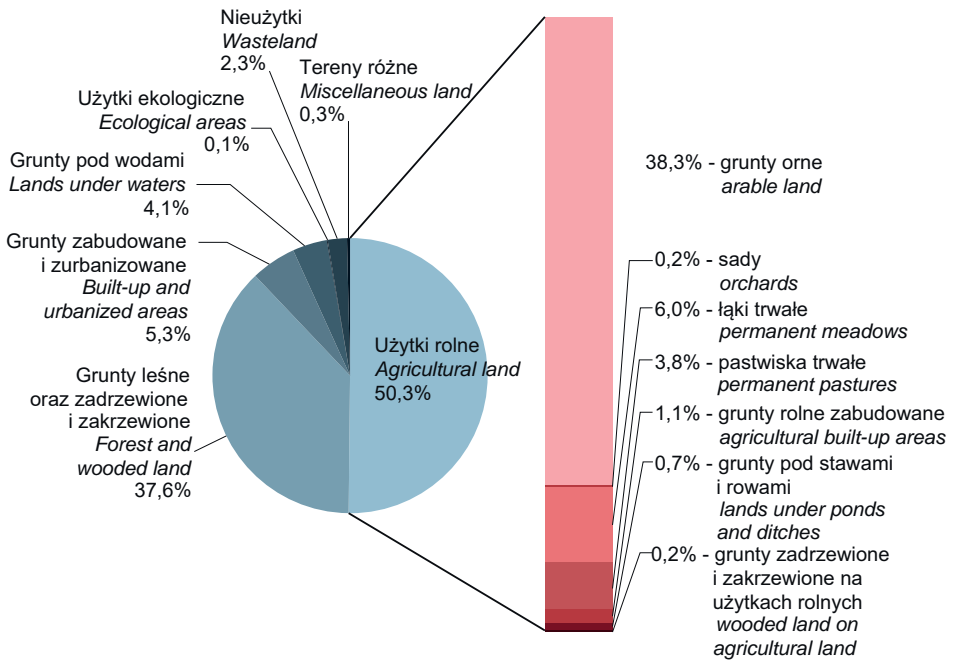
W 2016 r. w miastach na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 65,0 osób w wieku nieprodukcyjnym (60,7 osób w 2014 r.), natomiast na wsi 57,7 osób (56,5 osób w 2014 r.). Dla Polski współczynnik ten w miastach był niższy niż w województwie (o 1,5 osoby w 2016 r. i o 1,3 osoby w 2014 r.), a na wsi wyższy (o 1,3 osoby w 2016 r. i o 1,5 osoby w 2014 r.).

KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI GEODEZYJNEJ WOJEWÓDZTWA W 2017 R.

Stan w dniu 1 I

DIRECTIONS OF VOIVODSHIP GEODESIC LAND USE IN 2017

As of 1 I

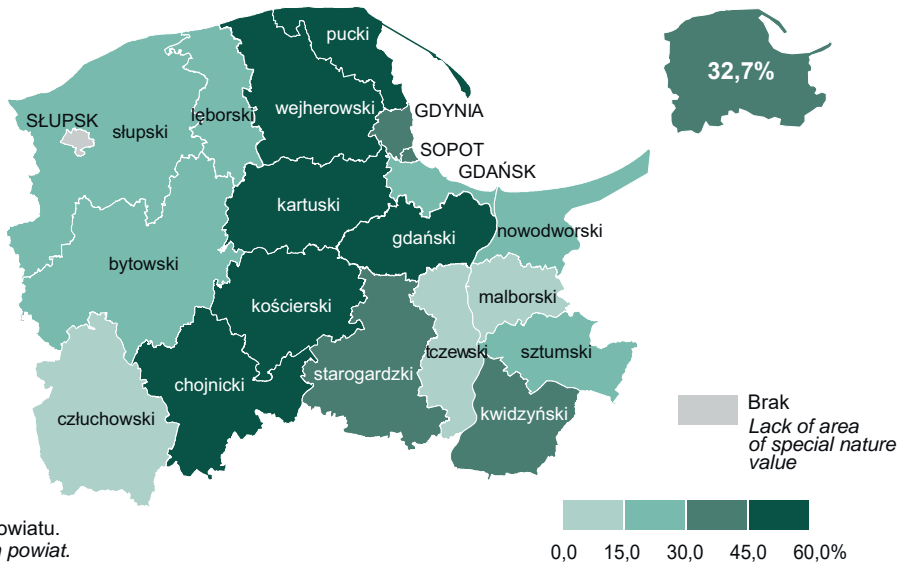

UDZIAŁ POWIERZCHNI O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONEJ W POWIERZCHNI OGÓLEM ^a WEDŁUG POWIATÓW W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

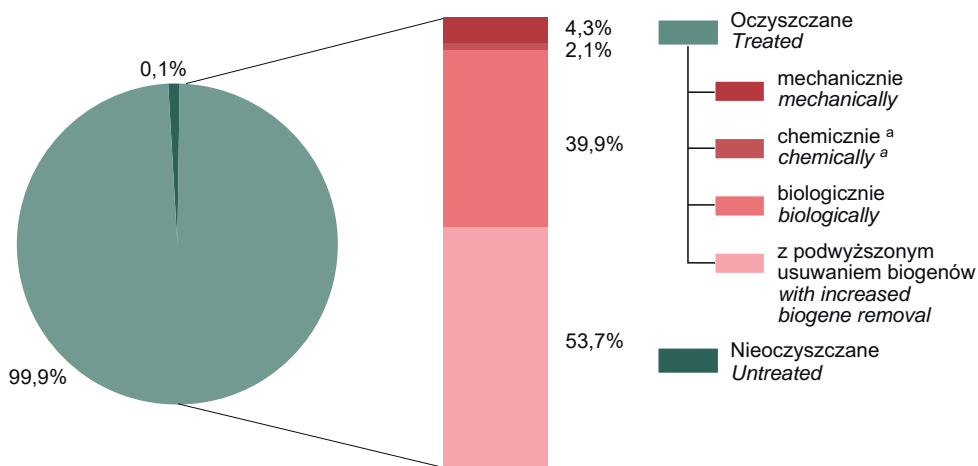
SHARE OF AREA OF SPECIAL NATURE VALUE UNDER LEGAL PROTECTION IN TOTAL AREA ^a BY POWIATS IN 2016

As of 31 XII

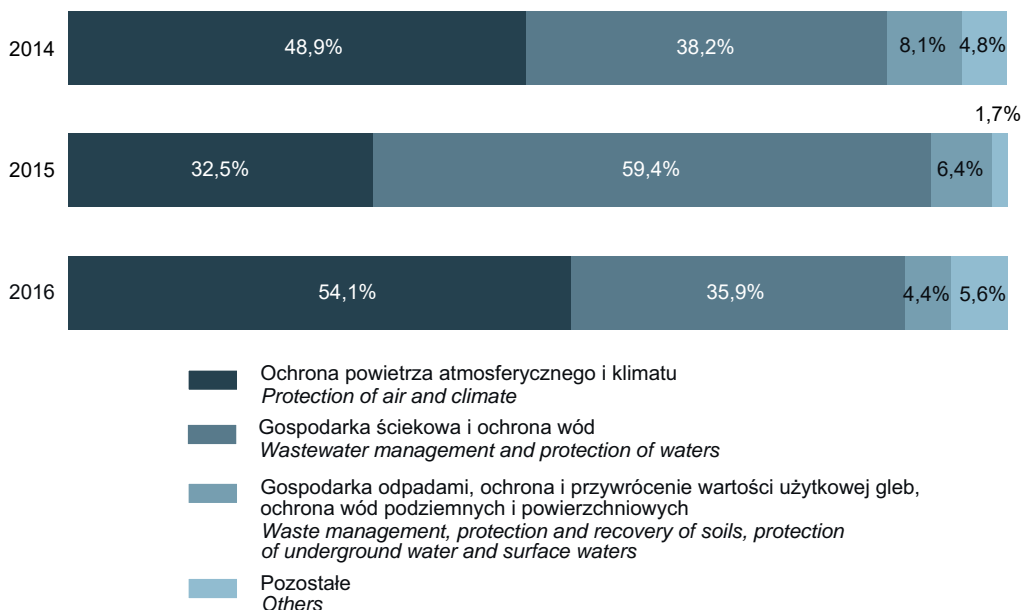
^a Danego powiatu.
^a Of a given powiat.

**ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE WYMAGAJĄCE OCZYSZCZANIA
ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI W 2016 R.
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER REQUIRING TREATMENT,
DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND IN 2016**

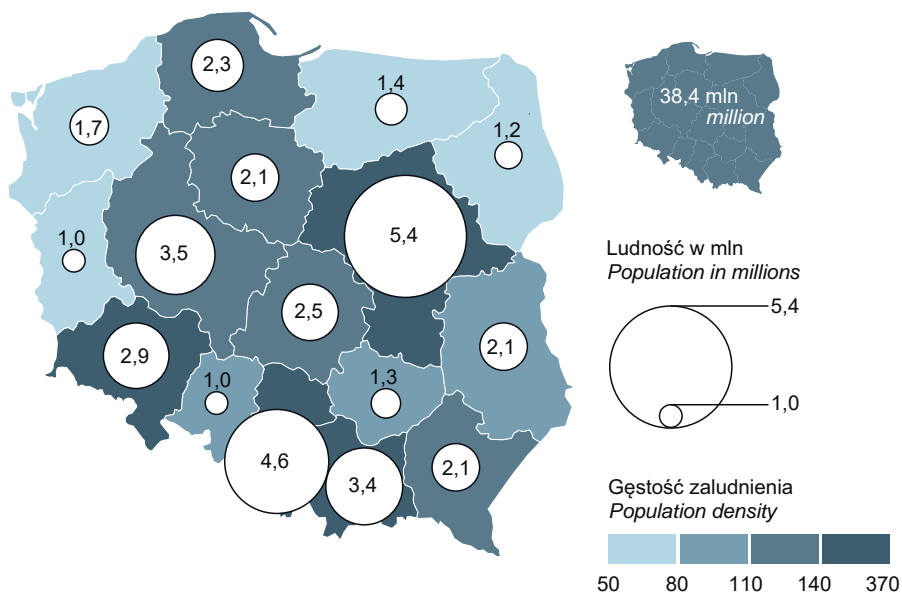
^a Dotyczy tylko ścieków przemysłowych.
^a Concerns only industrial wastewater.

**STRUKTURA NAKŁADÓW^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA
(ceny bieżące)
STRUCTURE OF OUTLAYS^a ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION
(current prices)**

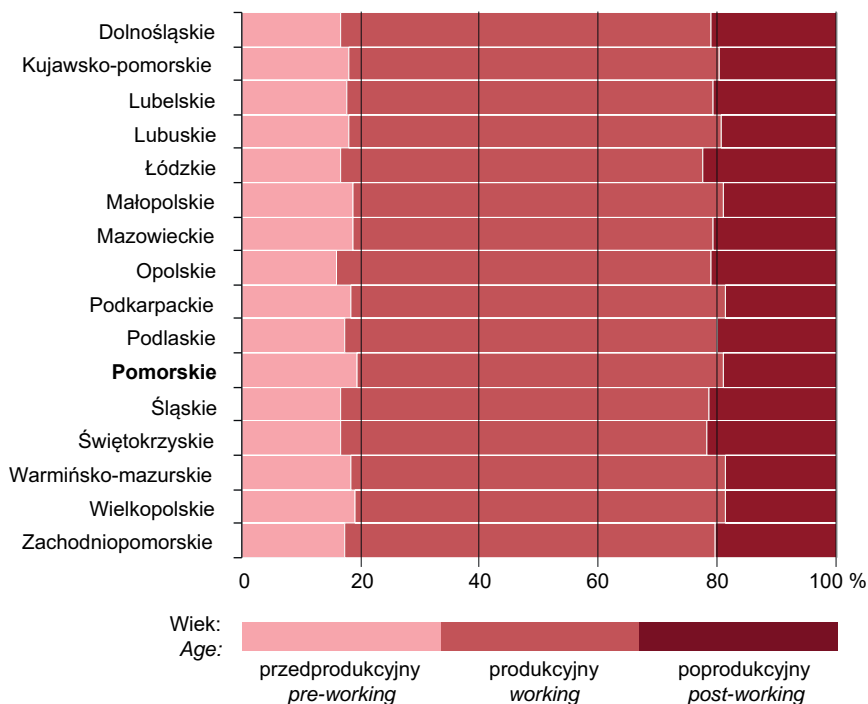

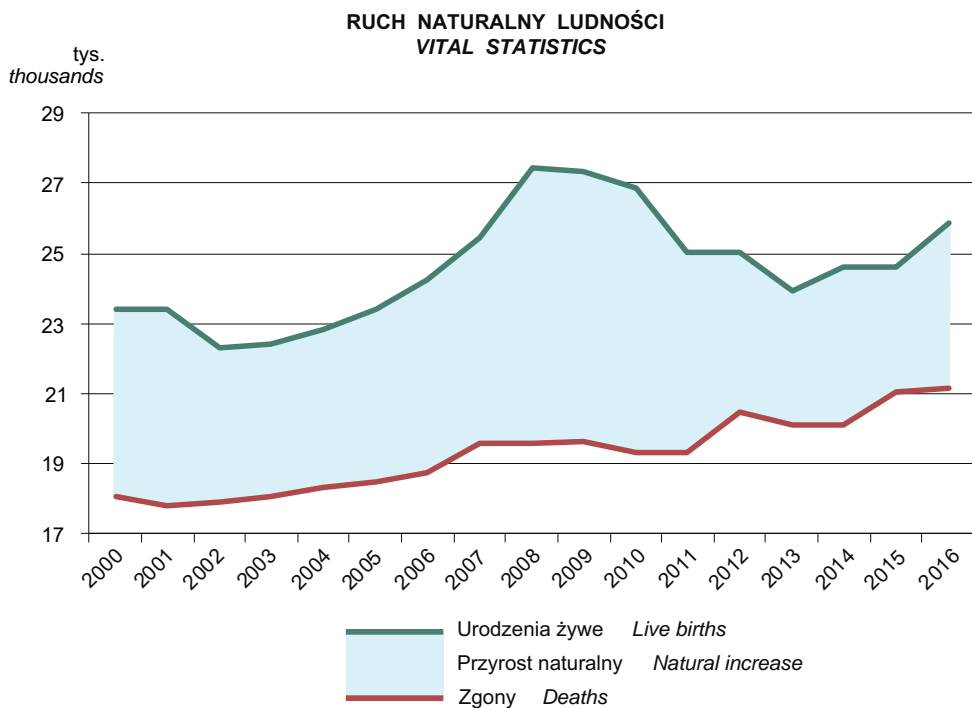
^a Według lokalizacji inwestycji.
^a By site location of investment.

LUDNOŚĆ I GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.
POPULATION AND POPULATION DENSITY BY VOIVODSHIPS IN 2016

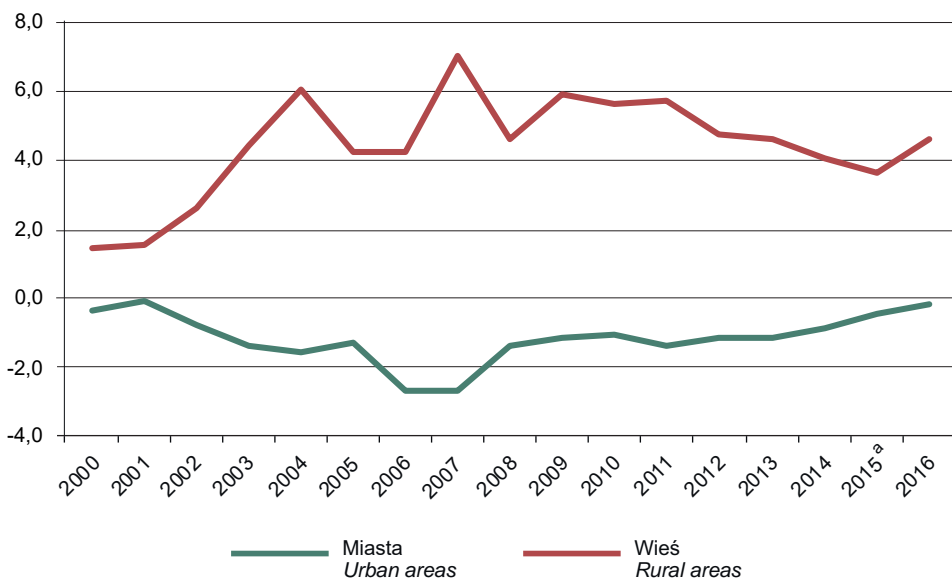

STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU
I WOJEWÓDZTW W 2016 R.
STRUCTURE OF POPULATION BY ECONOMIC AGE GROUPS AND VOIVODSHIPS IN 2016

SALDO MIGRACJI WEWNĘTRZNYCH I ZAGRANICZNYCH NA POBYT STAŁY
NA 1000 LUDNOŚCI W MIASTACH I NA WSI
INTERNAL AND INTERNATIONAL NET MIGRATION FOR PERMANENT RESIDENCE
PER 1000 POPULATION IN URBAN AND RURAL AREAS

^a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.

^a To calculate net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Ruch naturalny ludności należy do tych zjawisk demograficznych, które niewątpliwie wpływają na tempo przyrostu ludności.

W 2016 r. w województwie zarejestrowano 25,9 tys. urodzeń żywych, o 1,3 tys. więcej niż w 2014 r. Współczynnik urodzeń (liczba urodzeń żywych na 1000 ludności) wyniósł 11,2 (w 2014 r. – 10,7) i był wyższy od notowanego w kraju (9,9 w 2016 r. i 9,7 w 2014 r.). W 2016 r., pod względem wysokości tego współczynnika, województwo pomorskie uplasowało się na pierwszej pozycji w kraju (w 2014 r. na drugiej pozycji po województwie mazowieckim).

W 2016 r. w województwie zmarło 21,1 tys. osób, o 1,0 tys. więcej niż w 2014 r. Liczba zgonów w przeliczeniu na 1000 ludności zwiększyła się z 8,8 w 2014 r. do 9,1 w 2016 r. W porównaniu z innymi województwami wskaźnik ten był jednym z najniższych w kraju – trzecia lokata po województwie podkarpackim i małopolskim (w 2014 r. druga pozycja po województwie podkarpackim). W kraju współczynnik zgonów wyniósł 10,1 w 2016 r. i 9,8 w 2014 r.

W 2016 r. w województwie odnotowano 94 zgony niemowląt (82 w 2014 r.). Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) wyniósł 3,6 w 2016 r. (3,3 w 2014 r.) i był niższy niż ogólnopolski, który wyniósł 4,0 (w 2014 r. – 4,2).

W 2016 r. liczba urodzeń żywych była wyższa o 4,7 tys. od liczby zgonów (w 2014 r. wyższa o 4,5 tys.), co spowodowało, że przyrost naturalny w województwie (liczony na 1000 ludności), podobnie jak od ponad dekady, był najwyższy w kraju i wyniósł 2,0 (w 2014 r. również 2,0). W Polsce wskaźnik ten był ujemny i wyniósł minus 0,2 w 2016 r. (minus 0,03 w 2014 r.).

W 2016 r. w województwie zarejestrowano 12,4 tys. nowych małżeństw, o 0,9 tys. więcej niż w 2014 r. Tym samym zwiększyła się liczba zawartych małżeństw na 1000 ludności z 5,0 w 2014 r. do 5,4 w 2016 r. Był to najwyższy wskaźnik w kraju, gdzie w 2016 r. wyniósł 5,0 (4,9 w 2014 r.).

W 2016 r. przeciętne trwanie życia w województwie wyniosło 74,5 lat dla mężczyzn i 81,7 lat dla kobiet. W stosunku do 2014 r. wartości te wzrosły odpowiednio o 0,1 i 0,2 lata. W 2016 r. wskaźnik ten w porównaniu z notowanym w kraju był wyższy o 0,6 lat dla mężczyzn i o 0,2 lata niższy dla kobiet. Wartość przeciętnego trwania życia mężczyzn i kobiet zamieszkałych w miastach była wyższa niż dla osób zamieszkałych na wsi. Różnica w przypadku mężczyzn wyniosła 1,6 lat, a dla kobiet – 1,0.

Drugim, obok przyrostu naturalnego, czynnikiem mającym istotny wpływ na stan zaludnienia są migracje ludności.

W 2016 r., podobnie jak w 2014 r., saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały było dodatnie. Ogólna liczba ludności zwiększyła się o 3,5 tys. osób (w 2014 r. – o 2,0 tys.), co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa wyniosło 1,5 (w 2014 r. było to 0,9). Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w ciągu roku była mniejsza niż liczba osób nowo zameldowanych na pobyt stały w tym okresie. W porównaniu z innymi województwami wskaźnik ten był jednym z najwyższych w kraju – druga lokata po województwie mazowieckim (w 2014 r. trzecia pozycja). W kraju saldo migracji stałej na 1000 ludności w końcu 2016 r. wyniosło 0,04 (w 2014 r. – minus 0,4).

W dalszym ciągu mamy do czynienia z tendencją wzrostową (obserwowaną od kilkunastu lat) liczby mieszkańców wsi. W 2016 r. w wyniku migracji liczba ludności wsi zwiększyła się o 3,8 tys. osób (4,6 na 1000 ludności). Z miast ubyło natomiast 0,2 tys. osób (minus 0,2 na 1000 mieszkańców).

W 2016 r. w województwie pomorskim zameldowało się na pobyt stały 29,3 tys. osób (z czego 1,0 tys. osób przybyło z zagranicy), tj. o 1,0 tys. mniej niż w 2014 r. Wśród ludności napływowej przeważały kobiety (53,1%) oraz osoby osiedlające się w miastach (54,7%). Odpływ ludności wyniósł 25,8 tys. osób, tj. o 2,5 tys. osób mniej niż w 2014 r. Z województwa częściej wymeldowywały się kobiety (52,6%) oraz osoby zamieszkałe w miastach (63,1%). Za granicę wyjechało (wymeldowało się z pobytu stałego) 1,0 tys. mieszkańców, tj. o 55,3% mniej niż w 2014 r.

Aktywność ekonomiczna ludności

Wyniki reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wykazały, że w województwie pomorskim w 2016 r. udział osób aktywnych zawodowo, tj. pracujących bądź bezrobotnych, w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej wyniósł 57,9% i wzrósł o 2,2 p.proc. w stosunku do 2014 r. W skali kraju współczynnik aktywności zawodowej w latach 2014-2016 ukształtował się na poziomie 56,2%. W województwie pomorskim współczynnik ten w 2016 r. wyniósł 58,3% w miastach (w 2014 r. – 56,3%) wobec 57,0% na wsi (w 2014 r. – 54,3%). Znaczną różnicę odnotowano w aktywności zawodowej mężczyzn i kobiet, gdzie współczynnik aktywności w 2016 r. wyniósł odpowiednio 67,1% i 49,4% (w 2014 r. – 65,2% i 46,8%).

W 2016 r. w województwie pomorskim na 1000 osób pracujących przypadały 834 osoby niepracujące, tj. biernie zawodowo i bezrobotne, podczas gdy w 2014 r. było to 966 osób niepracujących. W skali kraju wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 896 i 953 osoby.

W 2016 r. współczynnik zatrudnienia (określający relację liczby pracujących do ogólnej liczby ludności w wieku 15 lat i więcej) w województwie pomorskim wyniósł 54,5% i w stosunku do 2014 r. wzrósł o 3,6 p.proc. W kraju wskaźnik ten w tym samym czasie osiągnął poziom 52,8% i wzrósł o 1,6 p.proc. w porównaniu z 2014 r. W miastach województwa pomorskiego omawiany wskaźnik osiągnął w 2016 r. poziom 55,3% (52,3% w 2014 r.), natomiast na wsi – 53,1% (48,1% w 2014 r.). W 2016 r. współczynnik zatrudnienia wśród mężczyzn wyniósł 63,4%, natomiast wśród kobiet 46,4%. W stosunku do 2014 r. odnotowano wzrost wartości tego wskaźnika o 3,8 p.proc. dla mężczyzn oraz o 3,6 p.proc. dla kobiet.

W 2016 r. w województwie pomorskim, przy wzroście liczby pracujących, jak i wskaźnika zatrudnienia, zmniejszyła się liczba bezrobotnych – z 85 tys. w 2014 r. do 60 tys. osób w 2016 r., co przełożyło się na spadek stopy bezrobocia odpowiednio z 8,6% do 5,7%. Stopa bezrobocia w województwie pomorskim w całym omawianym okresie, tj. w latach 2014-2016, była niższa niż stopa w skali kraju, która również zmniejszyła się (z 9,0% do 6,2%). Większy spadek wartości stopy bezrobocia w województwie pomorskim w 2016 r. w porównaniu z 2014 r. zanotowano na obszarach wiejskich – o 4,5 p.proc. wobec 2,1 p.proc. w miastach (do wartości odpowiednio 6,9% na wsi i 5,1% w miastach). Spadek stopy bezrobocia był również bardziej zauważalny wśród mężczyzn (spadek o 3,1 p.proc. do wartości 5,5%) niż wśród kobiet (spadek o 2,6 p.proc. do wartości 6,0%).

Rynek pracy

Pracujący

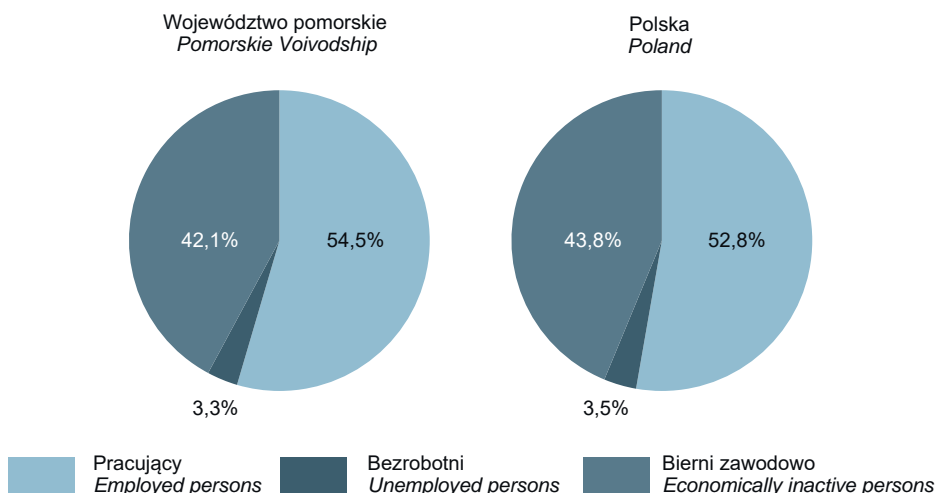
Według stanu na koniec 2016 r. liczba pracujących w województwie pomorskim (według faktycznego miejsca pracy) wyniosła 550,9 tys. osób, tj. o 6,0% więcej niż w 2014 r. Pracujący stanowili 23,8% ogólnej liczby mieszkańców województwa, a ich udział w stosunku do ogólnej liczby pracujących w kraju wyniósł 6,0%. Pod względem liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 ludności województwo pomorskie znajdowało się na piątym miejscu w Polsce po województwach: mazowieckim, wielkopolskim, śląskim i dolnośląskim.

W 2016 r. liczba pracujących w sektorze publicznym wyniosła 171,0 tys. wobec 379,9 tys. w sektorze prywatnym. Udział sektora prywatnego w ogólnej liczbie pracujących wzrósł z 66,9% w 2014 r. do 69,0% w 2016 r., natomiast udział sektora publicznego zmniejszył się z 33,1% w 2014 r. do 31,0% w 2016 r.

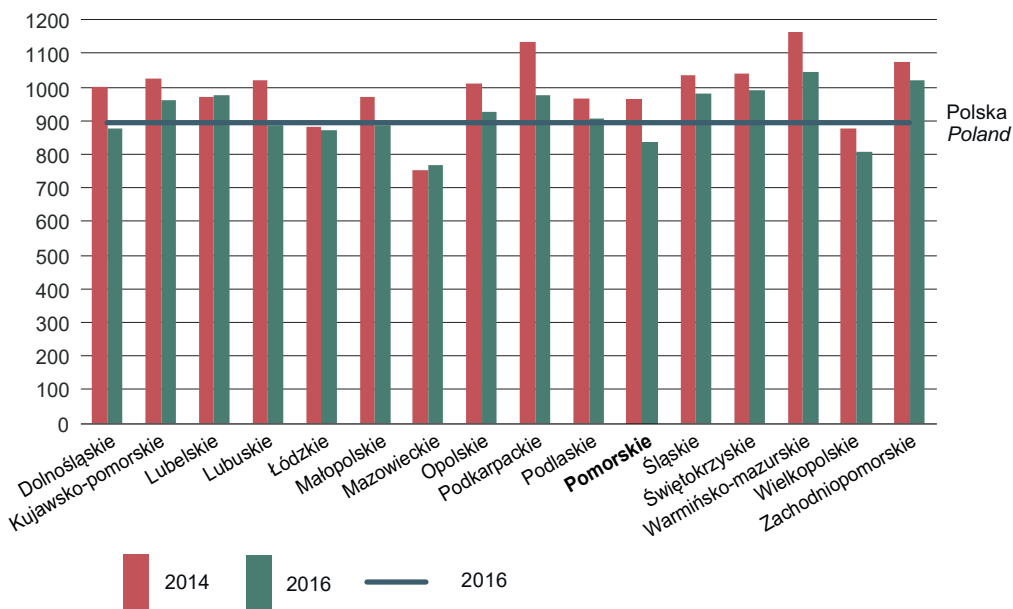
Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących, podobnie jak w 2014 r., wyniósł 51,0%. Biorąc pod uwagę rodzaj działalności przedsiębiorstw, najwyższy odsetek kobiet w ogólnej liczbie pracujących w danej sekcji odnotowano w opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (83,9%), edukacji (78,6%) oraz działalności finansowej i ubezpieczeniowej (70,9%), natomiast najniższy w budownictwie (14,8%) oraz górnictwie i wydobywaniu (16,5%).

W 2016 r. w porównaniu z 2014 r. wzrost liczby pracujących wystąpił m.in. w sekcjach: informacja i komunikacja (o 18,6%), administrowanie i działalność wspierająca (o 17,8%) oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 17,2%). Jednocześnie udział pracujących w tych sekcjach w ogólnej liczbie pracujących w województwie w 2016 r. wyniósł odpowiednio: 2,9%, 5,1% i 2,5%.

**AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU
15 LAT I WIĘCEJ W 2016 R. – NA PODSTAWIE BAEI**
**ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED
15 AND MORE IN 2016 – ON THE LFS BASIS**

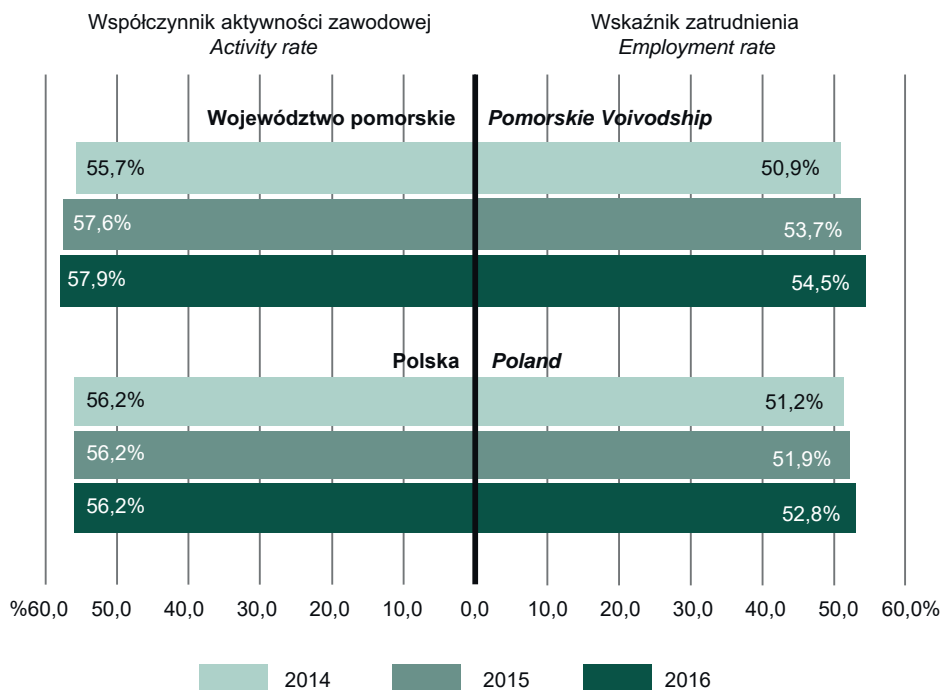
**NIEPRACUJĄCY^a NA 1000 PRACUJĄCYCH WEDŁUG
WOJEWÓDZTW – NA PODSTAWIE BAEI**
**NON-WORKING PERSONS^a PER 1000 EMPLOYED PERSONS
BY VOIVODSHIPS – ON THE LFS BASIS**

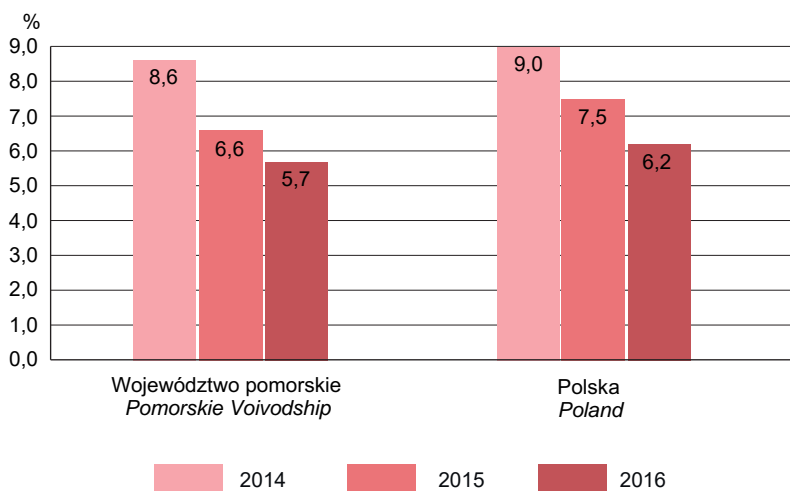
^a Bierni zawodowo i bezrobotni.

^a Economically inactive persons and unemployed persons.

**WSPÓŁCZYNNIK AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ I WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA
LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – NA PODSTAWIE BAEL (przeciętne roczne)
ACTIVITY RATE AND EMPLOYMENT RATE OF THE POPULATION
AGED 15 AND MORE – ON THE LFS BASIS (annual averages)**

**STOPA BEZROBOCIA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ
– NA PODSTAWIE BAEL (przeciętne roczne)
UNEMPLOYMENT RATE OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE
– ON THE LFS BASIS (annual averages)**

Z kolei spadek liczby pracujących odnotowano w 4 sekcjach: pozostała działalność usługowa (o 6,5%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,4%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 4,9%) oraz obsługa rynku nieruchomości (o 0,8%), a ich udział w stosunku do ogólnej liczby pracujących wyniósł odpowiednio: 0,4%, 1,0%, 3,2% i 1,9%.

Liczba pracujących (według siedziby zarządu jednostki) w województwie pomorskim na koniec 2016 r. wyniosła 496,1 tys. osób i zwiększyła się o 4,8% w stosunku do 2014 r. Pracujący stanowili 21,4% ogólnej liczby mieszkańców województwa (o 0,9 p.proc. więcej niż w 2014 r.) i 5,4% ogólnej liczby pracujących w kraju.

Najliczniejszą grupę wśród pracujących stanowiły osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (99,1%), a właściciele i współwłaściciele oraz pomagający członkowie rodzin – 0,8% ogólnej liczby pracujących.

Tabl. 2. Pracujący^a według sektorów własności

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016
O G Ó Ł E M	473369	479797	496127
Sektor publiczny	161067	161638	160874
Sektor prywatny	312302	318159	335253

^a Według siedziby zarządu jednostki.

W 2016 r. wśród osób pracujących było 20,9 tys. osób niepełnosprawnych, a ich liczba zwiększyła się o 6,9% w stosunku do 2014 r. Wzrosła również liczba pracujących emerytów i rencistów – z 14,5 tys. w 2014 r. do 14,7 tys. w 2016 r., tj. o 1,0%.

W 2016 r. zwiększyła się zarówno liczba przyjętych do pracy, jak i zwolnionych pracowników. Do pracy przyjęto 103,8 tys. osób, o 17,7% więcej niż w 2014 r., natomiast zwolniono 93,3 tys. osób, o 18,8% więcej niż w 2014 r. Różnice te były bardziej znaczące w sektorze prywatnym, w którym liczba przyjętych do pracy i zwolnionych pracowników zwiększyła się odpowiednio o 19,0% i 21,2%. Spośród wszystkich zwolnień z pracy 8,4% stanowiły zwolnienia w drodze wypowiedzenia przez pracodawcę, a 14,6% – przez pracownika.

W 2016 r. najwięcej przyjęć do pracy odnotowano w przetwórstwie przemysłowym – 28,8% (gdzie jednocześnie zanotowano 26,1% zwolnień z pracy), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych odpowiednio 14,3% (12,3% zwolnień), administrowaniu i działalności wspierającej – 10,8% (11,6% zwolnień) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej – 7,2% (5,8% zwolnień).

W 2016 r. wśród ogólnej liczby pracowników pełnozatrudnionych przyjętych do pracy 12,8 tys. stanowiły osoby podejmujące pracę po raz pierwszy, w tym 8,5 tys. absolwentów szkół (z wykształceniem wyższym – 3,7 tys. osób, policealnym i średnim zawodowym – 1,8 tys., ogólnokształcącym – 1,4 tys., a zasadniczym zawodowym – 1,5 tys.). Do pracy przyjęto także 64,9 tys. osób, które poprzednio pracowały oraz 1,0 tys. osób, które powróciły z urlopów wychowawczych. Liczba osób podejmujących pracę po raz pierwszy zwiększyła się o 24,2% w stosunku do 2014 r. Do pracy przyjęto również o 19,7% więcej osób poprzednio pracujących.

Bezrobocie rejestrowane

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2016 r. wyniosła 64,1 tys. osób (w tym 38,5 tys. kobiet) i była niższa w porównaniu z końcem grudnia 2014 r. o 32,6 tys. osób (33,7%).

Spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do grudnia 2014 r. odnotowano zarówno w zbiorowości mężczyzn, jak i kobiet, przy czym w większym stopniu dotyczył mężczyzn niż kobiet (39,9% wobec 28,8%).

W porównaniu z innymi województwami na stosunkowo niskim poziomie kształtował się wskaźnik bezrobocia. W końcu grudnia 2016 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 7,1%,

tj. o 1,1 p.proc. mniej niż w kraju i o 4,0 p.proc. mniej niż w końcu grudnia 2014 r. Niższy wskaźnik od notowanego w województwie pomorskim zarejestrowano w województwach: wielkopolskim (4,9%), śląskim (6,6%), małopolskim (6,6%) i mazowieckim (7,0%).

W końcu grudnia 2016 r. prawa do zasiłku nie posiadało 53,9 tys. osób, co stanowiło 84,0% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych, wobec 82,6 tys. (85,3%) w 2014 r.

Większość populacji bezrobotnych zarejestrowanych stanowiły kobiety, a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w końcu grudnia 2016 r. wyniósł 60,0% i był o 4,1 p.proc. wyższy w porównaniu z analogicznym okresem 2014 r.

Bezrobocie rejestrowane dotyka przede wszystkim ludzi młodych. W końcu grudnia 2016 r. najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lata – 18,1 tys., a ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wyniósł 28,2% i zwiększył się o 0,6 p.proc. w stosunku do grudnia 2014 r. W grupie osób bezrobotnych w wieku powyżej 45 lat więcej było mężczyzn (47,8% ogólnej liczby bezrobotnych mężczyzn) niż kobiet (odpowiednio 27,6%).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy stanowiły osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Na koniec grudnia 2016 r. dwie najliczniejsze grupy to osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz wykształcenie zasadnicze zawodowe (odpowiednio 28,1% i 27,1%). Coraz większe problemy na rynku pracy miały osoby z wykształceniem wyższym, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych wzrósł o 1,7 p.proc. w stosunku do 2014 r.

Bezrobocie trwające dłużej niż 12 miesięcy częściej dotyka kobiet – 40,4% kobiet zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2016 r. poszukiwała zatrudnienia przez okres powyżej 1 roku. Analogiczny odsetek dla mężczyzn wyniósł 28,6%.

W 2016 r. w powiatowych urzędach pracy całego województwa zarejestrowano 122,4 tys. osób, tj. o 18,0 tys. (12,8%) mniej niż w 2014 r. Najwięcej rejestracji bezrobotnych miało miejsce w styczniu (12,5 tys.), a najmniej w maju (8,8 tys.). Wśród ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych 98,7 tys. stanowiły osoby, które po raz kolejny znalazły się w ewidencji urzędów pracy (ich udział w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych wyniósł 80,6%, w 2014 r. – 79,3%), natomiast 16,5 tys. (13,5%) osób nowo zarejestrowanych dotychczas nie pracowało (w 2014 r. – 17,1%).

W 2016 r. liczba osób wyłączonych z ewidencji powiatowych urzędów pracy wyniosła 135,9 tys. (w 2014 r. – 157,8 tys.), w tym 68,1 tys. kobiet. Najwięcej osób wyrejestrowano w kwietniu (14,7 tys.), a najmniej w styczniu (7,7 tys.). Najczęstszą przyczyną odpływu z bezrobocia było podjęcie pracy. W 2016 r. pracę podjęło 68,8 tys. bezrobotnych, tj. 50,6% ogólnej liczby osób wyrejestrowanych z ewidencji powiatowych urzędów pracy, wobec 73,8 tys. (46,8%) w 2014 r. Drugą przyczyną pod względem częstotliwości występowania było skreślenie z ewidencji bezrobotnych z powodu nie potwierdzenia gotowości do podjęcia pracy. W 2016 r. gotowości do podjęcia pracy nie potwierdziło 32,2 tys. osób, co stanowiło 23,7% ogólnej liczby osób wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych (w 2014 r. – 44,5 tys. osób, tj. 28,2%). Pozostałe przyczyny odpływu z bezrobocia to m.in.: rozpoczęcie szkolenia lub stażu u pracodawcy – 11,0 tys. (w 2014 r. – 14,4 tys.), dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – 9,5 tys. (w 2014 r. – 10,0 tys.), nabycie praw emerytalnych lub rentowych oraz nabycie praw do świadczenia przedemerytalnego – 2,5 tys. osób (wobec 3,6 tys. w 2014 r.).

Do osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy należą między innymi: długotrwale bezrobotni, których udział w liczbie bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w końcu grudnia 2016 r. wyniósł 50,4% (32,3 tys. osób), osoby do 30 roku życia, które stanowiły 28,5% (18,3 tys.), osoby powyżej 50 roku życia – 27,5% (17,6 tys. osób) oraz osoby niepełnosprawne – 8,0% (5,2 tys. osób).

Tabl. 3. Bezrobotni zarejestrowani będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2016 r.
Stan w końcu grudnia

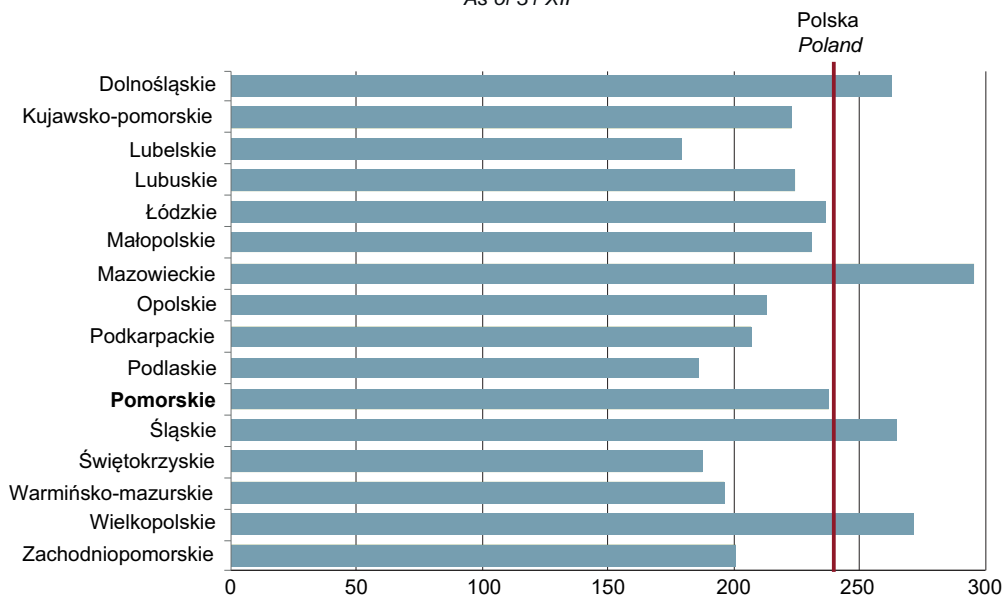
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
O G Ó Ł E M	54104	20823	33281
Do 30 roku życia	18269	5799	12470
w tym do 25 roku życia	9112	3099	6013
Długotrwale bezrobotni	32306	11021	21285
Powyżej 50 roku życia	17635	10039	7596
Posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	12912	1477	11435
Niepełnosprawni	5159	2330	2829

PRACUJĄCY^a NA 1000 LUDNOŚCI WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a PER 1000 POPULATION BY VOIVODSHIPS IN 2016

As of 31 XII

^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

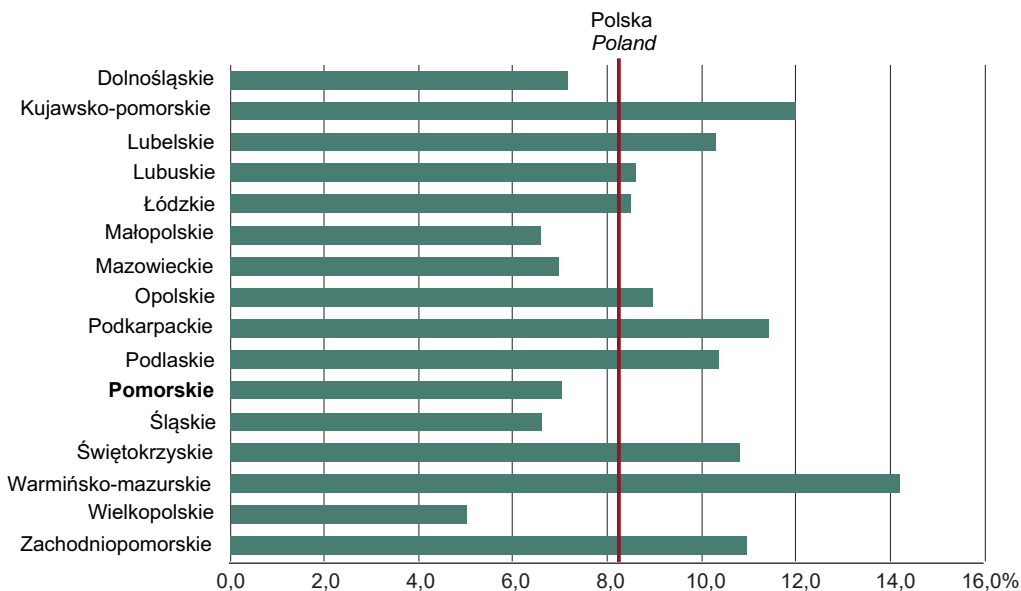
^a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations.

STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.

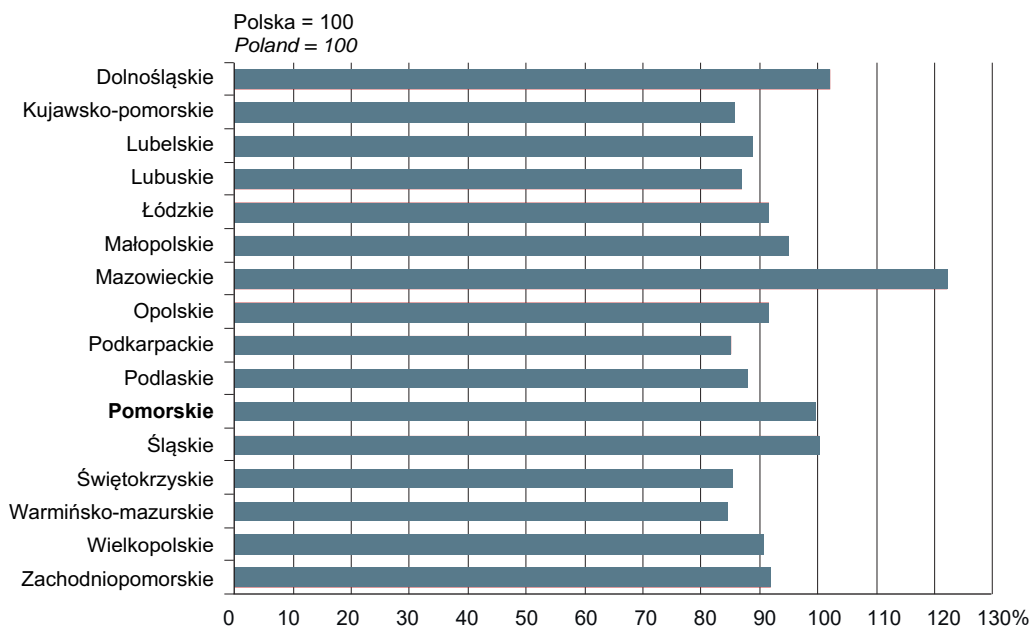
Stan w końcu grudnia

REGISTERED UNEMPLOYMENT RATE BY VOIVODSHIPS IN 2016

As of end of December

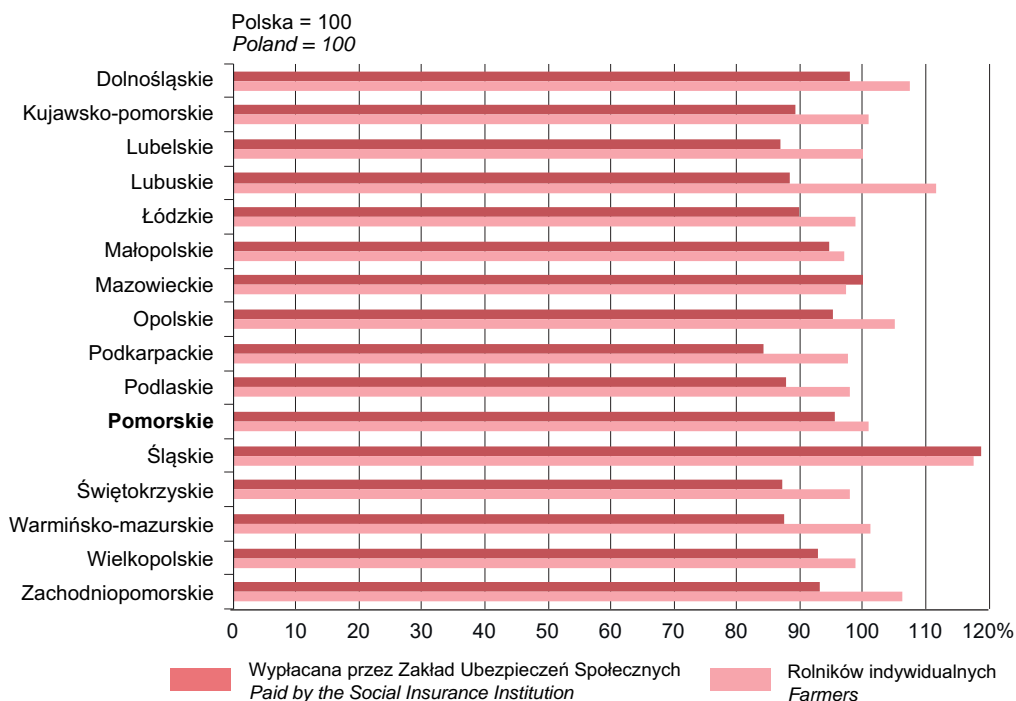
PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE BRUTTO^a WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES^a BY VOIVODSHIPS IN 2016

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries of persons employed abroad, foundations, associations and other organizations.

PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA BRUTTO WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.
AVERAGE MONTHLY GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION BY VOIVODSHIPS IN 2016

W końcu grudnia 2016 r. zarejestrowanych było 113 bezrobotnych cudzoziemców (w tym 89,4% nie posiadało prawa do zasiłku), z których większość stanowiły kobiety – 69,0%.

Za najskuteczniejszą formę przeciwdziałania bezrobociu uważa się skierowanie na szkolenie zawodowe oraz zatrudnienie przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych. Liczba bezrobotnych skierowanych na szkolenia w 2016 r. była niższa niż w 2014 r. i wyniosła 4,6 tys. osób (w 2014 r. – 6,2 tys.). Zmniejszyła się również liczba osób skierowanych do prac interwencyjnych (spadek z 2,5 tys. w 2014 r. do 2,4 tys. osób w 2016 r.). Zwiększyła się natomiast liczba osób zatrudnionych przy robotach publicznych (wzrost z 1,0 tys. w 2014 r. do 1,6 tys. w 2016 r.).

W 2016 r. do powiatowych urzędów pracy wpłynęła wyższa niż w 2014 r. liczba ofert pracy (108,3 tys. wobec 68,2 tys.). Na koniec grudnia 2016 r. na jedną ofertę pracy przypadało 14 osób zarejestrowanych jako bezrobotne (w 2014 r. – 43 osoby).

Zgłoszenia zwolnień grupowych z przyczyn dotyczących zakładów pracy na koniec grudnia 2016 r. zadeklarowało 14 zakładów, co oznacza zwolnienia około 295 pracowników (w 2014 r. odpowiednio 11 zakładów i 86 osób).

Źródłem finansowania programów pomocy przeciwdziałania bezrobociu oraz jego konsekwencjom ekonomicznym i społecznym jest Fundusz Pracy. W 2016 r. wydatki z Funduszu Pracy w województwie pomorskim wyniosły 385,5 mln zł i były o 1,7% niższe niż w 2014 r., z czego na zasiłki dla bezrobotnych przeznaczono 130,4 mln zł (33,8%), a na prace interwencyjne i roboty publiczne odpowiednio 3,6% i 3,4% ogólnej wysokości wydatków.

Wynagrodzenia i świadczenia z ubezpieczeń społecznych

W 2016 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie pomorskim (w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób) kształtowało się na poziomie 4274,73 zł i w stosunku do 2014 r. wzrosło o 6,6%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie było niższe o 0,4% od średniej krajowej, co podobnie jak w 2014 r. plasowało województwo pomorskie na czwartym miejscu w Polsce. Wśród województw najwyższe wynagrodzenie odnotowano w województwie mazowieckim, dolnośląskim i śląskim, a najniższe w warmińsko-mazurskim.

Podobnie jak w poprzednich latach wynagrodzenia wypłacone w sektorze publicznym były wyższe niż w sektorze prywatnym. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze publicznym wyniosło 4702,45 zł i przewyższało o 15,6% przeciętne wynagrodzenie w sektorze prywatnym. W porównaniu z 2014 r. wynagrodzenie w sektorze publicznym wzrosło o 6,6%, a w prywatnym – o 7,1%.

Wynagrodzenia charakteryzowały się dużym zróżnicowaniem w zależności od rodzaju prowadzonej działalności. W 2016 r. najwyższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano w sekcjach: informacja i komunikacja (o 72,7% wyższe niż dla województwa ogółem), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (wyższe odpowiednio o 58,5%) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (wyższe o 44,0%). Natomiast najniższe przeciętne miesięczne wynagrodzenie odnotowano w sekcjach: zakwaterowanie i gastronomia oraz administrowanie i działalność wspierająca (odpowiednio o 35,8% i 31,9% niższe niż dla województwa ogółem).

Tabl. 4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016
	w zł		
O G Ó Ł E M	4011,59	4132,13	4274,73
Sektor publiczny	4411,72	4363,26	4702,45
Sektor prywatny	3798,58	3919,51	4067,90

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

W 2016 r. w województwie pomorskim liczba emerytów i rencistów wyniosła 450,8 tys. osób, co stanowiło 5,1% ogólnej liczby korzystających ze świadczeń społecznych w kraju. W stosunku do 2014 r. liczba osób pobierających świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zwiększyła się o 1,0% (w kraju o 0,7%), a liczba rolników indywidualnych korzystających z wypłat zmniejszyła się o 0,7% (w kraju o 1,4%).

W województwie pomorskim 413,2 tys. osób korzystało ze środków ZUS, co stanowiło 91,7% ogólnej liczby korzystających ze świadczeń społecznych (w kraju odpowiednio 7714,5 tys. i 86,6%). Największą grupę świadczeniobiorców z ZUS stanowili emeryci – 69,7% (o 2,0 p.proc. więcej niż w 2014 r.). Renty z tytułu niezdolności do pracy otrzymało 12,3% świadczeniobiorców (o 1,7 p.proc. mniej niż w 2014 r.), a renty rodzinne trafiły do 18,0% pobierających świadczenia społeczne (o 0,3 p.proc. mniej niż w 2014 r.). Spośród rolników indywidualnych również największą grupę stanowili emeryci – 72,3% (o 0,6 p.proc. więcej niż w 2014 r.).

W 2016 r. w województwie pomorskim przeciętna emerytura i renta brutto wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych wyniosła 1991,44 zł, tj. o 4,5% mniej niż przeciętna w kraju, natomiast o 4,8% więcej w porównaniu z 2014 r.

Świadczenia dla rolników indywidualnych były niższe niż świadczenia wypłacane przez ZUS. Przeciętna emerytura i renta rolników indywidualnych w 2016 r. wyniosła 1192,14 zł (w kraju 1182,83 zł) i w porównaniu z 2014 r. nastąpił jej wzrost o 41,65 zł, tj. o 3,6% (w kraju odpowiednio wzrost o 38,10 zł i 3,3%).

Budżety gospodarstw domowych

W 2016 r. przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwie pomorskim wyniósł 1560,35 zł i był wyższy od krajowego o 85,79 zł, co plasowało województwo pomorskie na trzecim miejscu w kraju po województwie mazowieckim i dolnośląskim. W porównaniu z 2014 r. wartość tego dochodu na 1 osobę w województwie pomorskim zwiększyła się o 13,4% (w kraju o 10,0%).

W 2016 r. w województwie pomorskim przeciętne miesięczne wydatki w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 osobę wyniosły 1178,44 zł, o 46,80 zł więcej niż w kraju. Uplasowało to województwo pomorskie na 6 miejscu w kraju, gdzie najwyższe przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych odnotowano w województwie mazowieckim (1369,88 zł).

Dominującą pozycję w wydatkach ogółem stanowiły wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe, na które na 1 osobę w gospodarstwach domowych przeznaczono 283,91 zł, co stanowiło 24,1% ogólnej kwoty wydatków (w kraju – 24,2%). Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii to druga co do wielkości grupa wydatków ponoszonych przez gospodarstwo domowe. W 2016 r. wydatki te w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwie wyniosły 225,15 zł, co stanowiło 19,1% wszystkich wydatków (w kraju było to odpowiednio 221,35 zł i 19,6%).

W 2016 r. w porównaniu z 2014 r. najbardziej wzrosły wydatki na hotele i restauracje (o 19,5%), odzież i obuwiu (o 14,8%) oraz transport (o 13,5%). Natomiast spadek odnotowano w wydatkach na edukację (o 15,0%).

W 2016 r. w województwie pomorskim nastąpił dalszy wzrost wyposażenia gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania. W porównaniu z 2014 r. dotyczyło to głównie smartfonów, zmywarek do naczyń i samochodów osobowych. Zmniejszyło się natomiast wyposażenie gospodarstw domowych szczególnie w zamrażarki i odtwarzacze DVD.

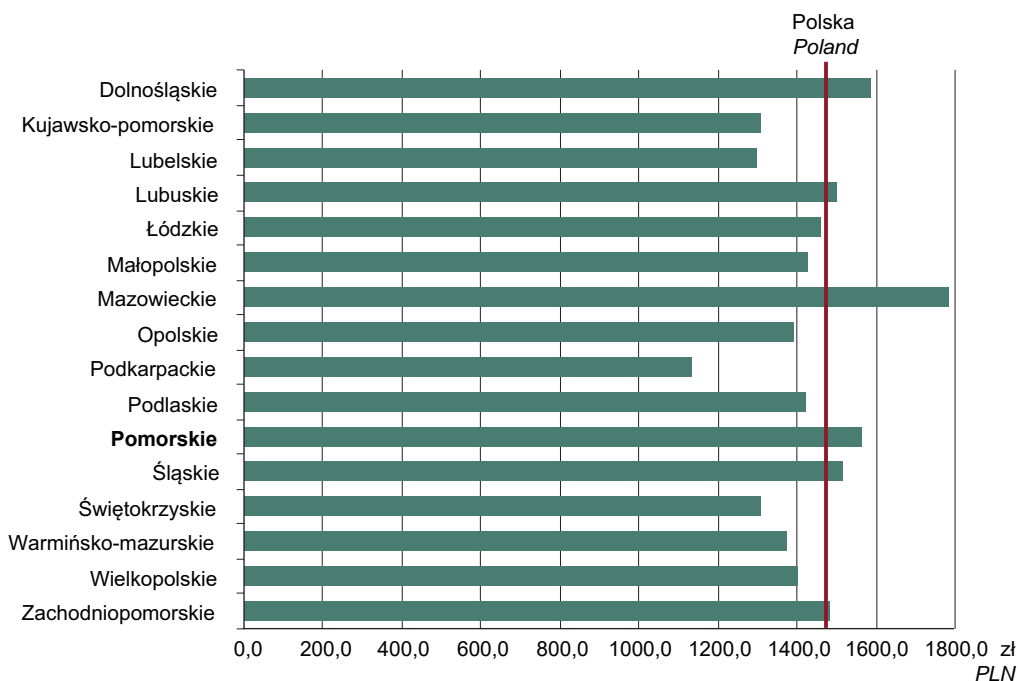
Ubóstwo

Ubóstwo jest zjawiskiem wielowymiarowym i ze względów praktycznych pojęcie ubóstwa ograniczone zostało w niniejszym opracowaniu do wymiaru ekonomicznego.

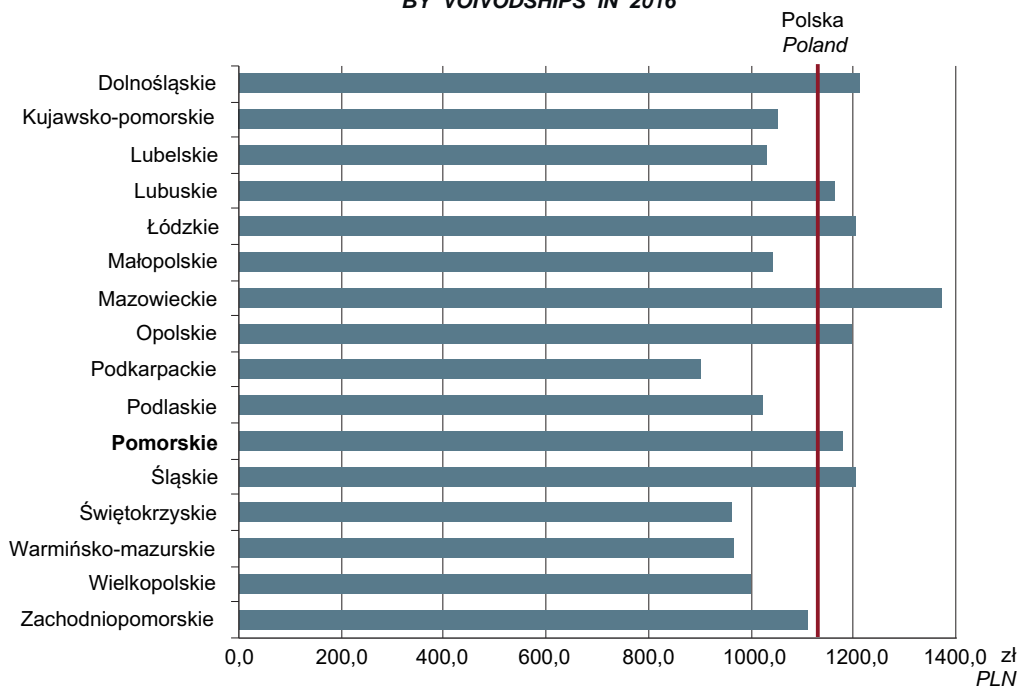
W celu wyodrębnienia osób ubogich wyznaczono krytyczny poziom dochodów zwany granicą ubóstwa. W opracowaniu wykorzystano relatywną i ustawową granicę ubóstwa oraz minimum egzystencji.

Do oceny zasięgu ubóstwa według Badania Budżetów Gospodarstw Domowych wykorzystuje się prosty miernik zwany stopą ubóstwa lub wskaźnikiem zagrożenia ubóstwem.

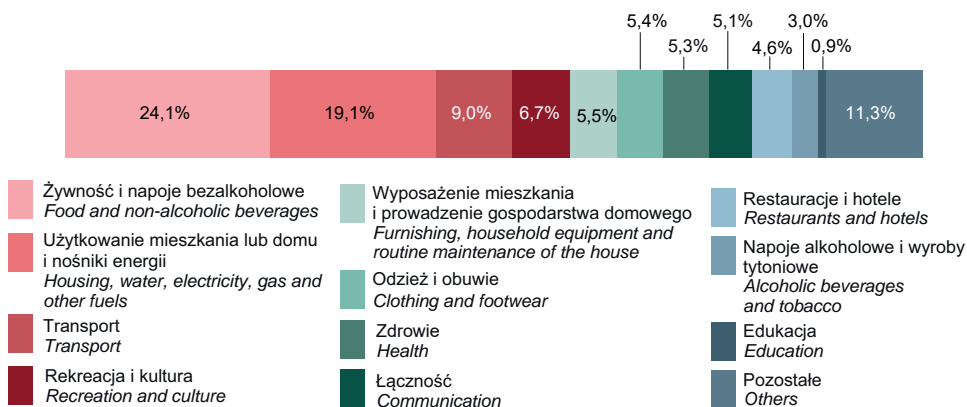
**PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBE
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.
AVERAGE MONTHLY AVAILABLE INCOME PER CAPITA
IN HOUSEHOLDS BY VOIVODSHIPS IN 2016**

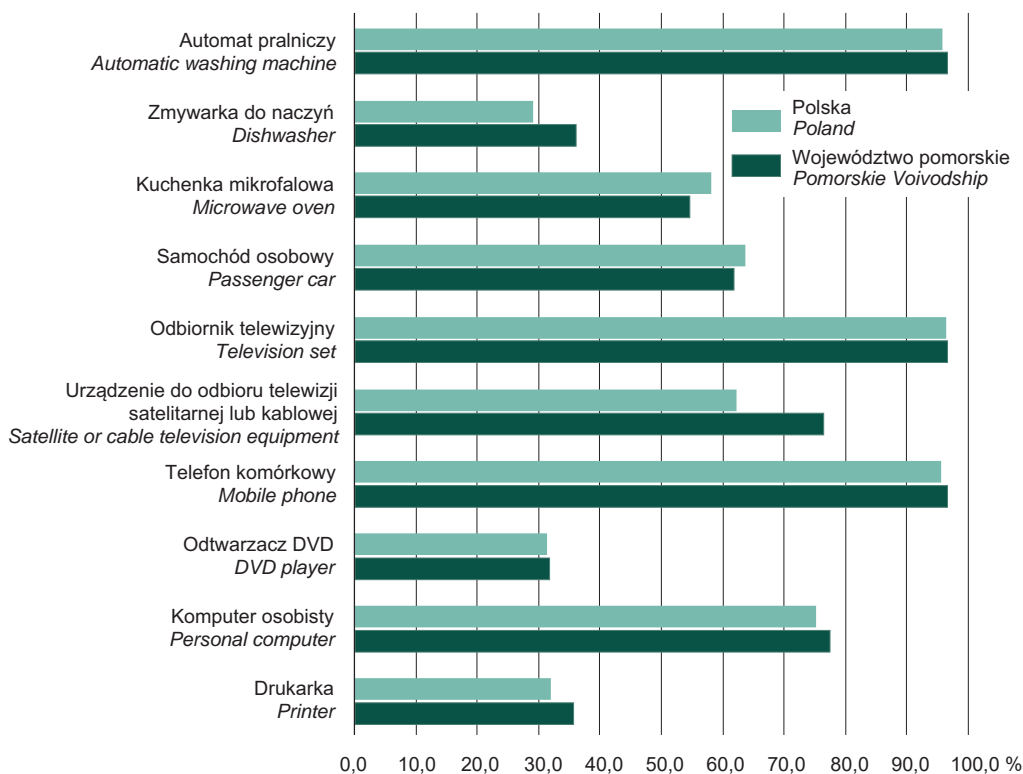
**PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.
AVERAGE MONTHLY EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLDS
BY VOIVODSHIPS IN 2016**

**UDZIAŁ WYBRANYCH WYDATKÓW NA TOWARY I USŁUGI KONSUMPCYJNE
NA 1 OSOBĘ W WYDATKACH OGÓLEM GOSPODARSTW DOMOWYCH W 2016 R.
SHARE OF SELECTED EXPENDITURES ON CONSUMER GOODS AND SERVICES
PER CAPITA IN TOTAL EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS IN 2016**

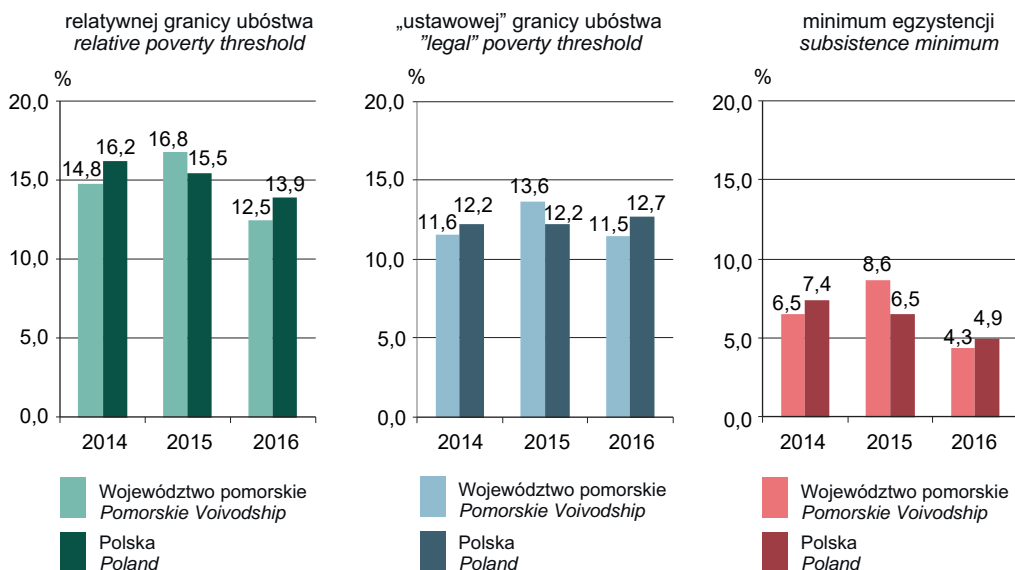

**GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO
UŻYTKOWANIA W POLSCE I WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM W 2016 R.
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS
IN POLAND AND IN POMORSKIE VOIVODSHIP IN 2016**

ZAGROŻENI UBÓSTWEM WEDŁUG POSZCZEGÓLNYCH GRANIC UBÓSTWA RISK OF POVERTY BY POVERTY THRESHOLDS

% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej
% of persons in households with expenditures below

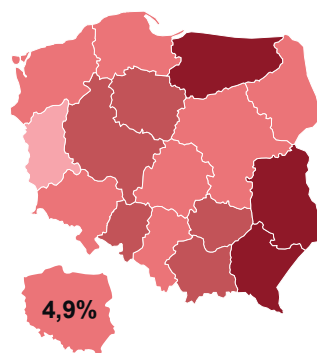
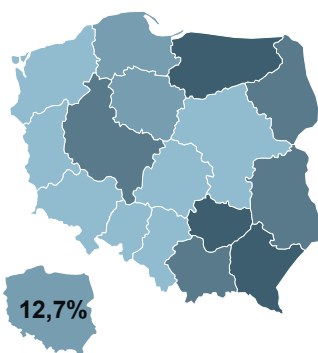
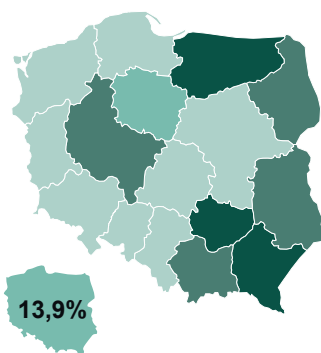
ZAGROŻENIE UBÓSTWEM WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R. RISK OF POVERTY BY VOIVODSHIPS IN 2016

Granice ubóstwa
Poverty thresholds

relatywna granica ubóstwa
relative poverty threshold

„ustawowa” granica ubóstwa
"legal" poverty threshold

minimum egzystencji
subsistence minimum

% osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej przyjętej granicy ubóstwa
% of persons in households with expenditures below the adopted poverty threshold

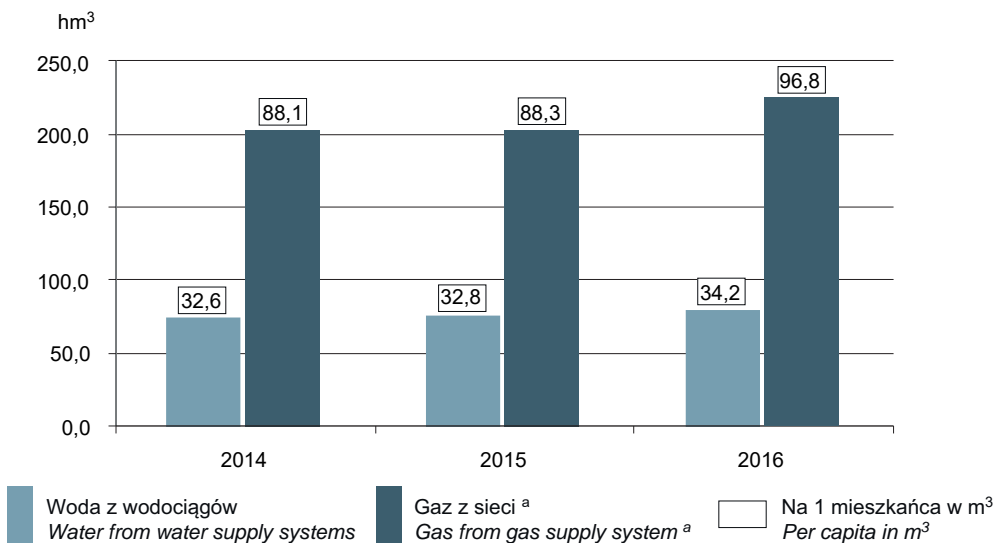
9,0 12,5 16,0 19,5 23,0%

7,5 11,0 14,5 18,0 21,5%

0,0 2,5 5,0 7,5 10,0%

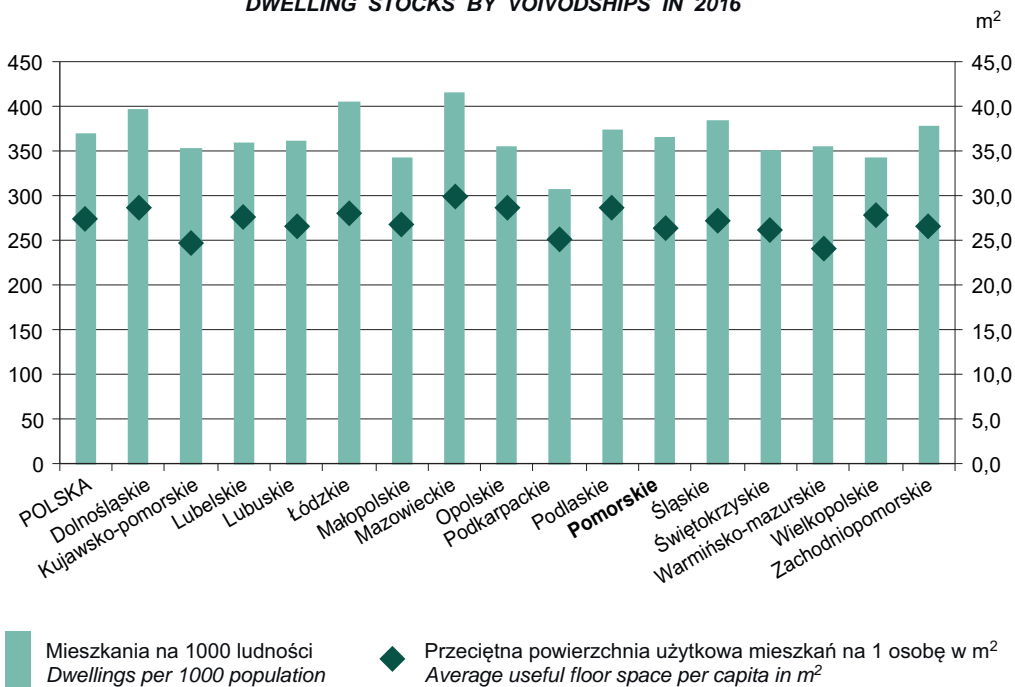
Przedziały zostały domknięte prawostronnie.
Intervals were shifted upward.

**ŻUŻYCIE WODY Z WODOCIĄGÓW I GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH
DOMOWYCH W 2016 R.
CONSUMPTION OF WATER FROM WATER SUPPLY SYSTEMS AND GAS
FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS IN 2016**

^a W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.
^a In natural units which form the basis for settlements with recipients.

**ZASOBY MIESZKANIOWE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.
DWELLING STOCKS BY VOIVODSHIPS IN 2016**

Tabl. 5. Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodarstwach domowych

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016
	osoby – w % ogółu osób w gospodarstwach domowych o wydatkach poniżej		
Województwo pomorskie			
Relatywnej granicy ubóstwa	14,8	16,8	12,5
„Ustawowej” granicy ubóstwa	11,6	13,6	11,5
Minimum egzystencji	6,5	8,6	4,3
Polska			
Relatywnej granicy ubóstwa	16,2	15,5	13,9
„Ustawowej” granicy ubóstwa	12,2	12,2	12,7
Minimum egzystencji	7,4	6,5	4,9

W województwie pomorskim w 2016 r. 12,5% osób w gospodarstwach domowych żyło poniżej relatywnej granicy ubóstwa, o 2,3 p.proc. mniej niż w 2014 r. W kraju wskaźnik ten był wyższy i wyniósł 13,9% (16,2% w 2014 r.). Najniższy odsetek osób w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy od relatywnej granicy ubóstwa odnotowano w województwie lubuskim (9,0%), a najwyższy w województwie podkarpackim (22,3%).

W 2016 r. odsetek osób żyjących w gospodarstwach domowych, w których poziom wydatków był niższy od „ustawowej” granicy ubóstwa wyniósł 11,5% i w porównaniu z 2014 r. był niższy o 0,1 p.proc. W Polsce wskaźnik ten zmniejszył się odpowiednio o 0,5 p.proc. do wartości 12,7%. Województwo pomorskie znalazło się na 8 miejscu w kraju. „Ustawowa” granica ubóstwa była zróżnicowana pod względem regionalnym – od 8,5% w województwie mazowieckim do 21,3% w województwie podkarpackim.

W 2016 r. w województwie pomorskim zasięg ubóstwa skrajnego, którego granicę wyznacza minimum egzystencji, zmniejszył się w stosunku do 2014 r. o 2,2 p.proc. i wyniósł 4,3%, podczas gdy w kraju zmniejszył się o 2,5 p.proc. do wartości 4,9%. Pod względem wysokości tego wskaźnika województwo pomorskie znalazło się na 8 miejscu w kraju. Stopa ubóstwa skrajnego w poszczególnych województwach wahała się od 2,2% w województwie lubuskim do 9,0% w województwie warmińsko-mazurskim.

Infrastruktura komunalna

W 2016 r. długość wodociągowej sieci rozdzielczej w województwie pomorskim wyniosła 15905,0 km, co w porównaniu z 2014 r. oznacza wzrost o 630,9 km, tj. o 4,1%. W 2016 r. doprowadzono 9767 nowych przyłączy wodociągowych, o 5,0% więcej niż w 2014 r.

W 2016 r. w województwie pomorskim odnotowano wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych o 5,7% w stosunku do 2014 r. Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca województwa wyniosło 34,2 m³ (35,1 m³ w miastach i 32,6 m³ na wsi).

W 2016 r. rozbudowano sieć kanalizacyjną, która osiągnęła długość 10528,1 km, co w porównaniu z 2014 r. oznacza przyrost długości sieci o 573,2 km, tj. o 5,8%. Nastąpił również wzrost liczby przyłączy kanalizacyjnych (o 14,4 tys. więcej w stosunku do 2014 r.), z czego na wsi oddano 14,6 tys. nowych przyłączy (o 16,4% więcej w stosunku do 2014 r.), a w miastach ich liczba zmniejszyła się o 0,2 tys. (0,2% mniej w stosunku do 2014 r.).

Mieszkania

Zasoby mieszkaniowe województwa pomorskiego na koniec grudnia 2016 r. obejmowały 848,8 tys. mieszkań (o 2,9% więcej niż w 2014 r.) będących w posiadaniu spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy (w tym Skarbu Państwa), towarzystw budownictwa społecznego, osób fizycznych i pozostałych podmiotów. Pod względem liczby mieszkań przypadających na

1000 mieszkańców (366,5 mieszkań) województwo pomorskie znalazło się na 7 miejscu wśród wszystkich województw w kraju. W 2016 r. w miastach znajdowało się 73,0% ogólnej liczby mieszkań, a ich liczba wzrosła o 13,9 tys. (o 2,3%) w stosunku do 2014 r.

W 2016 r. w stosunku do 2014 r. w województwie pomorskim odnotowano spadek przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania w miastach o 0,2 m² i wzrost na wsi o 1,2 m². Na 1 osobę przypadło przeciętnie 26,4 m² powierzchni użytkowej mieszkania (o 0,8 m² więcej niż w 2014 r.). W jednym mieszkaniu mieszkaly średnio 2,73 osoby (2,40 osoby w miastach i 3,62 osoby na wsi).

W województwie pomorskim według stanu na koniec grudnia 2016 r. instalacje wodociągowe posiadało 99,3% mieszkań, ustęp spłukiwany – 98,0%, łazienkę – 95,7%, centralne ogrzewanie – 87,3%, podczas gdy w 2014 r. omawiane wskaźniki kształtowały się odpowiednio na poziomie: 99,3%, 97,9%, 95,5% i 86,6%.

W 2016 r. w ramach pomocy społecznej gospodarstwom domowym znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej gminy województwa pomorskiego wypłaciły 287,5 tys. dodatków mieszkaniowych (w 2014 r. – 348,7 tys.) o łącznej wartości 55,6 mln zł, co daje przeciętną wysokość dodatku na poziomie 193,50 zł. Najwięcej wypłaconych dodatków odnotowano w przypadku lokali gminnych na łączną kwotę 23,0 mln zł (tj. 41,3% wszystkich dodatków) dla 118,7 tys. użytkowników.

W 2016 r. w województwie pomorskim oddano do użytkowania 13,2 tys. mieszkań, co w skali kraju stanowiło 8,1%. Liczba mieszkań oddanych do użytkowania na terenie całego województwa zwiększyła się o 20,8% w odniesieniu do 2014 r. Najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w ramach budownictwa przeznaczanego na sprzedaż lub wynajem (60,4% ogólnej liczby mieszkań oddanych do użytkowania) oraz indywidualnego (35,9%).

W 2016 r. przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytkowania zmniejszyła się o 7,0 m² w stosunku do 2014 r. i wyniosła 86,9 m². Mieszkania o największej powierzchni użytkowej oddali do użytkowania inwestorzy indywidualni (137,1 m²). W przeliczeniu na 1000 ludności w województwie pomorskim oddano do użytkowania średnio 5,7 mieszkania (w 2014 r. – 4,8 mieszkania). Wyższy wskaźnik od notowanego w województwie pomorskim zarejestrowano tylko w województwie mazowieckim (6,7). W 2016 r. w województwie pomorskim w przeliczeniu na 1000 zawartych małżeństw oddano do użytkowania przeciętnie 1061 mieszkań (w Polsce – 844), co uplasowało województwo pomorskie na 3 miejscu w kraju (po województwach dolnośląskim i mazowieckim).

Edukacja i wychowanie

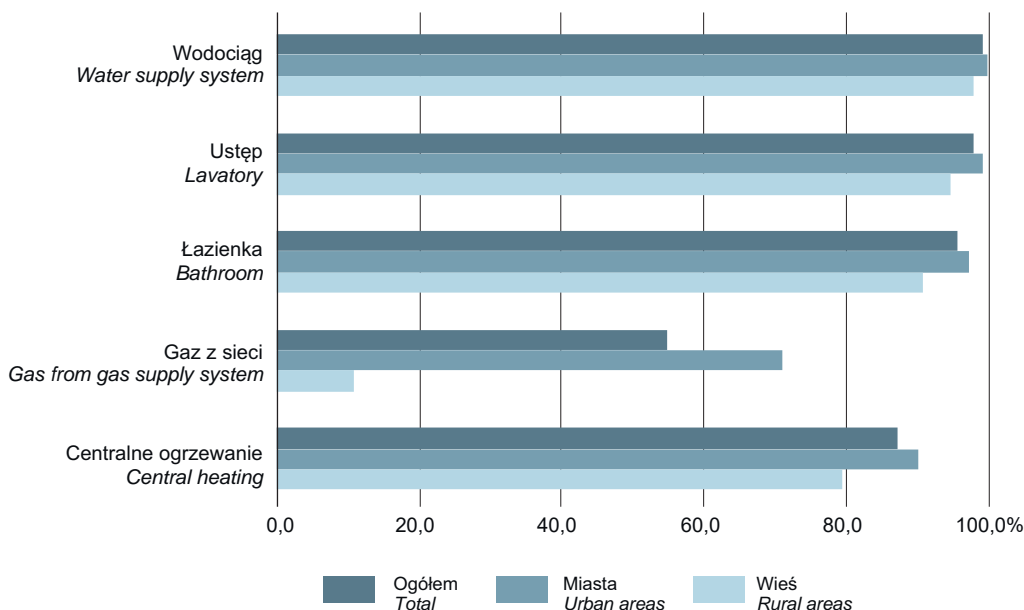
Pierwszym etapem edukacji dzieci jest wychowanie przedszkolne, którym objęte są dzieci od 3 lat do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Realizowane jest w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

W województwie pomorskim w roku szkolnym 2016/17 edukacją przedszkolną w 1382 placówkach objętych zostało 79,9 tys. dzieci. W 715 przedszkolach działających na terenie województwa pomorskiego (6,1% ogólnej liczby przedszkoli w Polsce) było 62,8 tys. miejsc, z których korzystało 58,3 tys. dzieci, tj. na 100 miejsc w przedszkolu przypadało średnio 93 dzieci. Jest to wynik na poziomie średniej w Polsce, gdzie wskaźnik ten wyniósł również 93. W ostatnich latach odnotowano wzrost liczby przedszkoli (o 9,7% w stosunku do roku szkolnego 2014/15 oraz o 3,3% w stosunku do roku szkolnego 2015/16). W województwie pomorskim działało 20 specjalnych placówek wychowania przedszkolnego – wszystkie to przedszkola, do których uczęszczało 346 dzieci (co stanowiło 8,6% wszystkich dzieci w Polsce objętych wychowaniem specjalnym w przedszkolach).

W roku szkolnym 2016/17 z ogólnej liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie pomorskim 94,9% dzieci korzystało ze zorganizowanych posiłków podawanych w placówkach. W odniesieniu do roku szkolnego 2014/15 nastąpił wzrost liczby dzieci korzystających z posiłków (o 6,0%).

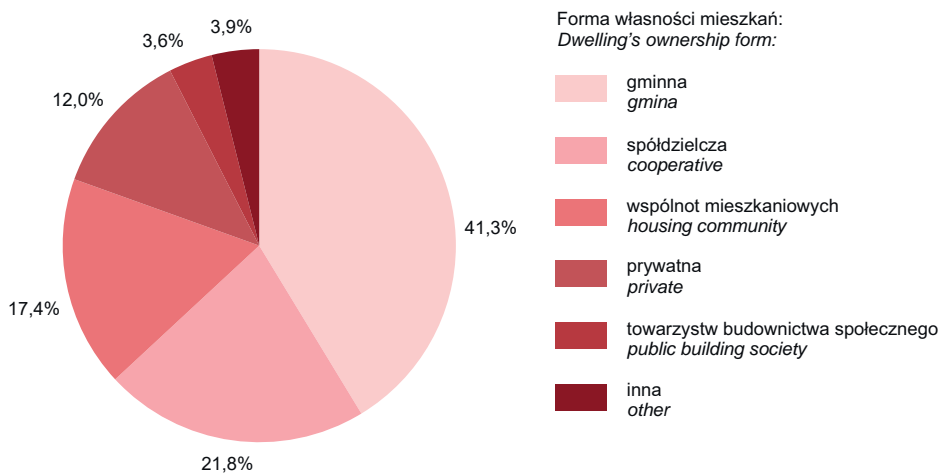
W roku szkolnym 2016/17 w województwie pomorskim w 706 szkołach podstawowych (707 w roku szkolnym 2014/15) naukę rozpoczęło 151,1 tys. uczniów (tj. o 0,7% więcej w stosunku do roku szkolnego 2014/15). Natomiast w 44 podstawowych szkołach specjalnych uczyło się 1,5 tys. uczniów. Liczba absolwentów w czerwcu 2016 r. wyniosła 22,8 tys. i była wyższa o 2,5% w stosunku do czerwca 2014 r.

**MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE
W % OGÓŁU MIESZKAŃ W 2016 R.
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS^a FITTED WITH WATER, SEWAGE, GAS AND CENTRAL
HEATING SYSTEMS IN % OF DWELLINGS IN TOTAL IN 2016**

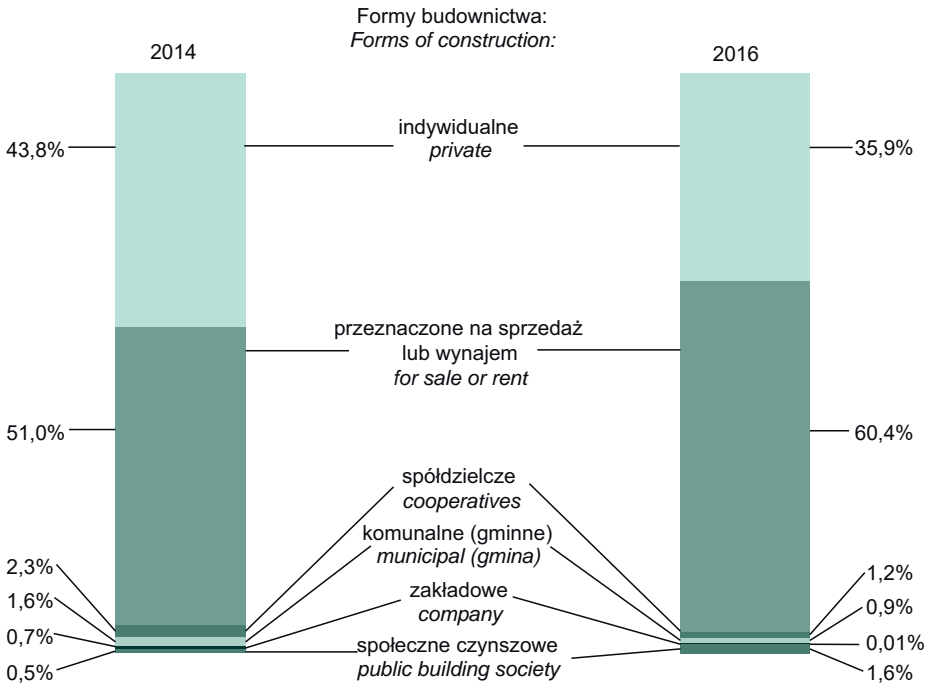

a Na podstawie bilansu.
a On the basis of balance.

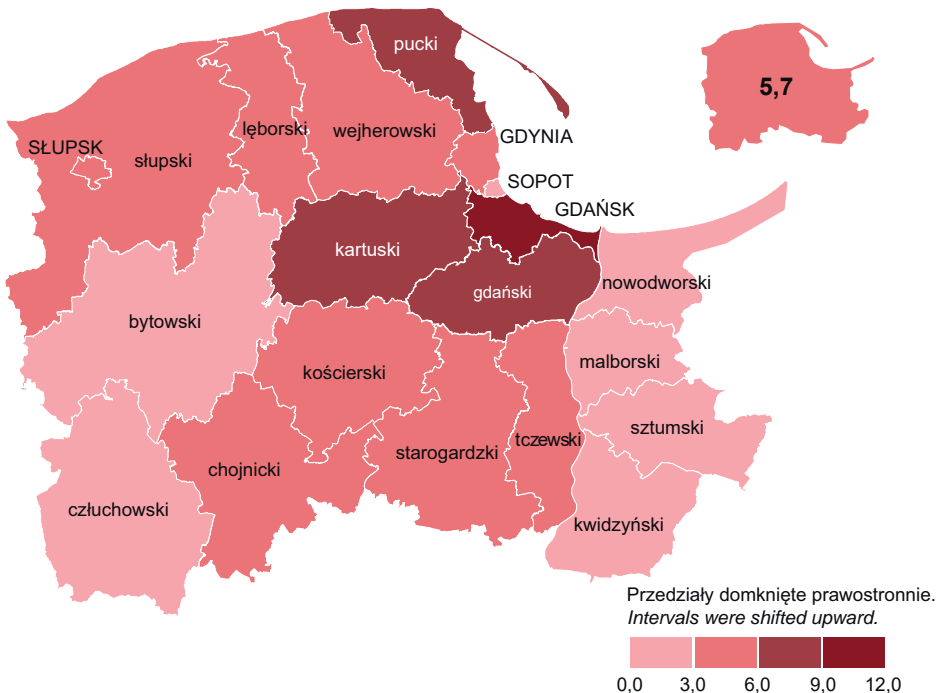
**DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE UŻYTKOWNIKOM LOKALI MIESZKANIOWYCH
WEDŁUG FORM WŁASNOŚCI MIESZKAŃ W 2016 R.
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT TO THE USERS OF DWELLINGS
BY FORM OF OWNERSHIP OF DWELLINGS IN 2016**

**MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG FORM BUDOWNICTWA
DWELLINGS COMPLETED BY FORMS OF CONSTRUCTION**

**MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA NA 1000 LUDNOŚCI
WEDŁUG POWIATÓW W 2016 R.
DWELLINGS COMPLETED PER 1000 POPULATION BY POWIATS IN 2016**

W szkołach podstawowych w roku szkolnym 2016/17 w województwie pomorskim na 1 szkołę przypadało 214 uczniów (średnia dla kraju wyniosła 170 osób), a na 1 oddział przypadało 19 osób, przy średniej krajowej 18.

W 438 gimnazjach, będących kolejnym etapem kształcenia, na początku września 2016 r. naukę rozpoczęło 69,0 tys. uczniów (tj. o 0,2% więcej niż w 2014 r.). W czerwcu 2016 r. liczba absolwentów wyniosła 21,7 tys. i była niższa o 4,8% w porównaniu z czerwcem 2014 r.

Wśród gimnazjów dla dzieci i młodzieży znalazło się również 48 szkół specjalnych, w których naukę pobierało 1,5 tys. uczniów.

Analizując strukturę uczniów według płci w szkołach podstawowych i gimnazjach w roku szkolnym 2016/17 odnotowano przewagę chłopców – w szkołach podstawowych na 100 chłopców przypadało 95 dziewczynek (w roku szkolnym 2014/15 na 100 chłopców przypadało 96 dziewczynek). W gimnazjach proporcja ta była zbliżona i na 100 chłopców przypadały 94 dziewczynki.

W roku szkolnym 2016/17 na terenie województwa pomorskiego działały 372 szkoły ponadgimnazjalne, tj. o 1,8% mniej niż w roku szkolnym 2014/15. Wśród szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży duże zainteresowanie kształceniem się odnotowano w technikach – 29,9 tys. uczniów oraz w liceach ogólnokształcących – 28,6 tys. uczniów. Natomiast w roku szkolnym 2014/15 do liceów ogólnokształcących uczęszczało 29,8 tys., a do techników 29,6 tys. osób.

Wśród szkół ponadgimnazjalnych odrębną grupę stanowią szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2016/17 w województwie pomorskim w 7 placówkach tego typu zawód zdobywało 580 uczniów (tj. o 21,9% uczniów mniej w stosunku do roku szkolnego 2014/15). W Polsce w latach 2016/17 i 2014/15 liczba tego typu szkół i ich uczniów utrzymywała się na zbliżonym poziomie, tj. w roku szkolnym 2016/17 – 121 szkół i 12,9 tys. uczniów, a w roku 2014/15 – 122 szkoły i 12,6 tys. uczniów.

Zainteresowanie uczęszczaniem do specjalnych szkół przysposabiających do pracy utrzymuje się na zbliżonym poziomie do lat poprzednich. Są to trzyletnie szkoły przeznaczone dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi, których absolwenci otrzymują świadectwo potwierdzające przysposobienie do pracy. Jest to typ szkoły, której ukończenie nie przewiduje kontynuowania nauki. W roku szkolnym 2016/17 w województwie pomorskim do 27 omawianych szkół uczęszczało 674 uczniów (w roku szkolnym 2014/15 odpowiednio 27 szkół, 691 uczniów).

W czerwcu 2016 r. szkoły ponadgimnazjalne województwa pomorskiego opuściło 19,5 tys. absolwentów, w tym 48,0% stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących, 31,2% techników oraz 19,7% zasadniczych szkół zawodowych. W porównaniu z 2014 r. liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych zmniejszyła się o 1,7%.

W ostatnich latach, zarówno w Polsce, jak i w województwie pomorskim, obserwuje się coraz mniejsze zainteresowanie szkołami policealnymi. W roku szkolnym 2016/17 na terenie województwa pomorskiego funkcjonowało 138 szkół policealnych, do których uczęszczało 14,7 tys. uczniów. W porównaniu z rokiem szkolnym 2014/15 zmniejszyła się zarówno liczba szkół (o 4,8%), jak i liczba uczniów (o 13,7%).

Zawody w szkołach policealnych, zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia ISCED-F 2013, przypisane są do odpowiednich podgrup kierunków kształcenia. W roku szkolnym 2016/17 najwięcej osób kształciło się w zawodach z podgrup: medycznej – 23,4% ogólnej liczby uczniów w szkołach policealnych, biznesu i administracji – 19,0% oraz higieny i bezpieczeństwa pracy – 13,6%. Podobna sytuacja wystąpiła w roku szkolnym 2014/15. Najpopularniejsze były wówczas zawody z podgrupy medycznej – 22,4% ogólnej liczby uczniów szkół policealnych, biznesu i administracji – 18,6% oraz usług dla ludności – 13,9%.

W województwie pomorskim w 2016 r. szkoły policealne ukończyło 4,8 tys. absolwentów, tj. o 8,4% mniej niż w 2014 r. (w Polsce 76,4 tys. osób, tj. o 9,0% mniej niż w 2014 r.).

Edukacja dorosłych jest nastawiona głównie na kontynuację przerwanej z różnych względów cyklu kształcenia w celu uzupełnienia wiedzy, podniesienia poziomu wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych. W roku szkolnym 2016/17 edukację dorosłych prowadziły w województwie pomorskim 104 szkoły, do których uczęszczało 11,1 tys. uczniów.

W czerwcu 2016 r. szkoły dla dorosłych w województwie pomorskim ukończyło 3,2 tys. uczniów, przy czym największą liczbę absolwentów stanowili uczniowie liceów ogólnokształcących – 3,1 tys. W Polsce, spośród ogólnej liczby absolwentów szkół dla dorosłych wynoszącej 49,3 tys., absolwenci liceów ogólnokształcących stanowili 93,0%, a gimnazjów 6,9%.

Nauka języków obcych jest ważnym elementem edukacji w systemie kształcenia, stwarzającym absolwentom szkół ponadgimnazjalnych i policealnych możliwości efektywnego funkcjonowania na rynku pracy (obowiązkowa nauka języka obcego zaczyna się w I klasie szkoły podstawowej). W roku szkolnym 2016/17 języka angielskiego jako języka obowiązkowego uczyło się, na omawianych szczeblach kształcenia, 298,3 tys. uczniów (spadek o 0,4% w stosunku do roku szkolnego 2014/15), a języka niemieckiego – 107,3 tys. uczniów (spadek o 2,7%). W ramach zajęć obowiązkowych nauczano również m.in. języka hiszpańskiego – 2,6% ogólnej liczby uczniów, języka rosyjskiego – 1,9% oraz języka francuskiego – 1,8% uczniów.

Wśród nauczanych obowiązkowo języków obcych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży najpopularniejsze były języki: angielski i niemiecki. Języka angielskiego uczyło się 96,0% uczniów szkół dla dzieci i młodzieży, języka niemieckiego 36,2%, języka hiszpańskiego 2,8%, a języka rosyjskiego i języka francuskiego po 2,0% uczniów.

W szkołach policealnych uczono głównie języka angielskiego – 8,3 tys. uczniów (tj. 56,3% ogólnej liczby uczniów tego typu szkół), języka niemieckiego – 4,9%, a innych języków – 0,1%.

W szkołach dla dorosłych również dominowało nauczanie języka angielskiego, którego w ramach przedmiotu obowiązkowego uczyło się 9,5 tys. uczniów (85,6% dorosłych uczniów ogółem), niemieckiego odpowiednio 0,7 tys. uczniów (6,3%) i rosyjskiego 0,1 tys. uczniów (0,6%).

Wyższe wykształcenie nadal jest traktowane jako inwestycja zmniejszająca ryzyko bezrobocia i niejednokrotnie zwiększa ono szanse na znalezienie zatrudnienia i stwarza lepsze perspektywy zawodowe, a także może zapewnić satysfakcjonujące wynagrodzenie.

W Polsce od roku akademickiego 2005/06 obserwuje się spadek liczby studentów, który związany jest ze stale zmniejszającą się liczbą ludności w wieku 19-24 lata. W roku akademickim 2016/17 w Polsce studiowało 1348,8 tys. studentów, tj. o 8,2% mniej niż w roku akademickim 2014/15.

W województwie pomorskim w roku akademickim 2016/17 w 26 szkołach wyższych (o 1 uczelnię mniej niż w poprzednich dwóch latach) studiowało, łącznie ze studentami cudzoziemcami, 90,6 tys. studentów, tj. o 5,4% mniej niż dwa lata wcześniej.

Liczba uczelni publicznych w województwie pomorskim pozostaje od kilku lat na podobnym poziomie. W 9 uczelniach publicznych w roku akademickim 2016/17 studiowało 68,7 tys. studentów i stanowili oni 75,9% ogólnej liczby studentów w województwie pomorskim (w roku akademickim 2014/15 – 76,5%).

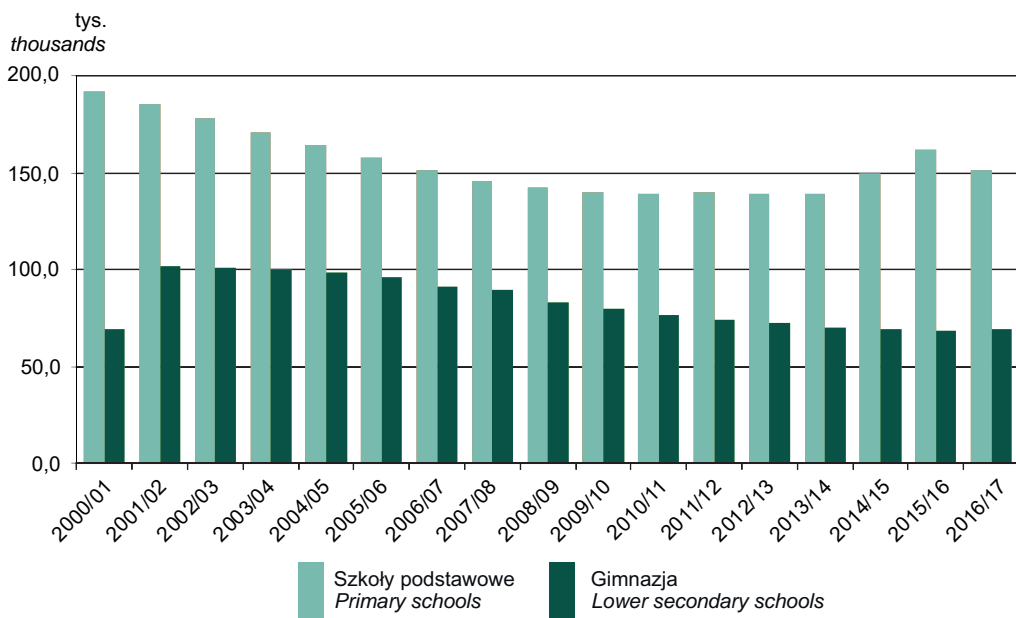
Wśród ogólnej liczby studentów przeważali studenci studiów stacjonarnych – w roku akademickim 2016/17 ich liczba wyniosła 59,3 tys., co stanowiło 65,5% ogólnej liczby studentów w województwie pomorskim. W roku akademickim 2014/15 studenci studiów stacjonarnych stanowili 63,9% ogółu studentów. W Polsce na studiach stacjonarnych w omawianym roku akademickim studiowało 66,4%, a dwa lata wcześniej – 63,3% ogółu studentów w Polsce.

Największymi uczelniami w województwie pomorskim od lat są dwie szkoły publiczne, tj. Uniwersytet Gdański (skupiający w ostatnim roku akademickim 29,0% ogólnej liczby studentów w województwie) i Politechnika Gdańska (skupiająca 23,5% ogólnej liczby studentów). Wśród uczelni niepublicznych od kilku lat dominuje Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku, której liczba studentów w ostatnim roku wyniosła 9,8 tys., co stanowiło 10,8% ogólnej liczby studentów w województwie pomorskim.

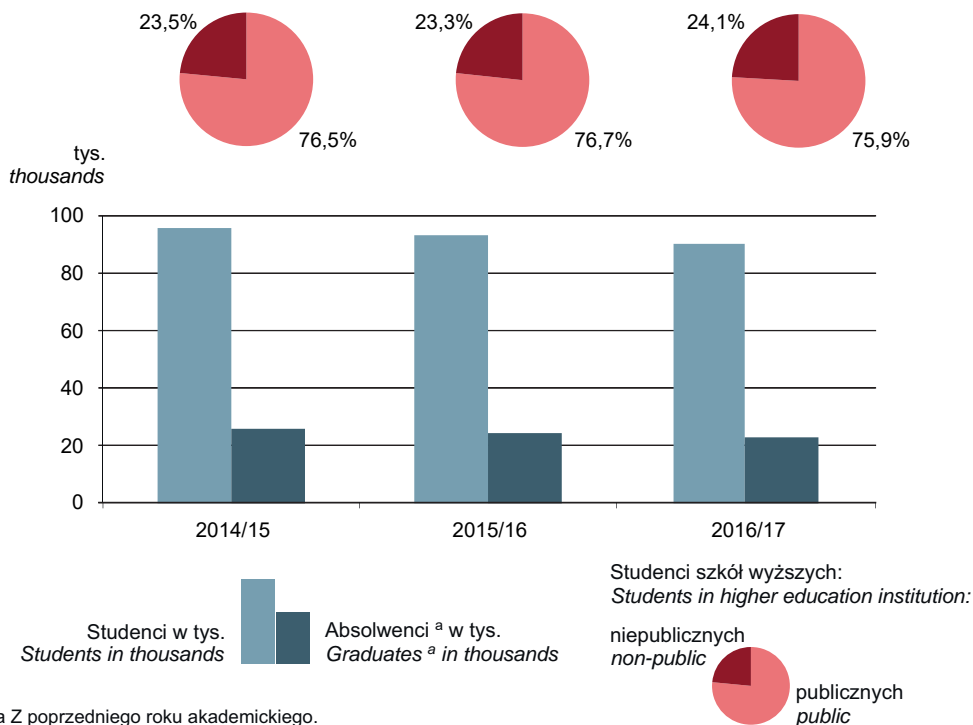
W roku akademickim 2015/16 szkoły wyższe w województwie pomorskim ukończyły 23,0 tys. absolwentów (w tym 14,9 tys. kobiet), co oznacza spadek o 11,2% w porównaniu z rokiem akademickim 2013/14. Wśród absolwentów 63,7% stanowili absolwenci studiów stacjonarnych. Podobnie w Polsce absolwenci studiów stacjonarnych stanowili 63,6% ogólnej liczby absolwentów, która w roku akademickim 2015/16 wyniosła 364,6 tys. osób.

W ostatnich latach widoczny jest wzrost liczby studentów cudzoziemców kształcących się na polskich uczelniach. W roku akademickim 2005/06 w województwie pomorskim studiowało zaledwie 0,4 tys. studentów cudzoziemców, w roku akademickim 2014/15 – 2,0 tys., a w roku akademickim 2016/17 – 2,9 tys. studentów cudzoziemców (w Polsce było to odpowiednio 10,1 tys., 46,1 tys. i 65,8 tys. studentów). Wśród studentów cudzoziemców, zarówno w Polsce, jak i w województwie pomorskim, od kilku lat można zauważyć wzrost liczby studentów z Ukrainy. W ostatnim roku akademickim stanowili oni 54,1% ogółu studentów cudzoziemców w Polsce, a w województwie pomorskim 30,5% ogółu studentów cudzoziemców.

UCZNIOWIE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH I GIMNAZJÓW PUPILS AND STUDENTS OF PRIMARY AND LOWER SECONDARY SCHOOLS

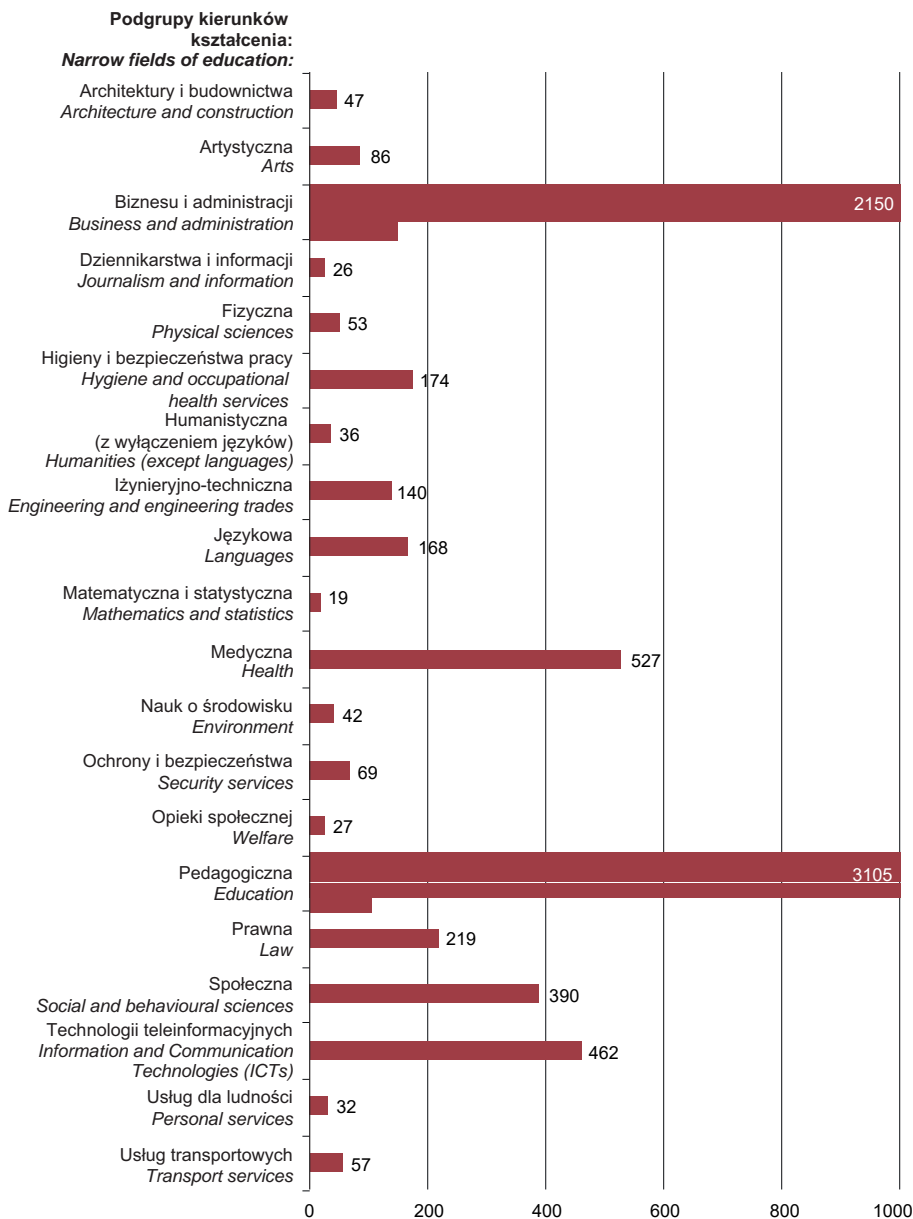

STUDENCI I ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH STUDENTS AND GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

a Z poprzedniego roku akademickiego.
a From the previous academic year.

**SŁUCHACZE STUDIÓW PODYPLOMOWYCH WEDŁUG PODGRUP KIERUNKÓW
KSZTAŁCENIA^a W ROKU AKADEMICKIM 2016/17 (łącznie z cudzoziemcami)
STUDENTS OF POSTGRADUATE STUDIES BY NARROW FIELDS OF EDUCATION^a
IN THE 2016/17 ACADEMIC YEAR (including foreigners)**

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F 2013).
^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F 2013).

Podobnie jak w poprzednich latach, w województwie pomorskim największą grupę wśród studentów cudzoziemców stanowili studium na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym (29,7% ogólnej liczby studentów cudzoziemców studiujących w województwie pomorskim), gdzie przeważającą grupę stanowili studenci ze Szwecji – 391 osób (45,1% ogólnej liczby cudzoziemców studiujących na Gdańskim Uniwersytecie Medycznym).

W roku akademickim 2016/17 w województwie pomorskim studia podyplomowe prowadziły 23 uczelnie. Liczba słuchaczy wyniosła 7,9 tys. osób, co stanowiło ponad 9% wzrost liczby słuchaczy w porównaniu do roku akademickiego 2014/15. W skali kraju również nastąpił niewielki wzrost liczby studiujących podyplomowo – o 5,5% w odniesieniu do okresu referencyjnego sprzed dwóch lat.

Uczelnie w województwie pomorskim oferowały studia podyplomowe w 21 podgrupach kierunków kształcenia (ISCED-F 2013) oraz na 4 studiach interdyscyplinarnych. Największa liczba słuchaczy studiowała kierunki z podgrupy pedagogicznej oferowane przez 13 uczelni – 39,2% ogólnej liczby studiujących. Drugą najliczniejszą grupą byli słuchacze podgrupy biznesu i administracji – 27,2%. Kobiety dominowały na większości kierunków studiów podyplomowych, a na kierunkach podgrupy usług dla ludności stanowiły 100,0% słuchaczy. Najniższy udział kobiet wystąpił wśród słuchaczy kierunków podgrupy inżynierjno-technicznej – 20,0%.

W roku akademickim 2016/17 w województwie pomorskim 9 publicznych szkół wyższych oraz 2 instytuty naukowe PAN prowadziły studia doktoranckie, podobnie jak w latach poprzednich. W skali kraju udział pomorskich jednostek prowadzących studia doktoranckie wyniósł odpowiednio 8,9% dla uczelni oraz 4,7% dla instytutów PAN.

Nadal utrzymywała się tendencja wzrostowa liczby doktorantów w województwie pomorskim, choć przyrost ten był nieznaczny i wyniósł 2,9% w stosunku do roku akademickiego 2014/15. W roku akademickim 2016/17 liczba doktorantów w województwie wyniosła 3,0 tys., w tym 1,8 tys. kobiet. W roku referencyjnym spośród pomorskich doktorantów 339 wszczęło przewody doktorskie, a 186 osób obroniło rozprawę doktorską na/po studiach doktoranckich.

W województwie pomorskim doktoranci studiowali w 16 z 22 dziedzin nauki i sztuki określonych w wykazie zawartym w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. 2011 Nr 179, poz. 1065). W ramach tych dziedzin studiowali w 52 dyscyplinach naukowych (łącznie z dziedzinami, które nie posiadały w swojej strukturze dyscyplin), a 9,6% doktorantów studiowało w wybranych dziedzinach bez przyporządkowanej dyscypliny naukowej.

W roku akademickim 2016/17 najczęściej wybieraną dziedziną studiów doktoranckich były (podobnie jak w latach poprzednich) nauki humanistyczne – 21,3%, w ramach której najwięcej doktorantów studiowało literaturoznawstwo (49,3%). Drugą najczęściej studiowaną dziedziną były nauki techniczne (15,9%). Kolejnymi dziedzinami nauki, na których studiowała stosunkowo duża grupa doktorantów były nauki prawne i nauki ekonomiczne (adekwatnie 10,0% i 9,9%). Najmniej doktorantów w województwie pomorskim studiowało nauki matematyczne (0,7%).

Innym sposobem otrzymania stopnia naukowego doktora jest doktoryzowanie się bez odbywania studiów doktoranckich. W województwie pomorskim w ten sposób doktoryzowało się 800 osób, w tym 381 kobiet. Dziedzinami nauki, w których wszczynano przewody doktorskie najczęściej były nauki medyczne oraz techniczne (odpowiednio 23,5% oraz 23,0%).

W roku akademickim 2016/17 w województwie pomorskim z pomocy materialnej dla studentów skorzystało 15,9 tys. studentów. Większość z nich (8,7 tys.) otrzymało stypendia o charakterze socjalnym, natomiast stypendia rektora dla najlepszych studentów zostały przyznane i wypłacone 7,0 tys. studentów. Pomoc materialna może być przyznawana również doktorantom. W badanym roku przyznano 753 stypendiów dla doktorantów, a większość z nich (70,3%) stanowiły stypendia dla najlepszych doktorantów.

Pozostałymi elementami pomocy materialnej dla studentów i doktorantów są domy studenckie oraz stołówki studenckie. W omawianym roku akademickim w województwie pomorskim działało 38 domów studenckich (co stanowi 7,8% wszystkich domów studenckich w Polsce), w których zakwaterowanie znalazło 6490 studentów oraz 123 doktorantów. Liczba studentów w domach studenckich na przestrzeni kilku ostatnich lat stale się zmniejsza, a w stosunku do roku akademickiego 2014/15 odnotowano spadek o 4,7%. W tym samym okresie zmniejszyła się również liczba udostępnianych miejsc w domach studenckich o 3,2%. Pomimo spadku liczby miejsc w domach studenckich ich wykorzystanie ukształtowało się na poziomie 83,4% łącznie przez studentów i doktorantów. Szkoły wyższe w województwie pomorskim w roku akademickim 2016/17 udostępniły studentom 5 stołówek o łącznej liczbie 882 miejsc, dokładnie tyle samo co dwa lata temu.

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Jednym z zasadniczych elementów systemu opieki zdrowotnej są jego pracownicy. W końcu 2015 r. w województwie pomorskim bezpośrednio z pacjentem pracowało 5142 lekarzy, 775 lekarzy dentyistów, 10120 pielęgniarek, 1179 położnych i 1869 farmaceutów. W porównaniu z poprzednim rokiem we wszystkich wymienionych zawodach nastąpił wzrost liczby pracowników medycznych, przy czym największy odnotowano w grupie farmaceutów (wzrost o 9,0%). W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba pracowników medycznych wyniosła 22,3 lekarzy, 3,4 lekarzy dentyistów, 43,9 pielęgniarek i 5,1 położnych. Wskaźniki te były niższe lub zbliżone do przeciętnych w kraju, gdzie wyniosły 23,0 lekarzy, 3,3 lekarzy dentyistów, 51,4 pielęgniarek i 5,8 położnych.

W końcu 2016 r. w województwie pomorskim w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej funkcjonowały 1002 przychodnie, o 6,7% więcej niż w 2014 r. (w Polsce odpowiednio 21299 przychodni, o 6,2% więcej niż w 2014 r.). Na jedną przychodnię przypadało 2311 mieszkańców województwa (2452 osoby w 2014 r.), podczas gdy w Polsce wskaźnik ten był niższy i wyniósł 1804 osoby (w 2014 r. – 1919 osób).

Obok przychodni w sektorze prywatnym funkcjonowały praktyki lekarskie (indywidualne i grupowe) realizujące świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych. W końcu 2016 r. odnotowano prowadzenie 249 praktyk lekarskich (o 3,1% mniej niż w 2014 r.). W kraju funkcjonowało 5346 praktyk lekarskich (o 9,3% mniej niż w 2014 r.).

W 2016 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono 18772,3 tys. porad (o 4,6% więcej niż w 2014 r.). Spośród 16942,8 tys. porad lekarskich 6896,3 tys. (40,7% ogólnej liczby porad lekarskich) udzielono w opiece specjalistycznej, natomiast liczba porad udzielonych przez lekarzy dentyistów wyniosła 1829,5 tys. (o 3,3% więcej niż w 2014 r.).

Na terenie województwa na koniec 2016 r. funkcjonowały 53 szpitale ogólne, w których w ciągu roku poddano leczeniu 411,9 tys. osób, o 0,1% mniej w porównaniu z 2014 r. W kraju liczba leczonych zmniejszyła się o 0,9%.

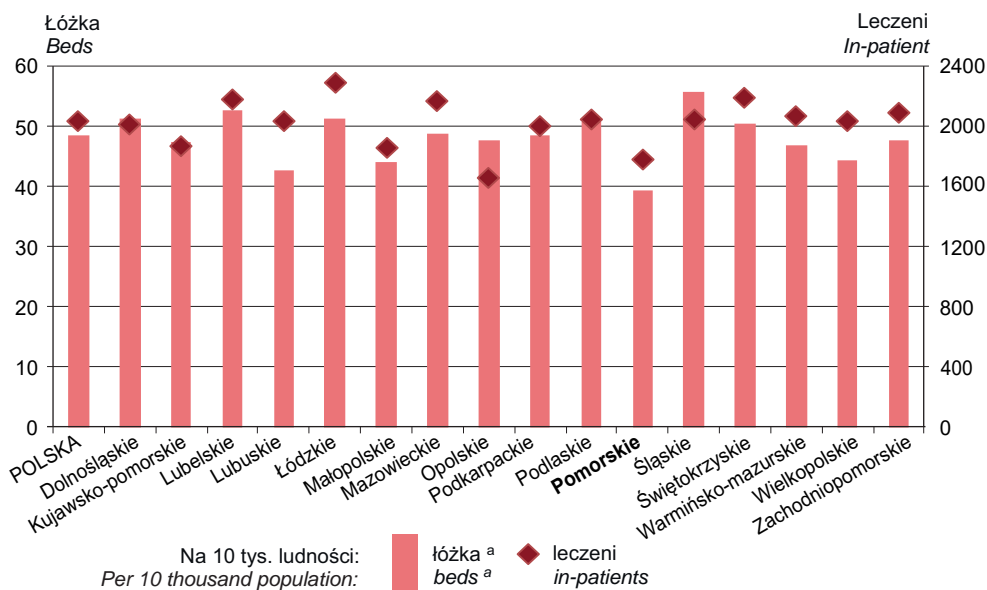
W 2016 r. pomorskie szpitale dysponowały 9,1 tys. łóżek, tj. o 0,2 tys. łóżek mniej niż w 2014 r. Na 10 tys. ludności przypadało 39,4 łóżek, przy przeciętnej w kraju 48,6 łóżek i pod tym względem województwo pomorskie znalazło się na ostatnim miejscu spośród wszystkich województw w kraju.

W 2016 r. usługi lecznictwa uzdrowiskowego świadczyły 6 sanatoriów uzdrowiskowych i 2 stacjonarne zakłady rehabilitacji leczniczej. Łącznie dysponowały one 2592 łóżkami (w 2014 r. – 6 sanatoriów uzdrowiskowych i 2283 łóżka). Z usług placówek lecznictwa uzdrowiskowego skorzystało 31,7 tys. osób (o 21,4% więcej niż w 2014 r.), w tym 30,9 tys. pacjentów leczono stacjonarnie. Świadczenia placówek lecznictwa uzdrowiskowego obejmowały różnorodne zabiegi lecznicze, których w 2016 r. wykonano łącznie 1596,4 tys. (o 21,2% więcej w porównaniu z 2014 r.), w tym najwięcej z zakresu kinezyterapii – 376,0 tys. (o 43,5% więcej niż w 2014 r.) oraz elektroleczenia – 186,7 tys. (o 38,9% mniej).

Tabl. 6. Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016
Wyjazdy na miejsce zdarzenia	158743	167496	163004
w tym: w ruchu uliczno-			
-drogowym	14355	13846	13113
w domu	104599	111369	108176
na 1000 ludności	69,1	72,7	70,5
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia	162472	169211	164204
na 1000 ludności	70,7	73,4	71,0

ŁÓŻKA I LECZENI W SZPITALACH OGÓLNYCH WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R. BEDS AND IN-PATIENTS IN GENERAL HOSPITALS PER BY VOIVODSHIPS IN 2016

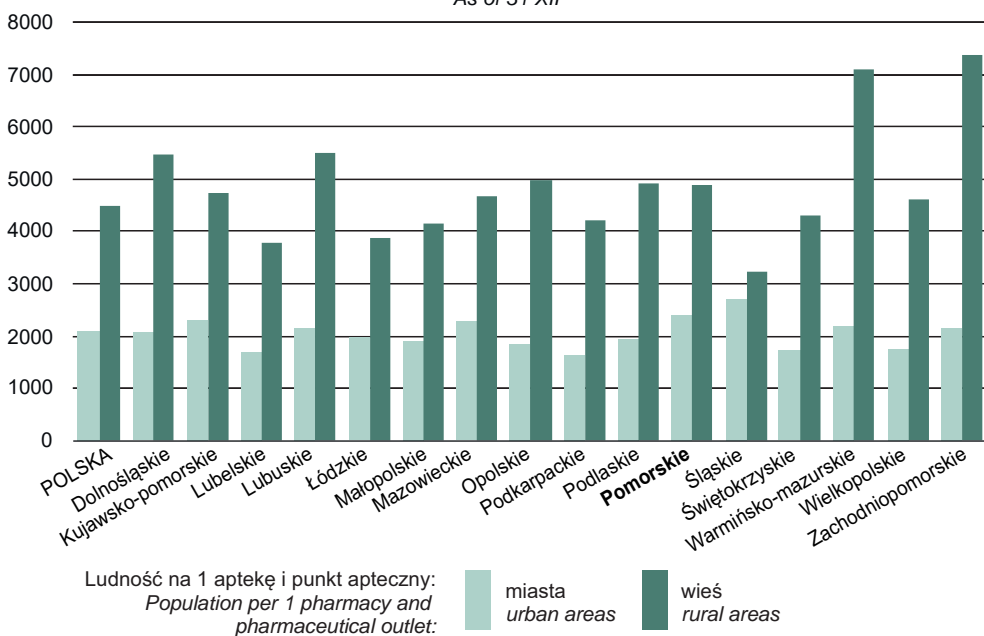
a Stan w dniu 31 XII.
a As of 31 XII.

APTEKI OGÓLNODESTĘPNE I PUNKTY APTECZNE WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.

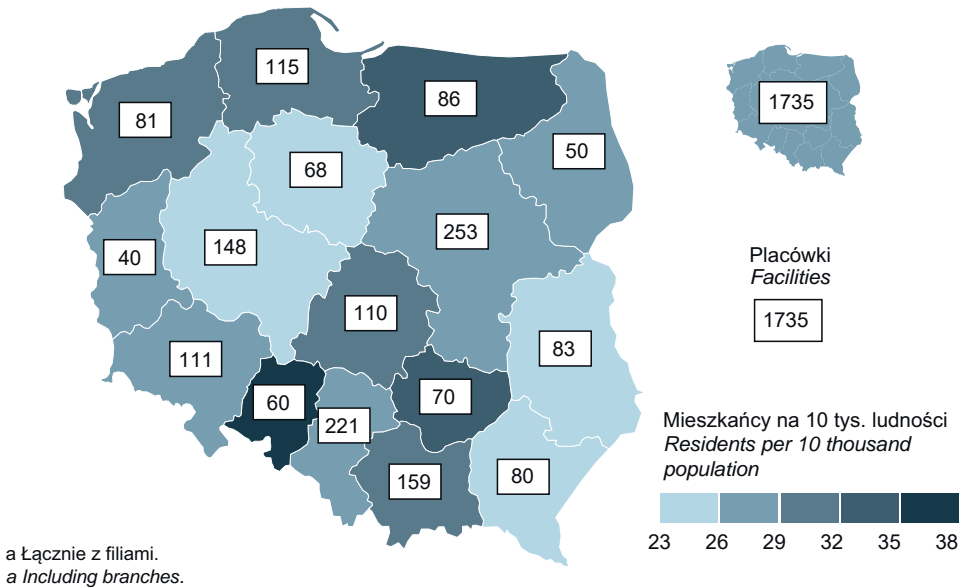
Stan w dniu 31 XII

GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS BY VOIVODSHIPS IN 2016

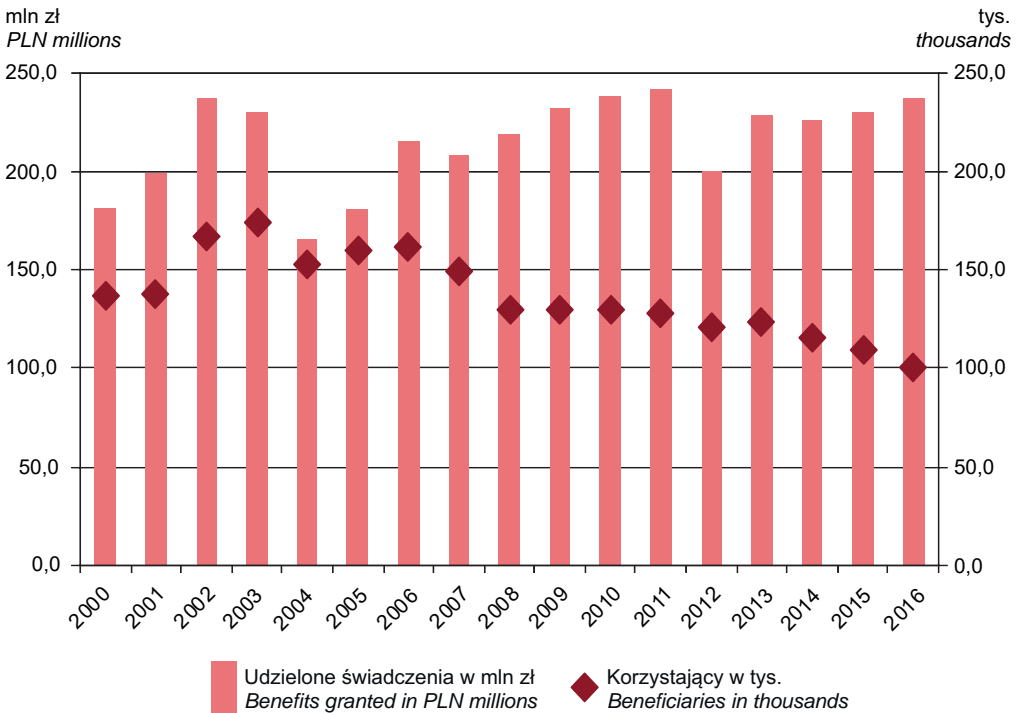
As of 31 XII

ZAKŁADY STACJONARNE POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.
Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY VOIVODSHIPS IN 2016
As of 31 XII

ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS

W 2016 r. w ramach ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej szybko pomoc medyczną w razie nagłego wypadku świadczyło 85 zespołów ratownictwa medycznego (32 zespoły specjalistyczne i 53 zespoły podstawowe), a także jeden zespół lotniczy wyposażony w śmigłowiec. W stosunku do 2014 r. liczba wyjazdów na miejsce zdarzenia zwiększyła się o 2,7% (ze 158,7 tys. w 2014 r. do 163,0 tys. w 2016 r.). W 2016 r. na 1000 ludności przypadło 70,5 wyjazdów (69,1 w 2014 r.). Dla Polski wskaźnik ten był wyższy i wyniósł 82,0 wyjazdy (80,4 w 2014 r.). Zdecydowaną większość (66,4%) ogólnej liczby zrealizowanych wyjazdów stanowiły wyjazdy do domu pacjenta. Liczba osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w trakcie wyjazdów zespołów ratownictwa była nieco większa niż liczba wyjazdów (w trakcie jednego wyjazdu mogła zostać udzielona pomoc więcej niż jednej osobie) i wyniosła 164,2 tys. osób (o 1,1% więcej niż w 2014 r.).

Istotnym elementem systemu ochrony zdrowia są apteki i punkty apteczne zaopatrujące ludność w leki i środki medyczne. W 2016 r. na terenie województwa działało 739 aptek ogólnodostępnych i 48 punktów aptecznych. W stosunku do 2014 r. odnotowano wzrost liczby aptek o 8,0% (w kraju wzrost o 5,4%). W konsekwencji zmniejszyła się liczba ludności przypadająca na 1 aptekę i punkt apteczny – z 3145 osób w 2014 r. do 2942 w 2016 r. (w Polsce odpowiednio spadek z 2799 do 2665). Stałe dyżury nocne pełniło 2,2% aptek, podczas gdy w 2014 r. – 3,2%, a okresowe 23,0% (21,5% w 2014 r.).

Opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 w czasie pracy rodziców sprawują żłobki i kluby dziecięce. W 2016 r. w województwie funkcjonowało 212 placówek: 159 żłobków, 1 oddział żłobkowy i 52 kluby dziecięce (5,5% placówek więcej niż w 2014 r.). Łącznie dysponowały 5160 miejscami (o 10,1% więcej w porównaniu z 2014 r.), w których w ciągu roku przebywało 7351 dzieci (6538 w 2014 r.).

Opiekę nad dziećmi i młodzieżą realizowaną w ramach pomocy społecznej sprawują placówki wsparcia dziennego, rodzinnej pieczy zastępczej oraz instytucjonalnej pieczy zastępczej.

W końcu 2016 r. funkcjonowało w województwie 231 placówek wsparcia dziennego, o 4 więcej niż w 2014 r. Prowadzone były w formie opiekuńczej (182 placówki), specjalistycznej (34), pracy podwórkowej (8) i w połączonych formach (7). W ciągu 2016 r. z placówek opieki dziennej skorzystało 9245 dzieci (o 5,6% mniej niż w 2014 r.).

W skład rodzinnej pieczy zastępczej wchodzi rodziny zastępcze (spokrewnione z dzieckiem, niezawodowe i zawodowe) oraz rodzinne domy dziecka. W końcu 2016 r. istniało w województwie 2371 rodzin zastępczych (o 136 mniej niż w 2014 r.), które sprawowały opiekę nad 3407 dziećmi (7,8% mniej w porównaniu z 2014 r.) oraz 93 rodzinne domy dziecka opiekujące się 589 dziećmi (w 2014 r. odpowiednio 78 placówek i 506 dzieci). Biorąc pod uwagę wiek podopiecznych umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, najliczniejszą grupę stanowiły dzieci w wieku 7-13 lat – 35,8% i 14-17 lat – 28,6%, natomiast najmniej liczną – dzieci poniżej 1 roku – 1,8% (w 2014 r. odpowiednio 36,7% i 29,2% oraz 1,6%).

Na terenie województwa na koniec 2016 r. funkcjonowało 77 placówek instytucjonalnej pomocy społecznej, w tym 76 placówek opiekuńczo-wychowawczych i jedna regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna. W porównaniu z 2014 r. liczba placówek zmniejszyła się o 13. Z ogólnej liczby 1036 wychowanków (1370 w 2014 r.) najliczniejszą grupą podopiecznych były dzieci w wieku 14-17 lat – 53,3% oraz 10-13 lat – 22,0% (w 2014 r. odpowiednio 53,4% i 30,2%).

W końcu 2016 r. na terenie województwa pomorskiego działało 110 zakładów stacjonarnych pomocy społecznej oraz 5 filii (w 2014 r. – 107 placówek oraz 4 filie). W placówkach dysponujących łącznie 7137 miejscami przebywało 6892 mieszkańców (w 2014 r. odpowiednio 7016 miejsc, 6687 mieszkańców). Wśród nich kobiety stanowiły 40,9% ogólnej liczby mieszkańców (40,5% w 2014 r.). Najmniej liczną grupą mieszkańców były osoby młode do 17 roku życia – 1,6% ogólnej liczby mieszkańców, a najliczniejszą osoby w wieku 41-60 lat – 30,5% (w 2014 r. było to odpowiednio 2,4% i 34,3%).

Oprócz stacjonarnych form pomocy społecznej realizowana jest również pomoc polegająca na udzielaniu świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych) osobom zakwalifikowanym do pomocy społecznej w miejscu ich zamieszkania. W 2016 r. świadczenia przyznano 99,9 tys. osób, tj. o 13,4% mniej niż w 2014 r. Ze świadczeń skorzystało 65,6 tys. rodzin, które liczyły 160,7 tys. osób, podczas gdy w 2014 r. pomoc otrzymało 72,9 tys. rodzin (190,4 tys. osób). Jedna rodzina mogła otrzymać pomoc z kilku przyczyn. W 2016 r. najczęściej udzielano pomocy z powodu: ubóstwa (44,6 tys. rodzin), niepełnosprawności (32,0 tys.), długotrwałej lub ciężkiej choroby (27,4 tys.), bezrobocia (25,0 tys.) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (13,7 tys. rodzin).

W 2016 r. w ramach pomocy społecznej organizowanej i świadczonej przez jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zlecone), a także realizowanej przez powiatowe centra pomocy rodzinie (zadania własne oraz z zakresu administracji rządowej) wydano 237,5 mln zł, tj. o 5,3% więcej niż w 2014 r., z czego 159,5 mln zł na pomoc pieniężną i 78,0 mln zł na pomoc niepieniężną.

Kultura, turystyka i sport

Według stanu na koniec 2016 r. w województwie pomorskim najliczniejszą grupę instytucji kultury stanowiły biblioteki publiczne wraz z filiami, których liczba wyniosła 321 (w tym 59,5% znajdowało się na wsi). W porównaniu z 2014 r. liczba bibliotek zmniejszyła się o 0,3%.

Na 1 bibliotekę publiczną przypadało średnio 7214 osób (w 2014 r. – 7149 osób). Biblioteki publiczne w województwie pomorskim stanowiły 4,0% ogólnej liczby bibliotek publicznych w Polsce (w tym 3,6% ogólnej liczby bibliotek publicznych na wsi).

W 2016 r. biblioteki publiczne dysponowały księgozbiorem obejmującym 5342,1 tys. woluminów (o 89,5 tys. mniej w porównaniu z 2014 r.), co stanowiło 4,1% zasobów bibliotecznych w Polsce i plasowało województwo pomorskie na 11 miejscu spośród wszystkich województw w kraju. Wskaźnik wielkości księgozbioru przeliczonego na 1000 mieszkańców zmniejszył się z 2360 woluminów w 2014 r. do 2307 w 2016 r. (przy średniej w kraju 3356 woluminów).

Liczba zarejestrowanych czytelników wyniosła 374,9 tys. osób (spadek o 0,2% w porównaniu z 2014 r.), przy czym większość (81,1%) stanowili czytelnicy bibliotek w miastach. Wśród czytelników najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 25-44 lata (30,9% ogólnej liczby czytelników w województwie, w 2014 r. – 30,0%). W podziale czytelników według zajęcia najliczniejszą grupę wypożyczających stanowiły osoby pracujące (40,0%, w 2014 r. – 37,2%).

Z bibliotek publicznych w województwie pomorskim wypożyczono łącznie 5384,3 tys. woluminów, co stanowiło 4,9% ogólnej liczby wypożyczeń w Polsce. Wskaźnik wypożyczeń księgozbioru w woluminach na 1 czytelnika w województwie pomorskim wyniósł 14,4 (w kraju 18,1).

Biblioteki publiczne wyposażone w komputery stanowiły 96,3% ogólnej liczby bibliotek (97,2% w 2014 r.) i znajdowało się w nich 2,3 tys. komputerów, o 3,1% więcej niż w 2014 r.

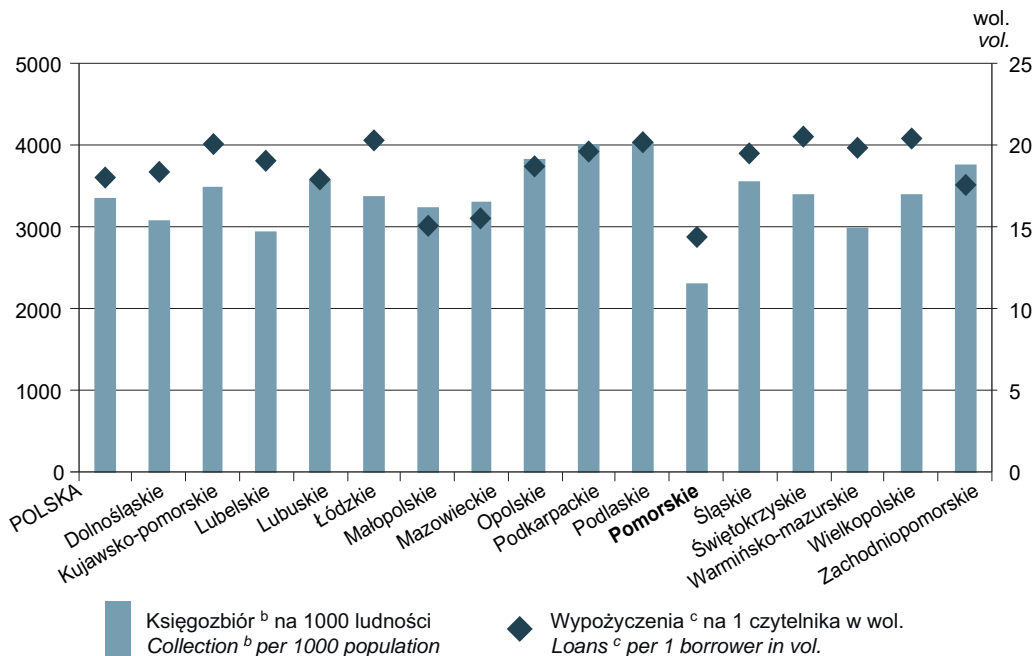
W 2016 r. w województwie pomorskim funkcjonowało 78 muzeów i oddziałów muzealnych, tj. o 13,0% więcej niż w 2014 r. (8,3% wszystkich tego typu placówek w Polsce), w tym m.in. 18 muzeów historycznych, 7 regionalnych, 6 artystycznych, 6 archeologicznych, 6 etnograficznych i 6 techniki i nauki. Muzea i wystawy muzealne zwiedziło 2907,4 tys. osób, tj. 8,1% wszystkich odwiedzających wystawy muzealne w kraju. W porównaniu z 2014 r. wzrosła zarówno ogólna liczba zwiedzających muzea, jak i liczba młodzieży szkolnej zwiedzającej muzea i wystawy w zorganizowanych grupach – odpowiednio o 35,3% i 18,4%. Wskaźnik zwiedzających na 1000 ludności w 2016 r. wyniósł 1258 osób (w 2014 r. – 935 osób), natomiast w kraju kształtował się on na niższym poziomie (939 osób). W 2016 r., podobnie jak w latach poprzednich, największym powodzeniem wśród zwiedzających cieszyły się muzea o profilu artystycznym (817,1 tys. zwiedzających) oraz historycznym (766,2 tys.).

W 2016 r. liczba muzealiów zwiększyła się o 41,2 tys. w porównaniu z 2014 r. (o 7,0%). W muzeach zorganizowano 380 wystaw czasowych, o 21,0% więcej niż w 2014 r. W ramach prowadzonej działalności oświatowej muzea zorganizowały 877 odczytów, prelekcji i spotkań oraz zaprezentowały 0,5 tys. seansów filmowych dla zwiedzających. Z corocznie organizowanej formy zwiedzania „Noc muzeów” skorzystało 51,6 tys. osób (o 17,3% mniej niż w 2014 r.), natomiast z innych form imprez okolicznościowych 162,4 tys. osób.

W 2016 r. ofertę muzeów uzupełniało 20 galerii i salonów sztuki (6,0% ogólnej liczby galerii i salonów sztuki w kraju). Galerie przygotowały i zaprezentowały 292 wystawy (o 1,0% więcej niż w 2014 r.), które zwiedziło 305,4 tys. osób (o 10,9% więcej niż w 2014 r.). Galerie prowadziły również szeroko zakrojoną działalność oświatową i w 2016 r. zorganizowały m.in. 172 odczyty, prelekcje i spotkania autorskie, które zgromadziły 12,7 tys. słuchaczy oraz przygotowały 626 seansów filmowych związanych z działalnością wystawienniczą dla 11,5 tys. widzów.

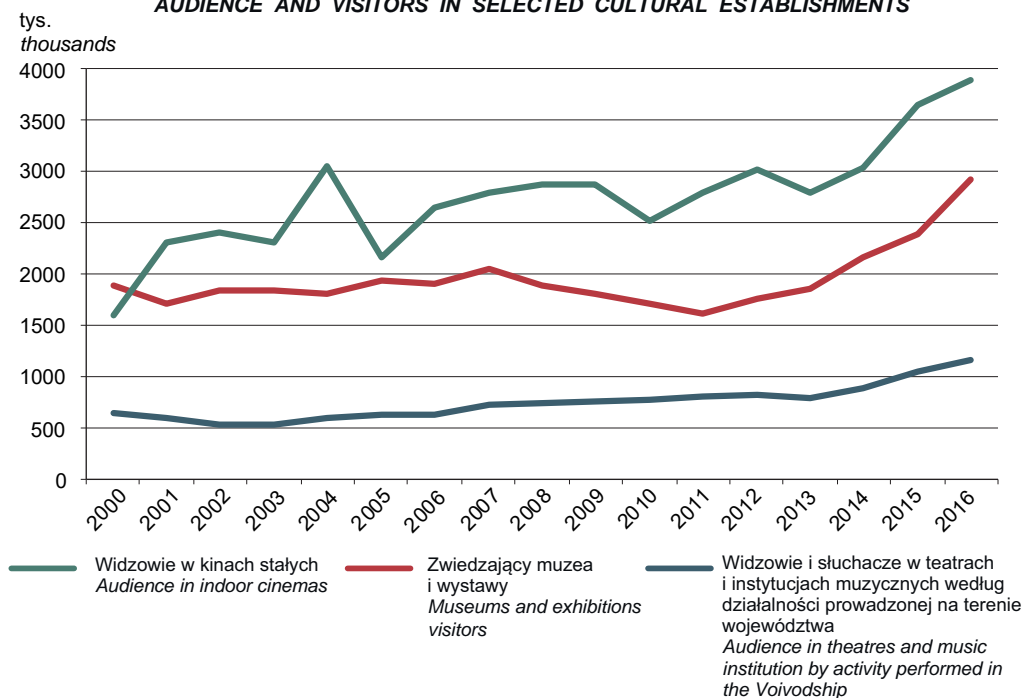
Szerokie możliwości uczestnictwa w kulturze przedstawiają instytucje prowadzące profesjonalną działalność widowiskową, tj. teatry, instytucje muzyczne i rozrywkowe. W 2016 r. działalność sceniczną prowadziło 14 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny i stały zespół artystyczny, dysponujących łącznie 13,8 tys. miejsc na widowni. Na terenie województwa odbyło się 3449 przedstawień i koncertów (5,5% ogólnej liczby przedstawień i koncertów w kraju), w których

BIBLIOTEKI PUBLICZNE^a WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.
PUBLIC LIBRARIES^a BY VOIVODSHIPS IN 2016

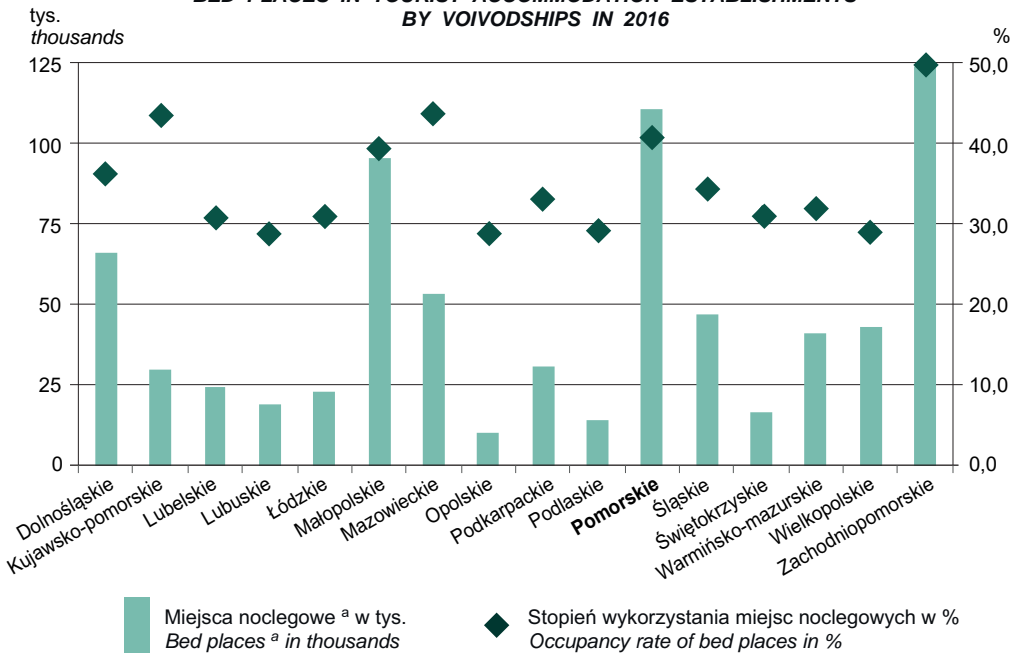

a Łącznie z filiami. b Stan w dniu 31 XII. c Łącznie z punktami bibliotecznymi; bez wypożyczeń międzybibliotecznych.
 a Including branches. b As of 31 XII. c Including library service points; excluding interlibrary lending.

WIDZOWIE I ZWIEDZAJĄCY W WYBRANYCH PLACÓWKACH KULTURY
AUDIENCE AND VISITORS IN SELECTED CULTURAL ESTABLISHMENTS

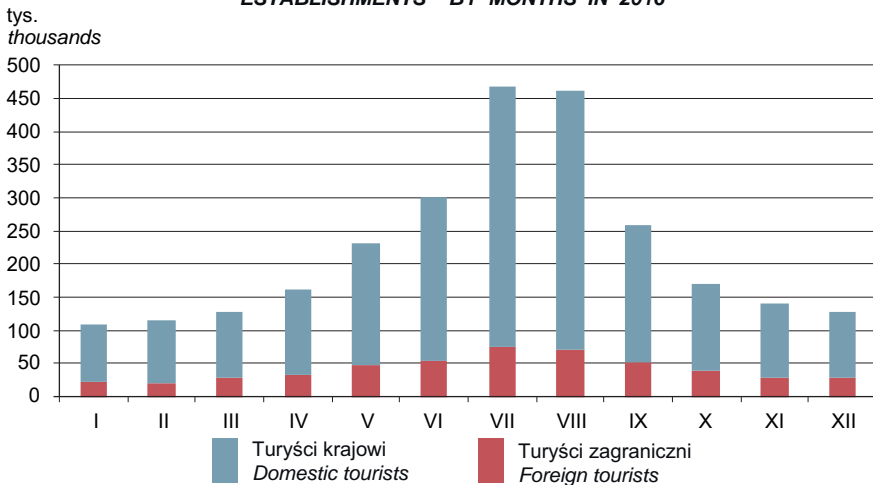
**MIEJSCA NOCLEGOWE W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH
WEDŁUG WOJEWÓDZTW W 2016 R.
BED PLACES IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
BY VOIVODSHIPS IN 2016**

^a Stan w dniu 31 VII; dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; z uwzględnieniem imputacji danych dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

^a As of 31 VII; concern establishments possessing 10 and more bed places; including the imputation of data for units which refused to participate in the survey.

**TURYŚCI KORZYSTAJĄCY Z TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH^a
WEDŁUG MIESIĘCY W 2016 R.
TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION
ESTABLISHMENTS^a BY MONTHS IN 2016**

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; z uwzględnieniem imputacji danych dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places; including the imputation of data for units which refused to participate in the survey.

uczestniczyło 1149,2 tys. widzów, co w skali kraju stanowiło 7,9%. W porównaniu z 2014 r. wzrosła liczba przedstawień i koncertów (o 25,8%) oraz liczba widzów i słuchaczy (o 29,9%). W 2016 r. w województwie pomorskim wskaźnik widzów i słuchaczy na 1000 ludności wyniósł 497 osób (385 osób w 2014 r.).

Według stanu na koniec 2016 r. w województwie pomorskim działalność prowadziło 27 kin stałych (wzrost o 3,8% w porównaniu z 2014 r.) dysponujących 19,6 tys. miejsc na widowni (wzrost o 16,0%). W skali kraju udział kin stałych wyniósł 5,6%, a miejsc na widowni – 6,9%. W kinach odbyło się 139,7 tys. seansów filmowych (wzrost o 19,7% w porównaniu z 2014 r.), na których zgromadzono 3876,1 tys. widzów (wzrost o 28,3%). Przeciętna frekwencja na 1 seansie wzrosła z 26 osób w 2014 r. do 28 w 2016 r., a liczba widzów na 1000 ludności wyniosła 1677 osób (wobec 1314 osób w 2014 r.).

Oprócz instytucji kultury, oferujących mieszkańcom różne formy uczestnictwa w kulturze, ogromną rolę odgrywają te, które angażują dzieci, młodzież i dorosłych do uczestnictwa bardziej aktywnego i kreatywnego. W 2016 r. w województwie pomorskim działało 326 instytucji kultury (7,8% instytucji kultury w kraju), w tym 28 centrów kultury, 37 domów kultury, 65 ośrodków kultury, 24 kluby i 172 świetlice. Liczba instytucji kultury zwiększyła się w porównaniu z 2014 r. o 8,7%, a na wsi o 8,9%. Placówki te łącznie zorganizowały 19,2 tys. różnorodnych imprez (o 56,3% więcej niż w 2014 r.) dla 2023,4 tys. uczestników (o 5,8% więcej).

Tabl. 7. Centra kultury^a, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016
Instytucje	300	321	326
Imprezy (w ciągu roku)	12272	13149	19187
Uczestnicy imprez w tys. (w ciągu roku)	1913,2	1798,0	2023,4
Grupy (zespoły) artystyczne	653	783	839
Członkowie grup (zespołów) artystycznych	9534	11653	12814
Koła (kluby/sekcje)	975	1269	1386
Członkowie kół (klubów/sekcji)	21654	23499	24441

a W 2014 r. ujmowane w grupie domów kultury lub ośrodków kultury.

W 2016 r. w instytucjach kultury zorganizowano 482 kursy (m.in. języków obcych, plastyczne, nauki gry na instrumentach muzycznych), które ukończyło 7,3 tys. osób (w tym 5,5 tys. dzieci i młodzieży szkolnej). W porównaniu z 2014 r. liczba kół i klubów zwiększyła się o 42,2%, a liczba ich członków wzrosła o 12,9%. Na terenie województwa pomorskiego działalność prowadziło 839 grup artystycznych, do których należało 12,8 tys. osób (w tym 12,1 tys. dzieci i młodzieży szkolnej).

Według stanu w dniu 31 lipca 2016 r. w województwie pomorskim działalność prowadziło 1602 turystycznych obiektów noclegowych (o 6,8% więcej niż w 2014 r.), w tym 332 obiekty hotelowe (hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe). Wśród obiektów noclegowych turystyki 36,2% stanowiły obiekty całoroczne. Wśród zasobów bazy noclegowej 72,0% zlokalizowanych było w powiatach położonych w pasie nadmorskim: w powiecie puckim – 526 obiektów, nowodworskim – 180, lęborskim – 157, słupskim – 152 oraz w Gdańsku – 139.

W 2016 r. obiekty turystyczne dysponowały 110,6 tys. miejsc noclegowych (o 10,5% więcej niż w 2014 r.), w tym 27,5 tys. miejsc znajdowało się w obiektach hotelowych. Średnio turystyczny obiekt noclegowy dysponował 69 miejscami noclegowymi, a pod względem ilości obiektów i miejsc noclegowych województwo pomorskie plasowało się odpowiednio na 1 i 2 miejscu spośród wszystkich województw w kraju.

W 2016 r. wraz ze wzrostem liczby miejsc noclegowych, nastąpił także wzrost liczby osób korzystających z bazy noclegowej w województwie pomorskim. W 2016 r. z obiektów noclegowych turystyki skorzystało 2672,7 tys. turystów (o 19,2% więcej niż w 2014 r.), w tym turyści zagraniczni stanowili 18,9% (w 2014 r. – 19,6%). Wśród turystów zagranicznych korzystających z bazy noclegowej przeważali Niemcy – 24,4%, Norwegowie – 16,5%, Szwedzi – 9,5%, Brytyjczycy – 7,0% i Rosjanie – 5,9%. Pobyt turysty zagranicznego w obiekcie, podobnie jak w 2014 r., trwał średnio 2,5 dnia.

W 2016 r. turyści przebywali najczęściej w hotelach (53,5% ogólnej liczby turystów), ośrodkach wczasowych (10,4%) oraz w innych obiektach hotelowych (9,5%).

W 2016 r. w turystycznych obiektach noclegowych udzielono 8718,2 tys. noclegów, o 20,1% więcej niż w 2014 r., w tym turystom zagranicznym 1269,6 tys. (odpowiednio o 17,0% więcej). W obiektach hotelowych wynajęto 2246,8 tys. pokoi, z czego najwięcej w hotelach – 1826,1 tys. Zgodnie ze stanem w dniu 31 lipca 2016 r. większość hoteli w województwie stanowiły obiekty średniej klasy – 43,5% obiektów oznaczonych było kategorią 3-gwiazdkową, a 28,5% kategorią 2-gwiazdkową.

W 2016 r. stopień wykorzystania miejsc noclegowych mierzony stosunkiem liczby udzielonych noclegów do nominalnej liczby miejsc noclegowych ukształtował się na poziomie 40,7% (w 2014 r. – 37,6%). W poszczególnych miesiącach wartość tego wskaźnika wahała się od 22,5% w styczniu do 61,1% w lipcu.

Według stanu na koniec lipca 2016 r. część obiektów noclegowych prowadziła równocześnie działalność gastronomiczną. W 275 obiektach znajdowały się restauracje, w 230 – bary i kawiarnie, w 238 – stołówki, a w 38 – punkty gastronomiczne.

Według stanu na koniec grudnia 2016 r. w województwie pomorskim działało 749 klubów sportowych, tj. o 153 kluby więcej niż w 2014 r. Wzrosła również liczba działających w klubach sekcji sportowych (o 217) oraz liczba członków klubów sportowych (o 5,5 tys. osób, tj. o 11,9%). W klubach sportowych ćwiczyło 50,7 tys. osób, o 22,2% więcej w porównaniu z 2014 r., w tym liczba kobiet zwiększyła się o 19,9%. W 2016 r. wśród ćwiczących dominowali mężczyźni – 73,2% ogólnej liczby ćwiczących (w 2014 r. – 72,7%). Osoby w wieku do lat 18 stanowiły 72,7% ćwiczących (w 2014 r. – 72,3%). W 2016 r. w porównaniu z 2014 r. liczba trenerów wzrosła o 66,1%, natomiast liczba instruktorów sportowych zmniejszyła się o 2,9%.

Transport. Telekomunikacja

Długość eksploatowanych na terenie województwa pomorskiego linii kolejowych normalnotorowych na koniec 2016 r. wyniosła 1192 km i zmniejszyła się o 2,4% w stosunku do 2014 r. Zelektryfikowane linie kolejowe stanowiły 38,9% ogólnej długości sieci kolejowej województwa (w kraju odpowiednio 62,1%), natomiast gęstość linii kolejowych wyniosła 6,5 km na 100 km², co plasowało województwo pomorskie na 6 miejscu spośród wszystkich województw w kraju.

Na koniec 2016 r. łączna długość dróg publicznych o twardej nawierzchni w województwie wyniosła 13446 km (w tym 72 km stanowiły drogi ekspresowe, a 66 km autostrady), co oznacza wzrost o 446 km w stosunku do 2014 r. Drogi o nawierzchni ulepszonej stanowiły 91,1% długości dróg publicznych o twardej nawierzchni, a ich gęstość na terenie województwa pomorskiego wyniosła 73,5 km na 100 km² (12 miejsce w kraju).

Tabl. 8. Sieć komunikacyjna

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016
Linie kolejowe normalnotorowe w km	1221	1218	1192
na 100 km ² powierzchni	6,7	6,7	6,5
w tym zelektryfikowane	461	464	464
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km	13000	13382	13446
na 100 km ² powierzchni	71,0	73,1	73,5
w tym ulepszonej	11865	12195	12250

Tabor komunikacji miejskiej w województwie pomorskim według stanu inwentarzowego na dzień 31 grudnia 2016 r. liczył 695 autobusów, 169 tramwajów (silnikowych i doczepnych) i 93 trolejbusy (w 2014 r. odpowiednio 660 autobusów, 163 tramwaje i 86 trolejbusów).

W województwie pomorskim w centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Cyfryzacji według stanu na koniec 2016 r. liczba zarejestrowanych samochodów osobowych wyniosła 1295,0 tys. i wzrosła o 8,5% w porównaniu z 2014 r. W 2016 r. na 1000 ludności przypadło w województwie 559 samochodów osobowych (w 2015 r. oraz 2014 r. odpowiednio 536 i 519 samochodów osobowych).

Na koniec 2016 r. w województwie pomorskim zarejestrowanych było 71,3 tys. motocykli i 74,2 tys. motorowerów. Liczba motocykli zarejestrowanych wzrosła zarówno w stosunku do 2015 r., jak i do 2014 r. odpowiednio o 7,1% i o 15,9% natomiast liczba motorowerów zwiększyła się odpowiednio o 2,8% i 6,2%.

Liczba telefonicznych łączy głównych sieci publicznej telefonii stacjonarnej (tj. standardowych łączy głównych powiększonych o liczbę łączy w dostęпах ISDN) według stanu w dniu 31 grudnia 2016 r. wyniosła 301,5 tys. i zmniejszyła się o 11,5% w stosunku do 2014 r. Większość telefonicznych łączy głównych znajdowała się na terenach miejskich – 260,3 tys. (86,3%). W 2016 r. na 1000 mieszkańców województwa przypadało 130,2 telefonicznych łączy głównych (w 2014 r. – 148,0).

Bezpieczeństwo publiczne

Od 2014 r. dane dotyczące przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych oraz wskaźników ich wykrywalności nie obejmują czynów karalnych popełnionych przez nieletnich, co powoduje brak porównywalności z danymi za lata poprzednie.

Zmiany w życiu społeczno-gospodarczym mieszkańców województwa pomorskiego wpłynęły na rozmiar przestępczości w województwie. W 2016 r. w zakończonych postępowaniach przygotowawczych stwierdzono 46,1 tys. przestępstw, a wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw wyniósł 61,9%.

Liczba przestępstw o charakterze gospodarczym wyniosła 8,7 tys., przy wskaźniku wykrywalności 75,9%, przestępstw kryminalnych 31,4 tys. (wskaźnik wykrywalności 51,5%), a liczba przestępstw drogowych 4,1 tys. (wskaźnik wykrywalności 98,4%).

W ogólnej liczbie przestępstw najczęściej odnotowano m.in. przestępstw przeciwko mieniu (27,0 tys., wskaźnik wykrywalności 45,1%), przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji (4,7 tys., wskaźnik wykrywalności 98,0%) oraz przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (2,5 tys., wskaźnik wykrywalności 94,0%).

Rachunki regionalne

W 2014 r. w województwie pomorskim wytworzono produkt krajowy brutto (PKB) o wartości 97833 mln zł, co w porównaniu z 2012 r. oznacza to wzrost o 3,5%. Udział województwa w tworzeniu krajowej wielkości PKB wyniósł 5,7%. Plasowało to województwo pomorskie na 7 miejscu w kraju.

Miernikiem rozwoju regionu jest także wartość PKB przeliczona na 1 mieszkańca. W 2014 r. dla województwa wyniosła ona 42558 zł i była niższa od wartości dla kraju o 4,8% (spadek odpowiednio o 2,6 p.proc. w stosunku do 2012 r.). Województwo pomorskie pod względem poziomu PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca zajmowało 5 lokatę wśród wszystkich województw.

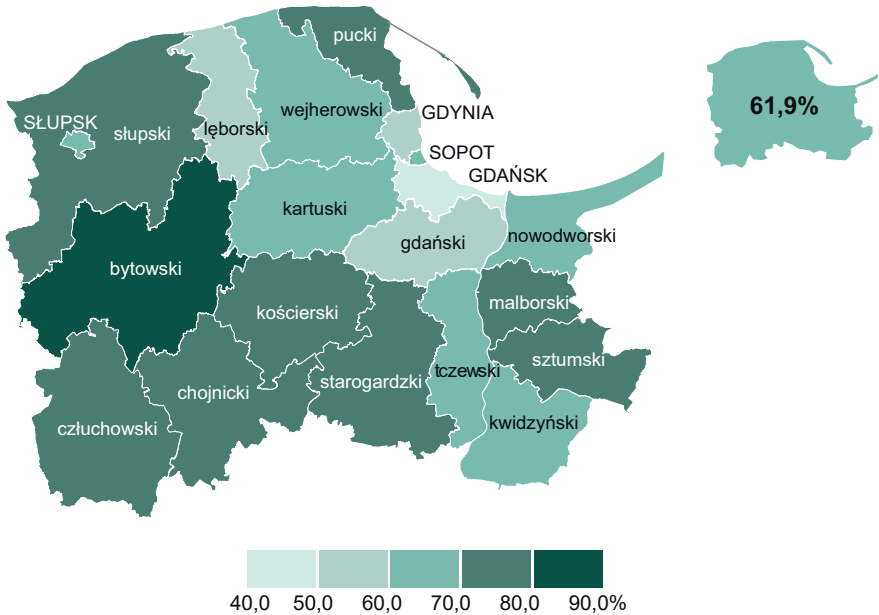
W 2014 r. wartość dodana brutto (WDB) województwa wyniosła 86749 mln zł i w porównaniu z 2012 r. wzrosła o 3,6%.

Spośród rodzajów działalności decydujący wpływ na strukturę WDB miał handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja (łącznie 25210 mln zł – 29,1% ogólnej WDB województwa – wzrost o 2,4% w stosunku do 2012 r.), a także przemysł (22173 mln zł – odpowiednio 25,6% i spadek o 1,4%) oraz pozostałe usługi (21711 mln zł – 25,0%, wzrost o 9,5%).

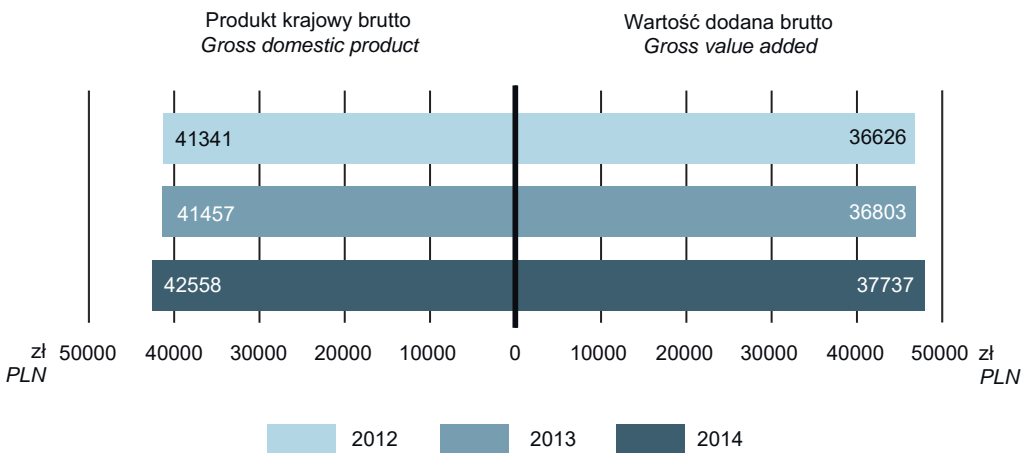
W 2014 r. spośród podregionów województwa pomorskiego największą wartość produktu krajowego brutto odnotowano w podregionie trójmiejskim – 46250 mln zł, tj. 47,3% wartości PKB województwa oraz 2,7% krajowej wielkości PKB. W przeliczeniu na 1 mieszkańca wartość PKB w podregionie trójmiejskim wyniosła 61880 zł i była wyższa zarówno od wartości dla województwa, jak i dla kraju odpowiednio: o 45,4% i o 38,5%.

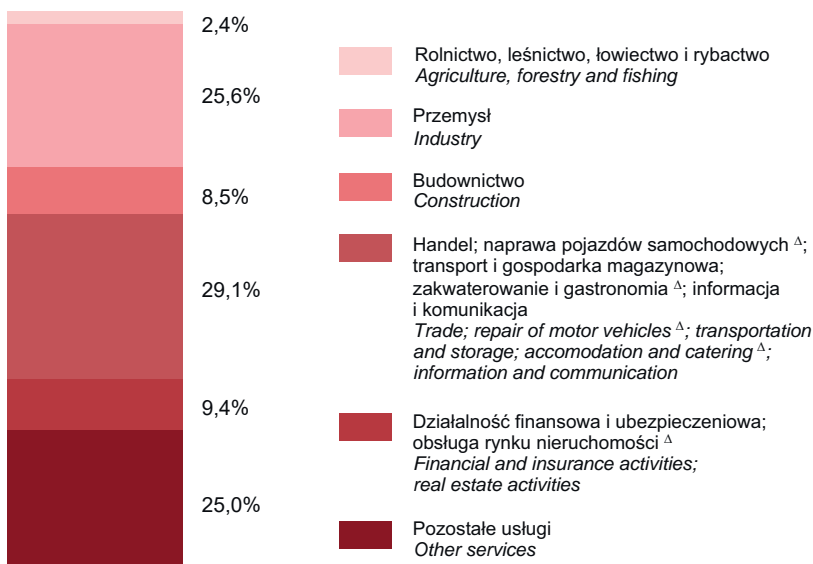
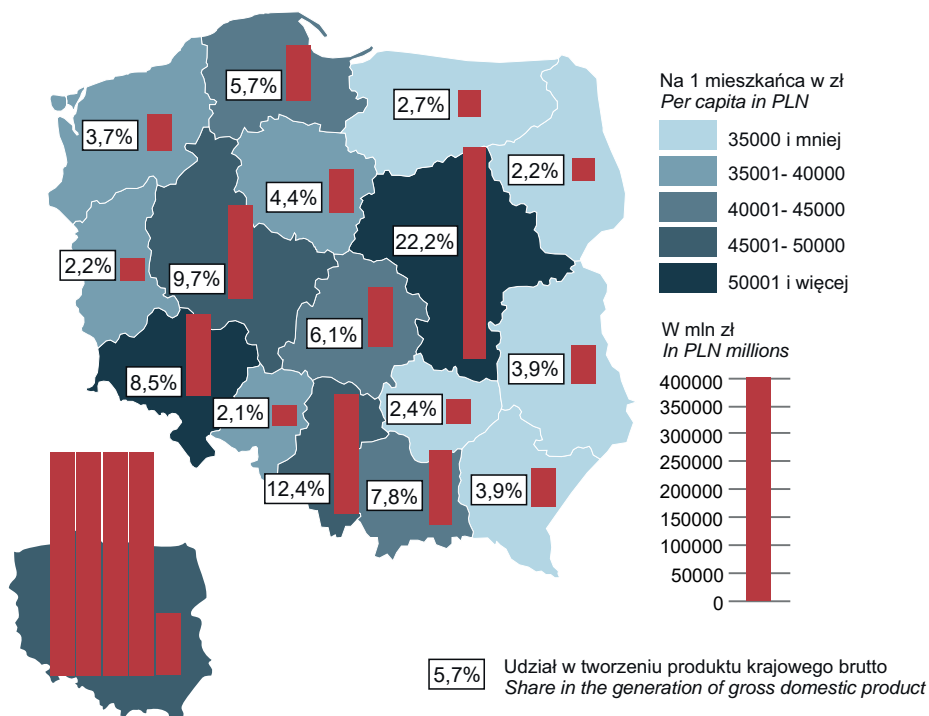
W 2014 r. nominalne dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych w województwie pomorskim wyniosły 65033 mln zł (w 2012 r. – 62073 mln zł, tj. wzrost o 4,8%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca kwota wyniosła 28290 zł (w 2012 r. – 27145 zł). Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych wyniosły w tym samym okresie 59887 mln zł, tj. o 3,8% więcej niż 2012 r., w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 26051 zł (w 2012 r. – 25234 zł).

**WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH
PRZEZ POLICJĘ WEDŁUG POWIATÓW W 2016 R.
RATE OF DETECTABILITY OF DELIQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES
BY THE POLICE BY POWIATS IN 2016**

**PRODUKT KRAJOWY BRUTTO I WARTOŚĆ DODANA BRUTTO NA 1 MIESZKAŃCA
(ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT AND GROSS VALUE ADDED PER CAPITA
(current prices)**

WARTOŚĆ DODANA BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI W 2014 R.
GROSS VALUE ADDED BY KIND OF ACTIVITY IN 2014

PRODUKT KRAJOWY BRUTTO W 2014 R. (ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT IN 2014 (current prices)

ANALYTICAL NOTES

Environmental protection

Geodesic area of Pomorskie Voivodship as of 1 January 2017 stood at 1831.0 thousand ha, which accounted for 5.9% of Poland's area. Agricultural lands occupied 920.6 thousand ha (50.3% of the total area of the Voivodship), forests and wooded land – 687.7 thousand ha (37.6%), built-up and urbanized areas – 98.0 thousand ha (5.4%), while the lands under water – 75.1 thousand ha (4.1%). The remaining 49.6 thousand ha (2.8%) were ecological areas, wasteland and other areas.

Legally protected area of unique environmental value in Pomorskie Voivodship amounted to 598.3 thousand ha at the end of 2016 (32.7% of the Voivodship's area and 5.9% of the legally protected area in Poland). There were 2.6 thousand m² of legally protected area per capita.

There were 170 wastewater treatment plants in Pomorskie Voivodship in 2016, while a year earlier – 173 and in 2014 – 180. 166.6 hm³ of industrial and municipal wastewater was discharged into waters or into the ground, of which 82.9 hm³ was discharged directly by plants and 83.8 hm³ by means of sewage network. 130.8 hm³ of discharged wastewater required treatment, of which 130.6 hm³ (99.9%) was treated. By 0.9% more wastewater was produced in 2016 than in the previous year and by 8.4% more than in 2014.

53.8% of the wastewater treated in Pomorskie Voivodship in 2016 was treated with increased biogene removal (in 2015 – 53.8%, in 2014 – 54.2%). 39.9% of the wastewater was treated biologically, which represents an increase in relation to 2015 and 2014 (by 0.2 percentage points and 0.7 percentage points respectively), while 4.3% was treated mechanically (compared to 5.0% in 2015 and 4.9% in 2014).

Tabl. 1. Emission of gaseous pollutants from plants of significant nuisance to air quality ^a

SPECIFICATION	2014	2015	2016
	in thousands t/y		
<i>Including carbon dioxide</i>			
Poland	209067.3	211566.3	210849.4
Voivodship	6407.8	6618.4	6826.5
<i>Excluding carbon dioxide</i>			
Poland	1573.3	1604.8	1428.5
Voivodship	25.8	28.5	24.0

^a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

89 plants were considered particularly noxious for air quality in Pomorskie Voivodship in 2016 (in 2014 – 79 plants). 56 of them had devices to reduce particulate pollutants and 11 plants were fitted with devices to reduce gaseous pollutants. The degree of reduction of particulate pollutants in 2016 accounted for 99.4%, while gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) – 83.8% (against 78.4% in 2015 and 79.0% in 2014).

Plants of significant nuisance to air quality emitted 1.9 thousand t of particulate pollutants in 2016, primarily particulates from fuel combustion (47.0%). These plants emitted a total of 6826.5 thousand t of gaseous pollutants into the atmosphere, including 99.6% of carbon dioxide. Compared to the previous year, emission of gases (including carbon dioxide) increased by 3.1% and in relation to 2014 – by 6.5%.

Among the gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) in Pomorskie Voivodship, sulphur and nitrogen oxides and carbon oxide are the most harmful. In 2016, sulphur dioxide emission amounted to 9.4 thousand t (by 27.7% less than in 2015 and by 16.8% less than in 2014), nitrogen

oxide – 7.5 thousand t (by 9.6% less than in 2015 and by 8.5% less than in 2014) and carbon oxide – 5.2 thousand t (a decrease of 3.7% compared to 2015 and an increase of 4.0% compared to 2014).

0.1 t of particulate pollutants and 1.3 t of gaseous pollutants (excluding carbon dioxide) were emitted per 1 km² in 2016. 49.3% of the waste generated in 2016 was recovered (in 2015 – 28.2%, in 2014 – 41.1%) and 3.5% was neutralised (in 2015 – 4.4% and in 2014 – 1.9%).

Preventing pollution and environmental degradation requires investing in environmental projects. In 2016, expenditures on fixed assets (in current prices) for the protection of the environment in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 402.3 million. The biggest expenditures were incurred on protection of air and climate (54.1%). In 2016, the expenditures on fixed assets for water management (in current prices) amounted to PLN 58.2 million (a decrease of 63.8% compared to 2014). The largest expenditures were incurred on water intakes and pipe systems (76.0%).

Population

At the end of 2016, the population of Pomorskie Voivodship amounted to 2315.6 thousand persons, i.e. 6.0% of the population of Poland. In terms of the number of inhabitants, Pomorskie took 7th place in the country, following Mazowieckie, Śląskie, Wielkopolskie, Małopolskie, Dolnośląskie and Łódzkie. Compared to 2014, the population of the Voivodship increased by 13.5 thousand inhabitants (by 0.6%), whereas a decrease of 45.6 thousand people (0.1%) was recorded countrywide.

Population density, i.e. the number of persons per 1 km² of the Voivodship area in 2016 reached, like in 2014, 126 persons (in urban areas – 1393, in rural areas – 48 persons). The average population density countrywide amounted to 123 persons (in urban areas – 1060, in rural areas – 53 persons).

Since 2011, the urban population of the Voivodship has been gradually decreasing. 1486.8 thousand people lived in cities at the end of 2016, which means a decrease of 6.5 thousand people (of 0.4%) in relation to 2014. The urbanisation rate (percentage of urban population) reached 64.2% and was by 0.7 percentage points lower than in 2014 (countrywide – 60.2%, by 0.2 percentage points less respectively).

The rural population in the Voivodship has been increasing steadily. As of the end of 2016, it amounted to 828.8 thousand people – by 20.0 thousand people more than at the end of 2014. Hence, the percentage of the rural population (ruralisation rate) was 35.8% compared to 35.1% at the end of 2014. The share of the rural population in the total population of Poland was higher at the end of 2016, and amounted to 39.8% (39.7% in 2014).

In 2016, the structure of the population by sex did not change significantly compared to 2014. Women in Pomorskie Voivodship still accounted for 51.3% (51.6% countrywide). In cities this proportion was 52.2%, while in rural areas – 49.6%. The feminisation rate (the number of women per 100 men) remained at the same level as in 2014 – 105 (107 countrywide); in urban areas – 109, in rural areas – 98 (countrywide, 111 and 101 respectively).

The age structure of the population by economic age groups in 2016 changed in relation to 2014. The number of children and youth of pre-working age (0-17 years) accounted for 19.4% of the population in the Voivodship, which again ranked Pomorskie first in Poland (where this ratio was 17.9%). In 2016, the proportion of working age persons (18-59/64 years) in the total population number a decreased by 1.2 percentage points compared to 2014 and accounted for 61.6% (countrywide, a decrease by 1.1 percentage points to 61.8%). There has been a steady increase in the post-working age population. This group's share in the total population number increased from 17.7% in 2014 to 19.0% in 2016 (countrywide, from 19.0% to 20.2% respectively). This ratio was among the lowest in Poland (following Warmińsko-Mazurskie, Podkarpackie and Wielkopolskie Voivodships).

The demographic dependency ratio increased as a result of changes in the economic age groups. In 2016, there were 62.3 non-working age persons to 100 people of working age in the Voivodship (61.7 persons countrywide). This ratio increased by 3.2 persons in relation to 2014 (by 2.9 persons countrywide).

In 2016, there were 65.0 non-working age persons to 100 persons of working age in urban areas (60.7 persons in 2014), while the corresponding figure for rural areas was 57.7 persons

(56.5 persons in 2014). The ratio for urban areas was lower countrywide than for the Voivodship (by 1.5 persons in 2016 and by 1.3 persons in 2014) and higher in rural areas (by 1.3 persons in 2016 and 1.5 persons in 2014).

Vital statistics is a demographic phenomenon which undoubtedly affects the pace of population growth.

25.9 thousand live births were registered in the Voivodship in 2016, by 1.3 thousand more than in 2014. The birth rate (the number of live births per 1000 people) was 11.2 (in 2014 – 10.7) and was higher than countrywide (9.9 in 2016 and 9.7 in 2014). In 2016, this placed the Voivodship first in the country (in 2014, the second after Mazowieckie Voivodship).

21.1 thousand people died in 2016, by 1.0 thousand more than in 2014. The death rate increased from 8.8 per 1000 inhabitants in 2014 to 9.1 in 2016. Compared to other voivodships, this rate was one of the lowest in Poland – the third after Podkarpackie and Małopolskie Voivodship (the second place in 2014 after Podkarpackie Voivodship). Countrywide, the rate was 10.1 deaths per 1000 inhabitants in 2016 and 9.8 in 2014.

94 infant deaths were recorded in the Voivodship in 2016 (82 in 2014). Infant mortality rate (calculated per 1000 live births) was 3.6 in 2016 (3.3 in 2014). It was below the national average which accounted for 4.0 (in 2014 – 4.2).

In 2016, the number of live births was by 4.7 thousand bigger than the number of deaths (by 4.5 thousand bigger in 2014), which resulted in 2.0 (2.0 also in 2014) natural increase in the Voivodship (based on the population of 1000 people), the highest in Poland for over a decade. In 2016, the rate was negative in Poland, totaling minus 0.2 (in 2014 – minus 0.03).

12.4 thousand new marriages were registered in the Voivodship in 2016, by 0.9 thousand more than in 2014. Therefore, the number of marriages per 1000 people increased from 5.0 in 2014 to 5.4 in 2016. It was the highest rate in the country, where it accounted for 5.0 (4.9 in 2014).

In 2016, the average life expectancy in the Voivodship stood at 74.5 years for men and 81.7 years for women. As compared to 2014, these values increased by 0.1 and 0.2 year respectively. In 2016, the rate was higher by 0.6 year for men and by 0.2 year lower for women than countrywide. The values of the average life expectancy of men and women living in cities were higher than of rural inhabitants. The difference in the case of males was 1.6 years and 1.0 year in the case of women.

Migration is another factor, besides the natural increase, significantly affecting the population status.

In 2016, like in 2014, the balance of internal and international migration for permanent residence was positive. The total number of population increased by 3.5 thousand people (in 2014 – by 2.0 thousand), which accounted for 1.5 per 1000 inhabitants of the Voivodship (0.9 in 2014). This means that more people registered that cancelled residence in the Voivodship in that period. Compared to other voivodships, this ratio was one of the highest in the country – the second after Mazowieckie Voivodship (third place in 2014). The country's net migration balance per 1000 people accounted for 0.04 in 2016 (in 2014 – minus 0.4).

There has been an increasing trend (observed for several years) in the number of rural residents. In 2016, as the result of migration, rural population increased by 3.8 thousand people (4.6 per 1000 inhabitants), whereas the urban population decreased by 0.2 thousand people (minus 0.2 per 1000 inhabitants).

In 2016, 29.3 thousand people registered for permanent residence in Pomorskie Voivodship (of whom 1.0 thousand came from abroad), i.e. by 1.0 thousand less than in 2014. Women prevailed in the immigrant population (53.1%) and people migrating to cities (54.7%). The outflow of the population amounted to 25.8 thousand persons, i.e. by 2.5 thousand persons fewer than in 2014. Women cancelled registration in the Voivodship more frequently than men (52.6%), as well as persons residing in cities (63.1%). 1.0 thousand inhabitants – a decrease of 55.3% on 2014, migrated abroad (cancelled registration for permanent residence).

Economic activity of the population

The results of representative Labour Force Survey showed that the share of economically active persons in Pomorskie Voivodship in 2016, i.e. employed or unemployed persons, accounted for 57.9% of the total population aged 15 and more and increased by 2.2 percentage points in relation to 2014. The economic activity rate for Poland in 2014-2016 reached 56.2%. This rate in the cities of Pomorskie Voivodship stood at 58.3% (in 2014 – 56.3%), compared to 57.0% in rural areas (in 2014 – 54.3%). A significant difference between men and women was recorded in terms of their economic activity, where the activity rate stood at 67.1% for men and 49.4% for women (in 2014 – 65.2% and 46.8% respectively).

In 2016, there were 834 non-working, i.e. economically inactive and unemployed persons per 1000 employed people in Pomorskie Voivodship (in 2014 – 966 persons respectively). Nationally, the ratio was, respectively, 896 in 2016 and 953 persons in 2014.

The employment rate (the ratio of working population to the total population aged 15 years and more) in Pomorskie Voivodship in 2016 accounted for 54.5% and increased by 3.6 percentage points compared to 2014. Countrywide, the rate in 2016 accounted for 52.8% and was by 1.6 percentage points higher compared to 2014. In the cities of Pomorskie Voivodship, the analysed rate reached 55.3% in 2016 (52.3% in 2014), while in rural areas – 53.1% (48.1% in 2014). The employment rate in 2016 accounted for 63.4% among men and 46.4% among women. In comparison to 2014, this ratio increased by 3.8 percentage points among men and 3.6 percentage points among women.

Both the number of employed persons and employment rate increased in 2016 and the number of unemployed persons decreased – from 85 thousand in 2014 to 60 thousand people in 2016. This resulted in decreasing unemployment rate from 8.6% to 5.7% respectively. The unemployment rate in Pomorskie Voivodship in the analysed period, i.e. in 2014-2016, was lower than countrywide where it also decreased (from 9.0% to 6.2%). A bigger decrease in the unemployment rate in 2016, as compared to 2014, was recorded in rural areas – 4.5 percentage points up, compared to 2.1 percentage point in cities (up to 6.9% in rural areas and 5.1% in urban areas). The decrease in the unemployment rate was also more pronounced among men (a 3.1 percentage point decrease to the value of 5.5%) than among women (a decrease of 2.6 percentage points to the value of 6.0%).

Labour market

Employment

As of the end of 2016, the number of employed persons in Pomorskie Voivodship (according to the actual place of work) amounted to 550.9 thousand persons, i.e. by 6.0% more than in 2014. Employed persons accounted for 23.8% of the Voivodship's total population. Their share in the total number of employed persons countrywide was 6.0%. In terms of the number of working people per 1000 population, Pomorskie was ranked 5th in Poland, following Mazowieckie, Wielkopolskie, Śląskie and Dolnośląskie Voivodships.

In 2016, persons employed in the public sector amounted to 171.0 thousand, while in the private sector – 379.9 thousand. The share of private sector in the total working population increased from 66.9% in 2014 to 69.0% in 2016, while the share of public sector decreased from 33.1% in 2014 to 31.0% in 2016.

Women's participation in the total number of workers, like in 2014, was 51.0%. Taking into account the kind of activity of enterprises, the highest percentage of women in the total number of employees in a given section was recorded in human health and social work activities (83.9%), education (78.6%) as well as financial and insurance activities (70.9%), whereas the lowest – in construction (14.8%) and mining and quarrying (16.5%).

In 2016, as compared to 2014, an increase in employment occurred, inter alia, in sections: information and communication (by 18.6%), administration and support service activities

(by 17.8%), professional, scientific and technical activities (17.2%). The share of employed persons in these sections in the total number of persons employed in the Voivodship in 2016 was respectively: 2.9%, 5.1% and 2.5%. A decrease in employment was recorded in 4 sections: other service activities (by 6.5%), electricity, gas, steam and air conditioning supply (by 5.4%), financial and insurance activities (by 4.9%) and real estate activities (by 0.8%). Their share in the total number of employed persons was 0.4%, 1.0%, 3.2% and 1.9% respectively.

The number of employed persons (according to the entity's registered office) in Pomorskie Voivodship amounted to 496.1 thousand people at the end of 2016. It increased by 4.8% in relation to 2014. Employed people accounted for 21.4% of the Voivodship's population (by 0.9 percentage points more than in 2014) and 5.4% of the total number of employed persons countrywide.

Persons employed under employment contract were the largest group of working people (99.1%), whereas the owners, co-owners and contributing family workers made up 0.8% of the total working population.

Tabl. 2. Employed persons ^a by ownership sectors

As of 31 XII

SPECIFICATION	2014	2015	2016
TOTAL	473369	479797	496127
Public sector	161067	161638	160874
Private sector	312302	318159	335253

^a According to the entity's registered office.

There were 20.9 thousand persons with disabilities among employed people in 2016. They increased in number by 6.9% on 2014. The number of working retirees and pensioners increased from 14.5 thousand in 2014 to 14.7 thousand in 2016, i.e. by 1.0%.

In 2016, the number of both hired and dismissed persons increased. 103.8 thousand people were admitted to work, by 17.7% more than in 2014, whereas 93.3 thousand people were dismissed, by 18.8% more than in 2014. These differences were more pronounced in the private sector, where the number of admitted to work and dismissed workers increased by 19.0% and 21.2% respectively. 8.4% of all employments were terminated by the employer and 14.6% – by the employee.

In 2016, the most persons were recruited in manufacturing – 28.8% (where 26.1% were simultaneously dismissed), in trade; repair of motor vehicle – 14.3% (12.3% dismissed persons respectively), in administration and support service activities – 10.8% (11.6% dismissed persons) and in transportation and storage – 7.2% (5.8% dismissed persons).

Among the full-time employees accepted to work in 2016, 12.8 thousand were employed first time, including 8.5 thousand graduates, of whom 3.7 thousand had higher education, 1.8 thousand – post-secondary and secondary vocational, 1.4 thousand had general secondary education and 1.5 thousand – basic vocational education. Moreover, 64.9 thousand people who had worked before were admitted to work and 1.0 thousand people who returned from parental leave. The number of people employed for the first time increased by 24.2% as compared to 2014, as well as persons previously employed – by 19.7%.

Registered unemployment

There were 64.1 thousand unemployed persons registered at the powiat labour offices at the end of December 2016 (of whom 38.5 thousand women), by 32.6 thousand people (33.7%) fewer than at the end of December 2014.

There were fewer both registered unemployed men and women in relation to December 2014, but the decrease was bigger in unemployed men (a decrease of 39.9%) than women (a 28.8% decrease).

Compared with other voivodships, the unemployment rate was relatively low. At the end of December 2016, the registered unemployment rate stood at 7.1%, i.e. by 1.1 percentage point less than countrywide and by 4.0 percentage points less than at the end of December 2014. Lower rates than in Pomorskie Voivodship were recorded in Wielkopolskie (4.9%), Śląskie (6.6%), Małopolskie (6.6%) and Mazowieckie (7.0%) Voivodships.

53.9 thousand people did not have the right to benefit at the end of December 2016. They accounted for 84.0% of all registered unemployed persons, compared to 82.6 thousand (85.3%) in 2014.

The majority of the unemployed persons were women. Their share in the total number of unemployed persons at the end of December 2016 was 60.0%, by 4.1 percentage points more than in the same period of 2014.

Registered unemployment affects mainly young people. At the end of December 2016, the largest group among the unemployed were persons aged 25-34 years – 18.1 thousand. Their share in the total number of unemployed people accounted for 28.2% and increased by 0.6 percentage points compared to December 2014. There were more men (47.8% of the total number of unemployed men) than women (27.6% respectively) in the group of unemployed people aged over 45 years.

Most of the unemployed people registered at the powiat labour offices were people at relatively low level of education. The two largest groups among the unemployed were persons with lower secondary, primary and incomplete primary education as well as basic vocational education (respectively 28.1% and 27.1%) at the end of December 2016. People with tertiary education faced growing problems on the labour market. Their share in the total unemployed registered increased by 1.7 percentage points in comparison with 2014.

Unemployment lasting longer than 12 months affects women more often than men – 40.4% of the women registered at the powiat labour offices at the end of December 2016 had been seeking employment for over 1 year. The respective figure for men was 28.6%.

In 2016, there were 122.4 thousand persons registered at the powiat labour offices in the Voivodship, i.e. by 18.0 thousand fewer (12.8%) than in 2014. The most were registered in January (12.5 thousand), while the fewest in May (8.8 thousand). Among the registered unemployed persons, 98.7 thousand were people who had been recorded at labour offices before (their share in the total number of newly registered unemployed persons was 80.6%; in 2014 – 79.3%). 16.5 thousand (13.5%) of the newly registered unemployed persons had not worked before (in 2014 – 17.1%).

Persons removed from the register rolls of the powiat labour offices in 2016 amounted to 135.9 thousand (in 2014 – 157.8 thousand), including 68.1 thousand women. The most people were removed from the rolls in April (14.7 thousand), while the fewest in January (7.7 thousand). The most common reason of removal from unemployment rolls was taking up a job. In 2016, 68.8 thousand unemployed persons took up work, i.e. 50.6% of the total number of persons removed from the powiat labour office rolls, compared to 73.8 thousand (46.8%) in 2014. The second reason was lack of confirmation of readiness for work. 32.2 thousand people did not confirm the readiness for work in 2016, which accounted for 23.7% of the total number of unemployed persons removed from unemployment rolls (in 2014 – 44.5 thousand people, i.e. 28.2%). Other causes were: starting training or traineeship in a company – 11.0 thousand (in 2014 – 14.4 thousand), voluntary resignation from the status of the unemployed – 9.5 thousand (in 2014 – 10.0 thousand), acquisition of pension rights and obtaining pre-retirement benefits – 2.5 thousand people (compared to 3.6 thousand in 2014).

Long-term unemployed persons are among people in a specific situation on the labour market. Their share in the total number of unemployed persons registered at the end of December 2016 reached 50.4% (32.3 thousand people). People until 30 years of age accounted for 28.5% (18.3 thousand) of unemployed persons, persons at the age of 50 and more – 27.5% (17.6 thousand) and persons with disability – 8.0% (5.2 thousand).

Tabl. 3. Registered unemployed persons in a specific situation on the labour market in 2016
As of end of December

SPECIFICATION	Total	Men	Women
TOTAL	54104	20823	33281
Until 30 years of age	18269	5799	12470
of which until 25 years of age	9112	3099	6013
Long-term unemployed persons	32306	11021	21285
Aged more than 50 years	17635	10039	7596
Having at least one child up to age 6	12912	1477	11435
Disabled persons	5159	2330	2829

At the end of December 2016, 113 foreigners were registered as unemployed (of which 89.4% did not have the right to unemployment benefit), most of whom were women – 69.0%.

Referral for vocational training and employment at intervention or public works is considered the most effective form of unemployment prevention. The number of unemployed persons referred for training in 2016 reached 4.6 thousand persons. It was lower than in 2014 when it totalled 6.2 thousand. The number of people employed in intervention works also decreased (from 2.5 thousand in 2014 to 2.4 thousand in 2016). More people were referred to public works (an increase from 1.0 thousand people in 2014 to 1.6 thousand in 2016).

In 2016, the powiat labour offices received more job offers than in 2014, i.e. 108.3 thousand, as compared to 68.2 thousand in 2014. There were 14 people registered as unemployed to one job offer at the end of December 2016 (in 2014 – 43 people).

Registrations of redundancies for reasons related to the workplace were filed by 14 companies at the end of December 2016, which means laying off about 295 employees (in 2014, 11 plants and 86 people respectively).

The Labour Fund provides the source of funding of aid programs against unemployment and its economic and social consequences. In 2016, the Labour Fund expenditures in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 385.5 million and were by 1.7% lower than in 2014, including PLN 130.4 million (33.8%) allocated for unemployment benefits. The intervention works and public works accounted for, respectively, 3.6% and 3.4% of the total expenditures.

Wages and salaries and social security benefits

The average monthly gross wages and salaries in Pomorskie Voivodship in 2016 (in enterprises employing more than 9 people) stood at PLN 4274.73 and increased by 6.6% in relation to 2014. The average remuneration in the Voivodship was by 0.4% lower than the average national wage and salary, which placed Pomorskie Voivodship in the 4th position in Poland (like in 2014). The highest wages and salaries were recorded in Mazowieckie Voivodship, Dolnośląskie and Śląskie, while the lowest in Warmińsko-Mazurskie Voivodship.

Average wages and salaries in the public sector exceeded those paid in the private sector, like in the previous years. The average pay in the public sector amounted to PLN 4702.45 and exceeded the private sector pay by 15.6%. In relation to 2014, wages and salaries in the public sector increased by 6.6% and in the private – by 7.1%.

Wages and salaries varied substantially depending on the kind of activity. The highest average wages and salaries in 2016 were paid in sections: information and communication (by 72.7% above the average of the Voivodship), electricity, gas, steam and air conditioning supply (respectively, by 58.5% higher) and financial and insurance activities (by 44.0% higher). The lowest wages and salaries were paid in accommodation and catering as well as in administrative and support service activities (respectively, by 35.8% and 31.9% lower than in the Voivodship).

Tabl. 4. Average monthly gross wages and salaries ^a

SPECIFICATION	2014	2015	2016
	in PLN		
TOTAL	4011.59	4132.13	4274.73
Public sector	4411.72	4363.26	4702.45
Private sector	3798.58	3919.51	4067.90

a Data concern economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries of persons employed abroad, foundations, associations and other organizations.

In 2016, the number of retirees and pensioners amounted to 450.8 thousand people in Pomorskie Voivodship, which represented 5.1% of all persons receiving social benefits in Poland. Compared to 2014, the number of persons receiving benefits from Social Insurance Institution increased by 1.0% (countrywide by 0.7%), while the number of farmers receiving social benefits fell by 0.7% (1.4% countrywide).

413.2 thousand persons in Pomorskie Voivodship were Social Insurance Institution beneficiaries. They accounted for 91.7% of all persons receiving social benefits (countrywide – 7714.5 thousand and 86.6% respectively). The largest group of beneficiaries of Social Insurance Institution were retired persons – 69.7% (by 2.0 percentage points more than in 2014). 12.3% of the beneficiaries received disability pension (by 1.7 percentage point fewer than in 2014) and 18.0% – survivors pension (by 0.3 percentage points fewer than in 2014). Retirees were the largest group of beneficiaries among farmers – 72.3% (by 0.6 percentage points more than in 2014).

In 2016, the average gross retirement and other pension paid by the Social Insurance Institution in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 1991.44, i.e. by 4.5% below the national average. However, they were by 4.8% bigger than in 2014.

Farmers' benefits were lower than the benefits paid by the Social Insurance Institution. The average farmers' retirement and other pension amounted to PLN 1192.14 in 2016 (PLN 1182.83 countrywide) and was by PLN 41.65 (3.6%) higher than in 2014 (countrywide, higher by PLN 38.10 and 3.3% respectively).

Household budgets

In 2016, the average monthly available income per capita in households in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 1560.35 and was by PLN 85.79 higher than the national average, which placed Pomorskie third in Poland following Mazowieckie and Dolnośląskie Voivodship. Compared to 2014, the value of this income per capita in Pomorskie Voivodship increased by 13.4% (countrywide – by 10.0%).

In 2016, the average monthly expenditure per capita in households in Pomorskie Voivodship amounted to PLN 1178.44, by PLN 46.80 more than countrywide. It placed the Voivodship in the 6th position in Poland where the largest average expenditures per capita in households were recorded in Mazowieckie Voivodship (PLN 1369.88).

The biggest amounts in households were spent on food and non-alcoholic beverages, making up PLN 283.91 per capita, i.e. 24.1% of the total expenditure (countrywide – 24.2%). Housing and electricity were the second largest group of expenditures incurred by households. In 2016, they reached PLN 225.15 per capita in a household, accounting for 19.1% of the total expenditure (on a national scale, PLN 221.35 and 19.6% respectively).

Compared to 2014, spendings on hotels and restaurants increased the most in 2016 (by 19.5%), clothing and footwear (by 14.8%) and transport (by 13.5%), while a decline was recorded in expenditure on education (by 15.0%).

In 2016, a further increase in equipping household with durable goods was recorded in Pomorskie Voivodship – compared to 2014 mainly with smartphones, dishwashers and passenger cars. A decreased was recorded in freezers and DVD players.

Poverty

Poverty is a multidimensional phenomenon. For practical reasons, the concept of poverty has been limited in this publication to the economic dimension.

In order to distinguish poor people, a critical level of income called the poverty threshold was determined. In this study, the relative and "legal" poverty threshold and subsistence minimum were applied.

In order to assess the poverty range, a basic indicator called the poverty rate or at-risk-of-poverty rate was applied in the Household Budgets Survey.

Tabl. 5. At-risk-of-poverty rates in households

SPECIFICATION	2014	2015	2016
	persons – in % of persons in households – with expenditures below		
<i>Pomorskie Voivodship</i>			
Relative poverty threshold	14.8	16.8	12.5
"Legal" poverty threshold	11.6	13.6	11.5
Subsistence minimum	6.5	8.6	4.3
<i>Poland</i>			
Relative poverty threshold	16.2	15.5	13.9
"Legal" poverty threshold	12.2	12.2	12.7
Subsistence minimum	7.4	6.5	4.9

In Pomorskie Voivodship in 2016, 12.5% of people in households lived beyond relative poverty threshold, by 2.3 percentage points down on 2014. Nationally, the rate was higher and reached 13.9% (16.2% in 2014). The lowest percentage of people in households whose spendings were below the relative poverty line was recorded in Lubuskie (9.0%) and the highest in Podkarpackie Voivodship (22.3%).

In 2016, the percentage of people living in families where the expenditure level was below the "legal" poverty threshold accounted for 11.5% and decreased by 0.1 percentage point in relation to 2014. This rate decreased by 0.5 percentage points to 12.7% in the country, respectively. Pomorskie Voivodship was ranked 8th in Poland. "Legal" poverty threshold varied regionally – from 8.5% in Mazowieckie Voivodship to 21.3% in Podkarpackie Voivodship.

In Pomorskie Voivodship in 2016, the range of extreme poverty whose limit is defined by the subsistence minimum level decreased by 2.2 percentage points in relation to 2014, accounting for 4.3%. It decreased by 2.5 percentage points to 4.9% countrywide. In terms of this indicator Pomorskie Voivodship was ranked 8th in the country. The extreme poverty rate ranged from 2.2% in Lubuskie Voivodship to 9.0% in Warmińsko-Mazurskie.

Municipal infrastructure

Water supply distribution network was 15,905.0 km long in Pomorskie Voivodship in 2016. It increased by 630.9 km, i.e. by 4.1% in relation to 2014. 9767 new water supply connections were installed in 2016, by 5.0% more than in 2014.

In 2016, water consumption increased by 5.7% in households in relation to 2014 in Pomorskie Voivodship. The average water consumption per 1 inhabitant of the Voivodship amounted to 34.2 m³ (35.1 m³ in cities and 32.6 m³ in rural areas).

In 2016, the sewage system was developed and reached the length of 10,528.1 km. It was by 573.2 km, i.e. 5.8% longer than in 2014. There were also more sewer connections (by 14.4 thousand in compared to 2014), of which 14.6 thousand new connections was provided in rural areas (by 16.4% more than in 2014), while in cities they decreased by 0.2 thousand (by 0.2% in relation to 2014).

Dwellings

Dwelling stocks in Pomorskie Voivodship at the end of December 2016 comprised 848.8 thousand dwellings (by 2.9% more than in 2014) owned by cooperatives, gminas, enterprises (including the State Treasury), public building societies, natural persons and other entities. In terms of number of dwellings per 1000 inhabitants (366.5 dwellings), Pomorskie Voivodship was ranked 7th in Poland. In 2016, 73.0% of all dwellings were in cities. Their number increased by 13.9 thousand (2.3%) in relation to 2014.

Compared to 2014, the average useful floor space of a dwelling decreased in urban areas by 0.2 m², while in rural areas it increased by 1.2 m². There was an average of 26.4 m² of useful floor space per capita (by 0.8 m² more than in 2014). An average of 2.73 persons lived in one dwelling (2.40 persons in cities, 3.62 persons in rural areas).

As of the end of December 2016, 99.3% of the households in Pomorskie Voivodship had plumbing, 98.0% had flushed lavatory, 95.7% – bathroom, 87.3% – central heating, while the respective figures were: 99.3%, 97.9%, 95.5% and 86.6% in 2014.

As part of social assistance to households in a difficult financial situation, the gminas of Pomorskie Voivodship paid out 287.5 thousand housing allowances in 2016 (in 2014 – 348.7 thousand) worth PLN 55.6 million in total, which accounted for an average allowance of PLN 193.50. The most allowances were paid to gmina households in the total amount of PLN 23.0 million (i.e. 41.3% of all allowances) for 118.7 thousand users.

13.2 thousand dwellings were completed in Pomorskie Voivodship in 2016, which accounted for 8.1% of the national figure. The number of completed dwellings in the whole Voivodship increased by 20.8% in relation to 2014. The most completed dwellings were for sale or rent (60.4% of completed dwellings in total) and for private use (35.9%).

As compared to 2014, the average useful floor space of a completed dwelling decreased by 7.0 m² and amounted to 86.9 m². Dwellings with the largest useful floor space were recorded in private construction (137.1 m²). On average, 5.7 dwellings were completed per 1000 inhabitants in Pomorskie Voivodship (4.8 dwellings in 2014). Higher rate than in Pomorskie Voivodship was recorded only in Mazowieckie – 6.7 dwellings. An average of 1061 dwellings were completed in Pomorskie Voivodship per 1000 new marriages in 2016 (countrywide – 844), which ranked the Voivodship third in Poland (after Dolnośląskie and Mazowieckie Voivodships).

Education

The first stage of children's education is pre-primary education which covers children from the age 3 years until primary school and is aimed at the provision of care and preparation for schooling. It is carried out in nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education groups and in pre-primary points.

79.9 thousand children were provided with pre-primary education in 1382 pre-primary education establishments in Pomorskie Voivodship in the 2016/17 school year. There were 58.3 thousand children per 62.8 thousand places (i.e. an average of 93 children to 100 places) in 715 nursery schools of Pomorskie Voivodship (6.1% of the total number of nursery schools in Poland), which is equal to the national average: also 93 children to 100 places. In recent years, an increase in the number of nursery schools has been recorded (by 9.7% compared to the 2014/15 school year and by 3.3% compared to the 2015/16 school year). There were 20 special pre-primary education establishments in Pomorskie Voivodship – all were nursery schools attended by 346 children (which represented 8.6% of all children in Poland receiving special education in nursery schools).

94.9% of the total number of children in pre-primary education in the 2016/17 school year in Pomorskie Voivodship received meals served in the establishments. In comparison with the 2014/15 school year, the number of children receiving meals increased by 6.0%.

151.1 thousand pupils (i.e. by 0.7% more than in the 2014/15 school year) started education in 706 primary schools of Pomorskie Voivodship in the 2016/17 school year (707 schools in the 2014/15 school year). 44 primary schools provided special education to 1.5 thousand pupils. There were 22.8 thousand primary school graduates in June 2016, by 2.5% more than in June 2014.

There were 214 pupils per one primary school in Pomorskie Voivodship in the 2016/17 school year (the national average was 170 pupils) and 19 pupils per one section, while the national average was 18.

69.0 thousand students began education in September 2016 in 438 lower secondary schools which are the next stage of education (i.e. by 0.2% more than in 2014). In June 2016, 21.7 thousand students graduated from lower secondary schools, by 4.8% fewer than in June 2014.

There were 48 special lower secondary schools for children and youth educating 1.5 thousand students.

Analysing the structure of pupils in primary and lower secondary schools in the 2016/17 school year by sex, boys outnumbered girls – in primary schools there were 95 girls to 100 boys (96 girls to 100 boys in 2014/15). This ratio was similar in lower secondary schools: there were 94 girls to 100 boys.

In the 2016/17 school year, there were 372 upper secondary schools in Pomorskie Voivodship, i.e. by 1.8% fewer than in the 2014/15 school year. Technical secondary schools attended by 29.9 thousand students were the most popular upper secondary schools for youth, followed by general secondary schools attended by 28.6 thousand students. There were 29.8 thousand students in general secondary schools and 29.6 thousand students in technical secondary schools in the 2014/15 school year.

General art schools leading to professional certification are a separate group of upper secondary schools. In the 2016/17 school year, 580 students attended 7 such schools (by 21.9% fewer students than in the 2014/15 school year. In Poland the number of such schools and students was stable in the years 2016/17 and 2014/15, i.e. 121 schools and 12.9 thousand students in the 2016/17 school year and 122 schools and 12.6 thousand students in the 2014/15 school year.

Interest in special job-training schools remained at a similar level in relation to previous years. These are three-year schools for students with intellectual disability or multiple disability. The graduates receive a job-training certificate. These schools do not provide for further education. There were 674 students in 27 schools of this type in the 2016/17 school year in Pomorskie Voivodship (in 2014/15 – 691 students in 27 schools respectively).

There were 19.5 thousand graduates of upper secondary schools in Pomorskie Voivodship in June 2016, including 48.0% of general secondary school graduates, 31.2% of technical secondary school graduates and 19.7% of basic vocational schools. In relation to 2014, the number of graduates of upper secondary schools decreased by 1.7%.

In recent years, post-secondary schools have enjoyed lesser interest both countrywide and in Pomorskie Voivodship. There were 138 post-secondary schools in Pomorskie Voivodship in the 2016/17 school year, attended by 14.7 thousand students. The number of schools decreased in comparison with the 2014/15 school year (by 4.8%), as well as the number of students (by 13.7%).

Occupations in post-secondary schools, according to the International Classification of Fields of Education and Training ISCED-F 2013, are assigned to appropriate fields of education. In the 2016/17 school year, the following narrow fields of occupations were the most popular: "health" – 23.4% of the total number of students in post-secondary schools, "business and administration" – 19.0% and "hygiene and occupational health services" – 13.6%. Likewise, in the 2014/15 school year, "health" occupations were the most popular with 22.4% of the total number of post-secondary school students, followed by "business and administration" – 18.6% and "personal services" – 13.9%.

There were 4.8 thousand graduates of post-secondary schools in Pomorskie Voivodship in 2016, by 8.4% fewer than in 2014 (76.4 thousand persons countrywide, i.e. by 9.0% fewer than in 2014).

Adult education is focused mainly on continuation of the interrupted, for various reasons, course of education which aims at supplementing knowledge, raising the level of education and professional qualifications. In the 2016/17 school year, education was provided to 11.1 thousand adults in 104 schools in Pomorskie Voivodship.

In June 2016, there were 3.2 thousand graduates of schools for adults in Pomorskie Voivodship. Graduates of general secondary schools were the most numerous – 3.1 thousand people. Countrywide, among 49.3 thousand graduates of schools for adults, 93.0% were general secondary school graduates and 6.9% – graduates of lower secondary schools.

Foreign language teaching is an important component of education in the educational system which gives the graduates of upper secondary and post-secondary schools opportunities to function effectively on the labour market (compulsory learning of a foreign language begins in the first grade of primary school). In the 2016/17 school year, 298.3 thousand students at these educational levels learned English as a compulsory language (a decrease of 0.4% on the 2014/15 school year), while German was taught to 107.3 thousand students (a decrease of 2.7%). 2.6% of the total number of students learned Spanish as part of compulsory classes, 1.9% learned Russian and 1.8% – French.

English and German were the most popular of compulsory foreign languages taught in schools (primary, lower secondary and upper secondary schools) for children and youth. 96.0% of students in schools for children and youth learned English, German – 36.2%, Spanish – 2.8% and Russian and French – 2.0% each.

English prevailed in post-secondary schools – 8.3 thousand students (i.e. 56.3% of the total number of students of such schools). German accounted for 4.9%, and other languages – 0.1%.

English language also prevailed in schools for adults. It was taught to 9.5 thousand students (85.6% of adult students in total), while 0.7 thousand students were taught German (6.3%) and 0.1 thousand students – Russian (0.6% respectively).

Higher education is still treated as an investment reducing the risk of unemployment, creating better career prospects, increasing the chances of finding employment and obtaining satisfying salary.

Since the 2005/06 academic year, there has been a decrease in the number of students in Poland due to a continued decline in the population aged 19-24 years. In the 2016/17 academic year, there were 1348.8 thousand students in Poland, i.e. by 8.2% fewer than a year earlier.

In the 2016/17 academic year, 26 higher education institutions in Pomorskie Voivodship (one school less than in the previous academic year) recorded a total of 90.6 thousand students, including foreign students, i.e. by 5.4% fewer than a two years earlier.

The amount of public higher education institutions in Pomorskie Voivodship has remained stable for the past few years. There were 68.7 thousand students in 9 public higher education institutions in the 2016/17 academic year. They accounted for 75.9% of the total number of students in Pomorskie Voivodship (in the 2014/15 academic year – 76.5%).

Full-time students prevailed among students in Pomorskie Voivodship – they reached 59.3 thousand in the 2016/17 academic year, which accounted for 65.5% (in the 2014/15 school year – 63.9%) of all students in Pomorskie Voivodship (in Poland, full-time students in the analysed academic year constituted 66.4%, two years earlier – 63.3%).

The University of Gdańsk (with 29.0% of all students in the Voivodship in the last academic year) and Gdańsk University of Technology (23.5% of all students respectively) have been the largest public higher education institutions in Pomorskie Voivodship for years. WSB University in Gdańsk has been the biggest non-public higher school for several years, where the number of students in the last academic year amounted to 9.8 thousand, i.e. 10.8% of the total number of students in Pomorskie Voivodship.

In the 2015/16 academic year, higher education institutions in the Voivodship recorded 23.0 thousand graduates (including 14.9 thousand women), which represents a 11.2% decrease compared with the 2013/14 academic year. 63.7% of the graduates completed full-time programmes. Likewise, in the 2015/16 academic year, graduates of full-time programmes accounted for 63.6% of a total of 364.6 thousand graduates at higher education institutions in Poland.

There has been a noticeable increase in the number of foreign students studying at Polish universities over the past few years. Only 0.4 thousand foreign students studied in the 2005/06 academic year in Pomorskie, while in the 2014/15 academic year – 2.0 thousand and in the 2016/17 academic year – 2.9 thousand foreign students (the respective figures countrywide were: 10.1 thousand, 46.1 thousand and 65.8 thousand students). There has been an increase of students from Ukraine for a few years both countrywide and in Pomorskie Voivodship. They reached 54.1% of all foreign students in Poland, 30.5% in Pomorskie Voivodship.

As in previous years, the largest group of foreign students in Pomorskie Voivodship were students of the Medical University of Gdańsk (29.7% of all foreign students studying in Pomorskie Voivodship), where the predominant group of students were Swedes – 391 persons (45.1% of all foreigners studying at the Medical University of Gdańsk).

23 higher education institutions conducted postgraduate courses in Pomorskie Voivodship in the 2016/17 academic year. There were 7.9 thousand students in Pomorskie Voivodship in postgraduate studies, by over 9% more than in 2014/15. Countrywide, the number of postgraduate students also increased slightly – by 5.5% more than in the corresponding period two years before.

Higher education institutions in Pomorskie Voivodship offered postgraduate studies in 21 narrow fields of study (ISCED-F 2013) and in 4 interdisciplinary courses. Education narrow field, offered by 13 higher schools, was the most popular with postgraduate students – 39.2% of all students, followed by Business and administration with 27.2% of all students. Women prevailed in the majority of postgraduate course. They accounted for 100.0% of students in personal services. Women had the smallest share in engineering and engineering trades – 20.0%.

In the 2016/17 academic year, 9 public universities and 2 research institutes of The Polish Academy of Sciences conducted doctoral studies in Pomorskie Voivodship. The higher education institutions of Pomorskie Voivodship offering doctoral courses had 8.9% share countrywide, while the Polish Academy of Sciences – 4.7% share respectively.

An increasing trend in the number of doctoral students in Pomorskie continued, yet it slowed down to 2.9% in regard to the 2014/15 academic year. In the 2016/17 academic year, the number of doctoral students in the Voivodship amounted to 3.0 thousand, including 1.8 thousand women. 339 students initiated doctoral defence procedure in Pomorskie and 186 defended doctoral thesis following doctoral studies.

Doctoral students of Pomorskie Voivodship studied in 16 of 22 fields of science and arts specified in the list enclosed in the regulation of the Minister of Science and Higher Education (Journal of Laws 2011 No. 179, item 1065). They were educated within 52 scientific disciplines (including the fields that did not have disciplines in their structure). 9.6% of doctoral students studied in selected fields without assigned scientific discipline.

In the 2016/17 academic year, the most popular field of doctoral studies were (as in previous years) humanities – 21.3%, within which literary studies (49.3%) were the most popular. The second popular field of study was technical science (15.9%), followed by economic and legal sciences (10.0% and 9.9% respectively). The smallest group in doctoral studies were students of mathematical science (0.7%).

Another way to obtain a doctor's degree is to take a PhD outside doctoral studies. 800 people, including 381 women, obtained their doctoral degree in Pomorskie Voivodship. The fields of science with the biggest number of initiated doctoral defence procedures were medical and technical sciences (23.5% and 23.0%, respectively).

In the 2016/17 academic year, financial assistance was granted to 15.9 thousand students in Pomorskie Voivodship. Most of them (8.7 thousand) received social grants. The chancellor's scholarships for the best students was granted and paid to 7.0 thousand students in Pomorskie Voivodship. Financial aid may also be granted to doctoral students. 753 scholarships were awarded to doctoral students in the surveyed year, most of them (70.3%) were scholarships for outstanding doctoral students.

Other means of financial support for students and doctoral students are dormitories and student canteens. In the same academic year, 38 dormitories operated in Pomorskie Voivodship (7.8% of all student dormitories countrywide), in which 6490 students and 123 doctoral students were accommodated. The number of students in dormitories has steadily decreased for the past few years, as compared to the 2014/15 academic year, it decreased by 4.7%. The number of places in dormitories in the same period decreased by 3.2%. Despite a decrease in the number of places in dormitories, the occupancy rate was 83.4% for both students and doctoral students. There were 5 canteens with a total of 882 places in higher education institutions in Pomorskie Voivodship in the 2016/17 academic year, the same number as two years earlier.

Health care and social welfare

One of the essential elements of the health care system are its employees. In Pomorskie Voivodship at the end of 2015, 5142 doctors, 775 dentists, 10,120 nurses, 1179 midwives and 1869 pharmacists worked directly with the patient. In comparison to the previous year, the increased

number of medical personnel was recorded in all these professions, the largest in the group of pharmacists (an increase of 9.0%). There were 22.3 medical doctors, 3.4 dentists, 43.9 nurses and 5.1 midwives per 10 thousand people. These indicators were below or similar the national average where they stood at 23.0 doctors, 3.3 dentists, 51.4 nurses and 5.8 midwives.

At the end of 2016, there were 1002 out-patient health care departments in Pomorskie Voivodship, by 6.7% more than in 2014 (in Poland, 21,299 departments respectively, by 6.2% more than in 2014). There were 2311 inhabitants to one out-patient health care department (in 2014 – 2452 persons), whereas the indicator was lower countrywide and amounted to 1804 persons (in 2014 – 1919 persons).

Apart from out-patient departments in the private sector, there were individual and group medical practices providing medical services financed from the public resources. At the end of 2016, there were 249 medical practices (3.1% down on 2014). 5346 medical practices functioned countrywide (by 9.3% fewer than in 2014).

18,772.3 thousand patients received medical consultations (by 4.6% more than in 2014) within out-patient health care. 6896.3 thousand (40.7%) of 16,942.8 thousand medical consultations, were given within specialist care. Consultations provided by dentists amounted to 1829.5 thousand (by 3.3% more than in 2014).

At the end of 2016, there were 53 general hospitals in Pomorskie Voivodship, which served 411.9 thousand in-patients during the year (a decrease of 0.1% on 2014). On the national scale, the number of in-patients slightly decreased by 0.9%.

There were 9.1 thousand beds in hospitals in Pomorskie Voivodship, by 0.2 thousand fewer than in 2014. There were 39.4 beds per 10 thousand people, while the national average was 48.6 beds respectively. That placed Pomorskie last among all voivodships in Poland.

In 2016, health resort services were provided by 6 sanatoria and 2 in-patient therapeutic rehabilitation centres. They had a total of 2592 beds (in 2014 – 6 sanatoria with 2283 beds). 31.7 thousand people benefited from the services of health resort facilities (by 21.4% more than in 2014), including 30.9 thousand in-patients. Health resort services provided a variety of treatments which in 2016 amounted to a total of 1596.4 thousand treatments (by 21.2% more than in 2014), mostly kinesitherapy – 376.0 thousand (by 43.5% more than in 2014) and electrotherapy – 186.7 thousand (down by 38.9%).

Tabl. 6. Emergency medical services and first aid

SPECIFICATION	2014	2015	2016
Calls to the place of occurrence	158743	167496	163004
of which: in traffic road	14355	13846	13113
in home	104599	111369	108176
per 1000 population	69.1	72.7	70.5
Persons who received health care benefits in the place of occurrence	162472	169211	164204
per 1000 population	70.7	73.4	71.0

In 2016, 85 ambulance medical rescue teams (including 32 specialist teams and 53 basic teams) as well as one medical air rescue team equipped with a helicopter functioned within the medical rescue and emergency medical care. Compared to 2014, these teams went to by 2.7% more incidents (from 158.7 thousand in 2014 to 163.0 thousand in 2016). 70.5 interventions per a population of 1000 people were recorded in 2016 (69.1 in 2014). The rate for Poland was higher – 82.0 interventions (80.4 in 2014). A majority (66.4%) of interventions were provided at patient's home. The number of people who received health care service by rescue teams was slightly bigger than the number of interventions at the place of occurrence (more than one person could receive medical assistance during one intervention). They amounted to 164.2 thousand persons (by 1.1% more than in 2014).

Pharmacies and pharmaceutical outlets supplying the population with medication and medical resources are an important element of health care system. In 2016, there were 739 generally available pharmacies and 48 pharmaceutical outlets in Pomorskie Voivodship. Compared to 2014, there was an 8.0% increase in the number of pharmacies (countrywide – a 5.4% increase). As a result, the number of population per one pharmacy and pharmaceutical outlet decreased from 3145 people in 2014 to 2942 in 2016 (in Poland, a decline from 2799 to 2665 respectively). 2.2% of the pharmacies worked 24-hour permanently (in 2014 – 3.2%) and 23.0% – periodically (21.5% in 2014).

Nurseries and children's clubs provided care to children aged up to 3 years while their parents were at work. There were 212 establishments in 2016 (by 5.5% more than in 2014): 159 nurseries, one nursery ward and 52 children's clubs in the Voivodship in 2016. They had a total of 5160 places occupied by 7351 children during a year (6538 in 2014).

Within the framework of social assistance, institutional foster care facilities, day-support centres and foster families provide care to children and youth.

At the end of 2016, there were 231 day-support centres (by 4 more than in 2014) in the Voivodship: general care facilities (182 establishments), specialized (34), street work (8) and combined (7). 9245 children attended day-support centres (by 5.6% fewer than in 2014).

Family foster care consists of foster families (related to the child, non-professional and professional) and foster homes. At the end of 2016, there were 2371 foster families in the Voivodship (by 136 fewer than in 2014), which took care of 3407 children (7.8% fewer than in 2014) and 93 foster homes providing care to 589 children (in 2014, 78 establishments and 506 children respectively). Children aged 7-13 years prevailed in foster families were – 35.8% and 14-17 year olds – 28.6%. Children aged up to one year were the smallest group – 1.8% (in 2014, respectively 36.7%, 29.2% and 1.6%).

At the end of 2016, 77 stationary social welfare facilities, including 76 care and education centres, and one regional care and therapy centre operated in the Voivodship. Their number decreased by 13 units in relation to 2014. The biggest group in a total of 1036 residents (1370 in 2014) were children aged 14-17 years – 53.3% and 10-13 years – 22.0% (in 2014 – 53.4% and 30.2% respectively).

At the end of 2016, there were 110 stationary social welfare establishments and 5 branches in the Voivodship (in 2014 – 107 establishments and 4 branches). There were 6892 residents in establishments with 7137 places in total (in 2014 there were 6687 residents, 7016 places respectively), of which 40.9% women (40.5% in 2014). The youth up to 17 years were the smallest group of residents – 1.6%, whereas people aged 41-60 years were the most numerous – 30.5% (in 2014 – 2.4% and 34.3% respectively).

In addition to stationary forms of social assistance, social benefits (monetary and non-monetary) are granted to persons qualified for social assistance in their place of residence. In 2016, benefits were granted to 99.9 thousand persons, i.e. by 13.4% fewer than in 2014. 65.6 thousand families (160.7 thousand people) benefited from social assistance, while in 2014 the assistance was granted to 72.9 thousand families (190.4 thousand people). One family could receive assistance for several reasons. The most common reasons were: poverty (44.6 thousand families), disability (32.0 thousand), long-lasting illness (27.4 thousand), unemployment (25.0 thousand), and helplessness in coping with care and education problems and household problems (13.7 thousand families).

In 2016, within social assistance organised and provided by local government units (own tasks and commissioned) and implemented by the powiat family support centres (own tasks and tasks related to government administration), PLN 237.5 million, i.e. by 5.3% more than in 2014 were spent, of which PLN 159.5 million on monetary assistance and PLN 78.0 million on non-monetary assistance.

Culture, tourism and sport

As of the end of 2016, public libraries and their branches made up the largest group of cultural institutions in Pomorskie Voivodship, amounting to 321 (of which 59.5% in rural areas). In comparison to 2014, the number of libraries decreased by 0.3%.

There were on average 7214 persons to one public library (in 2014 – 7149 persons). Public libraries in Pomorskie Voivodship accounted for 4.0% of the libraries in Poland (including 3.6% in rural areas).

In 2016, public libraries had a total collection of 5342.1 thousand volumes (by 89.5 thousand fewer than in 2014), which accounted for 4.1% of all library resources in the whole country, ranking Pomorskie Voivodship 11th among all voivodships in Poland. The volume index of book collections per 1000 inhabitants decreased from 2360 volumes in 2014 to 2307 in 2016 (the national average stood at 3356 volumes).

There were 374.9 thousand registered borrowers (a decrease of 0.2% compared to 2014), while the majority (81.1%) were the borrowers registered in urban libraries. The largest group of borrowers were aged 25-44 years (30.9% of all borrowers in the Voivodship, in 2014 – 30.0%). According to occupation, working people were the largest group (40.0%, in 2014 – 37.2%).

Public libraries in Pomorskie Voivodship lent a total of 5384.3 thousand volumes, which accounted for 4.9% of the total domestic loans. The rate of book loans in volumes per borrower reached 14.4 in the Voivodship (18.1 countrywide).

Public libraries equipped with computers accounted for 96.3% of the total number of libraries (97.2% in 2014). They had a total of 2.3 thousand computers, by 3.1% more than in 2014.

There were 78 museums and branches in Pomorskie Voivodship in 2016, by 13.0% more than in 2014 (8.3% of all such institutions in Poland), i.a.: 18 historical museums, 7 regional, 6 artistic, 6 archeological, 6 ethnographic, 6 technical and scientific. Museums and museum exhibitions were visited by 2907.4 thousand persons, i.e. 8.1% of all visitors in museum exhibitions countrywide. Compared to 2014, both the total turnout in the museums and the number of school children and youth visiting the museums and exhibitions in organized groups increased in 2016, by 35.3% and 18.4% respectively. The rate of visitors per 1000 people in 2016 was 1258 persons (in 2014 – 935), while the country rate was lower (939 persons). In 2016, as in previous years, artistic museums (817.1 thousand visitors) and historical (766.2 thousand) were the most popular.

In 2016, in comparison to 2014, the number of museum exhibits increased by 41.2 thousand (by 7.0%). There were 380 temporary exhibitions, by 21.0% more than in 2014. As part of educational activity, the museums organized 877 readings and lectures, as well as 0.5 thousand film screenings for the visitors. The annually organised form of free visits to museums – "Night of museums" – attracted 51.6 thousand people (by 17.3% fewer than in 2014), while other forms of events – 162.4 thousand people.

20 galleries and art showrooms complemented the museums in 2016 (6.0% of the total number of art galleries and showrooms in Poland). Galleries prepared and presented 292 exhibitions (by 1.0% more than in 2014) which were visited by 305.4 thousand people (by 10.9% more than in 2014). Galleries also conducted extensive educational activity. They organized, i.a.: 172 readings, lectures and meetings with authors in 2016, which attracted 12.7 thousand listeners, and prepared 626 film screenings connected with exhibitions for 11.5 thousand viewers.

The institutions providing professional performance activities, such as theatres, music and entertainment institutions, offer various possibilities of participation in culture. In 2016, 14 theatres and musical institutions with a total of 13.8 thousand seats and own permanent artistic ensembles functioned in the Voivodship. 3449 performances and concerts (5.5% of the total number of performances in Poland) were organised in the Voivodship. 1149.2 thousand spectators participated in these events, countrywide – 7.9%. Compared to 2014, the number of performances and concerts increased (by 25.8%), as well as the audience (by 29.9%). There were 497 spectators per 1000 inhabitants (385 in 2014).

As of the end of 2016, there were 27 indoor cinemas in Pomorskie Voivodship (by 3.8% more than in 2014) with a total of 19.6 thousand seats in the audience (up by 16.0%). The Voivodship had a 5.6% share of indoor cinemas in Poland and 6.9% of the seats in the audience. There were 139.7 thousand film screenings (a 19.7% increase on 2014) and 3876.1 thousand viewers in the cinemas (up by 28.3%). The average attendance per screening increased from 26 persons in 2014 to 28 in 2016. There were 1677 spectators per 1000 people in 2016 (compared to 1314 persons in 2014).

In addition to cultural institutions offering different forms of public participation in culture, a huge role is played by those which activate children, youth and adults in creative participation in culture. In 2016, there were 326 such cultural institutions (7.8% of all institutions in Poland) in Pomorskie Voivodship, including 28 centres of culture, 37 cultural establishments, 65 cultural centres, 24 clubs and 172 community centres. The number of cultural institutions increased by 8.7% in relation to 2014, by 8.9% in rural areas. These institutions jointly organised 19.2 thousand various events (by 56.3% more than in 2014) for 2023.4 thousand participants (by 5.8% more).

Tabl. 7. Centres of culture ^a, cultural centres and establishments, clubs and community centres

As of 31 XII

SPECIFICATION	2014	2015	2016
Institutions	300	321	326
Events (during the year)	12272	13149	19187
Event participants in thousands (during the year).....	1913.2	1798.0	2023.4
Artistic groups (ensembles)	653	783	839
Members of groups (ensembles)	9534	11653	12814
Groups (clubs/secions)	975	1269	1386
Members of groups (clubs/sections)	21654	23499	24441

^a Included in cultural establishments or cultural centres in 2014.

In 2016, 482 courses were organised (including foreign languages, fine arts, playing musical instruments) which were completed by 7.3 thousand people (of whom 5.5 thousand school children and youth). The number of groups and clubs increased by 42.2% on 2014 and the number of their members rose by 12.9%. There were 839 artistic ensembles with a total of 12.8 thousand members (including 12.1 thousand school children and youth).

As of 31 July 2016, there were 1602 tourist accommodation establishments (by 6.8% more than in 2014), including 332 hotel facilities (hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities). 36.2% of the tourist accommodation establishments were year-round facilities. 72.0% were situated in powiats located in the coastal zone: in Pucki Powiat – 526 facilities, Nowodworski – 180, Lęborski – 157, Słupski – 152 and in Gdańsk – 139.

Tourist facilities offered 110.6 thousand bed places in 2016, by 10.5 thousand more than in 2014, including 27.5 thousand in hotel facilities. A tourist accommodation establishment amounted to an average of 69 bed places. In terms of the number of facilities and bed places Pomorskie Voivodship was ranked, respectively, first and second among all Voivodships in Poland.

In 2016, there was an increase in both the number of bed places and people staying at accommodation facilities in Pomorskie Voivodship. 2672.7 thousand tourists stayed at tourist accommodation establishments (by 19.2% more than in 2014). 18.9% were foreign tourists (in 2014 – 19.6%). Germans prevailed among foreign tourists staying in accommodation facilities – 24.4%, followed by Norwegians – 16.5%, Swedes – 9.5%, British tourists – 7.0% and Russians – 5.9%. Like in 2014, a foreign tourist stayed for an average of 2.5 days.

Tourists stayed mostly in hotels (53.5% of the total number of tourists), holiday centres (10.4% and in other hotel facilities (9.5%).

In 2016, tourist accommodation establishments served 8718.2 thousand nights spent, by 20.1% more than in 2014, of which 1269.6 thousand to foreign tourists (respectively by 17.0%

more). 2246.8 thousand rooms were rented in hotel facilities, most of which – 1826.1 thousand – in hotels. As of 31 July 2016, most hotels in the Voivodship were medium class hotels, 43.5% of which were 3-star hotels and 28.5% 2-star hotels.

In 2016, bed occupancy measured by the ratio of the number of bed places to a nominal number of nights spent reached 40.7% (in 2014 – 37.6%). This ratio ranged from 22.5% in January to 61.1% in July.

As of the end of July 2016, a part of the accommodation facilities simultaneously conducted catering activity. 275 facilities had restaurants, 230 – bars and cafes, 238 – canteens, and 38 – catering outlets.

As of the end of December 2016, there were 749 sports clubs in Pomorskie Voivodship, i.e. by 153 more than in 2014. Both the number of sports sections in clubs and members of sports clubs increased (by 217 and by 5.5 thousand people – 11.9% respectively). 50.7 thousand people, by 22.2% more than in 2014 practised sport in sports clubs, including by 19.9% more women. In 2016, men practising sport (73.2% of the total number of athletes; in 2014 – 72.7%) outnumbered women. Persons below 18 years of age accounted for 72.7% of the exercising persons (in 2014 – 72.3%). In 2016, as compared to 2014, coaching staff increased by 66.1%, while the number of sports instructors declined by 2.9%.

Transport. Telecommunications

The length of standard gauge railway lines operated in Pomorskie Voivodship amounted to 1192 km at the end of 2016 and was by 2.4% shorter than in 2014. Electrified railways accounted for 38.9% of the total length of the Voivodship's rail network (62.1% countrywide). The density of railway lines reached 6.5 km per 100 km², which ranked Pomorskie 6th among all voivodships in Poland.

At the end of 2016, the total length of public hard surface roads reached 13,446 km in Voivodship (of which express ways were 72 km long and motorways – 66 km), which represents an increase of 446 km in relation to 2014. Roads with improved surface accounted for 91.1% of the public hard surface roads whose density in Pomorskie Voivodship was 73.5 km per 100 km² (12th place in Poland).

Tabl. 8. Transport infrastructure

As of 31 XII

SPECIFICATION	2014	2015	2016
Standard gauge railway lines in km	1221	1218	1192
per 100 km ² of area	6.7	6.7	6.5
of which electrified	461	464	464
Hard surface public roads (urban and non-urban) in km	13000	13382	13446
per 100 km ² of area	71.0	73.1	73.5
of which improved	11865	12195	12250

As of 31 December 2016, the municipal transportation fleet in Pomorskie Voivodship consisted of 695 buses, 169 trams (power cars and trailers) and 93 trolley buses (in 2014, respectively: 660 buses, 163 trams and 86 trolley buses).

The total number of registered passenger cars, according to the central vehicle register kept by Ministry of Digital Affairs amounted to 1295.0 thousand vehicles at the end of 2016, by 8.5% more than in 2014. In 2016, there were 559 passenger cars per 1000 people in the Voivodship (in 2015 and in 2014 – 536 and 519 passenger cars respectively).

71.3 thousand motorcycles and 74.2 thousand mopeds were registered in Pomorskie Voivodship at the end of 2016. The number of registered motorcycles increased both in relation to 2015 and 2014 by 7.1% and 15.9% respectively, while the number of mopeds increased by 2.8% and 6.2% respectively.

The number of main telephone lines of cable telephony public network (i.e. standard main lines with a number of lines in ISDN access) as of 31 December 2016 amounted to 301.5 thousand and decreased by 11.5% in relation to 2014. Most main telephone lines were located in urban areas – 260.3 thousand (86.3%). In 2016, there were 130.2 main telephone lines per 1000 inhabitants of the Voivodship (in 2014 – 148.0).

Public safety

Since 2014, data concerning crimes ascertained in completed preparatory proceedings and their detectability rate have not included prosecutor's office and therefore they are not comparable with data for previous years.

Changes in the social and economic life of inhabitants of Pomorskie Voivodship also influenced the size of crimes committed in the Voivodship. In 2016, 46.1 thousand crimes were ascertained in completed preparatory proceedings and their detectability rate was 61.9%.

The number of commercial crimes reached 8.7 thousand with detectability rate 75.9%, the number of criminal offences amounted to 31.4 thousand (detectability rate 51.5%) and the number of road traffic offences was 4.1 thousand (detectability rate 98.4%).

The most common offence were: property offences (27.0 thousand, detectability rate 45.1%), offences against public safety and safety in transport (4.7 thousand, detectability rate 98.0%) and crimes laid down in the Act on counteracting drug addiction (2.5 thousand, detectability rate 94.0%).

Regional accounts

In 2014, Pomorskie Voivodship generated gross domestic product (GDP) worth PLN 97,833 million, which represents an increase of 3.5% in comparison with 2012. The Voivodship's contribution to GDP accounted for 5.7%, which ranked Pomorskie 7th in the country.

The value of GDP per capita is also a measure of the development of the region. In 2014, the Voivodship's figure amounted to PLN 42,558 and was by 4.8% lower than nationally (a decrease of 2.6 percentage points in relation to 2012, respectively). Pomorskie Voivodship was 5th among all voivodships in terms of GDP value per capita.

In 2014, the gross value added (GVA) of the Voivodship amounted to PLN 86,749 million. It increased by 3.6% in comparison with 2012.

Activities with the biggest impact on the structure of GVA were: trade; repair of motor vehicles; transportation and storage; accommodation and catering; information and communication (PLN 25,210 million – 29.1% of the total GVA in the Voivodship – an increase of 2.4% on 2012), industry (PLN 22,173 million – respectively 25.6%, a decrease of 1.4%), as well as other services (PLN 21,711 million – 25.0%, an increase of 9.5%).

The Tri-city subregion had the biggest GDP of all subregions in the Voivodship in 2014 – PLN 46,250 million, i.e. 47.3% of the Voivodship's GDP and 2.7% of its national figure. The value of GDP per capita in the Tri-city subregion amounted to PLN 61,880 and was above both the Voivodship, and the national value: by 45.4% and by 38.5% respectively.

In 2014, nominal gross primary income of households sector in the Voivodship amounted to PLN 65,033 million (PLN – 62,073 million in 2012, an increase of 4.8%), PLN 28,290 per capita (PLN 27,145 in 2012). Nominal gross disposable income of households sector in 2014 reached PLN 59,887 million, i.e. by 3.8% more than in 2012, which made up PLN 26,051 per inhabitant (in 2012 – PLN 25,234).

TABLICE PRZEGLĄDOWE REVIEW TABLES

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
POWIERZCHNIA AREA					
Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII) <i>Area in km² (as of 31 XII)</i>	18293	18310	18310	18310	18310
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ścieki przemysłowe i komunalne ^a odprowa- dzone do wód lub do ziemi: <i>Industrial and municipal ^a wastewater discharged into waters or into the ground:</i>					
oczyszczane w % wymagających oczyszczania <i>treated in % of requiring treatment</i>	92,3	99,5	99,7	99,6	99,9
nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³ <i>untreated per 1 km² in dam³</i>	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^b <i>Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^b</i>	78,4	80,6 ^c	83,7	83,2	83,3
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrod- niczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII) ^d : <i>Area of special nature value under legal protection (as of 31 XII) ^d:</i>					
w tys. ha <i>in thousand ha</i>	596,1	598,1	598,3	598,3	598,3
w % powierzchni ogólnej <i>in % of total area</i>	32,6	32,7	32,7	32,7	32,7
na 1 mieszkańca w m ² <i>per capita in m²</i>	2711	2628 ^c	2599	2593	2584
Odpady ^e wytworzone w ciągu roku (z wyłącze- niem odpadów komunalnych) w tys. t <i>Waste ^e generated during the year (excluding municipal waste) in thousand t</i>	2197,9	1822,7	2214,0	1579,5	2092,4
na 1 km ² w t <i>per 1 km² in t</i>	120,1	99,5	120,9	86,3	114,3
Odpady komunalne zebrane ^f w tys. t <i>Municipal waste collected ^f in thousand t</i>	587,4	683,5	694,8	703,0	761,2
na mieszkańca w kg <i>per capita in kg</i>	267	300 ^c	302	305	253
LUDNOŚĆ ^g POPULATION ^g					
Ludność (stan w dniu 31 XII) <i>Population (as of 31 XII)</i>	2199043	2275494	2302077	2307710	2315611
miasta <i>urban areas</i>	1480133	1499210	1493286	1486719	1486811
wieś <i>rural areas</i>	718910	776284	808791	820991	828800
w tym kobiety <i>of which females</i>	1129438	1165773	1180090	1183333	1187682

a Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. b Ludność korzystająca – dane szacunkowe; ludność ogółem – na podstawie bilansów. c Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji. d Łącznie z tą częścią obszarów sieci Natura 2000, która mieści się w granicach obszarów prawnie chronionych. e Patrz uwagi metodyczne, ust. 5 na str. 19. f Dane szacunkowe. g Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 20.

a Since 2010, data not comparable with data for previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. b Population connected – estimated data; total population – based on balances. c Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the publication. d Including this part of Natura 2000 sites which is located within the areas under legal protection. e See methodological notes, item 5 on page 19. f Estimated data. g See methodological notes, item 1 on page 20.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
LUDNOŚĆ ^a (dok.) POPULATION ^a (cont.)					
Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII) <i>Females per 100 males (as of 31 XII)</i>	106	105	105	105	105
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII) <i>Population per 1 km² of total area (as of 31 XII)</i>	120	124	126	126	126
Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII): <i>Population of age (as of 31 XII):</i>					
przedprodukcyjnym <i>pre-working</i>	479005	457007	448193	447792	450189
produkcyjnym <i>working</i>	1414914	1469161	1446099	1436214	1426312
poprodukcyjnym <i>post-working</i>	305124	349326	407785	423704	439110
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 XII) <i>Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)</i>	55,4	54,9	59,2	60,7	62,3
Małżeństwa na 1000 ludności <i>Marriages per 1000 population</i>	5,5	6,0	5,0	5,1	5,4
Rozwody na 1000 ludności <i>Divorces per 1000 population</i>	1,8	1,6	1,4	2,0	1,7
Urodzenia żywe na 1000 ludności <i>Live births per 1000 population</i>	10,7	11,8	10,7	10,7	11,2
Zgony na 1000 ludności <i>Deaths per 1000 population</i>	8,4	8,5	8,8	9,1	9,1
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych <i>Infant deaths per 1000 live births</i>	6,0	4,5	3,3	3,7	3,6
Przyrost naturalny na 1000 ludności <i>Natural increase per 1000 population</i>	2,2	3,3	2,0	1,5	2,0
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności <i>Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population</i>	0,5	1,2	0,9	1,0 ^b	1,5
RYNEK PRACY LABOUR MARKET					
Pracujący ^c (stan w dniu 31 XII) w tys. <i>Employed persons ^c (as of 31 XII) in thousands</i>	448,4	496,7	519,6	529,1	550,9
w tym kobiety <i>of which women</i>	215,7	245,1	265,0	271,2	280,7
2005 = 100 <i>per 1000 population</i>	100,0	110,8	115,9	118,0	122,9
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	204	218	226	229	238
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys. <i>Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thousands</i>	159,9	104,7	96,8	77,7	64,1

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 20. ^b Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. ^c Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

^a See methodological notes, item 1 on page 20. ^b To calculate net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. ^c By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
RYNEK PRACY (dok.) LABOUR MARKET (cont.)					
W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII): <i>In % of registered unemployed persons (as of 31 XII):</i>					
kobiety <i>women</i>	56,5	53,3	55,9	57,4	60,0
w wieku 24 lata i mniej <i>aged 24 years and less</i>	22,3	22,7	16,8	15,6	14,2
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok <i>out of work for longer than 1 year</i>	50,0	24,0	38,8	35,8	35,6
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w % <i>Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII) in %</i>	19,2	12,3	11,1	8,9	7,1
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS					
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^b w zł <i>Average monthly gross wages and salaries ^b in PLN</i>	2511,25	3383,58	4011,59	4132,13	4274,73
2005 = 100	100,0	134,7	159,7	164,5	170,2
w tym: w przemyśle <i>of which: in industry</i>	2487,17	3311,16	3924,86	4031,83	4199,84
w budownictwie <i>in construction</i>	2128,63	2984,02	3294,72	3493,43	3543,68
Przeciętna liczba emerytów i rencistów ^c w tys. <i>Average number of retirees and pensioners ^c in thousands</i>	447,5	455,6	447,1	448,8	450,8
pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych <i>persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution</i>	397,5	413,2	409,2	411,1	413,2
rolników indywidualnych <i>farmers</i>	50,0	42,5	37,9	37,8	37,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto ^d w zł: <i>Average monthly gross retirement and other pension ^d in PLN:</i>					
wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych <i>paid by the Social Insurance Institution</i>	1123,46	1580,15	1900,33	1955,84	1991,44
rolników indywidualnych ^e <i>farmers ^e</i>	758,41	955,08	1150,49	1186,54	1192,14

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 26; do wyliczeń przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. c-e Patrz notki a-c do tablicy 17(25) na str. 142.

a See methodological notes, item 2 on page 26; the number of employed persons, including data of employed persons on private farms in agriculture, was used in calculation, estimated using the results: in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. b Data concern economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries of persons employed abroad, foundations, associations and other organizations. c-e See footnotes a-c to table 17(25) on page 142.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS					
Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km: <i>Distribution network (as of 31 XII) in km:</i>					
wodociągowej <i>water supply</i>	12381,9	14163,2	15274,1	15667,8	15905,0
kanalizacyjnej ^a <i>sewage ^a</i>	5612,0	7779,2	9954,9	10306,0	10528,1
Zużycie w gospodarstwach domowych: <i>Consumption in households:</i>					
wody z wodociągów: <i>water from water supply systems:</i>					
w hm ³ <i>in hm³</i>	75,2	74,8	74,8	75,7	79,1
na 1 mieszkańca w m ³ <i>per capita in m³</i>	34,2	32,9	32,6	32,8	34,2
energii elektrycznej: <i>electricity:</i>					
w GWh <i>in GWh</i>	1691,0	1891,3	1754,8	1655,8	1721,9
na 1 odbiorcę ^b w kWh <i>per consumer ^b in kWh</i>	2141,0	2209,3	2046,9	1957,1	1999,0
Zasoby mieszkaniowe ^c (stan w dniu 31 XII): <i>Dwelling stocks ^c (as of 31 XII):</i>					
mieszkania: <i>dwellings:</i>					
w tys. <i>in thousands</i>	719,7	781,1	824,5	836,6	848,8
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	327,3	343,3	358,1	362,5	366,5
izby na 1000 ludności <i>rooms per 1000 population</i>	1216,2	1306,7	1359,8	1374,8	1388,8
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² : <i>useful floor space of dwellings in m²:</i>					
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	2239,7	24260,2	25647,6	26018,0	26373,4
przeciętna 1 mieszkania <i>average per dwelling</i>	67,9	70,7	71,6	71,8	72,0
Mieszkania oddane do użytkowania: <i>Dwellings completed:</i>					
mieszkania: <i>dwellings:</i>					
w tys. <i>in thousands</i>	9,8	11,8	10,9	13,2	13,2
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	4,5	5,2	4,8	5,7	5,7
izby na 1000 ludności <i>rooms per 1000 population</i>	17,9	20,9	17,9	20,6	20,6
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² : <i>useful floor space of dwellings in m²:</i>					
na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	434	511,5	445,9	493,6	493,7
przeciętna 1 mieszkania <i>average per dwelling</i>	96,9	97,0	93,9	86,3	86,9

a Łącznie z kolektorami. b Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII. c Na podstawie bilansów.
a Including collectors. b The number of consumers as of 31 XII was used in calculations. c Based on balances.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
EDUKACJA^a I WYCHOWANIE <i>EDUCATION^a</i>					
Uczniowie w szkołach ^{bc} w tys.:					
<i>Pupils and students in schools^{bc} in thousands:</i>					
podstawowych ^d	157,9	139,0	150,1	162,1	151,1
<i>primary^d</i>					
gimnazjach	95,9	76,8	68,9	68,5	69,0
<i>lower secondary</i>					
specjalnych przysposabiających do pracy	0,4	0,7	0,7	0,7	0,7
<i>special job-training</i>					
zasadniczych zawodowych	15,9	15,5	14,0	13,4	12,5
<i>basic vocational</i>					
liceach ogólnokształcących	40,6	34,4	29,8	29,1	28,6
<i>general secondary</i>					
uzupełniających liceach ogólnokształcących ^e	0,1	0,1	x	x	x
<i>supplementary general secondary^e</i>					
liceach profilowanych ^e	12,5	0,9	x	x	x
<i>specialized secondary^e</i>					
technikach	27,0	32,1	29,6	29,4	29,9
<i>technical secondary</i>					
technikach uzupełniających ^e	0,4	0,2	x	x	x
<i>supplementary technical secondary^e</i>					
artystycznych ogólnokształcących ^f	1,0	0,8	0,7	0,7	0,6
<i>general art^f</i>					
policealnych	18,8	19,9	17,1	15,1	14,7
<i>post-secondary</i>					
Absolwenci szkół ^{cg} w tys.:					
<i>Graduates of schools^{cg} in thousands:</i>					
podstawowych	29,7	24,7	22,2	22,4	22,8
<i>primary</i>					
gimnazjów	31,6	26,5	22,8	22,1	21,7
<i>lower secondary</i>					
specjalnych przysposabiających do pracy	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2
<i>special job-training</i>					
zasadniczych zawodowych	5,1	5,2	2,8	3,9	3,8
<i>basic vocational</i>					
liceów ogólnokształcących	13,0	12,1	10,0	9,7	9,4
<i>general secondary</i>					
uzupełniających liceów ogólnokształcących ^e	x	0,0	x	x	x
<i>supplementary general secondary^e</i>					
liceów profilowanych ^e	5,0	0,7	0,1	x	x
<i>specialized secondary^e</i>					
techników	9,0	6,8	6,6	6,5	6,1
<i>technical secondary</i>					
techników uzupełniających ^e	x	0,0	0,0	x	x
<i>supplementary technical secondary^e</i>					
artystycznych ogólnokształcących ^f	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
<i>general art^f</i>					
policealnych	5,6	4,7	5,3	4,4	4,8
<i>post-secondary</i>					

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1, 2 na str. 34. b Stan na początku roku szkolnego. c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. e Patrz uwagi metodyczne, ust. 6, pkt 8 na str. 36. f Dających uprawnienia zawodowe. g Z poprzedniego roku szkolnego.

a See methodological notes, item 1, 2 on page 34. b As of the beginning of the school year. c Excluding schools for adults, except post-secondary schools. d Excluding children aged 6 years attending pre-primary education establishments. e See methodological notes item 6, point 8 on page 36. f Leading to professional certification. g From the previous school year.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
EDUKACJA^a I WYCHOWANIE (dok.) <i>EDUCATION^a (cont.)</i>					
Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	97,4	103,9	96,0	93,0	89,8
<i>Students in higher education institutions^b (as of 30 XI) in thousands</i>					
Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	18,7	23,1	25,9	24,2	23,0
<i>Graduates of higher education institutions^{bc} in thousands</i>					
Uczniowie szkół dla dorosłych w tys.	21,2	20,3	13,8	12,0	11,1
<i>Students in schools for adults in thousands</i>					
Absolwenci szkół dla dorosłych ^c w tys.	5,5	4,4	3,2	4,1	3,2
<i>Graduates of schools for adults^c in thousands</i>					
Wychowanie przedszkolne:					
<i>Pre-primary education:</i>					
miejsca w przedszkolach w tys.	35,5	45,2	56,9	58,7	62,8
<i>places in nursery schools in thousands</i>					
dzieci w tys.:					
<i>children in thousands:</i>					
w przedszkolach	35,0	44,8	51,8	50,7	58,3
<i>in nursery schools</i>					
w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych	14,1	16,3	20,7	16,4	18,4
<i>in pre-primary sections in primary schools</i>					
Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^d	367	448	521	595	549
<i>Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6 years^d</i>					
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA <i>HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE</i>					
Pracownicy medyczni ^{ef} (stan w dniu 31 XII):					
<i>Medical personnel^{ef} (as of 31 XII):</i>					
lekarze	4106	4307	4915	5142	•
<i>doctors</i>					
lekarze dentyści	657	691	718	775	•
<i>dentists</i>					
pielęgniarki ^g	9242	9089	9928	10120	•
<i>nurses^g</i>					
Przychodnie ^{fh} (stan w dniu 31 XII)	499	776	939	949	1002
<i>Out-patients departments^{fh} (as of 31 XII)</i>					

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1, 2 na str. 34. b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi szkół wyższych mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem pomorskim; od 2012 r. łącznie ze szkołą resortu obrony narodowej; bez cudzoziemców. c Z poprzedniego roku szkolnego/akademickiego. d W 2014 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 lat w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w 2015 r. – w wieku 3-5 lat. e Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 39. f Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. g Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. h Do 2011 r. – zakłady opieki zdrowotnej.

a See methodological notes, item 1, 2 on page 34. b Including branches, basic organizational units and teaching centres of higher education institutions in another location, seated outside Pomorskie Voivodship; since 2012, including academy of the Ministry of National Defence; excluding foreigners. c From the previous school/academic year. d In 2014, the rate was calculated using the number of children aged 3-6 years in the population aged 3-5 years and in half of the 6-year old population, and in 2015 – aged 3-5 years. e See methodological notes, item 3 on page 39. f Since 2012, including data of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration as well as until 2011 – the Internal Security Agency. g Including masters of nursing. h Until 2011 – health care institutions.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA (dok.) HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE (cont.)					
Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^a na 1 mieszkańca: <i>Consultations provided within the scope of out-patient health care ^a per capita:</i>					
lekarskie <i>medical</i>	5,9	6,5	7,0	7,2	7,3
stomatologiczne <i>dental</i>	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8
Łóżka w szpitalach ogólnych ^{ab} (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności <i>Beds in general hospitals ^{ab} (as of 31 XII) per 10 thousand population</i>	38,9	38,3	40,5	41,2	39,4
Leczeni ^{ac} w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności <i>In-patients ^{ac} in general hospitals per 10 thousand population</i>	1495	1586	1793	1776	1782
Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII) <i>Generally available pharmacies (as of 31 XII)</i>	579	618	684	728	739
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną (stan w dniu 31 XII) <i>Population per generally available pharmacy (as of 31 XII)</i>	3798	3682	3366	3170	3133
Dzieci w żłobkach ^d i klubach dziecięcych ^e (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku do lat 3 <i>Children in nurseries ^d and childrens clubs ^e (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3</i>	20	20	54	60	63
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM					
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) <i>Public libraries (including branches; as of 31 XII)</i>	346	336	322	324	321
Księgozbiór bibliotek publicznych (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol. <i>Public library collections (including branches; as of 31 XII) per 1000 population in vol.</i>	2753	2503	2360	2353	2307
Czytelnicy bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) na 1000 ludności <i>Public library borrowers (including branches and library service points) per 1000 population</i>	166	136	163	165	162

a Od 2012 r. łącznie z danymi resortu obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji oraz do 2011 r. – Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. b Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d łącznie z oddziałami żłobkowymi. e Do 2010 r. – bez klubów dziecięcych.

a Since 2012 data include health care od the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration as well as until 2011 – the Internal Security Agency. b Excluding day places in hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. c Excluding inter-ward patient transfer. d Including nursery wards. e Until 2010 – excluding children's clubs.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
KULTURA. TURYSTYKA (dok.) CULTURE. TOURISM (cont.)					
Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych (łącznie z filiami i punktami bibliotecznymi) ^a w wol.:					
<i>Public library loans (including branches and library service points) ^a in vol.:</i>					
na 1 czytelnika	19,8	18,4	15,5	14,7	14,4
<i>per 1 borrower</i>					
na 1000 ludności	3282	2512	2533	2419	2329
<i>per 1000 population</i>					
Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	2,5	2,4	4,0	3,8	6,0
<i>Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population</i>					
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^b na 1000 ludności	284	339	385	449	497
<i>Audience in theatres and music institutions ^b per 1000 population</i>					
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	52	57	69	73	78
<i>Museums and branches (as of 31 XII)</i>					
Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	877	747	935	1034	1258
<i>Museum and exhibition visitors per 1000 population</i>					
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	22	14	26	24	27
<i>Indoor cinemas (as of 31 XII)</i>					
Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,6	5,1	7,3	7,6	8,5
<i>Seats in indoor cinemas (as of 31 XII) per 1000 population</i>					
Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności ...	979	1108	1314	1578	1677
<i>Audience in indoor cinemas per 1000 population</i>					
Baza noclegowa turystyki ^{cd} (stan w dniu 31 VII)	788	802	1450	1512	<u>1548</u> 1602
<i>Tourist accommodation establishments ^{cd} (as of 31 VII)</i>					
w tym hotele	94	144	182	188	<u>192</u> 193
<i>of which hotels</i>					
Miejsca noclegowe ^{cd} (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. ludności	388,5	353,1	422,5	441,4	<u>464,2</u> 478,4
<i>Number of bed places ^{cd} (as of 31 VII) per 10 thousand population</i>					
Korzystający z noclegów ^{cd} na 1000 ludności	612	717	956	1058	<u>1134</u> 1156
<i>Tourists accommodated ^{cd} per 1000 population</i>					

a W latach 2005, 2010, 2014 bez wypożyczeń międzybibliotecznych. b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa; łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze. c Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych; łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi. d Dane za 2016 r. podaje się w dwóch ujęciach, tj. opracowane wyłącznie na podstawie złożonych sprawozdań (licznik) oraz z uwzględnieniem imputacji dla jednostek, które odmówiły udziału w badaniu (mianownik).

a In 2005, 2010, 2014 excluding interlibrary lending. b Data concern activity performed in the Voivodship; including outdoor events. c Since 2011, concern establishments with 10 and more bed places; including rooms for rent and agrotourism lodgings. d Data for 2016 given in two snapshots, i.e. developed solely on the basis of submitted reports (numerator) and taking account of the imputation for individuals who refused to participate in the survey (denominator).

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)**MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
TRANSPORT. TELEKOMUNIKACJA – stan w dniu 31 XII TRANSPORT. TELECOMMUNICATIONS – as of 31 XII					
Samochody osobowe zarejestrowane ^a : <i>Registered passenger cars ^a:</i>					
w tys. szt.	724,9	1011,1	1193,8	1237,9	1295,0
<i>in thousand units</i>					
na 1000 ludności	330	444	519	536	559
<i>per 1000 population</i>					
Placówki pocztowe ^b	476	508	442	439	444
<i>Postal offices ^b</i>					
na 100 tys. ludności	21,6	22,3	19,2	20,0	19,2
<i>per 100 thousand population</i>					
Telefoniczne łącza główne ^c : <i>Fixed main line ^c:</i>					
w tys.	697,7	506,6	340,6	319,9	301,5
<i>in thousands</i>					
na 1000 ludności	317,2	222,6	148,0	138,6	130,2
<i>per 1000 population</i>					
HANDEL TRADE					
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące): <i>Retail sales of goods (current prices):</i>					
w mln zł	19734,0	28395,8	35433,1	37976,0	38237,1
<i>in PLN millions</i>					
na 1 mieszkańca w zł	8982	12505	15414	16477	16542
<i>per capita in PLN</i>					
Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	21,4	21,6	20,5	21,4	22,0
<i>Shops (as of 31 XII) in thousands</i>					
Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep <i>Number of population (as of 31 XII) per 1 shop</i>	103	105	112	108	105
FINANSE PUBLICZNE PUBLIC FINANCE					
Budżet województwa: <i>Budget of Voivodship:</i>					
dochody: <i>revenue:</i>					
w mln zł	391,1	724,6	890,3	842,2	729,3
<i>in PLN millions</i>					
na 1 mieszkańca w zł	178	319	387	365	316
<i>per capita in PLN</i>					
wydatki: <i>expenditure:</i>					
w mln zł	442,7	872,0	818,8	802,2	706,2
<i>in PLN millions</i>					
na 1 mieszkańca w zł	202	384	356	348	305
<i>per capita in PLN</i>					

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 45. b Dane dotyczą poczty publicznej (operator wyznaczony; do 2012 r. operator publiczny). c Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

a See methodological notes, item 1 on page 45. b Data concern public post (the appointed operator; until 2012 – the public operator). c Data concern operators of the public telecommunication network.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)

MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
FINANSE PUBLICZNE (dok.) PUBLIC FINANCE (cont.)					
Budżety powiatów: <i>Budgets of powiats:</i>					
dochody: <i>revenue:</i>					
w mln zł <i>in PLN millions</i>	788,3	1277,8	1415,3	1425,0	1457,3
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	586	896	971	973	990
wydatki: <i>expenditure:</i>					
w mln zł <i>in PLN millions</i>	805,0	1353,3	1388,2	1413,0	1436,0
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	598	949	952	965	976
Budżety miast na prawach powiatu: <i>Budgets of cities with powiat status:</i>					
dochody: <i>revenue:</i>					
w mln zł <i>in PLN millions</i>	2406,7	3780,1	4687,4	4753,2	4956,6
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	2828	4472	5573	5660	5904
wydatki: <i>expenditure:</i>					
w mln zł <i>in PLN millions</i>	2346,1	4117,0	4619,6	4545,6	4732,2
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	2757	4870	5492	5413	5636
Budżety gmin ^a : <i>Budgets of gminas ^a:</i>					
dochody: <i>revenue:</i>					
w mln zł <i>in PLN millions</i>	2601,0	4244,3	5153,1	5409,4	6428,6
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	1932	2978	3535	3693	4368
wydatki: <i>expenditure:</i>					
w mln zł <i>in PLN millions</i>	2629,1	4672,2	5214,6	5326,7	6191,1
na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>	1953	3278	3577	3636	4206

a Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)**MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2014	2015	2016
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE PUBLIC SAFETY					
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych ^a	99594	81849	54739	49050	46072
<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings ^a</i>					
na 10 tys. ludności	453,3	360,5	238,1	212,8	199,3
<i>per 10 thousand population</i>					
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^a w %	56,9	70,6	62,2	59,1	61,9
<i>Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^a in %</i>					
RACHUNKI REGIONALNE ^b REGIONAL ACCOUNTS ^b					
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące): <i>Gross domestic product (current prices):</i>					
w mln zł	•	81784 ^c	97833	•	•
<i>in PLN millions</i>					
na 1 mieszkańca w zł	•	36017 ^c	42558	•	•
<i>per capita in PLN</i>					
Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100	•	103,9 ^c	102,9	•	•
<i>Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100</i>					
Wartość dodana brutto (ceny bieżące): <i>Gross value added (current prices):</i>					
w mln zł	•	71938 ^c	86749	•	•
<i>in PLN millions</i>					
na 1 mieszkańca w zł	•	31681	37737	•	•
<i>per capita in PLN</i>					
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych: <i>Gross nominal disposable income in the households sector:</i>					
w mln zł	•	52471 ^c	59887	•	•
<i>in PLN millions</i>					
na 1 mieszkańca w zł	•	23108 ^c	26051	•	•
<i>per capita in PLN</i>					
Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych – rok poprzedni = 100	•	100,3 ^c	102,6	•	•
<i>Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100</i>					

a Do 2012 r. – łącznie z prokuraturą; od 2014 r. bez czynów karalnych popełnionych przez nieletnich. b Patrz uwagi metodyczne, ust. 14 na str. 52. c Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji.

a Until 2012 – including prosecutor's office; since 2014 excluding punishable acts committed by juveniles. b See methodological notes, item 14 on page 52. c Data have been changed in relation to data published in the previous edition of the publication.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2016 R.

POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER VOIVODSHIPS IN 2016

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Powierzchnia ^a Area ^a		Ścieki przemysłowe i komunalne ^b Industrial and municipal wastewater ^b			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^c Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^c
	w km ² in km ²	w % in %	ogółem w hm ³ grand total in hm ³	w tym wymagające oczyszczenia of which requiring treatment		
				razem w hm ³ total in hm ³	w tym oczyszczane w % razem of which treated in % of total	
POLSKA	312679	100,0	8895,2	2166,0	95,2	73,5
POLAND						
Dolnośląskie	19947	6,4	200,2	164,3	97,0	80,7
Kujawsko-pomorskie	17972	5,7	133,9	127,8	98,5	72,8
Lubelskie	25122	8,0	150,5	69,0	99,7	57,0
Lubuskie	13988	4,5	37,3	36,8	99,7	75,8
Łódzkie	18219	5,8	100,7	100,0	96,0	69,3
Małopolskie	15183	4,9	523,2	259,3	94,8	66,3
Mazowieckie	35558	11,4	2575,7	247,1	98,8	71,9
Opolskie	9412	3,0	59,9	57,3	99,8	76,0
Podkarpackie	17846	5,7	181,5	71,1	98,4	73,4
Podlaskie	20187	6,5	40,7	40,5	100,0	67,6
Pomorskie	18310	5,9	166,6	130,8	99,9	83,3
Śląskie	12333	3,9	372,5	371,3	85,0	80,7
Świętokrzyskie	11711	3,7	1378,5	81,0	79,3	63,2
Warmińsko-mazurskie	24173	7,7	68,8	51,5	97,4	75,7
Wielkopolskie	29826	9,5	1559,8	243,7	99,9	72,8
Zachodniopomorskie	22892	7,3	1345,2	114,5	98,6	84,0

a Stan w dniu 31 XII. b Odprowadzane do wód lub do ziemi. c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a As of 31 XII. b Discharged into waters or into the ground. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2016 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2016 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Emisja zanieczyszczeń powietrza ^a w tys. t/r <i>Emission of air pollutants ^a in thousand t/y</i>		Redukcja zanieczyszczeń powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych ^a <i>Reduction of air pollutants in % of pollutants produced ^a</i>		Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w % powierzchni ogólnej ^b <i>Area of special nature value under legal protection in % of total area of the Voivodship ^b</i>	Odpady wytworzone ^c (w ciągu roku) <i>Generated waste ^c (during the year)</i>	
	pyłowych <i>particulates</i>	gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>	pyłowych <i>particulates</i>	gazowych (bez dwutlenku węgla) <i>gases (excluding carbon dioxide)</i>		ogółem w tys. t <i>total in thousand t</i>	na 1 km ² w t <i>per 1 km² in t</i>
POLSKA	38,6	1428,5	99,8	62,8	32,5	128306,9	410,6
POLAND							
Dolnośląskie	2,4	40,3	99,9	93,1	18,6	35579,0	1783,7
Kujawsko-pomorskie	2,0	53,1	99,5	31,6	31,8	3182,8	177,1
Lubelskie	1,7	19,9	97,8	89,4	22,8	8110,9	322,9
Lubuskie	0,9	8,9	99,2	65,3	38,1	556,4	39,8
Łódzkie	2,3	107,2	100,0	85,7	19,7	10968,4	602,0
Małopolskie	2,1	81,8	99,7	58,8	53,0	4810,9	316,9
Mazowieckie	2,8	84,3	99,8	70,3	29,7	5369,1	151,0
Opolskie	1,3	44,7	99,9	61,7	27,7	1650,4	175,4
Podkarpackie	1,3	16,3	99,3	23,2	44,9	1393,5	78,1
Podlaskie	0,8	9,1	99,1	8,3	31,6	662,0	32,8
Pomorskie	1,9	24,0	99,4	83,8	32,7	2092,4	114,3
Śląskie	9,1	747,8	99,6	27,1	22,0	33780,1	2744,8
Świętokrzyskie	1,9	80,5	99,9	48,6	64,6	7035,7	600,8
Warmińsko-mazurskie	0,8	10,4	98,3	1,0	46,7	2271,5	94,0
Wielkopolskie	4,9	69,8	99,7	61,6	31,6	5807,2	194,7
Zachodniopomorskie	2,4	30,4	99,7	53,2	21,9	5036,6	220,0

a Z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza. b Stan w dniu 31 XII. c Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

a From plants of significant nuisance to air quality. b As of 31 XII. c Excluding municipal waste.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2016 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2016 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Ludność ^a Population ^a				Kobiety na 100 mężczyzn ^a Females per 100 males ^a	Urodzenia żywe na 1 zgon Live births per death
	w tys. in thousands	w % in %	w miastach w % ogółem in urban areas in % of total	na 1 km ² powierzchni ogólnej per 1 km ² of total area		
P O L S K A	38433,0	100,0	60,2	123	107	0,985
P O L A N D						
Dolnośląskie	2903,7	7,6	69,0	146	108	0,898
Kujawsko-pomorskie	2083,9	5,4	59,5	116	106	0,967
Lubelskie	2133,3	5,6	46,4	85	106	0,883
Lubuskie	1017,4	2,6	64,9	73	105	0,978
Łódzkie	2485,3	6,5	62,9	136	110	0,754
Małopolskie	3382,3	8,8	48,4	223	106	1,183
Mazowieckie	5365,9	14,0	64,3	151	109	1,086
Opolskie	993,0	2,6	51,9	106	107	0,863
Podkarpackie	2127,7	5,5	41,2	119	104	1,061
Podlaskie	1186,6	3,1	60,6	59	105	0,927
Pomorskie	2315,6	6,0	64,2	126	105	1,223
Śląskie	4559,2	11,9	77,0	370	107	0,873
Świętokrzyskie	1252,9	3,3	44,6	107	105	0,761
Warmińsko-mazurskie	1436,4	3,7	59,0	59	104	0,955
Wielkopolskie	3481,6	9,1	54,7	117	106	1,183
Zachodniopomorskie	1708,2	4,4	68,5	75	106	0,920

^a Stan w dniu 31 XII; na podstawie bilansów.

^a As of 31 XII; based on balances.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2016 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2016 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Zgony nie- mowląt na 1000 urodzeń żywych <i>Infant deaths per 1000 live births</i>	Przyrost naturalny <i>Natural increase</i>	Saldo migracji wewnętrz- nych i zagra- nicznych na pobyt stały <i>Internal and inter- national net migra- tion for permanent residence</i>	Pracujący ^{ab} <i>Employed persons^{ab}</i>		Bezrobotni zarejestrowani ^a <i>Registered unemployed persons^a</i>			
						ogółem <i>total</i>		w tym pozosta- jący bez pracy dłużej niż 1 rok w % ogółem <i>of which out of work for longer than 1 year in % of total</i>	
						na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	w tys. <i>in thou- sands</i>	w % <i>in %</i>	w tys. <i>in thou- sands</i>
POLSKA	4,0	-0,2	0,0	9225,1	100,0	1335,2	100,0	40,7	
P O L A N D									
Dolnośląskie	3,8	-1,1	1,0	761,4	8,3	86,0	6,4	36,7	
Kujawsko-pomorskie	4,4	-0,3	-0,8	464,7	5,0	98,5	7,4	41,9	
Lubelskie	3,5	-1,2	-1,9	383,0	4,2	95,6	7,2	45,4	
Lubuskie	5,9	-0,2	-0,8	228,4	2,5	32,4	2,4	33,1	
Łódzkie	3,8	-3,0	-0,6	587,9	6,4	91,0	6,8	43,1	
Małopolskie	3,4	1,7	1,1	781,3	8,5	96,5	7,2	39,9	
Mazowieckie	3,3	0,9	2,4	1584,3	17,2	188,9	14,1	45,4	
Opolskie	4,6	-1,4	-1,4	211,6	2,3	32,4	2,4	37,3	
Podkarpackie	4,5	0,5	-0,8	440,3	4,8	107,6	8,1	45,2	
Podlaskie	3,3	-0,8	-1,1	220,7	2,4	48,4	3,6	46,0	
Pomorskie	3,6	2,0	1,5	550,9	6,0	64,1	4,8	35,6	
Śląskie	4,4	-1,4	-1,0	1206,7	13,1	120,0	9,0	37,9	
Świętokrzyskie	4,2	-2,7	-1,4	235,1	2,5	57,1	4,3	37,7	
Warmińsko-mazurskie	5,0	-0,4	-2,1	281,9	3,1	73,1	5,5	38,9	
Wielkopolskie	4,1	1,7	0,3	943,8	10,2	77,7	5,8	35,0	
Zachodniopomorskie	4,9	-0,8	-0,6	343,2	3,7	65,8	4,9	36,5	

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

^a As of 31 XII. ^b By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, persons tending private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2016 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2016 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Stopa bezrobocia rejestr- wanego ^{ab} w % <i>Registered unem- ployment rate ^{ab} in %</i>	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^c <i>Average monthly gross wages and salaries ^c</i>		Zasoby mieszkaniowe ^{ad} <i>Dwelling stocks ^{ad}</i>		
		w zł <i>in PLN</i>	Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	mieszkania <i>dwellings</i>		powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 osobę w m ² <i>useful floor space of dwellings per capita in m²</i>
				w tys. <i>in thousands</i>	na 1000 ludności per 1000 population	
P O L S K A	8,2	4290,52	100,0	14272,0	371,3	27,4
P O L A N D						
Dolnośląskie	7,2	4385,84	102,2	1152,4	396,9	28,7
Kujawsko-pomorskie	12,0	3672,98	85,6	738,5	354,4	24,8
Lubelskie	10,3	3815,95	88,9	767,8	359,9	27,7
Lubuskie	8,6	3734,90	87,1	369,1	362,8	26,7
Łódzkie	8,5	3925,10	91,5	1009,9	406,3	28,0
Małopolskie	6,6	4077,91	95,0	1162,7	343,8	26,9
Mazowieckie	7,0	5240,86	122,1	2227,9	415,2	29,9
Opolskie	9,0	3927,04	91,5	353,4	355,9	28,7
Podkarpackie	11,5	3653,67	85,2	655,7	308,2	25,1
Podlaskie	10,3	3767,20	87,8	445,2	375,2	28,7
Pomorskie	7,1	4274,73	99,6	848,8	366,5	26,4
Śląskie	6,6	4295,29	100,1	1750,5	384,0	27,2
Świętokrzyskie	10,8	3669,57	85,5	441,6	352,4	26,2
Warmińsko-mazurskie	14,2	3619,16	84,4	509,6	354,8	24,2
Wielkopolskie	4,9	3894,10	90,8	1193,5	342,8	27,8
Zachodniopomorskie	10,9	3946,28	92,0	645,5	377,9	26,7

a Stan w dniu 31 XII. b Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 26; do wyliczeń przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: w 2005 r. – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. d Na podstawie bilansów.

a As of 31 XII. b See methodological notes, item 2 on page 26; the number of employed persons, including data of employed persons on private farms in agriculture, was used in calculation, estimated using the results: in 2005 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. c Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries of persons employed abroad, foundations, associations and other organizations. d Based on balances.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2016 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2016 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Mieszkania oddane do użytkowania <i>Dwellings completed</i>			
	w tys. <i>in thousands</i>	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	na 1000 zawartych małżeństw <i>per 1000 contracted marriages</i>	powierzchnia użytkowa mieszkań na 1000 ludności w m ² <i>useful floor space of dwellings per 1000 population in m²</i>
P O L S K A	163,3	4,3	844	401,5
P O L A N D				
Dolnośląskie	16,5	5,7	1190	460,9
Kujawsko-pomorskie	6,3	3,0	602	305,7
Lubelskie	7,0	3,3	659	334,4
Lubuskie	3,6	3,5	708	319,1
Łódzkie	7,1	2,8	603	317,6
Małopolskie	17,4	5,1	965	490,4
Mazowieckie	36,0	6,7	1350	555,5
Opolskie	1,8	1,8	366	220,8
Podkarpackie	7,9	3,7	709	396,7
Podlaskie	4,7	4,0	748	409,4
Pomorskie	13,2	5,7	1061	494,6
Śląskie	11,0	2,4	480	281,0
Świętokrzyskie	3,0	2,4	504	278,1
Warmińsko-mazurskie	4,6	3,2	683	288,0
Wielkopolskie	16,4	4,7	886	474,3
Zachodniopomorskie	6,9	4,1	841	352,9

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2016 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2016 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Uczniowie w szkołach ^{ab} <i>Pupils and students in schools ^{ab}</i>							Dzieci w pla- cówkach wychowa- nia przed- szkol- nego ^{ac} <i>Children atten- ding pre- primary education establish- ments ^{ac}</i>
	podsta- wowych ^d <i>primary ^d</i>	gimnazjach <i>lower secondary</i>	zasad- niczych zawodo- wych ^e <i>basic vocational ^e</i>	liceach ogólno- kształ- cących <i>general secondary</i>	technikach <i>technical secondary</i>	artystycz- nych ogólno- kształ- cących ^f <i>general art ^f</i>	police- alnych post- secondary	
P O L S K A	2296516	1061322	176920	485489	505888	12854	248072	1299138
P O L A N D								
Dolnośląskie	163123	71067	11889	31321	33430	788	17873	92199
Kujawsko-pomorskie	125492	58424	12064	23334	29295	782	14085	63319
Lubelskie	122857	60876	8323	32423	31209	697	17000	69123
Lubuskie	61520	27078	5399	10715	13675	286	4923	33968
Łódzkie	140639	65383	8747	31640	30604	895	19952	79528
Małopolskie	207268	98518	18981	44140	51131	1252	19350	123614
Mazowieckie	347074	154278	16695	82114	59952	1213	30653	207813
Opolskie	50814	24013	5312	9162	13634	360	5340	30767
Podkarpackie	124092	61847	10297	29848	34893	875	12408	69469
Podlaskie	66247	32200	3906	16994	15936	473	9026	36516
Pomorskie	151109	69015	13180	28590	29863	580	14738	79870
Śląskie	257412	114954	18709	49979	58555	2486	34145	150993
Świętokrzyskie	68078	34382	5235	16701	18697	271	10455	36554
Warmińsko-mazurskie	86097	41087	8134	17320	18712	338	8459	42924
Wielkopolskie	226961	103643	22591	41674	46699	953	20054	131709
Zachodniopomorskie	97733	44557	7458	19534	19603	605	9611	50772

a Stan na początku roku szkolnego. b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. c W przedszkolach, punktach przedszkolnych, zespołach wychowania przedszkolnego oraz oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych. d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. e Łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy. f Dających uprawnienia zawodowe.

a As of beginning of the school year. b Excluding schools for adults, except post-secondary schools. c In nursery schools, pre-primary points, pre-primary education groups as well as pre-primary sections in primary schools. d Excluding children aged 6 years attending pre-primary education establishments. e Including special job-training schools. f Leading to professional certification.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2016 R. (cd.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2016 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Łóżka ^{ab} Beds ^{ab}	Leczeni ^c In-patients ^c	Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych ^{ad} na 1000 dzieci w wieku do 3 lat <i>Children in nurseries and children's clubs ^{ad} per 1000 children up to age 3</i>	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności <i>Audience in indoor cinemas per 1000 population</i>	Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych ^e <i>Number of bed places in tourist accommodation establishments ^e</i>
	w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności <i>in general hospitals per 10 thousand population</i>				
P O L S K A	48,6	2037	78	1349	749191
P O L A N D					
Dolnośląskie	51,3	2015	125	1682	65896
Kujawsko-pomorskie	47,3	1865	56	1227	29841
Lubelskie	52,8	2176	53	844	24554
Lubuskie	42,7	2033	93	1166	19023
Łódzkie	51,4	2293	77	1157	23186
Małopolskie	44,1	1853	76	1353	95541
Mazowieckie	48,9	2175	87	1912	53429
Opolskie	47,7	1660	123	765	10174
Podkarpackie	48,6	2002	66	836	30746
Podlaskie	50,8	2053	78	953	14034
Pomorskie	39,4	1782	63	1677	110571
Śląskie	55,8	2053	72	1436	47240
Świętokrzyskie	50,4	2192	53	855	16870
Warmińsko-mazurskie	47,0	2073	53	930	41092
Wielkopolskie	44,3	2039	75	1436	42903
Zachodniopomorskie	47,8	2088	93	1290	124091

a Stan w dniu 31 XII. b Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych. c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. d Łącznie z oddziałami żłobkowymi. e Stan w dniu 31 VII.

a As of 31 XII. b Excluding day places in hospital wards. c Excluding inter-ward patient transfer. d Including nursery wards. e As of 31 VII.

II. WOJEWÓDZTWO POMORSKIE NA TLE KRAJU I INNYCH WOJEWÓDZTW W 2016 R. (dok.)
POMORSKIE VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY AND OTHER
VOIVODSHIPS IN 2016 (cont.)

WOJEWÓDZTWA VOIVODSHIPS	Samochody osobowe ^a na 1000 ludności <i>Passenger cars ^a per 1000 population</i>	Telefoniczne łącza główne ^{ab} na 1000 ludności <i>Fixed main line ^{ab} per 1000 population</i>	Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) w 2014 r. <i>Gross domestic product (current prices) in 2014</i>	
			w mln zł <i>in PLN millions</i>	na 1 mieszkańca w zł <i>per capita in PLN</i>
POLSKA	564	123,8	1719704	44686
POLAND				
Dolnośląskie	582	136,1	145512	50031
Kujawsko-pomorskie	552	100,4	76063	36379
Lubelskie	542	102,7	67074	31170
Lubuskie	597	131,9	38416	37635
Łódzkie	570	108,1	104951	41839
Małopolskie	535	133,1	134008	39834
Mazowieckie	621	164,2	381551	71659
Opolskie	607	143,1	36393	36299
Podkarpackie	507	104,8	67350	31642
Podlaskie	485	100,2	38605	32350
Pomorskie	559	130,2	97833	42558
Śląskie	546	121,0	213589	46499
Świętokrzyskie	525	91,8	41304	32640
Warmińsko-mazurskie	506	91,5	46191	31955
Wielkopolskie	627	121,5	166508	47992
Zachodniopomorskie	534	114,4	64356	37461

a Stan w dniu 31 XII. b Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej.

a As of 31 XII. b Data concern operators of the public telecommunication network.

TABLICE STATYSTYCZNE
STATISTICAL TABLES

TABL. 1(9). POWIERZCHNIA I GRANICE W 2016 R.

Stan w dniu 31 XII

AREA AND BORDERS IN 2016

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	W % <i>In %</i>	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	18310	x	<i>Area in km²</i>
Długość granic w km	962	100,0	<i>Length of borders in km</i>
ładowych	703	73,1	<i>land borders</i>
z województwami:			<i>with voivodships:</i>
warmińsko-mazurskim	196	20,4	<i>Warmińsko-mazurskie</i>
kujawsko-pomorskim	249	25,9	<i>Kujawsko-pomorskie</i>
wielkopolskim	66	6,9	<i>Wielkopolskie</i>
zachodniopomorskim	191	19,9	<i>Zachodniopomorskie</i>
z Rosją	1	0,1	<i>with Russia</i>
morskich (bez półwyspu Helskiego)	259	26,9	<i>sea borders (without Hel Peninsula)</i>

U w a g a. Powierzchnia ogólna województwa według podziału administracyjnego obejmuje obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych, tj. część Zalewu Wiślanego wraz z wodami portów oraz wody portów Zatoki Gdańskiej i portów graniczących z wodami morza terytorialnego.

Ź r ó d ł o: dane Centralnego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w oparciu o dane PRG (Państwowy Rejestr Granic).

N o t e. The total area of the Voivodship according to the administrative division includes a land area (including inland waters) as well as a part of internal seawaters, i.e. a part of the Wisła Bay including waters of ports and waters of the Gulf of Gdańsk and ports bordering on territorial sea waters.

S o u r c e: data of the Geodesic and Cartographic Documentation Center based on data of the National Register of Boundaries.

TABL. 2(10). STAN GEODEZYJNY^a I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 1 I

GEODESIC STATUS^a AND DIRECTIONS OF VOIVODSHIP LAND USE

As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha <i>in ha</i>			
Powierzchnia ogólna^b	1831034	1831034	1831034	Total area^b
w tym:				<i>of which:</i>
Użytki rolne	920236	918497	920575	<i>Agricultural land</i>
w tym:				<i>of which:</i>
grunty orne, sady, łąki i pastwiska trwałe	888159	886551	885218	<i>arable land, orchards, permanent meadows and pastures</i>
grunty rolne zabudowane	20083	19995	19957	<i>agricultural built-up areas</i>
Grunty leśne oraz zadrze- wione i zakrzewione	690492	691228	687741	<i>Forest and wooded land</i>
Grunty pod wodami	74199	74287	75128	<i>Lands under waters</i>
w tym powierzchniami:				<i>of which surface:</i>
płynącymi	51772	51904	52730	<i>flowing</i>
stojącymi	7281	7232	7248	<i>standing</i>

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15. ^b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych.

a See methodological, notes item 1 on page 15. b Land area (including inland waters) as well as a part of internal seawaters.

TABL. 2(10). STAN GEODEZYJNY^a I KIERUNKI WYKORZYSTANIA POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA (dok.)

Stan w dniu 1 I

GEODESIC STATUS^a AND DIRECTIONS OF VOIVODSHIP LAND USE (cont.)

As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	SPECIFICATION
	w ha in ha			
Grunty zabudowane i zurbanizowane	96217	97220	98028	Built-up and urbanized areas
w tym:				of which:
tereny mieszkaniowe	20243	20768	21221	residential areas
tereny przemysłowe	5698	5790	5910	industrial areas
tereny komunikacyjne	51799	51760	52135	transport areas
użytki kopalne	734	709	711	mining grounds
Użytki ekologiczne	1870	1967	1972	Ecological areas
Nieużytki	41585	41469	41313	Wasteland
Tereny różne ^b	6435	6366	6277	Miscellaneous land ^b

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 15. ^b Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrehabilitowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Ź r ó d ł o: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a See methodological notes, item 1 on page 15. ^b Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments not designated for car traffic.

S o u r c e: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 3(11). ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI

INDUSTRIAL AND MUNICIPAL WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			
O G Ó Ł E M	153,7	165,2	166,6	T O T A L
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^a	73,7	83,9	82,9	discharged directly from plants ^a
w tym wody chłodnicze	29,3	37,3	35,8	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	80,1	81,3	83,8	discharged by sewage network
W tym ścieki wymagające oczyszczania	124,4	127,8	130,8	Of which wastewater requiring treatment
oczyszczane	124,1	127,3	130,6	treated
mechanicznie	6,1	6,3	5,6	mechanically
chemicznie ^b	2,0	2,1	2,7	chemically ^b
biologicznie	48,7	50,5	52,1	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	67,3	68,5	70,2	with increased biogene removal
nieoczyszczane	0,3	0,5	0,2	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,3	0,5	0,2	discharged directly from plants

^a Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. ^b Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

^a Including cooling waters and polluted waters from mine drainage, building constructions as well as from contaminated precipitation water. ^b Data concern only industrial wastewater.

TABL. 4(12). OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH ^a

Stan w dniu 31 XII

*MUNICIPAL WASTEWATER TREATMENT PLANTS ^a**As of 31 XII*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Oczyszczalnie	180	173	170	<i>Plants</i>
w tym:				<i>of which:</i>
mechaniczne	2	-	-	<i>mechanical</i>
biologiczne	134	127	124	<i>biological</i>
z podwyższonym usuwa- niem biogenów	44	46	46	<i>with increased biogene removal</i>
Przepustowość w dam ³ /d	504,5	512,5	514,1	<i>Capacity in dam³/24 h</i>
w tym:				<i>of which:</i>
mechanicznych	0,0	-	-	<i>mechanical</i>
biologicznych	83,3	79,5	79,1	<i>biological</i>
z podwyższonym usuwa- niem biogenów	421,2	433,0	435,0	<i>with increased biogene removal</i>
Ścieki oczyszczone ^b w dam ³ w tym:	80069	81251	83592	<i>Treated wastewater ^b in dam³ of which:</i>
mechanicznie	10	-	-	<i>mechanically</i>
biologicznie	13047	13021	13811	<i>biologically</i>
z podwyższonym usuwa- niem biogenów	67012	68230	69781	<i>with increased biogene removal</i>
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków ^c w tys.	1926,1	1920,4	1929,9	<i>Population connected to wastewater treatment plants ^c in thousands</i>
w tym:				<i>of which:</i>
mechanicznych	0,4	-	-	<i>mechanical</i>
biologicznych	362,8	347,4	353,3	<i>biological</i>
z podwyższonym usuwa- niem biogenów	1562,9	1573,0	1576,6	<i>with increased biogene removal</i>

^a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej; bez oczyszczalni chemicznych. ^b Bez ścieków opadowych i dowiezionych oraz wód infiltracyjnych. ^c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe, ludność ogółem – na podstawie bilansów.

a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system; excluding chemical wastewater treatment plants. b Excluding precipitation and transported wastewater as well as infiltration water. c Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

TABL. 5(13). EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA*EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY*

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	79	87	89	<i>Plants of significant nuisance to air quality ^a (as of 31 XII)</i>
w tym wyposażone w urzą- dzenia do redukcji zanie- czyszczeń:				<i>of which possessing systems to reduce the emission of:</i>
pyłowych	56	60	56	<i>particulates</i>
gazowych	11	11	11	<i>gases</i>
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:				<i>Emission of pollutants in thousand t:</i>
pyłowych	2,2	2,3	1,9	<i>particulates</i>
w tym pyły ze spalania paliw	1,4	1,4	0,9	<i>of which particulates from the combustion of fuels</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	25,8	28,5	24,0	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w tym:				<i>of which:</i>
dwutlenek siarki	11,3	13,0	9,4	<i>sulphur dioxide</i>
tlenek węgla	5,0	5,4	5,2	<i>carbon oxide</i>
tlenki azotu	8,2	8,3	7,5	<i>nitrogen oxides</i>

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

a Emitting particulates, gases or particulates and gases.

TABL. 5(13). EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA (dok.)

EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Emisja zanieczyszczeń na 1 km ² w t:				<i>Emission of pollutants per 1 km² in t:</i>
pyłowych	0,1	0,1	0,1	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	1,4	1,6	1,3	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:				<i>Pollutants retained in pollutant reduction systems:</i>
w tys. t:				<i>in thousand t:</i>
pyłowe	262,9	310,9	331,5	<i>particulates</i>
gazowe (bez dwutlenku węgla)	97,5	103,5	123,9	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w % zanieczyszczeń wytworzonych:				<i>in % of pollutants produced:</i>
pyłowych	99,2	99,3	99,4	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	79,0	78,4	83,8	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>

TABL. 6(14). OCHRONA PRZYRODY

Stan w dniu 31 XII

NATURE PROTECTION

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona ^a :				<i>Area of special nature value under legal protection ^a:</i>
w ha	598309	598303	598303	<i>in ha</i>
w % powierzchni ogólnej województwa	32,7	32,7	32,7	<i>in % of total area of the Voivodship</i>
na 1 mieszkańca w m ² ...	2592,6	2593,0	2584,0	<i>per capita in m²</i>
parki narodowe w ha	26186	26186	26186	<i>national parks in ha</i>
rezerваты przyrody w ha	8838	8867	8871	<i>nature reserves in ha</i>
parki krajobrazowe ^b w ha	154778	152187	167855	<i>landscape parks ^b in ha</i>
obszary chronionego krajobrazu ^b w ha	390361	390314	393720	<i>protected landscape areas ^b in ha</i>
stanowiska dokumentacyjne w ha	30	30	30	<i>documentation sites in ha</i>
użytki ekologiczne w ha	4441	4447	4454	<i>ecological areas in ha</i>
zespoły przyrodniczo-krajobrazowe w ha	13675	16272	16272	<i>landscape-nature complexes in ha</i>
Pomniki przyrody	2816	2821	2828	<i>Monuments of nature</i>

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 4 na str. 17. ^b Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a See methodological notes, item 4 on page 17. ^b Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological areas located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 7(15). ODPADY ^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA
WASTE ^a GENERATED AND LANDFILLED (ACCUMULATED) TO DATE AND ITS STORAGE YARDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII)	123	98	103	Plants generating waste (as of 31 XII)
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	2214,0	1579,5	2092,4	Waste generated (during the year) in thousand t
poddane odzyskowi ^b	909,5	445,3	1030,7	recovered ^b
unieszkodliwione ^b	42,4	68,9	73,9	treated ^b
w tym składowane ^c	30,1	46,3	49,1	of which landfilled ^c
magazynowane czasowo ...	66,6	52,1	69,2	temporarily stored
przekazane innym odbiorcom	1195,5	1013,2	918,6	transferred to other recipients
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^d , stan w końcu roku) w tys. t	3394,9	3839,9	3888,3	Waste landfilled to date (accumulated ^d , as of the end of year) in thousand t
Tereny składowania odpadów w ha:				Storage yards in ha:
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	81,7	124,5	124,5	non-reclaimed (as of the end of year)

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi metodyczne, ust. 5 na str. 19. ^b We własnym zakresie przez wytwórcę. ^c Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych i innych. ^d Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.

^a Excluding municipal waste; see methodological notes, item 5 on page 19. ^b By waste producer on site. ^c On own and other landfills (heaps, settling ponds). ^d On own landfills (heaps, settling ponds).

TABL. 8(16). NAKŁADY ^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (ceny bieżące)
OUTLAYS ^a ON FIXED ASSETS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w tys. zł	in PLN thousands		
Ochrona środowiska	760724,1	847046,1	402301,9	Environmental protection
w tym:				of which:
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	371990,8	275382,4	217552,7	Protection of air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	290964,6	503298,6	144577,2	Wastewater management and protection of waters
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych	61741,8	54183,9	17707,9	Waste management, protection and recovery of soils, protection of underground water and surface waters
Zmniejszanie hałasu i wibracji	15990,6	6708,4	8572,8	Noise and vibration reduction
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	2524,6	32,4	1416,0	Protection of biodiversity and landscape
Gospodarka wodna	160987,8	209405,2	58248,2	Water management
nakłady na:				outlays on:
Ujęcia i doprowadzenia wody	52495,6	93429,4	44260,1	Water intakes and systems
Stacje uzdatniania wody	25595,2	21274,7	7116,5	Water treatment plants
Zbiorniki i stopnie wodne	2054,0	5260,3	77,4	Water reservoirs and falls
Regulację i zabudowę rzek i potoków	9500,3	37610,4	6327,4	Engineering and management of rivers and streams
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	71342,7	51830,4	466,8	Flood embankments and pump stations

^a Według lokalizacji inwestycji.
^a By site location of investment.

TABL. 9(17). LUDNOŚĆ ^a

Stan w dniu 31 XII

POPULATION ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	2302077	2307710	2315611	T O T A L
mężczyźni	1121987	1124377	1127929	males
kobiety	1180090	1183333	1187682	females
w tym w miastach w %	64,9	64,4	64,2	of which in urban areas in %
Kobiety na 100 mężczyzn	105	105	105	Females per 100 males
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej	126	126	126	Population per 1 km ² of total area
Ludność według ekonomicz- nych grup wieku w %:				Population by economic age groups in %:
wiek przedprodukcyjny	19,5	19,4	19,4	pre-working age
wiek produkcyjny	62,8	62,2	61,6	working age
wiek poprodukcyjny	17,7	18,4	19,0	post-working age
Ludność w wieku nieproduk- cyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	59,2	60,7	62,3	Non-working age population per 100 persons of working age
mężczyźni	47,2	48,4	49,7	males
kobiety	72,5	74,4	76,5	females

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 10(18). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Małżeństwa	11461	11858	12401	Marriages
Rozwody	3211	4719	3851	Divorces
Urodzenia żywe	24610	24596	25865	Live births
Zgony	20126	21035	21145	Deaths
w tym niemowląt	82	91	94	of which infants
Przyrost naturalny	4484	3561	4720	Natural increase
Na 1000 ludności:				Per 1000 population:
Małżeństwa	5,0	5,1	5,4	Marriages
Rozwody	1,4	2,0	1,7	Divorces
Urodzenia żywe	10,7	10,7	11,2	Live births
Zgony	8,8	9,1	9,1	Deaths
w tym niemowląt ^a	3,3	3,7	3,6	of which infants ^a
Przyrost naturalny	2,0	1,5	2,0	Natural increase

a Na 1000 urodzeń żywych.

a Per 1000 live births.

TABL. 11(19). PRZECIĘTNE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Mężczyźni	74,41	74,24	74,50	Males
Miasta	74,75	74,79	75,01	Urban areas
Wieś	73,66	73,06	73,39	Rural areas
Kobiety	81,50	81,38	81,72	Females
Miasta	81,64	81,45	81,94	Urban areas
Wieś	81,09	81,03	80,96	Rural areas

TABL. 12(20). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ ^a
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Ludność aktywna zawodowo				<i>Economically active persons</i>
w tys.	987	1066	1046	<i>in thousands</i>
mężczyźni	555	599	583	<i>men</i>
kobiety	432	466	463	<i>women</i>
w tym w miastach	653	707	685	<i>of which in urban areas</i>
pracujący	902	995	986	<i>employed persons</i>
mężczyźni	507	558	551	<i>men</i>
kobiety	395	437	435	<i>women</i>
w tym w miastach	606	667	650	<i>of which in urban areas</i>
bezrobotni	85	70	60	<i>unemployed persons</i>
mężczyźni	48	41	32	<i>men</i>
kobiety	37	29	28	<i>women</i>
w tym w miastach	47	40	35	<i>of which in urban areas</i>
Ludność bierna zawodowo				<i>Economically inactive persons</i>
w tys.	786	787	762	<i>in thousands</i>
mężczyźni	295	294	287	<i>men</i>
kobiety	491	492	475	<i>women</i>
w tym w miastach	506	516	490	<i>of which in urban areas</i>
Współczynnik aktywności				
zawodowej w %	55,7	57,6	57,9	<i>Activity rate in %</i>
mężczyźni	65,2	67,0	67,1	<i>men</i>
kobiety	46,8	48,6	49,4	<i>women</i>
miasta	56,3	57,8	58,3	<i>urban areas</i>
wieś	54,3	56,9	57,0	<i>rural areas</i>
Wskaźnik zatrudnienia w % ...	50,9	53,7	54,5	<i>Employment rate in %</i>
mężczyźni	59,6	62,4	63,4	<i>men</i>
kobiety	42,8	45,6	46,4	<i>women</i>
miasta	52,3	54,5	55,3	<i>urban areas</i>
wieś	48,1	52,1	53,1	<i>rural areas</i>
Stopa bezrobocia w %	8,6	6,6	5,7	<i>Unemployment rate in %</i>
mężczyźni	8,6	6,8	5,5	<i>men</i>
kobiety	8,6	6,2	6,0	<i>women</i>
miasta	7,2	5,7	5,1	<i>urban areas</i>
wieś	11,4	8,4	6,9	<i>rural areas</i>

^a Na podstawie BAEL; przeciętne w roku.

^a On the LFS basis; annual averages.

TABL. 13(21). PRACUJĄCY^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

EMPLOYED PERSONS^a BY SECTIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	519593	529109	550910	T O T A L
w tym:				of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6175	6292	6652	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł i budownictwo	170218	173216	181325	Industry and construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ , trans- port i gospodarka maga- zynowa, zakwaterowanie i gastronomia ^Δ , informacja i komunikacja	132241	134347	142928	Trade; repair of motor vehicles ^Δ , transportation and storage, accommodation and catering ^Δ , information and communication
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości ^Δ oraz po- zostałe usługi ^b	210959	215254	220005	Financial and insurance activities, real estate activities and other services ^b

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations. b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 14(22). BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani	96752	77662	64132	Registered unemployed persons
mężczyźni	42675	33089	25651	men
kobiety	54077	44573	38481	women
miasta	53405	42523	35349	urban areas
wieś	43347	35139	28783	rural areas
Z liczby ogółem w %:				Of total number in %:
dotychczas niepracujący	14,0	12,6	11,8	previously not employed
posiadający prawo do zasilku	14,7	16,4	16,0	possessing benefits rights
pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	38,8	35,8	35,6	out of work for longer than 1 year
w wieku 24 lata i mniej	16,8	15,6	14,2	aged 24 years and less
z wykształceniem wyższym Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	11,2	12,1	12,9	with tertiary education Registered unemployed persons per a job offer
Stopa bezrobocia rejestrowa- nego ^a w %	11,1	8,9	7,1	Registered unemployment rate ^a in %

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 26; do wyliczeń przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

a See methodological notes, item 2 on page 26; the number of employed persons, including data of employed persons on private farms in agriculture, was used in calculation, estimated using the results of the Agricultural Census 2010.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 15(23). WYDATKI FUNDUSZU PRACY ^a
EXPENDITURES OF LABOUR FUND ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions			
O G Ó Ł E M	392,3	386,2	385,5	T O T A L
w tym:				of which:
Zasiłki dla bezrobotnych	179,1	155,6	130,4	Unemployment benefits
Szkolenia	17,9	17,3	14,1	Training
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	92,1	90,5	83,6	Funds for starting economic activity and equipping of work stations
Roboty publiczne	6,4	11,4	13,3	Public works
Prace interwencyjne	13,6	15,1	14,0	Interventional works
Stypendia za okres stażu	52,6	49,2	46,0	Scholarships for traineeship period

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 26.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

^a See methodological notes, item 3 on page 26.

S o u r c e: data of the Ministry of Family, Labour and Social Policy.

TABL. 16(24). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ^a WEDŁUG SEKCJI
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
O G Ó Ł E M	4011,59	4132,13	4274,73	T O T A L
w tym:				of which:
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4545,02	4797,31	4879,02	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	3924,86	4031,83	4199,84	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	3782,78	3898,33	4066,90	of which manufacturing
Budownictwo	3294,72	3493,43	3543,68	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	3362,65	3545,56	3708,92	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	4255,69	4346,97	4495,97	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	2470,94	2557,53	2742,80	Accommodation and catering ^Δ
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5959,86	6197,48	6155,33	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4296,93	4445,92	4582,33	Real estate activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	4565,60	4688,35	4975,28	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	4076,89	4192,45	4220,59	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	3559,37	3645,74	3871,29	Human health and social work activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries of persons employed abroad, foundations, associations and other organizations.

TABL. 17(25). ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH
SOCIAL SECURITY BENEFITS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
EMERYCI I RENCISTI^a RETIREEES AND PENSIONERS^a				
O G Ó Ł E M	447117	448840	450769	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych emerytury	409249	411066	413170	Persons receiving retirement and other pensions paid by the Social Insurance Institution
renty z tytułu niezdolności do pracy	277060	282174	287906	retirement pensions
renty rodzinne	57221	54153	50963	disability pensions
Rolnicy indywidualni	74968	74739	74301	survivors pensions
w tym pobierający emerytury	37868	37774	37599	Farmers
	27148	27164	27170	of which receiving retirement pensions
PRZECIĘTNA MIESIĘCZNA EMERYTURA I RENTA^b BRUTTO w zł AVERAGE MONTHLY GROSS RETIREMENT AND OTHER PENSION^b in PLN				
Wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych emerytura	1900,33	1955,84	1991,44	Paid by the Social Insurance Institution
renta z tytułu niezdolności do pracy	2016,22	2066,78	2099,43	retirement pensions
renta rodzinna	1543,55	1593,51	1627,23	disability pensions
Rolników indywidualnych ^c	1744,36	1799,54	1822,83	survivors pensions
w tym emerytura	1150,49	1186,54	1192,14	Farmers ^c
	1198,55	1232,81	1231,55	of which retirement pensions

a Przeciętą miesięczną liczbą emerytów i rencistów; bez emerytów i rencistów, którzy otrzymują świadczenia wypłacane przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytów i rencistów otrzymujących świadczenia na mocy umów międzynarodowych. b Bez emerytur i rent wypłacanych przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministerstwo Sprawiedliwości; bez emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych. c Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi metodyczne, ust. 4 na str. 28.

Źródło: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

a Average monthly number of retirees and pensioners; excluding retirees and pensioners who receive benefits paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration as well as the Ministry of Justice; excluding retirees and pensioners receiving benefits on the basis of international agreements. b Excluding retirement and other pensions paid by the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration as well as the Ministry of Justice; excluding retirement and other pensions realized on the basis of international agreements. c Including payments from non-agricultural social security system, in the case of joint entitlement to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see methodological notes, item 4 on page 28.

Source: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 18(26). PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ
W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY AVAILABLE INCOME PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
Dochód rozporządzalny	1376,34	1380,92	1560,35	Available income
w tym dochód do dyspozycji	1332,82	1339,14	1508,50	of which disposable income
w tym dochody:				of which income:
z pracy najemnej	772,72	766,13	849,64	from hired work
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	14,95 ^a	29,63 ^b	31,56 ^c	from a private farm in agriculture
z pracy na własny rachunek ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	127,95	135,18	162,19	from self-employment
z pozostałych świadczeń społecznych	341,76	327,39	345,05	from social security benefits
z pozostałych świadczeń społecznych	49,80	55,40	107,93	from other social benefits

abc Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a – 116,55%, b – 62,68%, c – 35,78%.

abc Relative error of estimates exceeds 10% and equals: a – 116.55%, b – 62.68%, c – 35.78%.

TABL. 19(27). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY EXPENDITURES PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
O G Ó Ł E M	1094,90	1058,53	1178,44	TOTAL
W tym na towary i usługi konsumpcyjne ^a	1051,38	1016,75	1126,60	Of which consumer goods and services ^a
w tym:				of which:
żywność i napoje bezalkoholowe	267,43	264,59	283,91	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	32,43	32,71	35,92	alcoholic beverages and tobacco
odzież i obuwie	55,17	52,84	63,32	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	221,62	216,36	225,15	housing, water, electricity, gas and other fuels
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	57,89	53,31	64,54	furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
zdrowie	55,68	61,31	62,78	health
w tym wyroby farmaceutyczne	32,70	33,58	34,79	of which pharmaceutical products
transport	93,01	88,83	105,55	transport
łączość ^b	59,94	57,62	59,95	communication ^b
rekreacja i kultura	73,56	65,78	78,85	recreation and culture
edukacja	12,48 ^c	9,85	10,61	education
restauracje i hotele	45,18 ^d	41,55	54,01	restaurants and hotels
pozostałe towary i usługi	60,09	58,90	67,66	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	32,77	32,91	37,92	of which personal care

a Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. b Łącznie z wydatkami na usługi internetowe. cd Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: c – 22,20%, d – 10,61%.

a Including pocket money not considered in items by types of expenditures. b Including expenditures on Internet services. cd Relative error of estimates exceeds 10% and equals: c – 22.20%, d – 10.61%.

TABL. 20(28). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFF PER CAPITA IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	5,27	5,14	5,09	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	3,34	3,18	3,07	of which bread ^b
Mięso w kg	5,03	5,01	5,05	Meat in kg
w tym:				of which:
mięso surowe	2,91	2,86	2,87	raw meat
w tym drób	1,47	1,51	1,57	of which poultry
wędliny i inne przetwory mięsne ^c	1,90	1,91	1,95	processed meat and other meat preparations ^c
Ryby i owoce morza ^d w kg ...	0,30	0,30	0,27	Fish and seafood ^d in kg
Mleko ^e w l	3,36	3,13	3,19	Milk ^e in l
Jogurty w kg	0,59	0,61	0,67	Yoghurt in kg
Sery i twarogi ^f w kg	0,85	0,86	0,92	Cheese and curd ^f in kg
Jaja w szt.	10,36	10,08	10,14	Eggs in units
Oleje i tłuszcze w kg	1,14	1,10	1,07	Oils and fats in kg
w tym masło	0,26	0,28	0,30	of which butter
Owoce w kg	3,59	3,58	3,83	Fruit in kg
Warzywa w kg	8,08	7,92	8,07	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	3,53	3,44	3,25	of which potatoes
Cukier w kg	0,82	0,85	0,71	Sugar in kg
Kawa, herbata i kakao w kg ...	0,25	0,24	0,25	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l	4,21	4,10	4,54	Mineral and spring waters in l
Soki owocowe i warzywne w l	0,95	0,97	0,81	Fruit and vegetable juices in l

a Bez maki ziemniaczanej. b Bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. c Łącznie z wyrobami garnażeryjnymi, bez przetworów podrobowych. d Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, konserw rybnych oraz wyrobów garnażeryjnych i panierowanych. e Bez zagęszczonego i w proszku. f Bez serków słodkich.

a Excluding potato flour. b Excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. c Including ready-to-serve food, excluding offal preparations. d Excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, canned fish as well as ready-to-serve food including coated food products. e Excluding condensed and powdered milk. f Excluding sweet cottage cheese.

TABL. 21(29). GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA ^a
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households			
Chłodziarka, chłodziarko-zamrażarka	98,2	98,5	98,7	Refrigerator, fridge-freezer
Zamrażarka	32,1	14,8	12,3	Freezer
Automat pralniczy	95,9	95,9	96,6	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	29,0	30,8	36,1	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	53,9	55,1	54,7	Microwave oven
Samochód osobowy	57,7	58,1	61,8	Passenger car
Sprzęt do odbioru, nagrywania i odtwarzania dźwięku ^b	x	67,9	66,6	Hi-fi stereo music system ^b
Odbiornik telewizyjny	97,2	97,5	96,7	Television set
Odtwarzacz DVD	40,7	36,9	31,7	DVD player
Telefon komórkowy	96,4	96,7	96,6	Mobile phone
w tym smartfon	35,0	47,0	56,4	of which smartphone
Zestaw kina domowego	16,0	14,4	15,7	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	77,9	80,8	76,4	Satellite or cable television equipment
Komputer osobisty	78,2	76,2	77,5	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu	76,6	75,1	76,5	of which with access to the Internet
Drukarka	35,7	34,7	35,6	Printer

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów. ^b Obejmuje: radio, radiomagnetofon, radio z odtwarzaczem płyt kompaktowych, radiomagnetofon z odtwarzaczem płyt kompaktowych, wieżę.

^a Compiled on the basis of data at the end of particular quarters. ^b Includes: radio, radio tape recorder, radio with compact disc player, radio tape recorder with compact disc player, stereo music system.

TABL. 22(30). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
Ryż – za 1 kg	3,76	3,61	3,76	Rice – per 1 kg
Chleb pszenno-żytny – za 0,5 kg	2,18	2,15	2,07	Wheat-rye bread – per 0.5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	3,85	3,82	3,93	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	2,54	2,59	2,66	Wheat flour – per 1 kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	28,50	26,56	25,08	Beef meat, bone-in (roast beef) – per 1 kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	15,28	14,58	14,81	Pork meat, bone-in (centre loin) – per 1 kg
Kurczęta patroszone – za 1 kg	7,20	6,82	6,93	Disembowelled chicken – per 1 kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	26,47	27,26	27,83	Pork ham, boiled – per 1 kg
Kiełbasa wędzona – za 1 kg	16,00	15,83	15,41	Smoked sausage – per 1 kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	20,26	20,74	22,30	Fillets of hake, frozen – per 1 kg
Karp świeży – za 1 kg	14,99	15,18	15,57	Fresh carp – per 1 kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	13,28	12,85	12,72	Salted herring, headless – per 1 kg
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,68	2,57	2,41	Cows' milk, fat content 3-3.5%, sterilized – per 1 l
Ser twarogowy półtusty – za 1 kg	13,21	12,88	13,28	Semi-fat cottage cheese – per 1 kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	21,33	19,55	17,85	Ripening cheese – per 1 kg
Śmietana o zawartości tłuszczu 18% – za 200 g	1,79	1,69	1,63	Sour cream, fat content 18% – per 200 g
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,53	0,52	0,51	Hen eggs, fresh – per 1 piece

TABL. 22(30). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w zł in PLN			
Masło świeże o zawartości tłuszczu ok. 82,5% – za 200 g	4,56	3,98	4,09	Fresh butter, fat content about 82.5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	6,44	5,97	5,65	Rape-oil, domestic production – per 1 l
Pomarańcze – za 1 kg	5,29	5,45	5,82	Oranges – per 1 kg
Jabłka ^a – za 1 kg	2,88	2,82	2,80	Apples ^a – per 1 kg
Buraki ^a – za 1 kg	1,72	1,86	2,00	Beetroots ^a – per 1 kg
Marchew ^a – za 1 kg	1,82	2,54	2,39	Carrots ^a – per 1 kg
Ziemniaki ^a – za 1 kg	1,29	1,12	1,35	Potatoes ^a – per 1 kg
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,52	2,20	2,85	White sugar, crystallized – per 1 kg
Kawa naturalna mielona – za 250 g	6,56	6,99	6,81	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	3,53	3,52	3,64	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l	21,51	24,47 ^b	24,28	Pure vodka 40% – per 0.5 l
Papierosy – za 20 szt.	12,44	12,84	13,48	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z tkaniny z udziałem wełny – za 1 kpl.	431,97	605,71 ^b	556,84	Men's suit, wool-mix fabric – per set
Półbuty męskie skórzane, na podeszwie nieskórzanej – za 1 parę	182,48	197,50	189,17	Men's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na podeszwie nieskórzanej – za 1 parę	154,23	171,02	169,50	Women's low leather shoes with non-leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	49,73	51,35	51,51	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodociągowej – za 1 m ³	3,16	3,22	3,28	Cold water by municipal water supply system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospodarstw domowych (taryfa całodobowa) ^c – za 1 kWh	0,68	0,69	0,69	Electricity for households (all-day tariff) ^c – per 1 kWh
Gaz ziemny wysokometanowy, z sieci, dla gospodarstw domowych – za 1 kWh ^d	2,82	0,24	0,22	Natural net-gas high-methanated for households – per 1 kWh ^d
Węgiel kamienny – za 1 t	790,01	775,17	765,42	Hard coal – per 1 t
Ciepła woda – za 1 m ³	21,53	21,96	22,14	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali mieszkalnych – za 1 m ² p u	3,94	3,94	3,87	Heating of dwellings – per 1 m ² of useful floor space
Pralka automatyczna typu domowego, na 5-7 kg suchej bielizny	1143,20	1141,90	1174,15	Automatic washing machine, dry-linen capacity not exceeding 5-7 kg
Odkurzacz typu domowego	336,80	334,85	341,29	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem	175,46	182,65	193,51	Iron with duschsystem
Proszek do prania – za 300 g ^e	4,53	5,90	5,44	Washing powder – per 300 g ^e
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	5,25	4,61	4,37	Unleaded 95 octane motor petrol – per 1 l
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,58	2,61	2,66	Regular ticket for travelling by intra-urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	17,46	16,76	16,51	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	18,75	19,97	21,14	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów damskich	75,62	79,08	80,20	Women's cold wave

^a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku. ^b Od 2015 r. z uwagi na zmianę reprezentanta objętego badaniem cen dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. ^c Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi. ^d W 2014 r. – za 1 m³. ^e W 2014 r. – za 400 g, w 2015 r. – za 280 g.

^a Annual average prices were calculated using the of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year. ^b Since 2015 due to the changes of representative item covered by the price survey data are not fully comparable to the previous years. ^c Including standing and variable charges. ^d In 2014 – for 1 m³. ^e In 2014 – for 400 g, in 2015 – for 280 g.

TABL. 23(31). ZUŻYCIE WODY, ENERGII ELEKTRYCZNEJ I GAZU W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
CONSUMPTION OF WATER, ELECTRICITY AND GAS IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Zużycie (w ciągu roku):				<i>Consumption (during the year):</i>
wody z wodociągów w hm ³	74,8	75,7	79,1	<i>water from water supply systems in hm³</i>
na 1 mieszkańca w m ³	32,6	32,8	34,2	<i>per capita in m³</i>
energii elektrycznej w GWh	1754,8	1655,8	1721,9	<i>electricity in GWh</i>
na 1 mieszkańca w kWh	763,3	718,4	744,9	<i>per capita in kWh</i>
na 1 odbiorcę ^a w kWh ...	1986,6	1957,1	1999,0	<i>per consumer^a in kWh</i>
gazu z sieci ^b w hm ³	202,5	203,4	223,7	<i>gas from gas supply system^b in hm³</i>
na 1 mieszkańca w m ³	88,1	88,3	96,8	<i>per capita in m³</i>
na 1 odbiorcę ^{ac} w m ³	495,8	505,3	539,6	<i>per consumer^{ac} in m³</i>

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami. c Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.

Źródło: dane dotyczące energii elektrycznej – Ministerstwo Gospodarki.

a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations. b In natural units which form the basis for settlements with clients. c Including gas consumers using collective gas-meters.

Source: data concern electricity – Ministry of Economy.

TABL. 24(32). ZASOBY MIESZKANIOWE^a

Stan w dniu 31 XII

DWELLING STOCKS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL				
Mieszkania w tys.	824,5	836,6	848,8	<i>Dwellings in thousands</i>
Izby w mieszkaniach w tys. ...	3130,5	3172,6	3215,8	<i>Rooms in dwellings in thousands</i>
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	59042,7	60042,0	61070,5	<i>Useful floor space of dwellings in thousand m²</i>
Przeciętna liczba osób na:				<i>Average number of persons^b:</i>
1 mieszkanie	2,79	2,76	2,73	<i>per dwelling</i>
1 izbę	0,74	0,73	0,72	<i>per room</i>
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,80	3,79	3,79	<i>Average number of rooms in a dwelling</i>
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² :				<i>Average useful floor space in m²:</i>
1 mieszkania	71,6	71,8	72,0	<i>per dwelling</i>
na 1 osobę	25,6	26,0	26,4	<i>per person</i>
MIASTA URBAN AREAS				
Mieszkania w tys.	606,1	611,8	620,0	<i>Dwellings in thousands</i>
Izby w mieszkaniach w tys. ...	2155,8	2165,0	2189,2	<i>Rooms in dwellings in thousands</i>
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	38489,2	38719,0	39269,7	<i>Useful floor space of dwellings in thousand m²</i>
Przeciętna liczba osób na:				<i>Average number of persons^b:</i>
1 mieszkanie	2,46	2,43	2,40	<i>per dwelling</i>
1 izbę	0,69	0,69	0,68	<i>per room</i>

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 24(32). ZASOBY MIESZKANIOWE ^a (dok.)

Stan w dniu 31 XII

DWELLING STOCKS ^a (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,56	3,54	3,53	Average number of rooms in a dwelling
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² :				Average useful floor space in m ² :
1 mieszkania	63,5	63,3	63,3	per dwelling
na 1 osobę	25,8	26,0	26,4	per person
WIEŚ				
RURAL AREAS				
Mieszkania w tys.	218,3	224,8	228,8	Dwellings in thousands
Izby w mieszkaniach w tys. ...	974,6	1007,6	1026,6	Rooms in dwellings in thousands
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	20553,4	21323,0	21800,8	Useful floor space of dwellings in thousand m ²
Przeciętna liczba osób na:				Average number of persons ^b :
1 mieszkanie	3,70	3,65	3,62	per dwelling
1 izbę	0,83	0,81	0,81	per room
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	4,46	4,48	4,49	Average number of rooms in a dwelling
Przeciętna powierzchnia użytkowa w m ² :				Average useful floor space in m ² :
1 mieszkania	94,1	94,8	95,3	per dwelling
na 1 osobę	25,4	26,0	26,3	per person

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 25(33). MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH ^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE

Stan w dniu 31 XII

DWELLINGS IN DWELLING STOCKS ^a FITTED WITH WATER, SEWAGE, GAS AND CENTRAL HEATING SYSTEMS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
	w % ogółu mieszkań in % of total dwellings			
OGÓŁEM:				TOTAL:
Wodociąg	99,3	99,3	99,3	Water supply system
Ustęp	97,9	97,9	98,0	Lavatory
Łazienka	95,5	95,6	95,7	Bathroom
Gaz z sieci	54,7	54,8	54,8	Gas from gas supply system
Centralne ogrzewanie	86,6	86,9	87,3	Central heating
MIASTA:				URBAN AREAS:
Wodociąg	99,8	99,8	99,9	Water supply system
Ustęp	99,2	99,2	99,2	Lavatory
Łazienka	97,3	97,3	97,4	Bathroom
Gaz z sieci	70,8	71,0	71,0	Gas from gas supply system
Centralne ogrzewanie	89,5	89,7	90,1	Central heating
WIEŚ:				RURAL AREAS:
Wodociąg	97,7	97,8	97,8	Water supply system
Ustęp	94,3	94,5	94,6	Lavatory
Łazienka	90,5	90,8	90,9	Bathroom
Gaz z sieci	10,1	10,5	10,9	Gas from gas supply system
Centralne ogrzewanie	78,6	79,2	79,6	Central heating

a Na podstawie bilansów.

a Based on balances.

TABL. 26(34). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Mieszkania	10891	13182	13155	Dwellings
miasta	7157	8362	8710	urban areas
wieś	3734	4820	4445	rural areas
Spółdzielcze	253	225	161	Cooperatives
Komunalne (gminne)	175	192	120	Municipal (gmina)
Zakładowe	80	34	1	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	5558	7519	7952	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	59	108	204	Public building society
Indywidualne	4766	5104	4717	Private
miasta	1647	1767	1600	urban areas
wieś	3119	3337	3117	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	950	1112	1061	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	1002	1129	1104	Urban areas
Wieś	864	1083	986	Rural areas
Izby	41130	47449	47817	Rooms
miasta	21988	24896	26093	urban areas
wieś	19142	22553	21724	rural areas
Spółdzielcze	600	610	521	Cooperatives
Komunalne (gminne)	454	412	311	Municipal (gmina)
Zakładowe	284	125	1	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	15079	19923	21981	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	161	282	496	Public building society
Indywidualne	24552	26097	24507	Private
miasta	7484	8002	7321	urban areas
wieś	17068	18095	17186	rural areas
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	1022198	1137614	1143192	Useful floor space of dwellings in m²
miasta	512180	565417	595653	urban areas
wieś	510018	572197	547539	rural areas
Spółdzielcze	13071	11904	10986	Cooperatives
Komunalne (gminne)	7989	7339	4624	Municipal (gmina)
Zakładowe	4405	2201	58	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	329699	417444	470508	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	2913	5074	10185	Public building society
Indywidualne	664121	693652	646831	Private
miasta	201377	212330	193481	urban areas
wieś	462744	481322	453350	rural areas
Przeciętna powierzchnia użyt- kowa 1 mieszkania w m²	93,9	86,3	86,9	Average useful floor space per dwelling in m²
miasta	71,6	67,6	68,4	urban areas
wieś	136,6	118,7	123,2	rural areas
Spółdzielcze	51,7	52,9	68,2	Cooperatives
Komunalne (gminne)	45,7	38,2	38,5	Municipal (gmina)
Zakładowe	55,1	64,7	58,0	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	59,3	55,5	59,2	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	49,4	47,0	49,9	Public building society
Indywidualne	139,3	135,9	137,1	Private
miasta	122,3	120,2	120,9	urban areas
wieś	148,4	144,2	145,4	rural areas

TABL. 27(35). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA

EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014/15	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS				
Podstawowe	707	709	706	Primary
Gimnazja	426	428	438	Lower secondary
Specjalne przysposabiające do pracy	27	27	27	Special job-training
Zasadnicze zawodowe	98	97	96	Basic vocational
Licea ogólnokształcące	134	137	139	General secondary
Technika	112	104	103	Technical secondary
Artystyczne ogólnokształcące ^a	8	9	7	General art ^a
Policealne	145	138	138	Post-secondary
Wyższe	27	27	26	Tertiary
Dla dorosłych	128	107	104	For adults
podstawowe	1	-	-	primary
gimnazja	9	8	8	lower secondary
licea ogólnokształcące	106	99	96	general secondary supplementary technical
technika uzupełniające ^b	12	x	x	secondary ^b
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS				
Wychowanie przedszkolne ^c ...	39302	26349	19853	Pre-primary education ^c
Szkoły:				Schools:
podstawowe	150052	162126	151109	primary
gimnazja	68876	68455	69015	lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	691	670	674	special job-training
zasadnicze zawodowe	14048	13444	12506	basic vocational
licea ogólnokształcące	29849	29072	28590	general secondary
technika	29575	29367	29863	technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	743	717	580	general art ^a
policealne	17086	15065	14738	post-secondary
wyższe	95765	93391	90552	tertiary
dla dorosłych	13796	11964	11056	for adults
podstawowe	9	-	-	primary
gimnazja	369	339	303	lower secondary
licea ogólnokształcące ...	13189	11625	10753	general secondary supplementary technical
technika uzupełniające ^b	229	x	x	secondary ^b
ABSOLWENCI GRADUATES				
Szkoły:				Schools:
podstawowe	22391	22795		• primary
gimnazja	22092	21725		• lower secondary
specjalne przysposabiające do pracy	149	153		• special job-training
zasadnicze zawodowe	3926	3838		• basic vocational
licea ogólnokształcące	9688	9365		• general secondary
technika	6544	6079		• technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	137	80		• general art ^a
policealne	4440	4840		• post-secondary
wyższe	24072	22992		• tertiary
dla dorosłych	4075	3232		• for adults
podstawowe	4	-		• primary
gimnazja	134	105		• lower secondary
licea ogólnokształcące ...	3772	3127		• general secondary supplementary technical
technika uzupełniające ^b	165	x		• secondary ^b

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Patrz uwagi metodyczne, ust. 9, pkt 4 na str. 37. ^c W roku szkolnym 2014/15 dotyczy dzieci w wieku 5-6 lat, natomiast w roku szkolnym 2015/16 w wieku 5 lat i w roku szkolnym 2016/17 w wieku 6 lat, objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

^a Leading to professional certification. ^b See methodological notes, item 9 point 4 on page 37. ^c In the 2014/14 school year concerns children aged 5-6, in the 2015/16 school year aged 5 and in the 2016/17 school year aged 6, attending pre-primary education establishments.

TABL. 28(36). INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ SZKÓŁ POLICEALNYCH (bez szkół specjalnych)
BOARDING SCHOOLS AND DORMITORIES AT SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014/15	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL				
Internaty i bursy	29	31	33	Boarding schools and dormitories
miejsca	3099	3362	3211	beds
korzystający	2511	2642	2517	boarders
na 100 miejsc	81	79	78	per 100 beds
W tym bursy	5	5	4	Of which dormitories
miejsca	775	805	598	beds
korzystający	769	767	591	boarders
na 100 miejsc	99	95	99	per 100 beds
SZKOŁY PODSTAWOWE PRIMARY SCHOOLS				
Internaty	1	1	3	Boarding schools
miejsca	60	60	164	beds
korzystający	34	32	130	boarders
na 100 miejsc	57	53	79	per 100 beds
GIMNAZJA LOWER SECONDARY				
Internaty	1	1	1	Boarding schools
miejsca	60	60	60	beds
korzystający	24	42	45	boarders
na 100 miejsc	40	70	75	per 100 beds
ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE I TECHNIKA^a BASIC VOCATIONAL AND TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a				
Internaty	18	19	19	Boarding schools
miejsca	1571	1819	1677	beds
korzystający	1178	1343	1174	boarders
na 100 miejsc	75	73	70	per 100 beds
LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE GENERAL SECONDARY SCHOOLS				
Internaty	4	5	6	Boarding schools
miejsca	633	618	712	beds
korzystający	506	458	577	boarders
na 100 miejsc	80	74	81	per 100 beds

^a Łącznie ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe i szkołami policealnymi.

^a Including general art schools leading to professional certification and post-secondary schools.

TABL. 29(37). STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014/15	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Studenci otrzymujący stypendia ^a	17918	16846	15895	Students receiving scholarships ^a
w % ogółu studentów	18,7	18,0	17,6	in % of total students
w tym stypendia:				of which scholarships:
tylko rektora dla naj-				chancellor's for outstanding
lepszycy studentów	7648	7137	7003	students – only
o charakterze socjalnym	10185	9493	8709	combined social grants

^a W podziale według rodzajów stypendiów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Under the item scholarships one person may be shown more than once.

TABL. 30(38). WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014/15	2015/16	2016/17	SPECIFICATION
Placówki	1371	1376	1382	<i>Establishments</i>
przedszkola	652	692	715	<i>nursery schools</i>
oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	520	499	497	<i>pre-primary sections in primary schools</i>
zespoły wychowania przedszkolnego	6	6	6	<i>pre-primary education groups</i>
punkty przedszkolne	193	179	164	<i>pre-primary points</i>
Miejsca w przedszkolach	56922	58717	62770	<i>Places in nursery schools</i>
Dzieci	76151	70408	79870	<i>Children</i>
przedszkola	51820	50657	58273	<i>nursery schools</i>
oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	20747	16448	18353	<i>pre-primary sections in primary schools</i>
zespoły wychowania przedszkolnego	109	127	152	<i>pre-primary education groups</i>
punkty przedszkolne	3475	3176	3092	<i>pre-primary points</i>
Dzieci w placówkach wycho- wania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^a	769	803	755	<i>Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3-6 ^a</i>
Dzieci w przedszkolach na:				<i>Children attending nursery schools per:</i>
1000 dzieci w wieku 3-6 lat ^a	521	595	549	<i>1000 children aged 3-6 ^a</i>
1 przedszkole	79	73	82	<i>nursery school</i>
100 miejsc	91	86	93	<i>100 places</i>

^a W roku 2014/15 do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3-6 lat w liczbie ludności w wieku 3-5 lat i połowie rocznika 6-latków, a w roku 2015/16 w wieku 3-5 lat.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In 2014/15, the number of children in the 3-6 age group in the population aged 3-5 years and in the half of the 6-year-old population was used to calculate the rate, while in 2015/16 – the population aged 3-5 years.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 31(39). PRACOWNICY MEDYCZNI ^a

Stan w dniu 31 XII

MEDICAL PERSONNEL ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	SPECIFICATION
Lekarze	4915	5142	<i>Doctors</i>
Lekarze dentyści	718	775	<i>Dentists</i>
Farmaceuci	1715	1869	<i>Pharmacists</i>
Pielęgniarki ^b	9928	10120	<i>Nurses ^b</i>
Położne ^b	1117	1179	<i>Midwives ^b</i>

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 38 i ust. 3 na str. 39. ^b Łącznie z magistrami.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji; w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See methodological notes, item 1 on page 38 and item 3 on page 39. ^b Including master.

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration; in regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed in hospital pharmacies.

TABL. 32(40). AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA ^a
OUT-PATIENT HEALTH CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	939	949	1002	<i>Out-patients departments (as of 31 XII)</i>
miasta	735	740	779	<i>urban areas</i>
wieś	204	209	223	<i>rural areas</i>
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII).....	257	260	249	<i>Doctors practices ^b (as of 31 XII)</i>
miasta	196	198	192	<i>urban areas</i>
wieś	61	62	57	<i>rural areas</i>
Porady udzielone ^c w tys.	17944,3	18467,9	18772,3	<i>Consultations provided ^c in thousand</i>
lekarskie	16173,3	16636,3	16942,8	<i>doctors</i>
w tym specjalistyczne	6606,7	6731,4	6896,3	<i>of which specialized</i>
stomatologiczne	1771,0	1831,7	1829,5	<i>stomatological</i>
Porady ^c na 1 mieszkańca:				<i>Consultations ^c per capita:</i>
lekarskie	7,0	7,2	7,3	<i>doctors</i>
stomatologiczne	0,8	0,8	0,8	<i>stomatological</i>

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 38 i ust. 4 i 5 na str. 39. ^b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

^a See methodological notes, item 1 on page 38 and item 4 and 5 on page 39. ^b Data concern practices that signed a contract with the National Health Fund or with out-patients departments. ^c Including consultations paid by patients (non-public funds).

S o u r c e: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration as well as the Central Statistical Office.

TABL. 33(41). SZPITALA OGÓLNE ^a
GENERAL HOSPITALS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	55	54	53	<i>General hospitals (as of 31 XII)</i>
Łóżka (stan w dniu 31 XII).....	9333	9506	9119	<i>Beds (as of 31 XII)</i>
na 10 tys. ludności	40,5	41,2	39,4	<i>per 10 thousand population</i>
Leczeni ^b w tys.	412,1	409,4	411,9	<i>In-patients ^b in thousands</i>
na 10 tys. ludności	1793	1776	1782	<i>per 10 thousand population</i>
na 1 łóżko ^c	45	44	46	<i>per bed ^c</i>
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,0	5,1	4,6	<i>A patient's average stay in days</i>
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	236	237	235	<i>Average bed use in days</i>

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 38. ^b Bez międzyoddziałowego ruchu chorych ^c Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

^a See methodological notes, item 1 on page 38. ^b Excluding inter-ward patient transfer. ^c Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior and Administration.

TABL. 37(45). RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Stan w dniu 31 XII

FAMILY FOSTER CARE

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	2507	2420	2371	Foster families
dzieci ^a	3696	3526	3407	<i>children ^a</i>
Spokrewnione	1523	1462	1454	<i>Related</i>
dzieci ^a	1971	1886	1864	<i>children ^a</i>
Niezawodowe	798	770	727	<i>Non-professional</i>
dzieci ^a	1141	1091	1028	<i>children ^a</i>
Zawodowe	186	188	190	<i>Professional</i>
dzieci ^a	584	549	515	<i>children ^a</i>
Rodzinne domy dziecka	78	86	93	Foster homes
Dzieci ^a	506	554	589	<i>Children ^a</i>

a W wieku do 25 lat.

a Up to the age of 25.

TABL. 38(46). INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA ^aINSTITUTIONAL FOSTER CARE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
	placówki centres			wychowankowie residents			wolontariusze volunteers		
	stan w dniu 31 XII			as of 31 XII					
Placówki opiekuńczo- -wychowawcze	89	85	76	1325	1116	991	176	136	137
<i>Care and education centres</i>									
interwencyjne	2	2	1	40	25	13	9	1	-
<i>intervention</i>									
rodzinne	19	16	13	142	117	88	23	25	22
<i>family</i>									
socjalizacyjne	57	56	51	891	755	678	134	97	109
<i>socialization</i>									
specjalistyczno-terapeutyczne	1	1	1	12	14	12	-	-	-
<i>specialist therapy</i>									
łączące zadania placówek ^b	10	10	10	240	205	200	10	13	6
<i>combining tasks of the centres ^b</i>									
Regionalne placówki opie- kuńczo-terapeutyczne	1	1	1	45	44	45	12	-	-
<i>Regional care and therapy centres</i>									

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 16 na str. 41. b Łączące zadania placówek interwencyjnych, socjalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych.

a See methodological notes, item 16 on page 41. b Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres.

TABL. 39(47). POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA ^a

Stan w dniu 31 XII

STATIONARY SOCIAL WELFARE ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	107	111	110	<i>Homes and facilities (excluding branches)</i>
Miejsca ^b :				<i>Places ^b:</i>
ogółem	7016	7256	7137	<i>total</i>
na 10 tys. ludności	30,5	31,4	30,8	<i>per 10 thousand population</i>
Mieszkańcy ^b :				<i>Residents ^b:</i>
ogółem	6687	6814	6892	<i>total</i>
w tym kobiety	2706	2786	2817	<i>of which women</i>
w tym do 18 lat	160	138	113	<i>of which up to the age of 18</i>
w tym umieszczeni w ciągu roku	2248	2149	1964	<i>of which placed during the year</i>
na 10 tys. ludności	29,0	29,5	29,8	<i>per 10 thousand population</i>
Osoby oczekujące na umieszczenie	614	619	520	<i>Persons awaiting a place</i>

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 40(48). ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ ^a
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
KORZYSTAJĄCY ^b BENEFICIARIES ^b				
O G Ó Ł E M	115320	109617	99872	T O T A L
Pomoc pieniężna	92420	87819	80084	Monetary assistance
w tym:				of which:
Zasiłek stały	19055	18838	18638	Permanent benefit
Zasiłek okresowy	21451	20333	16979	Temporary benefit
Zasiłek celowy	51362	48069	43783	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	164	148	156	Assistance to reach self- -dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	61617	59942	54827	Non-monetary assistance
w tym:				of which:
Schronienie	1841	2321	2557	Shelter
Posiłek	52057	49425	43712	Meals
Ubranie	320	316	278	Clothing
Sprawienie pogrzebu	294	331	301	Burial
Usługi opiekuńcze i specja- listyczne usługi opiekuńcze	6834	7263	7701	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpo- wiednich warunków miesz- kaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	55	51	44	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household
UDZIELONE ŚWIADCZENIA w tys. zł BENEFITS GRANTED in PLN thousands				
O G Ó Ł E M	225682,1	230353,8	237546,8	T O T A L
Pomoc pieniężna	153903,5	156855,4	159500,1	Monetary assistance
w tym:				of which:
Zasiłek stały	79774,7	81791,2	92024,3	Permanent benefit
Zasiłek okresowy	30138,9	29112,8	24029,5	Temporary benefit
Zasiłek celowy	42193,3	44034,1	41248,2	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	573,4	576,9	553,1	Assistance to reach self- -dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	71778,6	73498,4	78046,6	Non-monetary assistance
w tym:				of which:
Schronienie	8571,0	11222,7	13568,5	Shelter
Posiłek	25824,9	24339,3	22086,5	Meals
Ubranie	80,4	70,1	51,9	Clothing
Sprawienie pogrzebu	730,5	836,4	744,8	Burial
Usługi opiekuńcze i specja- listyczne usługi opiekuńcze	36430,2	36857,2	41474,8	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpo- wiednich warunków miesz- kaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	130,6	159,6	113,6	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 18 na str. 43. ^b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Ź r ó d ł o: dane Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

^a See methodological notes, item 18 on page 43. ^b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of Social Policy Department of the Pomorskie Voivodship Office in Gdańsk.

TABL. 41(49). BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)

PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	322	324	321	<i>Libraries (as of 31 XII)</i>
w tym na wsi	192	194	191	<i>of which in rural areas</i>
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	77	79	83	<i>Library service points (as of 31 XII)</i>
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII):				<i>Collection (as of 31 XII):</i>
w tys. wol.	5431,7	5430,0	5342,1	<i>in thousand vol.</i>
w tym na wsi	2097,3	2099,6	2067,3	<i>of which in rural areas</i>
na 1000 ludności	2360	2353	2307	<i>per 1000 population</i>
Czytelnicy ^a w tys.	375,6	379,4	374,9	<i>Borrowers ^a in thousands</i>
w tym na wsi	71,4	72,7	70,8	<i>of which in rural areas</i>
na 1000 ludności	163	165	162	<i>per 1000 population</i>
Wypożyczenia ^{ab} :				<i>Loans ^{ab}:</i>
w tys. wol.	5821,9	5574,2	5384,3	<i>in thousand vol.</i>
w tym na wsi	1370,1	1354,1	1256,9	<i>of which in rural areas</i>
na 1 czytelnika w wol.	15,5	14,7	14,4	<i>per borrower in vol.</i>
na 1000 ludności	2533	2419	2329	<i>per 1000 population</i>
Liczba ludności na 1 bibliotekę	7149	7123	7214	<i>Population per library</i>

a Łącznie z punktami bibliotecznymi; przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej. b W 2014 r. bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

a Including library service points; assigned to urban or rural areas according to the parent entity's registered office. b In 2014 excluding interlibrary lending.

TABL. 42(50). MUZEA

MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	69	73	78	<i>Museums with branches (as of 31 XII)</i>
Muzealia (stan w dniu 31 XII) w tys.	590,2	615,5	631,4	<i>Museum exhibits (as of 31 XII) in thousands</i>
Wystawy czasowe	314	351	380	<i>Temporary exhibitions</i>
własne ^a	209	247	272	<i>own ^a</i>
obce ^b	105	104	108	<i>external ^b</i>
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	2149,1	2382,7	2907,4	<i>Museum and exhibition visitors in thousands</i>
w tym młodzież szkolna ^c	280,3	343,8	331,7	<i>of which primary and secondary school students ^c</i>
na 1000 ludności	935	1034	1258	<i>per 1000 population</i>

a W kraju. b Krajowe i z zagranicy. c Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

a In Poland. b Domestic and foreign. c Visiting museums in organized groups.

TABL. 43(51). GALERIE SZTUKI
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Galerie (stan w dniu 31 XII) ...	24	21	20	<i>Galleries (as of 31 XII)</i>
Wystawy ^a	289	308	292	<i>Exhibitions ^a</i>
w tym z zagranicy				<i>of which foreign</i>
Ekspozycje ^a	320	329	304	<i>Expositions ^a</i>
Zwiedzający ^a w tys.	275,5	236,7	305,4	<i>Visitors ^a in thousands</i>

a W kraju.

a In Poland.

TABL. 44(52). TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne (stan w dniu 31 XII)	13	14	14	<i>Theatres and music institutions (as of 31 XII)</i>
Miejsca na widowni w stałej sali (stan w dniu 31 XII)	9206	8864	13801	<i>Seats in fixed halls (as of 31 XII)</i>
na 1000 ludności	4,0	3,8	6,0	<i>per 1000 population</i>
Przedstawienia i koncerty ^a ...	2741	3182	3449	<i>Performances and concerts ^a</i>
Widzowie i słuchacze ^a :				<i>Audience ^a:</i>
w tys.	884,7	1035,3	1149,2	<i>in thousands</i>
na 1000 ludności	385	449	497	<i>per 1000 population</i>
na 1 przedstawienie (koncert)	323	325	333	<i>per performance (concert)</i>

a Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

a Data concern activity performed in the Voivodship, including outdoor events.

TABL. 45(53). KINA STAŁE
INDOOR CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	26	24	27	<i>Cinemas (as of 31 XII)</i>
w tym multiplexy	4	4	4	<i>of which multiplexes</i>
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII)	16906	17461	19603	<i>Seats (as of 31 XII)</i>
w tym multiplexy	8431	8415	8374	<i>of which multiplexes</i>
na 1000 ludności	7,3	7,6	8,5	<i>per 1000 population</i>
Seanse	116695	130831	139702	<i>Screenings</i>
w tym multiplexy	61641	71752	64546	<i>of which multiplexes</i>
na 1 kino	4488	5451	5174	<i>per cinema</i>
Widzowie	3020666	3637022	3876131	<i>Audience</i>
w tym multiplexy	1581239	1969989	1765168	<i>of which multiplexes</i>
na 1000 ludności	1314	1578	1677	<i>per 1000 population</i>
na 1 kino	116179	151543	143560	<i>per cinema</i>
na 1 seans	26	28	28	<i>per screening</i>

TABL. 46(54). BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI ^a
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016		SPECIFICATION
			bez uwzględnienia imputacji <i>excluding imputation</i>	z uwzględnieniem imputacji <i>including imputation</i>	
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	1450	1512	1548	1602	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	536	564	565	580	<i>of which open all year</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Hotele	182	188	192	193	<i>Hotels</i>
Pensjonaty	39	41	38	41	<i>Boarding houses</i>
Inne obiekty hotelowe	89	89	90	97	<i>Other hotel facilities</i>
Ośrodki wczasowe	212	223	231	236	<i>Holiday centres</i>
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	41	42	41	42	<i>Training-recreation centres</i>
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	97131	101739	107291	110571	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	39623	41617	41592	42424	<i>of which open all year</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Hotele	18152	19113	19769	19872	<i>Hotels</i>
Pensjonaty	1642	1729	1645	1774	<i>Boarding houses</i>
Inne obiekty hotelowe	5019	5298	5371	5791	<i>Other hotel facilities</i>
Ośrodki wczasowe	25022	25806	26647	27222	<i>Holiday centres</i>
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	6825	6610	6727	6891	<i>Training-recreation centres</i>
Korzystający z noclegów	2197688	2439185	2620573	2672714	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni	430308	451860	497840	504565	<i>of which foreign tourists</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Hotele	1192930	1299289	1423640	1430379	<i>Hotels</i>
Pensjonaty	52632	53177	52698	57333	<i>Boarding houses</i>
Ośrodki wczasowe	236344	257397	272536	278246	<i>Holiday centres</i>
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	102191	111053	97170	99337	<i>Training-recreation centres</i>
Udzielone noclegi	7093131	7880472	8518852	8718215	Nights spent
w tym turystom zagranicznym	1069581	1122055	1250970	1269566	<i>of which foreign tourists</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Hotele	2504041	2724768	3016411	3030696	<i>Hotels</i>
Pensjonaty	126888	134528	136589	148435	<i>Boarding houses</i>
Ośrodki wczasowe	1499967	1673800	1747187	1784416	<i>Holiday centres</i>
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	476636	508204	500974	513961	<i>Training-recreation centres</i>

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 1 na str. 44.

a See methodological notes, item 1 on page 44.

TABL. 47(55). KLUBY SPORTOWE

Stan w dniu 31 XII

SPORTS CLUBS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2016	SPECIFICATION
Kluby	596	749	<i>Clubs</i>
Sekcje	988	1205	<i>Sections</i>
Członkowie	46147	51617	<i>Members</i>
Ćwiczący	41523	50722	<i>Persons practising sports</i>
w tym kobiety	11340	13594	<i>of which females</i>
w wieku do 18 lat	30006	36876	<i>up to the age of 18</i>

TABL. 48(56). POJAZDY SAMOCHODOWE I MOTOROWERY ZAREJESTROWANE

Stan w dniu 31 XII

REGISTERED ROAD VEHICLES AND MOPEDS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Samochody osobowe w tys. szt.	1193,8	1237,9	1295,0	<i>Passenger cars in thousand units</i>
na 1000 ludności	519	536	559	<i>per 1000 population</i>
Autobusy w tys. szt.	6,7	7,1	7,5	<i>Buses in thousand units</i>
na 1000 ludności	3	3	3	<i>per 1000 population</i>
Motocykle w tys. szt.	61,5	66,6	71,3	<i>Motorcycles in thousand units</i>
na 1000 ludności	27	29	31	<i>per 1000 population</i>
Motorowery w tys. szt.	69,8	72,2	74,2	<i>Mopeds in thousand units</i>
na 1000 ludności	30	31	32	<i>per 1000 population</i>

Źródło: dane Ministerstwa Cyfryzacji.

Source: data of the Ministry of Digital Affairs.

TABL. 49(57). ABONENCI TELEFONICZNI ^a

Stan w dniu 31 XII

TELEPHONE SUBSCRIBERS ^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne w tys.	340,6	319,9	301,5	<i>Telephone main line in thousands</i>
w tym abonenci prywatni ^b	242,8	228,6	221,4	<i>of which private subscribes ^b</i>
miasta	299,0	276,7	260,3	<i>urban areas</i>
w tym abonenci prywatni ^b	209,8	193,8	183,1	<i>of which private subscribes ^b</i>
wieś	41,6	43,2	41,1	<i>rural areas</i>
w tym abonenci prywatni ^b	32,9	34,8	38,2	<i>of which private subscribes ^b</i>
na 1000 ludności	148,0	138,6	130,2	<i>per 1000 population</i>

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

a Data concern operators of public telecommunication network. b Possessing telephones installed in private dwellings.

TABL. 50(58). SKLEPY ^a WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW

Stan w dniu 31 XII

SHOPS ^a BY ORGANIZATIONAL FORM AND PETROL STATIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
Sklepy	20523	21395	22010	Shops
Domy towarowe	2	2	1	Department stores
Domy handlowe	9	9	7	Trade stores
Supermarkety	402	422	426	Supermarkets
Hipermarkety	38	36	36	Hypermarkets
Sklepy powszechnie	277	265	280	Grocery stores
Sklepy wyspecjalizowane	2211	2325	2511	Specialized stores
Pozostałe sklepy ^b	17584	18336	18749	Other shops ^b
Stacje paliw	372	360	377	Petrol stations

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 i 3 na str. 46. ^b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

^a See methodological notes, item 2 and 3 on page 46. ^b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including generally available pharmacies.

TABL. 51(59). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW

EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na	Powiaty	Woje-
		Total	Gminas ^a	prawach powiatu Cities with powiat status	Powiat	wództwo Voivodship
		w tys. zł in PLN thousands				
OGÓŁEM	2014	12041222	5214571	4619637	1388247	818767
TOTAL	2015	12087482	5326707	4545607	1412977	802190
	2016	13065402	6191116	4732175	1435959	706152
w tym: of which:						
Turystyka	2014	71053	47076	18937	808	4232
Tourism	2015	38529	20578	9958	4259	3734
	2016	33840	13972	13978	437	5454
Gospodarka mieszkaniowa ...	2014	394024	165034	188855	19568	20567
Dwelling economy	2015	429056	155250	250887	15549	7370
	2016	426028	173288	215129	20607	17004
Bezpieczeństwo publiczne	2014	229094	72327	86470	69961	337
i ochrona przeciwpożarowa	2015	242010	79280	93016	69377	337
Public safety and fire care	2016	232035	66097	92958	72049	932
Oświata i wychowanie	2014	3565973	1830723	1265254	439027	30969
Education	2015	3671370	1891613	1309057	441525	29174
	2016	3788866	1948305	1363783	447678	29100

^a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 51(59). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW (dok.)

EXPENDITURE OF LOCAL GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem	Gminy ^a	Miasta na	Powiaty	Woje-	
		Total	Gminas ^a	prawach powiatu	Powiaty	wództwo	
		w tys. zł in PLN thousands					Voivodship
Ochrona zdrowia	2014	192796	34258	43459	63812	51268	
Health care	2015	175117	33736	40877	59259	41245	
	2016	151009	32811	41862	45879	30458	
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	2014	1782719	979094	477657	280068	45900	
Social assistance and other tasks in sphere of social policy	2015	1808914	996923	499946	283239	28805	
	2016	3117715	1970796	821045	300923	24952	
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2014	725441	406284	313477	4968	712	
Municipal economy and environmental protection	2015	805542	458275	339169	6530	1567	
	2016	798634	450871	342020	4300	1442	
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2014	529699	189153	252308	7193	81045	
Culture and protection of national heritage	2015	452137	160592	196838	7498	87209	
	2016	454339	174600	183687	7076	88977	
Kultura fizyczna	2014	309770	127111	172704	3285	6670	
Physical education	2015	297423	123455	162019	5950	5998	
	2016	344841	133772	196385	9073	5610	

a Bez wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 52(60). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH ORAZ WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^aASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS AND RATE OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE ASCERTAINED CRIMES				
O G Ó Ł E M	54739	49050	46072	T O T A L
w tym przestępstwa:				of which offences:
o charakterze kryminalnym	38393	33672	31431	criminal
o charakterze gospodarczym	10602	9520	8732	commercial
drogowe	4320	4133	4076	traffic
Z liczby ogółem rodzaje przestępstw:				Of total number type of offence:
przeciwko życiu i zdrowiu				against life and health
– art. 148-162 kk	1197	1063	1179	– Art. 148-162 Criminal Code
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji				against public safety and safety in transport – Art. 163-180
– art. 163-180 kk	4397	4484	4698	Criminal Code

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 48 i ust. 3 na str. 49.

a See methodological notes, item 2 on page 48 and item 3 on page 49.

TABL. 52(60). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH ORAZ WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a (cd.)

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS AND RATE OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE (dok.) <i>ASCERTAINED CRIMES (cont.)</i>				
Z liczby ogółem rodzaje przestępstw (dok.):				<i>Of total number type of offence (cont.):</i>
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189-196 kk	1630	1452	1615	<i>against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189-196 Criminal Code</i>
przeciwko rodzinie i opiece – art. 206-211 kk	2074	1570	1312	<i>against the family and guardianship – Art. 206-211 Criminal Code</i>
przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222-231 kk ^b	1526	1867	1270	<i>against the activities of state institutions and local government – Art. 222-231 Criminal Code^b</i>
przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232-247 kk	1166	1225	1026	<i>against the judiciary – Art. 232-247 Criminal Code</i>
przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270-277 kk ^c ...	2996	2855	2288	<i>against the reliability of documents – Art. 270-277 Criminal Code^c</i>
przeciwko mieniu – art. 278-295 kk ^d	32681	29124	27046	<i>against property – Art. 278-295 Criminal Code^d</i>
przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296-309 kk ^e	709	547	530	<i>against economic activity – Art. 296-309 Criminal Code^e</i>
przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310-315 kk	192	195	203	<i>against money and securities trading – Art. 310-315 Criminal Code</i>
z ustaw szczególnych: o przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. 2003 Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. 2012 poz. 124)	2367	2153	2511	<i>by specific law: on Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198, with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2012 item 124)</i>
WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI w % <i>RATE OF DETECTABILITY in %</i>				
OGÓŁEM	62,2	59,1	61,9	TOTAL
w tym przestępstwa:				<i>of which offences:</i>
o charakterze kryminalnym	51,7	47,1	51,5	<i>criminal</i>
o charakterze gospodarczym	81,8	78,8	75,9	<i>commercial</i>
drogowe	98,4	98,4	98,4	<i>traffic</i>
Z liczby ogółem rodzaje przestępstw:				<i>Of total number type of offence:</i>
przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148-162 kk	78,0	77,3	80,4	<i>against life and health – Art. 148-162 Criminal Code</i>

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 48 i ust. 3 na str. 49. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”. c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

a See methodological notes, item 2 on page 48 and item 3 on page 49. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managingpost and corruption in sport) in the section “Against economic activity”. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). e Excluding corruption under Art. 296a and 296b of the Criminal Code.

TABL. 52(60). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH ORAZ WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a (dok.)

ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS AND RATE OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2015	2016	SPECIFICATION
WSKAŹNIK WYKRYWALNOŚCI w % (dok.) <i>RATE OF DETECTABILITY in % (cont.)</i>				
Z liczby ogółem rodzaje przestępstw (dok.):				<i>Of total number type of offences (cont.):</i>
przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163-180 kk	98,0	98,1	98,0	<i>against public safety and safety in transport – Art. 163-180 Criminal Code</i>
przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189-196 kk	85,2	83,7	83,6	<i>against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189-196 Criminal Code</i>
przeciwko rodzinie i opiece – art. 206-211 kk	98,9	99,1	99,5	<i>against the family and guardianship – Art. 206-211 Criminal Code</i>
przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222-231 kk ^b	98,0	96,5	94,7	<i>against the activities of state institutions and local government – Art. 222-231 Criminal Code^b</i>
przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232-247 kk	99,1	98,9	98,3	<i>against the judiciary – Art. 232-247 Criminal Code</i>
przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270-277 kk ^c ...	68,9	66,6	67,0	<i>against the reliability of documents – Art. 270-277 Criminal Code^c</i>
przeciwko mieniu – art. 278-295 kk ^d	47,3	41,7	45,1	<i>against property – Art. 278-295 Criminal Code^d</i>
przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296-309 kk ^e	80,3	84,1	88,1	<i>against economic activity – Art. 296-309 Criminal Code^e</i>
przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310-315 kk	9,4	9,2	7,9	<i>against money and securities trading – Art. 310-315 Criminal Code</i>
z ustaw szczególnych: o przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (tekst jednolity Dz. U. 2003 Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (tekst jednolity Dz. U. 2012 poz. 124)	94,7	93,9	94,0	<i>by specific law: on Counteracting Drug Addiction laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198, with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2012 item 124)</i>

a Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 48 i ust. 3 na str. 49. b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”. c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku.

a See methodological notes, item 2 on page 48 and item 3 on page 49. b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managingpost and corruption in sport) in the section “Against economic activity”. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). e Excluding corruption under Art. 296a and 296b of the Criminal Code.

Source: data of the Voivodship Police Headquarters in Gdańsk.

TABL. 53(61). PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)

GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2012	2013	2014	2012	2013	2014
	w mln zł in PLN millions			w % in %		
O G Ó Ł E M	94537	95039	97833	x	x	x
TOTAL						
W tym wartość dodana brutto	83754	84369	86749	100,0	100,0	100,0
Of which gross value added						
w tym sektor: <i>of which sector:</i>						
przedsiębiorstw	42328	42764	44045	50,5	50,7	50,8
<i>non-financial corporations</i>						
instytucji rządowych i samorządowych	11884	12141	12700	14,2	14,4	14,6
<i>general government</i>						
gospodarstw domowych	25936	25592	26099	31,0	30,3	30,1
<i>households</i>						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1961	2050	2093	2,3	2,4	2,4
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>						
Przemysł	22493	21660	22173	26,9	25,7	25,6
<i>Industry</i>						
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	19156	18261	19098	22,9	21,6	22,0
<i>of which manufacturing</i>						
Budownictwo	7280	6935	7401	8,7	8,2	8,5
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; trans- port i gospodarka maga- zynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja	24621	25083	25210	29,4	29,7	29,1
<i>Trade; repair of motor vehicles ^Δ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ; information and communication</i>						
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ	7564	7963	8161	9,0	9,4	9,4
<i>Financial and insurance activities; real estate activities</i>						
Pozostałe usługi	19836	20679	21711	23,7	24,5	25,0
<i>Other services</i>						
NA 1 MIESZKAŃCA ^a	41341	41457	42558	x	x	x
PER CAPITA ^a						

a W złotych.

a In PLN.

TABL. 54(62). PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW (ceny bieżące)
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	SPECIFICATION
	w mln zł in PLN millions			
Produkcja globalna	210050	208082	213217	Gross output
Zużycie pośrednie	126296	123713	126467	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	83754	84369	86749	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	34540	35595	37521	of which cost of employment
Nadwyżka operacyjna brutto	48687	48700	49071	Gross operating surplus

TABL. 55(63). NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	2014	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w mln zł	62073	63024	65033	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	27145	27492	28290	per capita in PLN
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w mln zł	57705	58450	59887	in PLN millions
na 1 mieszkańca w zł	25234	25497	26051	per capita in PLN

TABL. 56(64). PRODUKT KRAJOWY BRUTTO WEDŁUG PODREGIONÓW (ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT BY SUBREGIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem Total			Na 1 mieszkańca Per capita		
		w mln zł in PLN millions	Polska = =100 Poland = =100	województwo =100 Voivodship = =100	w zł in PLN	Polska = =100 ^a Poland = =100 ^a	województwo =100 ^b Voivodship = =100 ^b
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	2012	94537	5,8	100,0	41341	97,8	100,0
	2013	95039	5,7	100,0	41457	96,3	100,0
	2014	97833	5,7	100,0	42558	95,2	100,0
Podregiony: Subregions:							
Chojnicki	2012	6086	0,4	6,4	27130	64,2	65,6
	2013	6115	0,4	6,4	27241	63,3	65,7
	2014	6422	0,4	6,6	28591	64,0	67,2
Gdański	2012	16319	1,0	17,3	29998	70,9	72,6
	2013	17170	1,0	18,1	31190	72,5	75,2
	2014	18271	1,1	18,7	32774	73,3	77,0
Słupski	2012	10805	0,7	11,4	32078	75,9	77,6
	2013	10862	0,7	11,4	32286	75,0	77,9
	2014	11365	0,7	11,6	33851	75,8	79,5
Starogardzki	2012	14436	0,9	15,3	33246	78,6	80,4
	2013	14665	0,9	15,4	33802	78,5	81,5
	2014	15525	0,9	15,9	35809	80,1	84,1
Trójmiejski	2012	46891	2,9	49,6	62743	148,4	151,8
	2013	46227	2,8	48,6	61868	143,8	149,2
	2014	46250	2,7	47,3	61880	138,5	145,4

ab Relacja do średniej: a – krajowej, b – wojewódzkiej.

ab Relation to: a – national average, b – Voivodship average.

TABL. 57(65). WARTOŚĆ DODANA BRUTTO WEDŁUG RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI (ceny bieżące)
GROSS VALUE ADDED BY KINDS OF ACTIVITIES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>	Przemysł <i>Industry</i>	Budownictwo <i>Construction</i>	Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospodarka magazyno- wa; zakwa- terowanie i gas- tronomia ^Δ ; informacja i komunikacja <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ; transportation and storage; accommodation and catering^Δ; information and communication</i>	Działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ <i>Financial and insurance activities; real estate activities</i>	Pozostałe usługi <i>Other services</i>
WOJEWÓDZTWO	2012	83754	1961	22493	7280	24621	7564	19836
VOIVODSHIP	2013	84369	2050	21660	6935	25083	7963	20679
	2014	86749	2093	22173	7401	25210	8161	21711
Podregiony: Subregions:								
Chojnicki	2012	5392	356	1268	445	1362	455	1506
	2013	5429	372	1323	395	1328	446	1566
	2014	5694	380	1431	457	1359	457	1610
Gdański	2012	14458	518	3492	1854	4417	1131	3046
	2013	15242	542	3753	1768	4730	1218	3232
	2014	16201	553	4228	1948	4735	1263	3474
Słupski	2012	9573	501	2787	688	2367	686	2544
	2013	9643	524	2819	675	2308	709	2608
	2014	10078	535	3163	703	2258	729	2689
Starogardzki ...	2012	12789	562	4941	857	2907	902	2621
	2013	13019	588	5055	852	2842	923	2758
	2014	13767	600	5548	943	2790	955	2930
Trójmiejski	2012	41543	23	10005	3437	13568	4389	10120
	2013	41037	24	8710	3246	13875	4667	10516
	2014	41010	25	7803	3351	14068	4756	11007

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R.
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia geodezyjna ^a na 1 mieszkańca w m ² Geodetic area ^a per capita in m ²					Powierzchnia o szczególnej wartości przyrodniczych prawnie chroniona ^b Area of special nature value under legal protection ^b	
	ogółem total	w tym of which				w % powierzchni ogółem in % of total area	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²
		użytki rolne agricultural land	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione forest and wooded land	grunty pod wodami land under waters	grunty zabudowane i zurbanizowane built-up and urbanized areas		
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	7907,3	3975,5	2970,0	324,4	423,3	32,7	2584
Podregion chojnicki Subregion	18204,3	7342,8	9115,1	691,6	617,9	39,2	7132
Powiaty: Powiats:							
chojnicki.....	14071,0	5193,9	7430,4	661,0	487,5	58,8	8270
człuchowski	27742,4	11585,2	14158,2	581,7	764,2	10,6	2938
kościerski	16241,5	6889,1	7400,9	820,0	678,3	54,9	8912
Podregion gdański Subregion	7741,2	4284,6	2301,8	464,9	480,6	44,0	3410
Powiaty: Powiats:							
gdański	7107,7	4938,3	1360,7	142,2	484,8	49,0	3480
kartuski	8549,1	4695,5	2674,8	449,9	488,6	49,2	4210
nowodworski	18644,3	11434,6	1553,7	4415,3	814,6	25,1	4676
pucki	6831,4	3655,0	2201,0	30,4	597,2	45,4	3102
wejherowski	6078,1	2716,1	2735,0	143,8	370,4	45,8	2782
Podregion słupski Subregion	15637,3	6960,0	6971,2	604,4	600,4	22,5	3514
Powiaty: Powiats:							
bytowski	27806,1	10419,6	14915,1	904,6	766,7	20,8	5793
lęborski	10668,7	4984,4	4440,5	433,8	538,1	27,8	2961
słupski	23393,1	11858,6	8762,7	1039,9	852,4	22,8	5341
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:							
Słupsk	469,4	167,2	61,6	3,0	232,6	-	-

a Stan w dniu 1 I 2017 r. b Stan w dniu 31 XII; patrz uwagi metodyczne, ust. 4 na str. 17.

a As of 1 I 2017. b As of 31 XII; see methodological notes, item 4 on page 17.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Powierzchnia geodezyjna ^a na 1 mieszkańca w m ² Geodetic area ^a per capita in m ²					Powierzchnia o szczególnej wartości przyrodniczej prawnie chroniona ^b Area of special nature value under legal protection ^b	
	ogółem total	w tym of which				w % powierzchni ogółem in % of total area	na 1 mieszkańca w m ² per capita in m ²
		użytki rolne agricultural land	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione forest and wooded land	grunty pod wodami land under waters	grunty zabudowane i zurbanizowane built-up and urbanized areas		
Podregion starogardzki Subregion	9471,7	6120,1	2405,6	251,5	476,8	27,4	2593
Powiaty: Powiats:							
kwidziński	9997,0	6444,6	2434,6	381,7	486,9	31,0	3100
malborski	7721,0	6552,0	223,1	195,1	506,3	8,3	637
starogardzki	10551,5	5015,8	4582,7	274,7	473,0	42,4	4478
sztumski	17295,6	12768,8	3189,1	322,6	643,8	22,4	3876
tczewski	6018,1	4438,2	908,4	137,4	396,6	12,7	764
Podregion trójmiejski Subregion	554,3	140,9	161,1	22,5	210,3	28,0	155
Miasta na prawach powiatu: Cities with powiat status:							
Gdańsk	564,9	184,0	105,4	28,1	224,0	25,0	141
Gdynia	547,1	78,7	252,3	15,1	186,8	32,3	177
Sopot	468,9	16,6	251,0	1,1	194,3	40,8	192

a Stan w dniu 1 I 2017 r. b Stan w dniu 31 XII; patrz uwagi metodyczne, ust. 4 na str. 17.

a As of 1 I 2017. b As of 31 XII; see methodological notes, item 4 on page 17.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi <i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground</i>		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a <i>Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a</i>	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w t/r <i>Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in t/r</i>		Odpady Waste	
	na 1 mieszkańca w m ³ per capita in m ³	w tym oczyszczane w % wymagających oczyszczania of which treated in % of requiring treatment		pyłowych particulates	gazowych (bez dwutlenku węgla) gases (excluding carbon dioxide)	wytworzone w ciągu roku (bez komunalnych) na 1 km ² w t generated during the year (excluding municipal waste) per 1 km ² in t	komunalne zebrane ^b z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg municipal collected ^b from households per capita in kg
WOJEWÓDZTWO ... VOIVODSHIP	56,6	99,9	83,3	1864	23991	114,3	183,9
Podregion chojnicki	31,6	99,9	79,7	61	807	9,2	170,6
Subregion							
Powiaty:							
<i>Powiats:</i>							
chojnicki	33,0	99,9	81,9	13	266	4,3	170,6
człuchowski	38,4	100,0	85,5	22	218	4,6	153,7
kościerski	24,2	100,0	72,0	26	323	21,0	207,3
Podregion gdański	31,4	99,9	72,4	79	1048	148,3	181,3
Subregion							
Powiaty:							
<i>Powiats:</i>							
gdański	29,0	100,0	76,8	-	18	11,6	201,4
kartuski	24,5	100,0	57,2	9	138	33,6	171,3
nowodworski	39,1	100,0	63,5	8	93	795,4	205,6
pucki	52,4	100,0	86,4	13	137	106,3	198,4
wejherowski	27,3	99,7	75,6	49	662	13,0	165,9
Podregion słupski	41,1	98,9	86,5	247	1830	44,0	174,1
Subregion							
Powiaty:							
<i>Powiats:</i>							
bytowski	24,9	100,0	79,8	53	323	34,6	100,7
lęborski	43,9	100,0	82,0	23	512	117,6	195,5
słupski	46,5	96,8	85,6	16	234	21,9	161,0
Miasto na prawach powiatu:							
<i>City with powiat status:</i>							
Słupsk	47,1	100,0	96,3	155	761	500,0	235,3

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe; ludność ogółem – na podstawie bilansu. ^b Zmieszane bez wyselekcjonowanych.

^a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data; total population – based on balance. ^b Mixed excluding collected separately.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi <i>Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground</i>		Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a <i>Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a</i>	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w t/r <i>Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in t/r</i>		Odpady Waste	
	na 1 mieszkańca w m ³ per capita in m ³	w tym oczyszczane w % wymagających oczyszczania of which treated in % of requiring treatment		pyłowych particulates	gazowych (bez dwutlenku węgla) gases (excluding carbon dioxide)	wytworzone w ciągu roku (bez komunalnych) na 1 km ² w t generated during the year (excluding municipal waste) per 1 km ² in t	komunalne zebrane ^b z gospodarstw domowych na 1 mieszkańca w kg municipal collected ^b from households per capita in kg
Podregion starogardzki Subregion	121,7	100,0	78,7	1141	11259	183,7	188,7
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
kwidziński	474,5	100,0	83,4	957	7025	732,9	141,4
malborski	33,1	100,0	84,5	81	697	92,3	243,9
starogardzki	47,7	100,0	70,1	80	1335	34,9	196,9
sztumski	31,5	99,8	67,0	3	296	11,9	134,8
tczewski	28,9	100,0	85,8	20	1906	58,0	202,7
Podregion trójmiejski Subregion	52,6	100,0	94,1	336	9047	476,4	189,4
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>							
Gdańsk	57,0	100,0	94,1	260	6666	1328,2	175,6
Gdynia	44,8	99,9	93,9	76	2370	468,9	213,1
Sopot	50,8	100,0	95,8	-	11	-	203,1

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – dane szacunkowe; ludność ogółem – na podstawie bilansu.
^b Zmieszane bez wyselekcjonowanych.

^a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data; total population – based on balance. ^b Mixed excluding collected separately.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność ^a Population ^a							Kobiety na 100 męż- czyzn ^a Females per 100 males ^a
	ogółem total	na 1 km ² per 1 km ²	w miastach <i>in urban areas</i>	w wieku <i>of age</i>				
				przed- produk- cyjnym <i>pre- -working</i>	produk- cyjnym <i>working</i>	poproduk- cyjnym <i>post- -working</i>	nieproduk- cyjnym na 100 osób w wieku produk- cyjnym <i>non- -working age per 100 persons of working age</i>	
WOJEWÓDZTWO ... VOIVODSHIP	2315611	126	64,2	19,4	61,6	19,0	62,3	105
Podregion chojnicki Subregion	225505	55	46,2	21,0	62,1	16,9	61,0	102
Powiaty: Powiats:								
chojnicki	96952	71	56,9	21,0	61,8	17,2	61,7	103
człuchowski	56782	36	44,2	19,2	63,2	17,6	58,3	102
kościerski	71771	62	33,2	22,4	61,6	16,0	62,3	100
Podregion gdański Subregion	573971	129	37,3	22,8	62,4	14,8	60,3	102
Powiaty: Powiats:								
gdański	111675	141	27,0	22,3	63,4	14,3	57,6	103
kartuski	131071	117	16,2	25,6	61,2	13,3	63,5	100
nowodworski	36018	54	31,3	18,7	63,8	17,5	56,8	102
pucki	83752	146	34,1	21,7	62,7	15,6	59,5	102
wejherowski	211455	165	58,1	22,5	62,2	15,3	60,7	102
Podregion słupski Subregion	335447	64	53,1	18,9	62,5	18,7	60,1	104
Powiaty: Powiats:								
bytowski	78834	36	35,1	20,8	63,0	16,3	58,8	101
lęborski	66177	94	59,1	19,7	62,6	17,7	59,7	103
słupski	98501	43	19,8	19,6	63,7	16,7	57,0	100
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:								
Słupsk	91935	2131	100,0	15,9	60,6	23,5	65,0	112

a Stan w dniu 31 XII.

a As of 31 XII.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność ^a Population ^a							Kobiety na 100 męż- czyzn ^a Females per 100 males ^a
	ogółem total	na 1 km ² per 1 km ²	w miastach in urban areas	w wieku of age			nieproduk- cyjnym na 100 osób w wieku produk- cyjnym non- -working age per 100 persons of working age	
				przed- produk- cyjnym pre- -working	produk- cyjnym working	poproduk- cyjnym post- -working		
				w % ogółu ludności in % of total population				
Podregion starogardzki Subregion	433094	106	56,1	20,1	62,8	17,1	59,2	103
Powiaty: Powiats:								
kwidzyński	83495	100	56,7	20,4	63,2	16,4	58,3	101
malborski	64011	130	67,2	18,6	62,7	18,7	59,5	105
starogardzki	127502	95	48,4	20,7	62,8	16,5	59,3	103
sztumski	42250	58	37,1	19,7	63,9	16,4	56,5	101
tczewski	115836	166	64,9	20,0	62,2	17,8	60,8	103
Podregion trójmiejski Subregion	747594	1804	100,0	16,3	59,7	24,0	67,4	111
Miasta na prawach powiatu: Cities with powiat status:								
Gdańsk	463754	1770	100,0	16,7	60,1	23,2	66,5	111
Gdynia	246991	1828	100,0	16,1	59,5	24,4	68,2	112
Sopot	36849	2132	100,0	12,3	57,8	29,9	72,9	115

a Stan w dniu 31 XII.

a As of 31 XII.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa <i>Marriages</i>	Rozwody <i>Divorces</i>	Urodzenia żywe <i>Live births</i>	Zgony <i>Deaths</i>	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych <i>Infant deaths per 1000 live births</i>	Przyrost naturalny <i>Natural increase</i>	Saldo migracji wewnętrz- nych i zagranicz- nych na pobyt stały <i>Internal and international net migration for permanent residence</i>
	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>					na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	5,4	1,7	11,2	9,1	3,6	2,0	1,5
Podregion chojnicki Subregion	5,8	1,6	11,5	8,3	3,5	3,2	-1,7
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
chojnicki	5,8	1,8	11,5	7,9	5,4	3,5	-0,7
człuchowski	5,6	1,6	9,4	8,9	5,6	0,5	-3,2
kościerski	5,8	1,3	13,2	8,3	-	4,9	-2,0
Podregion gdański Subregion	5,6	1,4	13,1	7,4	4,4	5,7	6,9
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
gdański	5,2	1,6	12,4	6,5	5,8	5,9	15,8
kartuski	6,3	1,0	15,5	6,8	2,5	8,7	8,1
nowodworski	4,5	1,6	9,5	9,9	-	-0,4	-2,9
pucki	5,7	1,2	11,1	8,0	5,4	3,1	5,1
wejherowski	5,5	1,6	13,5	7,7	5,3	5,8	3,8
Podregion słupski Subregion	5,1	1,9	10,0	9,6	4,2	0,3	-1,2
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
bytowski	6,0	1,5	11,5	8,7	3,3	2,8	-1,5
lęborski	5,1	2,1	10,1	9,4	6,0	0,7	-1,7
słupski	4,9	1,8	9,6	9,2	4,2	0,5	1,7
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>							
Słupsk	4,7	2,3	8,9	11,1	3,7	-2,3	-3,8

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa <i>Marriages</i>	Rozwody <i>Divorces</i>	Urodzenia żywe <i>Live births</i>	Zgony <i>Deaths</i>	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych <i>Infant deaths per 1000 live births</i>	Przyrost naturalny <i>Natural increase</i>	Saldo migracji wewnętrz- nych i zagranicz- nych na pobyt stały <i>Internal and international net migration for permanent residence</i>
	na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>					na 1000 ludności <i>per 1000 population</i>	
Podregion starogardzki <i>Subregion</i>	5,1	1,4	10,0	9,1	2,8	1,0	-1,5
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
kwidzyński	5,0	1,4	9,7	8,9	2,5	0,9	-0,9
malborski	4,4	1,7	9,0	9,9	5,2	-1,0	-2,0
starogardzki	5,6	1,3	11,0	8,7	1,4	2,3	-0,7
sztumski	4,7	1,2	9,1	8,5	2,6	0,7	-4,6
tczewski	5,3	1,5	10,2	9,5	3,4	0,7	-1,4
Podregion trójmiejski <i>Subregion</i>	5,3	1,9	10,8	10,5	3,2	0,3	1,4
Miasta na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>							
Gdańsk	5,3	2,0	11,9	10,4	3,5	1,4	2,7
Gdynia	5,4	1,8	9,4	10,4	2,2	-1,1	-0,2
Sopot	4,5	1,6	7,6	12,4	7,1	-4,8	-3,7

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ^a Employed persons ^a					
	ogółem total	w tym kobiety of which women	z liczby ogółem w % of total number in %			
			rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł i budow- nictwo industry and construction	handel; napra- wa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowa- nie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommo- dation and catering ^Δ ; information and communication	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozostałe usługi ^b financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b
na 1000 ludności per 1000 population						
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	238	121	1,2	32,9	25,9	39,9
Podregion chojnicki Subregion	196	97	3,7	40,5	21,7	34,1
Powiaty: Powiats:						
chojnicki	205	98	2,4	41,5	24,7	31,4
człuchowski	192	95	8,7	37,4	15,1	38,9
kościerski	185	96	1,5	41,5	22,8	34,2
Podregion gdański Subregion	169	88	1,3	38,7	26,3	33,7
Powiaty: Powiats:						
gdański	210	101	1,0	36,4	33,9	28,7
kartuski	181	89	0,9	47,5	21,9	29,6
nowodworski	125	69	3,0	31,4	21,5	44,1
pucki	165	85	1,4	37,2	25,7	35,7
wejherowski	149	84	1,4	35,5	24,9	38,2

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, persons tending private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations. b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ^a Employed persons ^a					
	ogółem total	w tym kobiety of which women	z liczby ogółem w % of total number in %			
			rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł i budow- nictwo industry and construction	handel; napra- wa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowa- nie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommo- dation and catering ^Δ ; information and communication	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozostałe usługi ^b financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b
na 1000 ludności per 1000 population						
Podregion słupski Subregion	216	113	2,8	43,4	17,1	36,8
Powiaty: Powiats:						
bytowski	193	88	5,3	49,9	13,9	30,9
łęborski	175	98	1,7	39,7	17,7	41,0
słupski	193	97	5,4	54,7	13,4	26,4
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Słupsk	290	162	0,1	33,2	21,1	45,6
Podregion starogardzki Subregion	208	104	1,7	47,1	17,0	34,1
Powiaty: Powiats:						
kwidzyński	245	121	1,3	52,4	15,5	30,8
malborski	148	81	2,9	27,7	21,7	47,7

a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, persons tending private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations. b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Pracujący ^a Employed persons ^a					
	ogółem total	w tym kobiety of which women	z liczby ogółem w % of total number in %			
			rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agriculture, forestry and fishing	przemysł i budow- nictwo industry and construction	handel; napra- wa pojazdów samocho- dowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowa- nie i gastro- nomia ^Δ ; informacja i komu- nikacja trade; repair of motor vehicles ^Δ ; transportation and storage; accommo- dation and catering ^Δ ; information and communication	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nierucho- mości ^Δ oraz pozostałe usługi ^b financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b
na 1000 ludności per 1000 population						
Podregion starogardzki (dok.):						
Subregion (cont.):						
Powiaty:						
<i>Powiats:</i>						
starogardzki	201	100	1,7	44,4	18,5	35,4
sztumski	138	67	6,5	36,9	12,7	43,8
tczewski	248	124	0,7	54,2	16,1	28,9
Podregion trójmiejski	331	168	0,1	21,1	32,4	46,4
Subregion						
Miasta na prawach powiatu:						
<i>Cities with powiat status:</i>						
Gdańsk	353	178	0,1	20,9	30,2	48,8
Gdynia	242	146	0,1	22,6	37,2	40,1
Sopot	320	182	0,1	14,6	33,1	52,2

^a Według faktycznego miejsca pracy; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, rolnictwa indywidualnego, duchowieństwa, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. ^b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^a By actual workplace; excluding economic entities employing up to 9 persons, persons tending private farms in agriculture, clergy, foundations, associations and other organizations. ^b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni zarejestrowani ^a Registered unemployed persons ^a									Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ab} w % Registered unemployment rate ^{ab} in %
	z liczby ogółem w % of total number in %									
	ogółem total	kobiety women	zamieszka- kali na wsi in rural areas	niepełno- sprawni disabled persons	w wie- ku do 24 lat aged 24 years and less	dotych- czas niepra- cujący pre- viously not employed	z wyk- ształ- ceniem wyż- szym with tertiary educa- tion	bez prawa do za- siłku without benefits rights	pozosta- jący bez pracy dłużej niż 1 rok out of work for longer than 1 year	
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	64132	60,0	44,9	8,0	14,2	11,8	12,9	84,0	35,6	7,1
Podregion chojnicki ... Subregion	9887	57,6	57,2	7,0	17,9	12,7	7,6	85,5	39,4	11,8
Powiaty: Powiats:										
chojnicki	4526	59,0	49,0	6,2	17,1	11,8	8,3	87,7	45,5	12,3
człuchowski	3058	56,4	62,2	6,9	16,4	15,3	7,2	81,9	39,7	15,3
kościerski	2303	56,4	66,7	8,8	21,6	11,1	6,8	86,1	27,2	8,6
Podregion gdański Subregion	14760	62,8	60,4	7,2	17,4	13,9	12,4	84,6	32,1	7,8
Powiaty: Powiats:										
gdański	2162	66,2	76,4	7,8	12,7	14,0	15,4	86,5	39,9	5,4
kartuski	2022	62,9	82,9	9,4	25,3	15,7	12,7	77,4	19,2	4,1
nowodworski	2060	61,6	70,1	3,9	14,5	9,6	7,1	81,8	29,6	18,2
pucki	2600	56,6	60,3	6,1	17,8	13,3	11,6	86,4	25,6	9,9
wejherowski	5916	64,6	43,7	7,9	17,1	15,0	13,4	86,5	37,4	9,7
Podregion słupski Subregion	12687	58,4	56,4	8,2	14,6	9,4	9,6	79,5	34,8	10,4
Powiaty: Powiats:										
bytowski	4317	62,2	68,0	5,0	18,0	11,7	7,2	77,1	40,3	14,4
łęborski	2219	58,9	43,9	8,5	16,7	8,4	8,6	83,1	26,5	10,6
słupski	3943	55,8	82,2	7,2	12,4	8,3	9,2	78,6	36,0	11,9
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:										
Słupsk	2208	55,0	x	16,1	9,9	7,7	15,9	82,4	30,1	5,8

a Stan w dniu 31 XII. b Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 26; do wyliczeń przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

a As of 31 XII. b See methodological notes, item 2 on page 26; the number of employed persons, including data of employed persons on private farms in agriculture, was used in calculation, estimated using the results of the Agricultural Census 2010.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)
SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Bezrobotni zarejestrowani ^a Registered unemployed persons ^a									Stopa bezrobocia rejestrowanego ^{ab} w % Registered unemployment rate ^{ab} in %
	z liczby ogółem w % of total number in %									
	ogółem total	kobiety women	zamieszka- kali na wsi in rural areas	niepełno- sprawni disabled persons	w wie- ku do 24 lat aged 24 years and less	dotych- czas niepra- cujący pre- viously not employed	z wyk- ształ- ceniem wyż- szym with tertiary educa- tion	bez prawa do za- siłku without benefits rights	pozosta- jący bez pracy dłużej niż 1 rok out of work for longer than 1 year	
Podregion starogardzki Subregion	14087	62,5	50,1	8,4	14,2	12,8	7,4	85,5	38,1	9,5
Powiaty: Powiats:										
kwidziński	2710	60,0	49,2	6,5	13,0	10,1	7,3	86,1	42,7	8,4
malborski	2813	61,6	38,4	7,4	11,8	12,3	8,3	82,7	43,3	15,7
starogardzki	3762	62,7	58,2	11,0	15,8	14,8	7,3	87,9	32,1	8,6
sztumski	1632	66,7	70,9	5,3	17,8	16,3	5,0	82,9	32,8	14,2
tczewski	3170	63,1	40,9	9,3	13,5	11,5	7,8	86,1	39,2	7,5
Podregion trójmiejski Subregion	12711	57,5	x	9,3	7,2	9,8	27,2	85,0	34,9	3,6
Miasta na prawach powiatu: Cities with powiat status:										
Gdańsk	7986	56,4	x	8,6	7,3	10,9	26,2	85,4	36,6	3,5
Gdynia	4192	60,9	x	10,3	7,4	8,0	28,1	84,3	32,3	3,8
Sopot	533	48,2	x	11,6	4,9	9,2	35,3	83,9	31,3	2,8

a Stan w dniu 31 XII. b Patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 26; do wyliczeń przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

a As of 31 XII. b See methodological notes, item 2 on page 26; the number of employed persons, including data of employed persons on private farms in agriculture, was used in calculation, estimated using the results of the Agricultural Census 2010.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a Average monthly gross wages and salaries ^a					
	ogółem total		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł i budownictwo <i>industry and construction</i>	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia ^Δ ; informacja i komunikacja <i>trade; repair of motor vehicles ^Δ; transportation and storage; accommodation and catering ^Δ; information and communication</i>	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^Δ oraz pozostałe usługi ^b <i>financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b</i>
	w zł in PLN	województwo = 100 Voivodship = 100				
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	4274,73	100,0	4879,02	4093,33	4325,52	4393,00
Podregion chojnicki	3327,93	77,9	4937,34	2989,04	2734,68	3832,83
Subregion						
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
chojnicki	3275,78	76,6	5399,14	3031,16	2858,11	3763,23
człuchowski	3480,17	81,4	4535,02	3115,60	2583,44	3767,68
kościerski	3285,04	76,8	6371,30	2823,03	2596,47	3981,63
Podregion gdański	3642,68	85,2	4866,70	3452,61	3438,61	3975,39
Subregion						
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
gdański	3950,76	92,4	4736,34	3743,02	4116,11	4032,75
kartuski	3477,69	81,4	4927,51	3203,87	3222,44	4070,36
nowodworski	3563,66	83,4	3272,69	3663,12	2465,47	3853,89
pucki	3779,75	88,4	2073,42	3711,61	3490,08	4051,99
wejherowski	3554,31	83,1	5405,31	3376,92	3173,64	3885,55

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. ^b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries persons employed abroad, foundations, associations and other organization. ^b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto ^a Average monthly gross wages and salaries ^a					
	ogółem total		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>agriculture, forestry and fishing</i>	przemysł i budow- nictwo <i>industry and construction</i>	handel; na- prawa pojaz- dów samo- chodowych ^Δ ; transport i gospodarka magazynowa; zakwatero- wanie i gas- tronomia ^Δ ; informacja i komunikacja <i>trade; repair of motor vehicles ^Δ; transport- ation and storage; accommo- dation and catering ^Δ; information and commu- nication</i>	działalność finansowa i ubezpie- czeniowa; obsługa rynku nieru- chomości ^Δ oraz pozostałe usługi ^b <i>financial and insurance activities; real estate activities and other services ^b</i>
	w zł <i>in PLN</i>	województwo = 100 Voivodship = = 100				
Podregion słupski Subregion	3635,45	85,0	4984,01	3595,16	2953,74	3806,18
Powiaty: Powiats:						
bytowski	3602,02	84,3	5158,67	3437,67	2728,29	3878,80
lęborski	3705,38	86,7	5431,71	3619,09	3213,08	3882,39
słupski	3642,86	85,2	4748,49	3635,77	2931,50	3807,84
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Słupsk	3620,36	84,7	2274,17	3674,80	2952,60	3758,29
Podregion starogardzki ... Subregion	3773,87	88,3	4542,87	3961,26	2995,34	3782,04
Powiaty: Powiats:						
kwidzyński	3890,63	91,0	4641,02	4061,04	2881,57	3901,49
malborski	3496,46	81,8	5128,88	3185,63	2572,39	3912,02
starogardzki	3643,85	85,2	5567,49	4021,77	2604,04	3549,15
sztumski	3512,00	82,2	3334,00	3200,98	2638,32	3976,24
tczewski	3960,08	92,6	2870,35	4069,25	3676,09	3882,88
Podregion trójmiejski Subregion	5028,48	117,6	5586,18	5199,46	5218,35	4842,14
Miasto na prawach powiatu: Cities with powiat status:						
Gdańsk	5118,59	119,7	4270,45	5406,42	5390,83	4850,01
Gdynia	4798,54	112,3	7641,04	4744,45	4913,80	4741,01
Sopot	5104,38	119,4	1774,07	4801,54	5203,41	5171,77

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących; bez wynagrodzeń osób zatrudnionych za granicą, fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji. ^b Pod pojęciem „pozostałe usługi” należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^a Data concerns economic entities employing more than 9 persons as well as entities of the budgetary sphere regardless of the number of employees; excluding wages and salaries persons employed abroad, foundations, associations and other organization. ^b The term “other services” refers to the NACE Rev. 2 sections: “Professional, scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Zużycie na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych Consumption per capita in households		Zasoby mieszkaniowe ^a Dwelling stocks ^a				
	wody z wodociągów w m ³ water from water supply systems in m ³	gazu z sieci ^b w m ³ gas from gas supply system ^b in m ³	przeciętna average				
			powierzchnia użytkowa w m ² useful floor space in m ²		liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	liczba osób na number of persons per	
			1 miesz- kania of dwelling	na 1 osobę per person		1 miesz- kanie dwelling	1 izbę room
WOJEWÓDZTWO ... VOIVODSHIP	34,2	96,8	72,0	26,4	3,79	2,73	0,72
Podregion chojnicki Subregion	27,2	27,2	82,5	24,9	4,25	3,31	0,78
Powiaty: Powiats:							
chojnicki	28,8	54,8	82,3	24,7	4,26	3,34	0,78
człuchowski	30,4	9,3	75,2	23,7	4,02	3,17	0,79
kościerski	22,4	4,2	89,0	26,2	4,42	3,39	0,77
Podregion gdański Subregion	37,3	97,7	90,1	28,4	4,30	3,18	0,74
Powiaty: Powiats:							
gdański	54,5	161,4	88,5	29,0	4,18	3,05	0,73
kartuski	33,2	63,3	105,2	28,1	4,67	3,75	0,80
nowodworski	34,2	25,9	83,0	29,8	4,20	2,78	0,66
pucki	42,0	101,8	103,9	34,8	4,86	2,99	0,62
wejherowski	29,4	96,2	78,9	25,4	3,97	3,10	0,78
Podregion słupski Subregion	31,8	64,4	71,7	24,7	3,88	2,90	0,75
Powiaty: Powiats:							
bytowski	26,9	27,8	80,1	23,0	4,21	3,49	0,83
lęborski	36,0	69,0	75,8	25,1	4,01	3,02	0,75
słupski	31,8	36,2	77,8	25,5	4,02	3,05	0,76
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:							
Słupsk	33,2	122,5	59,3	25,0	3,52	2,37	0,67
Podregion starogardzki ... Subregion	30,1	72,3	72,5	23,0	3,87	3,16	0,82
Powiaty: Powiats:							
kwidzyński	29,1	75,3	71,4	22,1	3,88	3,24	0,83
malborski	35,2	102,5	67,4	22,8	3,74	2,95	0,79
starogardzki	27,9	48,8	80,3	24,8	4,08	3,24	0,79
sztumski	28,6	58,2	72,0	21,9	3,87	3,28	0,85
tczewski	31,0	84,5	68,1	22,0	3,70	3,10	0,84
Podregion trójmiejski ... Subregion	37,4	145,7	60,3	28,0	3,37	2,15	0,64
Miasto na prawach powiatu: Cities with powiat status:							
Gdańsk	38,3	129,6	59,4	27,7	3,33	2,15	0,65
Gdynia	35,3	147,6	61,6	28,0	3,44	2,20	0,64
Sopot	40,2	333,7	63,4	32,9	3,45	1,93	0,56

a Na podstawie bilansów. b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

a Based on balances. b In natural units which form the basis for settlements with clients.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mieszkania w zasobach mieszkaniowych ^a wyposażone w <i>Dwellings in dwelling stocks ^a fitted with</i>			Mieszkania oddane do użytkowania <i>Dwellings completed</i>		
	wodociąg <i>water supply system</i>	ustęp <i>lavatory</i>	gaz z sieci <i>gas from gas supply system</i>	na 1000 zawartych <i>per 1000 contracted marriages</i>	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² <i>average useful floor space per dwelling in m²</i>	
	w % mieszkań ogółem <i>in % of total dwellings</i>				ogółem <i>total</i>	w budow- nictwie indy- widualnym <i>in private building construction</i>
WOJEWÓDZTWO ... VOIVODSHIP	99,3	98,0	54,8	1061	86,9	137,1
Podregion chojnicki Subregion	98,1	96,0	17,3	534	124,5	142,0
Powiaty: Powiats:						
chojnicki	98,1	96,2	38,6	593	128,1	146,7
człuchowski	98,6	96,2	1,5	331	133,8	133,8
kościerski	97,5	95,8	1,2	611	115,9	139,9
Podregion gdański Subregion	99,2	97,7	35,8	1116	113,6	143,2
Powiaty: Powiats:						
gdański	99,1	97,9	47,6	1567	91,8	143,9
kartuski	98,8	96,6	19,5	1206	124,9	148,8
nowodworski	99,1	97,7	12,3	675	148,2	148,2
pucki	99,6	98,5	18,7	1248	131,0	154,6
wejherowski	99,3	97,9	49,4	836	107,5	130,0
Podregion słupski Subregion	99,3	97,4	49,1	764	103,0	123,7
Powiaty: Powiats:						
bytowski	98,6	96,6	22,8	373	124,1	124,1
lęborski	99,5	97,7	55,8	777	115,2	144,0
słupski	99,1	96,6	19,9	1214	104,4	131,5
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:						
Słupsk	99,8	98,3	84,9	680	77,0	88,0
Podregion starogardzki ... Subregion	98,5	95,8	49,0	561	99,3	121,1
Powiaty: Powiats:						
kwidzyński	98,8	96,3	55,8	436	104,0	140,1
malborski	99,6	97,7	65,4	489	88,4	104,7
starogardzki	98,0	94,5	33,6	583	111,9	130,4
sztumski	97,4	94,7	39,7	330	127,5	127,5
tczewski	98,4	96,0	54,3	730	84,8	106,9
Podregion trójmiejski Subregion	99,9	99,6	76,3	1596	62,0	165,4
Miasto na prawach powiatu: Cities with powiat status:						
Gdańsk	99,9	99,4	76,8	2064	59,7	168,7
Gdynia	100,0	99,8	73,6	905	71,6	156,7
Sopot	100,0	99,9	86,4	268	66,6	204,2

a Na podstawie bilansu.

a Based on balance.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Uczniowie szkół ^a Pupils and students in schools ^a				Przeciętna liczba uczniów na 1 szkołę w szkołach ^a Average number of pupils and students per school in schools ^a			
	pod- stawo- wych primary	gimnazjów lower secondary	ponad- gimnaz- jalnych upper secondary	police- alnych post- secondary	podsta- wowych primary	gimnazjów lower secondary	ponad- gimnaz- jalnych upper secondary	police- alnych post- secondary
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	151109	69015	72213	14738	214	158	194	107
Podregion chojnicki Subregion	15914	7703	8353	777	166	143	186	78
Powiaty: Powiats:								
chojnicki	6952	3220	4345	330	183	161	198	55
człuchowski	3527	1928	1397	111	160	148	127	111
kościerski	5435	2555	2611	336	151	122	218	112
Podregion gdański Subregion	44560	19430	13451	761	209	183	198	76
Powiaty: Powiats:								
gdański	8714	3393	1171	89	218	200	167	30
kartuski	11344	5030	4272	152	172	152	214	152
nowodworski	2140	1009	630	-	153	92	126	-
pucki	6013	2777	1746	49	182	198	134	49
wejherowski	16349	7221	5632	471	272	233	245	94
Podregion słupski Subregion	20293	9887	11628	1513	172	119	164	84
Powiaty: Powiats:								
bytowski	5169	2558	2520	7	140	107	168	7
lęborski	4239	2114	2613	186	184	141	238	62
słupski	5849	2653	451	-	130	88	113	-
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:								
Słupsk	5036	2562	6044	1320	387	183	147	94
Podregion starogardzki ... Subregion	28623	13674	13920	2102	210	152	188	91
Powiaty: Powiats:								
kwidzyński	5557	2677	2473	392	222	157	177	196
malborski	3960	2078	2459	129	220	139	246	65
starogardzki	8755	4115	4113	1225	195	137	257	88
sztumski	2532	1141	963	153	169	127	96	77
tczewski	7819	3663	3912	203	237	193	163	68
Podregion trójmiejski Subregion	41719	18321	24861	9585	292	174	218	124
Miasto na prawach powiatu: Cities with powiat status:								
Gdańsk	27019	11133	14446	6528	291	171	222	136
Gdynia	13074	6508	8852	2901	319	197	216	116
Sopot	1626	680	1563	156	181	97	195	38

a Stan na początku roku szkolnego 2016/17; bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych.

a As of beginning of the 2016/17 school year; excluding schools for adults, except of post-secondary schools.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba ludności ^a na Number of population ^a per				
	1 łóżko w szpitalach ogólnych 1 bed in general hospitals	1 zespół ratownictwa medycznego 1 ambulance emergency rescue team	1 przychodnię i praktykę lekarską 1 out-patient department and doctor practice	1 aptekę ogólno- dostępną 1 generally available pharmacy	1 miejsce w placówce stacjonarnej pomocy społecznej ^b 1 place in stationary social welfare facility ^b
WOJEWÓDZTWO ... VOIVODSHIP	254	27242	1851	3133	324
Podregion chojnicki Subregion	182	22551	1978	3316	384
Powiaty: Powiats:					
chojnicki	197	24238	1829	3343	782
człuchowski	255	18927	1721	3785	274
kościerski	136	23924	2563	2990	279
Podregion gdański Subregion	538	28699	2118	3703	342
Powiaty: Powiats:					
gdański	x	27919	1618	3851	564
kartuski	583	32768	3048	3745	309
nowodworski	322	12006	1715	3274	277
pucki	343	16750	1709	3221	388
wejherowski	435	52864	2376	3916	298
Podregion słupski Subregion	272	22363	1484	3812	361
Powiaty: Powiats:					
bytowski	326	19709	1460	4637	717
łęborski	227	22059	1203	3893	336
słupski	x	x	1791	5794	211
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:					
Słupsk	132	11492	1483	2485	589
Podregion starogardzki ... Subregion	321	25476	1775	3609	208
Powiaty: Powiats:					
kwidzyński	258	27832	1546	4175	202
malborski	381	21337	1164	3765	145
starogardzki	382	31876	2656	3188	310
sztumski	161	14083	1565	4225	595
tczewski	446	28959	1931	3510	155
Podregion trójmiejski Subregion	177	32504	1888	2427	402
Miasto na prawach powiatu: Cities with powiat status:					
Gdańsk	151	38646	1924	2441	386
Gdynia	277	35284	2266	2398	428
Sopot	140	9212	801	2457	444

a Stan w dniu 31 XII. b Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy.

a As of 31 XII. b Including community self-help homes.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba ludności ^a Number of population ^a			Księgozbiór bibliotek publicznych ^a w wol. Public library collection ^a in vol.	Czytelnicy ^b Borrowers ^b	Kluby sportowe Sports clubs	
	na 1 bibliotekę publiczną per 1 public library	na 1 instytucję kulturalną ^c per 1 cultural institution ^c	na 1 miejsce w kinach stałych per 1 seat in indoor cinemas			liczba ludności na 1 klub number of population per 1 club	ćwiczący na 1000 ludności persons practising sports per 1000 population
					na 1000 ludności per 1000 population		
WOJEWÓDZTWO ... VOIVODSHIP	7214	7103	118	2307,0	162	3092	22
Podregion chojnicki Subregion	5782	5125	408	3016,6	111	2425	25
Powiaty: Powiats:							
chojnicki	10772	4040	324	2041,3	92	2938	16
człuchowski	3785	5162	-	4724,7	142	1535	45
kościerski	4785	7975	283	2982,5	112	3120	21
Podregion gdański Subregion	6674	11958	354	2280,1	134	3610	20
Powiaty: Powiats:							
gdański	8590	22335	1861	2210,4	119	3285	17
kartuski	7282	21845	-	1798,4	92	3641	23
nowodworski	2401	12006	-	4748,7	198	3602	20
pucki	8375	4653	838	1879,4	92	2702	24
wejherowski	7049	13216	145	2353,8	174	4405	19
Podregion słupski Subregion	5499	2795	179	2934,7	138	2164	26
Powiaty: Powiats:							
bytowski	3942	4380	438	3306,1	117	1487	38
lęborski	5515	13235	265	3572,8	169	2877	22
słupski	4477	1059	407	2726,0	94	2239	23
Miasto na prawach powiatu: City with powiat status:							
Słupsk	13134	22984	76	2380,6	181	2627	23
Podregion starogardzki ... Subregion	5775	5095	185	2703,4	125	2966	22
Powiaty: Powiats:							
kwidziński	5218	4394	223	3511,4	117	2693	22
malborski	8001	2207	-	1921,9	103	2783	21
starogardzki	6072	4554	129	2573,6	120	3269	21
sztumski	3521	8450	184	2923,6	105	3018	17
tczewski	6435	28959	155	2615,4	155	2970	25
Podregion trójmiejski Subregion	12460	25779	57	1602,3	232	3814	20
Miasto na prawach powiatu: Cities with powiat status:							
Gdańsk	15992	17837	53	1431,5	252	4502	18
Gdynia	10291	246991	74	1784,7	185	3632	22
Sopot	5264	18425	32	2530,6	285	1474	44

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Łącznie z punktami bibliotecznymi, według siedziby jednostki macierzystej. ^c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice.

^a As of 31 XII. ^b Including library service points, according to the parent entity's registered office. ^c Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (cd.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Budżety gmin i miast na prawach powiatu na 1 mieszkańca w zł Budgets of gminas and cities with powiat status per capita in PLN					
	dochody <i>revenue</i>			wydatki <i>expenditure</i>		
	ogółem <i>grand total</i>	w tym dochody własne <i>of which own revenue</i>		ogółem <i>total</i>	w tym <i>of which</i>	
		razem <i>total</i>	w tym z podatku dochodowego od osób fizycznych <i>of which from personal tax</i>		na oświatę i wychowanie <i>on education</i>	na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej <i>on social assistance and other social policy tasks</i>
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	4926	2511	938	4726	1433	1208
Podregion chojnicki Subregion	4269	1559	535	4100	1237	1440
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
chojnicki	4035	1467	574	3922	1217	1372
człuchowski	4259	1676	493	4029	1112	1450
kościerski	4593	1588	516	4395	1363	1523
Podregion gdański Subregion	4600	1984	714	4401	1441	1325
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
gdański	4645	2347	889	4491	1611	1093
kartuski	4874	1640	667	4679	1568	1634
nowodworski	4636	2289	513	4184	1229	1213
pucki	4994	2620	667	4582	1430	1191
wejherowski	4243	1701	703	4146	1313	1327
Podregion słupski Subregion	4863	2238	712	4675	1465	1294
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
bytowski	4303	1555	518	4221	1395	1309
lęborski	4697	2141	591	4527	1371	1427
słupski	4886	2321	614	4709	1348	1272
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>						
Słupsk	5437	2805	1070	5132	1716	1210
Podregion starogardzki ... Subregion	3956	1641	571	3840	1189	1312
Powiaty: <i>Powiats:</i>						
kwidzyński	4107	1866	561	4086	1133	1296
malborski	3838	1690	586	3758	1143	1314
starogardzki	3947	1445	576	3802	1264	1342
sztumski	4076	1497	428	3978	1109	1370
tczewski	3879	1722	615	3697	1202	1269
Podregion trójmiejski Subregion	5961	3827	1544	5698	1613	949
Miasto na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>						
Gdańsk	6035	3877	1522	5790	1661	935
Gdynia	5506	3451	1502	5279	1514	951
Sopot	8076	5712	2094	7356	1671	1120

TABL. 58(66). WYBRANE DANE O PODREGIONACH I POWIATACH W 2016 R. (dok.)

SELECTED DATA ON SUBREGIONS AND POWIATS IN 2016 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings				Wypadki drogowe ^a Road traffic accidents ^a	Ofiary wypadków drogowych ^a Road traffic casualties ^a	
	ogółem total	w tym of which				ogółem total	w tym śmiertelne of which fatalities
		kryminalne criminal	gospodarcze commercial	drogowe traffic			
WOJEWÓDZTWO VOIVODSHIP	46072	31431	8732	4076	2729	3512	144
Podregion chojnicki <i>Subregion</i>	3091	1973	431	486	365	499	23
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
chojnicki	1397	954	185	183	106	143	6
człuchowski	686	415	67	134	84	104	8
kościerski	1008	604	179	169	175	252	9
Podregion gdański <i>Subregion</i>	10059	6805	1746	1059	781	1062	38
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
gdański	2317	1561	429	240	209	274	6
kartuski	2087	1261	490	229	239	352	7
nowodworski	780	537	100	101	49	64	5
pucki	1495	1058	245	138	120	157	6
wejherowski	3380	2388	482	351	164	215	14
Podregion słupski <i>Subregion</i>	5689	3911	719	755	335	437	24
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
bytowski	1128	712	117	224	92	138	7
lęborski	1315	1002	112	151	25	30	3
słupski	1359	921	126	210	104	137	9
Miasto na prawach powiatu: <i>City with powiat status:</i>							
Słupsk	1887	1276	364	170	114	132	5
Podregion starogardzki ... <i>Subregion</i>	7806	5366	1282	814	552	710	30
Powiaty: <i>Powiats:</i>							
kwidzyński	1268	909	139	162	91	129	4
malborski	1163	821	152	104	95	124	8
starogardzki	2611	1711	568	237	168	198	11
sztumski	542	376	50	75	32	40	3
tczewski	2222	1549	373	236	166	219	4
Podregion trójmiejski <i>Subregion</i>	19427	13376	4554	962	696	804	29
Miasto na prawach powiatu: <i>Cities with powiat status:</i>							
Gdańsk	11155	8206	2171	522	507	594	12
Gdynia	6215	3720	1912	331	148	162	14
Sopot	2057	1450	471	109	41	48	3

a Dane Systemu Ewidencji Wypadków i Kolidacji (SEWiK) na dzień 14 II 2017 r.

a Data of Accident and Collision Register (SEWiK) as of 14 II 2017.